

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η δραστηριοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της
καταπολέμησης της ευρωαπάτης στην Ελλάδα»

Νικολέττα Μαργαρίτη

Αθήνα, 2020

Τριμελής Επιτροπή

Γιώργος Νικολόπουλος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Γρηγόρης Λάζος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Δημήτρης Ζιούβας, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νικολέττα Μαργαρίτη, 2020

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς την συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων της συγγραφέως.

Περιεχόμενα

Περίληψη	6
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	10
Η ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ : ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	10
Α. Η ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ	10
Οι ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ :	10
Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ	11
ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	14
Β. Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ – ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΣΤΟ ΤΗΣ ΕΕ.....	17
Γ. ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΑΝΑΓΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΝΝΟΜΑ ΑΓΑΘΑ	24
Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	29
Δ. Ο ΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥ ΕΝΝΟΜΟΥ ΑΓΑΘΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.....	31
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΑΥΤΟ.	32
Α. ΕΛΛΑΔΑ : Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΕ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ.....	32
Εκκινώντας από την 1293/2018 του Αρείου Πάγου	33
Στην υπ’ αριθμ. 366/2017 απόφαση του Αρείου Πάγου	36
Η υπ’ αριθμ. 1261/2015 του Αρείου Πάγου	37
Η υπ’ αριθμόν 4543/2014 του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων	42
Η υπ’ αριθμόν 1563/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου	45
Το υπ’ αριθμόν 340/2012 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Λαρίσης	49
Το υπ’ αριθμόν 1048/2011 Βούλευμα του Αρείου Πάγου.....	59
Η υπ’ αριθμόν 1734/2011 απόφαση του Αρείου Πάγου.	64
Η υπ’ αριθμόν 903/2009 απόφαση του Αρείου Πάγου.	70
Η υπ’ αριθμόν 407/2008 απόφαση του Αρείου Πάγου.	77
ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:	84
Β. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.	86
Η υπόθεση του Γιουγκοσλαβικού Καλαμποκιού	87

Η υπόθεση των Μόνιμων Βοσκοτόπων	90
Η υπόθεση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εναντίον του Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	92
Η υπόθεση των Αφορολόγητων Πετρελαιοειδών σε Μεθοριακούς σταθμούς	93
Η απόφαση για την Ελληνικός Χρυσός	95
Η απόφαση για την υπόθεση Καρέλια Α.Ε. (καπνοβιομηχανία) κατά Υπουργού Οικονομικών	97
ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:	100
ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ.	102
Α. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ.....	102
Β. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ.....	105
ΠΡΟΒΛΕΨΗ.....	105
ΔΟΜΗ	108
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ.....	110
ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΥΛΙΚΟΥ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	114
ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ , ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΕ, ΜΕ ΤΑ Κ.Μ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ , ΜΕ ΤΡΙΤΑ ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ	116
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ.....	120
ΕΥΡΩΠΑΤΗ.....	121
ΑΛΛΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (α. 4 της Οδηγίας)	123
ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ.....	126
ΝΟΜΟΣ 4596/2019 ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΟ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ	129
ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΩΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ	136
Α. ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ, ΧΑΡΙΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.	137
ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	137
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	140
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.....	143
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	145

ΕΠΙΜΕΤΡΟ : ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ	147
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ.....	147
ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ	150
Βιβλιογραφία	151

Περίληψη

Περίληψη: Μελέτη των ενωσιακών φορέων καταπολέμησης της οικονομικής εγκληματικότητας (κυρίως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την καταπολέμηση της Απάτης/OLAF, και της νεοσύστατης Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής), των αρμοδιοτήτων και του τρόπου λειτουργίας τους, των σχέσεων με τους αντίστοιχους εθνικούς, καθώς και των αποτελεσμάτων των ελέγχων που διενεργούν στην διαμόρφωση των αντίστοιχων εθνικών πολιτικών για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εν γένη δίωξη του οικονομικού εγκλήματος. Εστίαση σε υποθέσεις ελληνικού ενδιαφέροντος.

Με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου θα αναλυθούν εκθέσεις και πορίσματα ερευνών των ενωσιακών φορέων καταπολέμησης της οικονομικής εγκληματικότητας, σε σχέση με ελληνικές υποθέσεις, ώστε να αναδειχθούν τα ζητήματα που προκύπτουν, καθώς και οι αντιδράσεις-απαντήσεις της ελληνικής διοίκησης και, γενικότερα, της ελληνικής πολιτείας σε επίπεδο πρακτικής συμμόρφωσης και νομοθετικών μεταβολών.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή Ένωση, ευρωπαϊκή υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης, ευρωπαϊκή εισαγγελία, Ελλάδα

Abstract

Studying the European Union 's agencies mandated to detect ,investigate and stop fraud with EU funds -notably the European Anti-Fraud Office (OLAF) and the newly created European Public Prosecutor's Office (EPPO) -their competences ,operating modes and collaborations with the national administrations; Also, reviewing the effects of their investigations on the implementation of national policies about the protection of EU funds and the fight against financial crime, by focusing on cases from the greek jurisprudence.

Qualitative analysis of inspection reports issued by the above mentioned EU agencies in relation with the respective greek cases, with a view to demonstrate the issues at stake as well as the reaction of the greek

administration and the extent to which there are compliance with their recommendations and subsequent legislative reforms.

Keywords: European Union, eurofraud, OLAF, EPPO, Greece

Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στόχοι : Μελέτη των ενωσιακών φορέων καταπολέμησης της οικονομικής εγκληματικότητας (κυρίως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την καταπολέμηση της Απάτης / OLAF και της νεοσύστατης Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής), των αρμοδιοτήτων και του τρόπου λειτουργίας τους, των σχέσεων με τους αντίστοιχους εθνικούς, καθώς και των αποτελεσμάτων των ελέγχων που διενεργούν στην διαμόρφωση των αντίστοιχων εθνικών πολιτικών για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εν γένει δίωξη του οικονομικού εγκλήματος. Εστίαση σε υποθέσεις ελληνικού ενδιαφέροντος.

Μεθοδολογία : Με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου θα αναλυθούν εκθέσεις και πορίσματα ερευνών των ενωσιακών φορέων καταπολέμησης της οικονομικής εγκληματικότητας, σε σχέση με ελληνικές υποθέσεις , ώστε να αναδειχθούν τα ζητήματα που προκύπτουν, καθώς και οι αντιδράσεις-απαντήσεις της ελληνικής διοίκησης και, γενικότερα, της ελληνικής πολιτείας σε επίπεδο πρακτικής συμμόρφωσης και νομοθετικών μεταβολών.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία, έχει ως αντικείμενο την Δραστηριοποίηση της ΕΕ στο πεδίο της καταπολέμησης της Ευρωπαϊκής στην Ελλάδα. Με σκοπό να αναλυθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο το αντικείμενο της εργασίας, θα αναφερθούμε στα κατ' ιδίαν κεφάλαια στις θεματικές εκείνες που το συνθέτουν. Έτσι, κρίνεται, αρχικά, αναγκαίο να εξετάσουμε την ουσιαστική πλευρά της ποινικής εξουσίας της ΕΕ, την

ιστορική της πορεία και την φύση και νομική της αιτιολόγηση . Παράλληλα θα αναφερθούμε στο κεντρικό μέγεθος του «Οικονομικού αγαθού της ΕΕ» ,ώστε να αντιληφθούμε ποια είναι η ουσία του και ο φορέας του. Στο Δεύτερο Κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με υποθέσεις ευρωπαϊκής που αντιμετώπισαν τα ελληνικά δικαστήρια, ώστε να συμπεράνουμε ποια η τυπολογία των προσβολών αυτών και τα γενικότερα χαρακτηριστικά των σχετικών υποθέσεων (ο ρόλος των φορέων ελέγχου των ευρωπαϊκών πόρων, η ύπαρξη τυχόν διαφθοράς ως χαρακτηριστικού των σχετικών προσβολών, το χρονικό διάστημα που απαιτείται συνήθως για την διεκπεραίωση των υποθέσεων κλπ). Επίσης θα εξετάσουμε και υποθέσεις που απασχόλησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή , το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό κυρίως να εξάγουμε συμπεράσματα για τον τρόπο που αντιμετωπίζει το Κράτος -Μέλος τα οικονομικά αγαθά της Ένωσης . Σε συνέχεια, στο Τρίτο Κεφάλαιο της εργασίας θα αναφερθούμε στους θεσμούς και στα όργανα της ΕΕ ,που τάσσονται στην μάχη κατά των προσβολών των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και αφού αναφέρουμε τα βασικά τους χαρακτηριστικά, θα προχωρήσουμε σε ανάλυση του νεοσυσταθέντος οργάνου ,της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Τέλος, στο Τέταρτο Κεφάλαιο και αφού πια θα έχουμε σχηματίσει σφαιρική αντίληψη της θεματικής μας, θα περιγράψουμε το ρόλο του Κράτους-Μέλους και του εθνικού χώρου-πεδίου (γεωγραφικά, διοικητικά κοκ) στην υλοποίηση των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Θα αναφερθούν οι εθνικές πολιτικές, οι διοικητικές πρακτικές και η νομολογία των δικαστηρίων που συντελούν στον στόχο της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Μετά τα παραπάνω, θα εξαχθούν τα τελικά μας συμπεράσματα.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ : ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Α. Η ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ

Μετά και τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο , το 1951 ξεκίνησε η ίδρυση του διεθνούς μορφώματος που σήμερα ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση ¹, μέλος της οποίας είναι και η χώρα μας. Αυτό που μας ενδιαφέρει στο παρόν κεφάλαιο είναι να δούμε το χρονικό εκείνο σημείο κατά το οποίο ξεκίνησε η δημιουργία της πολιτικής ένωσης και όχι τόσο της οικονομικής, διότι η άσκηση της ποινικής εξουσίας εκπορεύεται από την πολιτική ένωση και την ύπαρξη κοινών ηθικών αξιών.

Οι ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ²:

Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της (1951), η Συνθήκη της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (1957), η διεύρυνση με τρία ακόμη μέλη και η υιοθέτηση περισσότερων κοινών πολιτικών (1973), η πρώτη εκλογική διαδικασία για την άμεση ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1979), η διεύρυνση με την εισδοχή

¹ Βλ. Βασίλειος Α. Χριστιανός, *Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

² Βλ. Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, 1.

μεσογειακής χώρας στην ένωση, δηλαδή της Ελλάδας (1981), η ευρωπαϊκή ενιαία αγορά (1992), η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη συνθήκη του Μάαστριχτ (1993), η κυκλοφορία του κοινού νομίσματος «ευρώ» (στην χώρα μας το 2002), η μεγάλη διεύρυνση της ΕΕ ένωσης και η συμμετοχή σ' αυτήν 27 μελών (2007), η θέση σε ισχύ της συνθήκης της Λισαβόνας και η αλλαγή της λειτουργίας της ΕΕ (2009), η διεύρυνση της ΕΕ σε είκοσι οχτώ κράτη (2013) και το δημοψήφισμα της Μεγάλης Βρετανίας, με το οποίο αποφασίστηκε η έξοδος της από την ΕΕ (2016).

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Από τη συνοπτική αυτή αναφορά, θα συνήγαγε ίσως κάποιος ότι η οικονομική ένωση ως σκοπός είναι ο σημαντικότερος ή (κατά καιρούς) ο μόνος που επιδιώκεται από την ΕΕ. Ένα τέτοιο συμπέρασμα όμως είναι λανθασμένο. Από την αρχή ακόμη της σύλληψης της ιδέας της δημιουργίας της ΕΕ , ως ιδεατός στόχος περιγραφόταν η προοδευτική δημιουργία ενός μορφώματος αντίστοιχου με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, δηλαδή ενός ομοσπονδιακού κράτους³. Παρόλα αυτά ο στόχος αυτός δεν έχει επιτευχθεί αφού η ίδια η πραγματικότητα δεν το έχει επιτρέψει.

Ο Βίκτωρ Ουγκώ ήδη κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα , είχε οραματιστεί τις «Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης» , δηλαδή μια Ευρωπαϊκή ομοσπονδία και πολιτικοί της εποχής , όπως ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν που επηρεάστηκε από τον Ζαν Μοννέ, ο Κόνραντ Αντενάουερ και ο Αλσίντε ντε Γκάσπερι τόλμησαν να διατυπώσουν ανάλογε ιδέες⁴.

Ήδη την δεκαετία του '70 είχε ανεπίσημα καθιερωθεί η πολιτική συνεργασία των κρατών-μελών στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, αλλά η επιδίωξη για μια Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση αναβίωσε επίσημα το 1986 με την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης που καθιέρωσε την Ευρωπαϊκή πολιτική Συνεργασία. Μετέπειτα ,το 1992 με

³ Βλ. Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, 1.

⁴ Βλ. Βασίλειος Α. Χριστιανός, *Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη 2011, Αντί προλόγου, όπου παρατίθεται η διακήρυξη Schuman.

την συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ)⁵ συντελέστηκε και το μεγαλύτερο βήμα στο πεδίο της πολιτικής συνεργασίας. Στον τίτλο V της συνθήκης υιοθετήθηκαν διατάξεις για την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική της ασφάλειας και της συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Ξεκίνησε μια νέα εποχή για την πολιτική ενοποίηση που αποτέλεσε την έναρξη της προσπάθειας για την καθιέρωση μιας ευρωπαϊκής συνταγματικής τάξης. Ακολούθως, το 1997 υπογράφηκε η Συνθήκη του Άμστερνταμ, βασικά σημεία της οποίας αποτέλεσαν η ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών (αναγνώριση θεμελιωδών δικαιωμάτων του ευρωπαίου πολίτη), η ενίσχυση της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, η υιοθέτηση πολιτικών κατά της ανεργίας και άλλων κοινωνικών πολιτικών, το δικαίωμα πληροφόρησης για την δράση των κοινοτικών οργάνων, η ενίσχυση κοινών πρωτοβουλιών και του ρόλου του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου με επέκταση της διαδικασίας συναπόφασης. Μετέπειτα με την υπογραφή της συνθήκης της Νίκαιας (το 2001) και σε συνδυασμό με την συνθήκη του Άμστερνταμ, πραγματοποιήθηκαν και οι αναγκαίες τροποποιήσεις ώστε η ΕΕ να μπορεί να δρα αποτελεσματικά παρά την αύξηση των μελών της⁶.

Παρόλα αυτά διαφαινόταν την περίοδο εκείνη, ότι η πολιτική βούληση για την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είχε εξασθενήσει. Ο προβληματισμός για την κάμψη αυτή οδήγησε τους ηγέτες των κρατών της ΕΕ στην υιοθέτηση της Δήλωσης της 15^{ης} Δεκεμβρίου του 2001 στο Βέλγιο⁷. Η δήλωση αφορούσε το μέλλον της και συνίστατο στη δέσμευση για δημοκρατία, διαφάνεια, αποτελεσματικότητα αλλά και δρομολόγηση της καθιέρωσης ενός ευρωπαϊκού συντάγματος⁸. Μετά

⁵ Η συνθήκη του Μάαστριχτ υπήρξε και το κομβικό σημείο για την ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση, ενώ δημιούργησε και τους τρεις πυλώνες των κοινοτήτων, της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής της ασφάλειας και της συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, βλ. Γ. -Ε. Φ. Καλαβρός, Θ.Γ. Γεωργόπουλος, *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης -Θεσμικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 58.

Παρόλα αυτά στην εδώ θεματική εστιάζουμε στις εξελίξεις που αφορούν την πορεία της πολιτικής ένωσης.

Βλ. Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, 18, για τα στάδια εξέλιξης της ΟΝΕ.

⁶ Βλ. Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, 3.

⁷ Βλ. Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, 3.

⁸ Για τον λόγο αυτό συστήθηκε Συνέλευση με πρόεδρο τον Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εστέν, πρώην πρόεδρο της Γαλλίας, ο οποίος παρέδωσε το 2003 ένα σχέδιο συντάγματος, το οποίο δεν έγινε τελικά δεκτό, παρά μόνο από 13 κράτη μέλη, βλ. Γ.-Ε. Φ. Καλαβρός, Θ. Γ. Γεωργόπουλος, *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής*

την αποτυχία του εγχειρήματος για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ακολούθησε μια περίοδος προβληματισμού και το 2007 καταρτίστηκε σχέδιο μεταρρυθμίσεων που οδήγησε στην υπογραφή της συνθήκης της Λισαβώνας⁹, με στόχο την εντατικοποίηση της εσωτερικής και εξωτερικής δράσης της ΕΕ, την δημοκρατική της νομιμοποίηση και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών της. Με τη συνθήκη της Λισαβώνας ενσωματώθηκαν στις Συνθήκες και μερικές πολύ σημαντικές διατάξεις του εγκαταλειφθέντος Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Με τη συνθήκη της Λισαβώνας η επιδίωξη της πολιτικής ένωσης εντάθηκε και ισχύουν πλέον διατάξεις που υλοποιούν, ως ένα βαθμό, αυτή την προσπάθεια. Έτσι εγκαταλείπεται ο κανόνας της ομοφωνίας στην λήψη αποφάσεων και υιοθετείται αυτός της πλειοψηφίας, μεταβάλλεται η «δύναμη» των κρατών μελών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δεν υπολογίζεται πλέον το κάθε κ.μ. ως μονάδα, παρά ο αριθμός των βουλευτών του (και επομένως ο αριθμός των ψήφων του) υπολογίζεται ανάλογα με τον πληθυσμό του. Στο πεδίο του ποινικού δικαίου, μεταξύ άλλων ρυθμίσεων, αναγνωρίζεται ρητά στην ΕΕ ποινική εξουσία και θεσμοθετείται η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Με βάση την παραπάνω συνοπτική περιγραφή της πορείας της προσπάθειας για πολιτική ένωση παράλληλα με την ολοκλήρωση της οικονομικής ένωσης της ΕΕ, θα μπορέσουμε αμέσως παρακάτω να εξετάσουμε και την εξέλιξη της δυνατότητας ποινικής παρέμβασης της ΕΕ στην έννομη τάξη των κρατών-μελών. Θεωρούμε ότι η ποινική εξουσία της ΕΕ είναι άμεση απόρροια της επιδίωξης για πολιτική ένωση, καθώς η άσκηση της εξουσίας αυτής προϋποθέτει εκ προοιμίου (κατ' ελάχιστον) την ύπαρξη ισχυρών πολιτικών δεσμών.

Ένωσης – Θεσμικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 17 για την συνταγματική προοπτική της ΕΕ, σε σχέση και με την ισχύουσα Συνθήκη της Λισαβώνας.

⁹ Βλ. Β. Χριστιανός-Μ. Περράκης, *Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας Σχολιασμένη Έκδοση*, Νομική Βιβλιοθήκη 2010, 5.

ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Με την ίδρυση των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, ζήτημα άμεσης άσκησης ποινικής εξουσίας από τον νέο διεθνή οργανισμό δεν ετίθετο ¹⁰. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών που ακολούθησαν και σε συνάρτηση με το κατά πόσο επέτρεπε η εκάστοτε πολιτική συγκυρία τη εισαγωγή διατάξεων που έδιναν στην ΕΕ την ευχέρεια να ρυθμίζει θέματα ποινικού ενδιαφέροντος , που άπτονταν των συμφερόντων της , η πραγματικότητα μεταβλήθηκε.

Αρχικά ο στόχος για την ποινική αντιμετώπιση κάποιων προσβολών σε βάρος των αγαθών της ΕΕ αντιμετωπιζόταν με συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ ¹¹. Στην ελληνική έννομη τάξη, αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες που υιοθετούνται από μία διεθνή σύμβαση , θα εισαχθούν στο εθνικό δίκαιο αφού ψηφιστούν από το ελληνικό κοινοβούλιο κατά το Σύνταγμα μας¹². Τα κράτη στην περίπτωση αυτή, ως κυρίαρχα μέρη, συμβάλλονται μεταξύ τους και εισάγουν τα ίδια στο δίκαιό τους τα συμφωνηθέντα στη συνθήκη, εφόσον το επιθυμούν. Επομένως η τήρηση των συμφωνημένων στην περίπτωση αυτή εξαρτάται από τις πολιτικές ισορροπίες – δυνάμεις και όχι από μηχανισμούς εξαναγκασμού μέσω κυρώσεων. Παράδειγμα μιας τέτοιας διεθνούς

¹⁰ Παρόλα αυτά η βούληση των πολιτικών δυνάμεων που πρωτοστατούσαν στην Ένωση ήταν σαφώς να μπορεί η τελευταία να ασκεί ποινική εξουσία, μολονότι κάτι τέτοιο δεν προβλεπόταν από τις Συνθήκες. Η πρόθεση αυτή εκδηλώθηκε τις επόμενες δεκαετίες μέσω των οργάνων της Ένωσης ,με σαφή τρόπο. Μια σχετική προσπάθεια ήταν εκείνη της Επιτροπής, η οποία κατέθεσε πρόταση οδηγίας που επί της ουσίας περιείχε τις διατάξεις της Συνθήκης των Βρυξελλών, η οποία δεν είχε κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη ,παρά την σύναψη της εν λόγω σύμβασης .

Ανάλογο προσανατολισμό και μάλιστα με «αποφασιστικότερο» τρόπο, υιοθέτησε και το ΔΕΕ (τότε ΔΕΚ) που έκρινε (απόφαση της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 2005) ότι η Επιτροπή διέθετε εξουσία επιβολής ποινικοποίησης στα κράτη-μέλη και περιγραφής του αξιοποιήσιμου μέσω οδηγιών σε πεδία που δραστηριοποιείται η Ένωση και υπό προϋποθέσεις.

Βλ. για τα παραπάνω, Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών :Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ* 2007, 1319.

¹¹ Βλ. λχ <https://simap.ted.europa.eu> για τις Δημόσιες Συμβάσεις μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ.

¹² Βλ. α.28 & 1 του Συντάγματος.

σύμβασης , είναι η σύμβαση PIF του 1995 ¹³ που έχει ως αντικείμενο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από πράξεις απάτης.

Μέσα για την έμμεση άσκηση ποινικής εξουσίας εκ μέρους της ΕΕ ,αποτέλεσαν επίσης οι οδηγίες . Οι οδηγίες ¹⁴,πριν από τις αλλαγές που επέφερε η συνθήκη της Λισαβώνας και θα περιγράψουμε κατωτέρω, λειτουργούσαν σαν μία γενική περιγραφή του επιδιωκόμενου στόχου, που μπορούσε να είναι λχ η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ . Η οδηγία δεν επέβαλλε αναγκαία το είδος της προστασίας του εκάστοτε αγαθού (θα μπορούσε πχ να είναι ποινικός αλλά και διοικητικός νόμος) , ούτε όριζε τα όρια της ποινής και τα πραγματικά στοιχεία του εγκλήματος . Έτσι, κατελείπετο στο κράτος -μέλος ο ακριβής τρόπος υλοποίησης του στόχου. Και σε αυτή την περίπτωση το κράτος – μέλος διατηρούσε σε μεγάλο βαθμό την ουσιαστική πρωτοβουλία μορφοποίησης των ποινικών διατάξεων με τις οποίες θα υλοποιούνταν η οδηγία ,αλλά και τον χρόνο θέσπισής τους, καθώς ως γνωστό συχνότατα ,οι οδηγίες μπορούσαν να εισαχθούν στην έννομη τάξη των κρατών μελών , ακόμη και πολλά χρόνια μετά την έκδοσή τους .

Όμως, το πιο «δραστικό» νομικό εργαλείο που χρησιμοποιούνταν από την Ένωση μετά την υπογραφή των συνθηκών του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ και πριν την απόκτηση απ' αυτήν ίδιας ποινικής εξουσίας, ήταν οι Αποφάσεις -Πλαίσιο. Αυτές προέβλεπαν ήδη τα στοιχεία του εγκλήματος ,χωρίς να καταλείπουν στον εθνικό νομοθέτη αυτή την εξουσία και χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να καταστούν ομοιόμορφες οι νομοθεσίες των κρατών – μελών σε τομείς σοβαρής εγκληματικότητας όπως η τρομοκρατία ¹⁵.

Φτάνοντας στο παρόν, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Η ΕΕ διαθέτει άμεση ποινική εξουσία σε συγκεκριμένους τομείς εγκληματικότητας. Η εξουσία αυτή αναγνωρίζεται πια ρητά και περιγράφεται στα κατ' ιδίαν άρθρα της συνθήκης ¹⁶(άρθρα 83 &1 εδ α και δ και &3, 325 & 4, 79 &2

¹³ Βλ. Μαρία Καϊάφα – Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας;, *Ποιν.Δικ.* 2007, 1315.

¹⁴ Βλ. α. 288 & 3 ΣΛΕΕ.

¹⁵ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας, *ΠΧρ* 2011, 81.

¹⁶ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας, *ΠΧρ* 2011, 81, όπου περιγράφεται αναλυτικά η ποινική εξουσία της ΕΕ μετά τη συνθήκη της Λισαβώνας.

εδ γ και δ και 75 της Συνθήκης της Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) όπως αυτή μορφοποιήθηκε με την Συνθήκη της Λισαβώνας.

Ασκείται με την έκδοση οδηγιών του α. 83 ΣΛΕΕ ¹⁷ οι οποίες δίνουν πια την δυνατότητα στα όργανα της ΕΕ να έχουν τον ουσιαστικό και κυρίαρχο ρόλο στην προστασία των συμφερόντων της Ένωσης, αφού ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιηθεί αυτή η προστασία, δηλαδή με την θέσπιση ποινικών κανόνων ,το κατώτατο όριο ποινής και την πράξη που συνιστά την προσβολή. Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις του α. 83&1εδγ ΣΛΕΕ και το Συμβούλιο με απόφασή του (μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου) μπορεί να ορίσει τα στοιχεία του εγκλήματος κι επομένως να καταστεί ποινικός νομοθέτης. Επιπρόσθετα , «ευθύτατη» ποινική εξουσία απονέμει στην ΕΕ το α. 325&4 ΣΛΕΕ σε ότι αφορά τα δημοσιονομικά αγαθά της Ένωσης, οπότε και προβλέπεται η θεσμοθέτηση νόμων ποινικού περιεχομένου με Κανονισμούς ¹⁸. Την δυνατότητα έκδοσης κανονισμών παρέχει και το α. 79&2 εδ γ,δ ΣΛΕΕ για την εγκληματικότητα σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και την εμπορία ανθρώπων. Το ίδιο ισχύει και στο πεδίο της τρομοκρατίας και των συναφών πράξεων όπως ορίζει το α. 75 ΣΛΕΕ.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι από την δεκαετία του '50 ,οπότε ιδρύθηκε η ΕΕ (αρχικά υπό την μορφή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) η δυνατότητά της να ασκεί ποινική εξουσία μεταβλήθηκε ριζικά. Τις πρώτες δεκαετίες τέτοια δυνατότητα δεν υπήρχε και στις περιπτώσεις που κρινόταν χρήσιμη η ομογενοποίηση της ποινικής νομοθεσίας των κρατών-μελών χρησιμοποιούταν η οδός της διακρατικής συνεργασίας , δηλαδή η σύναψη διεθνών συμβάσεων. Μετέπειτα χρησιμοποιήθηκαν νομικά εργαλεία όπως οι οδηγίες, οι κανονισμοί και οι αποφάσεις - πλαίσιο, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Ένωσης στο πεδίο του ποινικού δικαίου, χωρίς ακόμη η ίδια να διαθέτει ποινική εξουσία. Παρόλα αυτά μερικά από αυτά αποτελούσαν επί της ουσίας άσκηση ποινικής εξουσίας. Μετά την Συνθήκη της Λισαβώνας, η Ένωση διαθέτει αδιαμφισβήτητη ποινική εξουσία.

¹⁷ Τέτοιες οδηγίες μπορούν να εκδοθούν, όπως ορίζεται στο α.83 ΣΛΕΕ για πράξεις ιδιαίτερα σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση , δηλαδή πράξεις τρομοκρατίας ,εμπορίου ανθρώπων κλπ.

¹⁸ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας, ΠΧρ 2011, 81, όπου γίνεται εκτενέστερη αναφορά στην έννοια της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας και των πράξεων που εκδίδονται στα πλαίσιά της (οδηγίες, κανονισμοί κλπ).

Β. Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ – ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΣΤΟ ΤΗΣ ΕΕ.

Στα σύγχρονα κράτη ¹⁹ την ποινική εξουσία διαθέτει και ασκεί το ίδιο το κράτος. Η άσκηση ποινικής εξουσίας από ένα διεθνές μόρφωμα όπως η ΕΕ δεν είναι ο κανόνας ^{20 21}, αντίθετα, είναι κάτι το καινοφανές, καθώς η τελευταία αποτελεί έναν πρωτότυπο διεθνή σχηματισμό, ο οποίος δεν είναι ούτε ομόσπονδο κράτος, ούτε συνομοσπονδία κρατών, ούτε συνήθης διεθνής οργανισμός, παρουσιάζοντας έτσι μία μοναδική, για τα διεθνή δεδομένα, οντότητα ²². Μέχρι την παραχώρηση ποινικής εξουσίας στην ΕΕ ένωση, όπως την περιγράψαμε παραπάνω, το κράτος μας είχε την αποκλειστικότητα στην άσκησή της. Άλλωστε και στα πλαίσια των λοιπών διεθνών οργανισμών που συμμετέχει η χώρα, ο μηχανισμός ενσωμάτωσης ποινικού δικαίου παραγόμενου από τον εκάστοτε διεθνή οργανισμό ²³, γίνεται με τον μηχανισμό της σύναψης διεθνών συνθηκών και επομένως το στοιχείο της διακρατικής συνεργασίας των (κυρίαρχων στην διαδικασία αυτή) κρατών, που συνάπτουν την διεθνή σύμβαση, είναι αυτό που λειτουργεί καταλυτικά, ώστε να μπορούμε να πούμε ότι την ποινική εξουσία ασκεί και στην περίπτωση αυτή το κράτος.

¹⁹ Βλ. Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση Μια Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική 2002, 24 σημ. 3.

²⁰ Θα λέγαμε μάλιστα, ότι ορθώς, την άσκηση της ποινικής εξουσίας ασκούν κατά βάση τα κράτη και όχι οι διεθνείς οργανισμοί, καθώς πρόκειται για ένα πεδίο στο οποίο καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν και οι ιδιαιτερότητες ενός λαού, πολιτισμικές, ιστορικές, οικονομικών συνθηκών κ.ο.κ. Γι' αυτό και οι εγκληματολογικές έρευνες που διεξάγονται με στόχο την ανάλυση ενός φαινομένου στο πλαίσιο μιας κοινωνίας ή ενός κράτους, παρουσιάζουν χρήσιμα πορίσματα. Βλ. λχ Diana S. Dolliver, Cultural and institutional adaptation and change in Europe : A test of Institutional Anomie Theory using time series modelling of homicide data, *Brit.J.Criminol*, 2014, 747.

²¹ Και Paul Mutsaers, An ethnographic study of the policing of internal borders in the Netherlands, *Brit.J.Criminol*, 2014, 831.

²² Βλ. Βασίλειος Α. Χριστιανός, *Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη 2011, 21,31.

²³ Ο ΟΗΕ λχ, έχει αναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα στο δίκαιο προστασίας ανηλίκων Ατόμων με Ειδικές ανάγκες κλπ. Βλ. ενδεικτικά <http://www.un.org/disabilities/default.asp?navid=12&pid=150>, <http://www.un.org/disabilities/> και Νέστωρ Ε. Κουράκης, *Δίκαιο Παραβατικών Ανηλίκων Ποινική και Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα- Κομοτηνή, 2012, 477, για την σχετική δραστηριότητα του ΟΗΕ κατά τις προηγούμενες δεκαετίες.

Η άσκηση ποινικής εξουσίας αποτελεί επίσημο κοινωνικό έλεγχο των πολιτών που εγκληματούν²⁴. Είναι δομικό συστατικό της ίδιας της ύπαρξης του κράτους²⁵, καθώς ένας από τους λόγους που οι άνθρωποι οργανώθηκαν σε ομάδες, κοινωνίες και κράτη, είναι η ασφάλεια των έννομων συμφερόντων των πολιτών και η περιφρούρηση ανθρωπίνων αγαθών όπως η ζωή, η ιδιοκτησία και η τιμή²⁶. Το θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζεται όλο το οικοδόμημα της πολιτείας και των εξουσιών της, είναι το στοιχείο του έθνους²⁷, με όλα όσα αυτό σημαίνει, δηλαδή κοινή καταγωγή, ιστορία, γλώσσα, παραδόσεις, αξίες και προσδοκίες για το μέλλον, σύνδεση του κράτους ως νομικής οντότητας με τους πολίτες του, με την έννομη σχέση της ιθαγένειας που δημιουργεί μεταξύ τους μια ιδιαίτερη νομική κατάσταση²⁸. Έτσι, εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, επιβάλλονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις ως προς την συμπεριφορά των πολιτών και μέτρα εξαναγκασμού αν η τελευταία δεν είναι αυτή που η κρατική ποινική εξουσία επιτάσσει.

Η ποινική εξουσία του κράτους συνίσταται στην θεσμοθέτηση ποινικών νόμων από το ελληνικό κοινοβούλιο²⁹, την συγκρότηση του σώματος της αστυνομίας, των δικαστηρίων³⁰, του σωφρονιστικού συστήματος³¹ και την θέση σε λειτουργία και συνεργασία όλων αυτών των συστημάτων, υλικών υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού. Το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης στοχεύει στην ασφάλεια των πολιτών, την κοινωνική ειρήνη, την ηθική δικαίωση των αδικημένων και την επιβεβαίωση της πραγμάτωσης της ιδέας της δικαιοσύνης στην συνείδηση των κοινωνιών³². Επομένως, οι ποινικοί νόμοι εκφράζουν τις ηθικές αξίες του λαού, όπως αυτές αποτυπώνονται διά των

²⁴ Βλ. Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μια Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική, 2002, 32.

²⁵ Βλ. Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μια Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική, 2002, 27.

²⁶ Βλ. Νικόλαος Κ. Ανδρουλάκης, *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος*, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας 2006, 16.

²⁷ Βλ. Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μια Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική, 2002, 24, σημ. 3.

²⁸ Τα χαρακτηριστικά αυτά διαφυλάσσει το Σύνταγμα που ως ανώτατος νόμος έχει αυξημένη τυπική ισχύ, βλ. Γιάννης Δρόσος, *Δοκίμιο Ελληνικής Συνταγματικής Θεωρίας*, Αντ. Ν. Σάκκουλας 1996, 308.

²⁹ Βλ. Άρθρα 42, 43, 73 επ. Του Συντάγματος για την νομοθετική λειτουργία της βουλής.

³⁰ Βλ. Άρθρα 93 & 1, 96 και 97 του Συντάγματος, άρθρα 3 και επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

³¹ Βλ. Άρθρο 1 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

³² Βλ. Νικόλαος Κ. Ανδρουλάκης, *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος 1 Θεωρία για το Έγκλημα*, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν.Σάκκουλας 2006, 19.

αντιπροσώπων του. Σε περίπτωση παράβασης του ποινικού νόμου, η επιβολή ποινής εκφράζει την αποδοκιμασία του κοινωνικού συνόλου, έναντι του δράστη³³.

Έχοντας αναφέρει τα παραπάνω στοιχεία που αποτελούν τα ουσιώδη χαρακτηριστικά και θεμέλια της ποινικής εξουσίας του κράτους, θα πρέπει να διαπιστώσουμε αν πράγματι συντρέχουν τα ίδια «νομιμοποιητικά» χαρακτηριστικά και στην περίπτωση της ΕΕ και της ποινικής εξουσίας που αυτή πλέον ασκεί.

Η άσκηση της εξουσίας αυτής της Ένωσης, αποτελεί βέβαια επίσημο κοινωνικό έλεγχο των πολιτών που παραβιάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της. Παρόλα αυτά η άσκηση ποινικής εξουσίας από την Ένωση δεν είναι εκ προοιμίου αναγκαίος και συστατικός όρος για την δημιουργία της, αφού λειτούργησε ήδη μισό αιώνα περίπου χωρίς να διαθέτει τέτοια³⁴. Δεν πρόκειται για δομικό θεμέλιο του οργανισμού της, καθώς αυτή συνίσταται σε μία οικονομική και μερικώς πολιτική ένωση, που μπορεί να λειτουργεί αρκούντως αποτελεσματικά και χωρίς την δυνατότητα άσκησης ίδιας ποινικής εξουσίας. Άλλωστε αυτό έχει συμβεί μέχρις ότου υπεγράφη η συνθήκη της Λισαβόνας, αφού τα κράτη διατηρούσαν την εξουσία για την ποινική προστασία των συμφερόντων τους. Με λίγα λόγια, στους λόγους της σύναψης των ευρωπαϊκών συνθηκών και την δημιουργία του οικοδομήματος της ΕΕ δεν συγκαταλέγεται ως ζωτική συνεκτική αναγκαιότητα η διασφάλιση από την Ένωση ζωτικών εννόμων αγαθών όπως η ζωή, η τιμή, η ιδιοκτησία ή ακόμη και των ίδιων οικονομικών της πόρων, καθώς αυτά τα αγαθά προστατεύονται ήδη από τα κράτη.

Ένα θεμελιώδες σημασίας μέγεθος, στην διερεύνηση της ύπαρξης και της ποιότητας του ερείσματος της ΕΕ για την άσκηση ποινικής εξουσίας, είναι τα χαρακτηριστικά της έννοιας του έθνους, καθώς αυτά είναι το συνεκτικό στοιχείο που οδήγησε στην δημιουργία των εθνικών κρατών της Ευρώπης και νομιμοποιεί τυπικά αλλά και ουσιαστικά το κράτος

³³ Βλ. Νικόλαος Κ. Ανδρουλάκης, *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος Ι Θεωρία για το Έγκλημα*, Π.Ν.Σάκουλας, 2006, 19.

³⁴ Βλ. Μαρία Καϊάφα – Γκμπάντι, Οικονομικά Συμφέροντα ΕΕ και κρατών-μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ*, 2007, 1315, σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης της έλλειψης ποινικής εξουσίας της Ένωσης, από την πλευρά των κρατών-μελών και των πολιτικών συνισταμένων που εκφράζονταν μέσα από την Επιτροπή και το (τότε) ΔΕΚ.

στην άσκηση ποινικής εξουσίας επί των πολιτών του ³⁵. Σε ότι αφορά όμως την σχέση των πληθυσμών που συγκροτούν τους λαούς της ΕΕ, τα στοιχεία αυτά δεν συντρέχουν. Δεν έχουμε δηλαδή έναν λαό, τον ευρωπαϊκό, αλλά πολλές διαφορετικές εθνότητες. Έτσι, μεταξύ των λαών της ΕΕ δεν υφίστανται συνεκτικά στοιχεία όπως η κοινή καταγωγή, ιστορία, γλώσσα, αξίες κ.ο.κ. Αντιθέτως, οι χώρες της ΕΕ έχουν διεξάγει πολέμους μεταξύ τους. Το σημαντικότερο όμως, δεν είναι το παρελθόν αλλά το παρόν. Οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα -συχνά ζωτικά- σε πολλά πεδία, όπως η εξωτερική πολιτική, η μετανάστευση, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οικονομική πολιτική, η ενεργειακή πολιτική και οι γεωπολιτικές επιδιώξεις, ακόμη και διαφορετικούς πολιτικούς και στρατηγικούς συμμάχους.

Περαιτέρω, σε ότι αφορά τον νομικό δεσμό των ευρωπαίων πολιτών με την ΕΕ, δηλαδή την ευρωπαϊκή ιθαγένεια ³⁶, αυτός δεν είναι ανεξάρτητος από την ύπαρξη νομικής σχέσης του ευρωπαίου πολίτη με ένα από τα κράτη μέλη. Αντιθέτως, μόνο όταν ένα πρόσωπο είναι πολίτης ενός κράτους-μέλους της ΕΕ μπορεί να είναι και ευρωπαίος πολίτης. Έτσι και στην περίπτωση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ως στοιχείου που θα μπορούσε να συμβάλλει στην θεμελίωση ερείσματος της ΕΕ να ασκεί ποινική εξουσία στους πολίτες της, διαπιστώνουμε σημαντική διαφοροποίηση από την ιθαγένεια που απονέμουν τα κράτη. Εν προκειμένω η ευρωπαϊκή ιθαγένεια δεν είναι ο νομικός δεσμός που συνδέει άμεσα τον ευρωπαίο πολίτη με την Ένωση, όπως συμβαίνει με την εθνική ιθαγένεια. Στην περίπτωση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας ο δεσμός δεν είναι άμεσος αλλά έμμεσος-αντανακλαστικός διότι προϋποθέτει όπως είδαμε την ύπαρξη ενός άλλου νομικού δεσμού, αυτού του κράτους μέλους με τον πολίτη του, για να δημιουργηθεί. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την αντίφαση που υφίσταται, καθώς ενώ η ΕΕ δεν συνδέεται με άμεσο και πρωτογενή νομικό δεσμό με τους πολίτες της, μπορεί, παρόλα αυτά, να ασκεί στους τελευταίους άμεση ποινική εξουσία.

³⁵Βλ. Γιάννης Δρόσος, *Δοκίμιο Ελληνικής Συνταγματικής Θεωρίας*, Αντώνης Ν. Σάκκουλας Αθήνα-Κομοτηνή 1996, 227 για την υπερβατική δύναμη του έθνους.

³⁶ Βλ. Άρθρο 20 ΣΛΕΕ, κεφάλαιο 5^ο του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, https://europa.eu/eu-citizenship_el για αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιότητα του ευρωπαίου πολίτη και ΔΕΕ C-221/17 Ιθαγένεια της ΕΕ. Αυτοδίκαιη απώλεια της ιθαγένειας κράτους μέλους και της ιθαγένειας της Ένωσης. Συνέπειες. Αναλογικότητα, βλ. επίσης *ΕυΔικ* 3/2019, 296.

Αλλά και σε ότι αφορά το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης που διαθέτουν τα κράτη-μέλη σε αντιδιαστολή με τους μηχανισμούς της ΕΕ για την υλοποίηση των ποινικών νόμων που παράγει, παρατηρούμε ότι δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική σύγκριση, αφού δεν πρόκειται για ανάλογα ή παρόμοια μεγέθη. Τα κράτη, όπως αναφέρθηκε, διαθέτουν ένα οργανωμένο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης με σκοπό την υλοποίηση της αντεγκληματικής τους πολιτικής³⁷. Αντιθέτως η ΕΕ δεν διαθέτει σώμα αστυνομίας³⁸, ποινικά δικαστήρια και σωφρονιστικό σύστημα εν γένει, καταστήματα κράτησης κλπ. Οι μηχανισμοί που διαθέτει η ΕΕ συνίστανται σε μεγάλο βαθμό στην αξιοποίηση των υπηρεσιών και του ανθρώπινου δυναμικού των κρατών-μελών μέσω του συντονισμού τους ώστε να συνεργάζονται αποτελεσματικά και να μπορούν να εκτελούν αποφάσεις των υπηρεσιών της Ένωσης³⁹. Βλέπουμε λοιπόν ότι και στο πεδίο αυτό, οι όποιες εξουσίες της Ένωσης υλοποιούνται σε ουσιαστικό-πρακτικό επίπεδο από τους μηχανισμούς των κρατών-μελών, ώστε εάν ένα πρόσωπο διαπράξει ένα ποινικό αδίκημα που έχει θεσμοθετηθεί από την ΕΕ, θα διωχθεί από τις αστυνομικές δυνάμεις του κράτους μέλους με το οποίο συνδέεται το αδίκημα, θα δικαστεί από τα δικαστήρια του (αρμόδιου) κράτους-μέλους και θα εκτίσει την ποινή του (σε περίπτωση καταδίκης και εάν αυτή είναι ποινή περιοριστικής της ελευθερίας) σε κατάσταση κράτησης του κράτους-μέλους.

Παράλληλα, αναφορικά με τον τρόπο παραγωγής των ποινικών διατάξεων, αφενός από τα κράτη-μέλη κι αφετέρου από την ΕΕ, οι διαφορές είναι ουσιώδεις. Άπτονται δε του ζητήματος της γνήσιας ή μη έκφρασης των ηθικών αξιολογήσεων του κοινωνικού συνόλου⁴⁰, μέσω των θεσπιζόμενων ποινικών διατάξεων. Στην χώρα μας, αλλά και στις υπόλοιπες χώρες-μέλη της ΕΕ, οι νόμοι παράγονται με τρόπο που

³⁷ Βλ. Γ.Π.Νικολόπουλος, *Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Μια εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική, 2002, 43.

³⁸ Η Ευρωπόλ για παράδειγμα στελεχώνεται από προσωπικό που προέρχεται από τις χώρες της Ένωσης, βλ. <https://europol.europa.eu>.

³⁹ Αυτό ισχύει λχ για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) (http://ec.europa.eu/anti_fraud), και την νεοσύστατη Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (<https://consilium.europa.eu>).

⁴⁰ Στην περίπτωση του πληθυσμού της ΕΕ μιλάμε βέβαια για ένα de facto κοινωνικό σύνολο. Το κοινωνικό αυτό σύνολο δεν προέκυψε από την δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αλλά μεταγενέστερα με την εμβάθυνση της πολιτικής Ένωσης. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω πρόκειται για ένα σύνολο πληθυσμών που δεν χαρακτηρίζεται από τα συνεκτικά στοιχεία των εθνών. Το γεγονός αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν στοιχεία σύνδεσης, παρά μόνο ότι τα τελευταία δεν είναι της ίδιας ποιότητας και έντασης με τα εθνικά.

πληροί τις προϋποθέσεις της δημοκρατικής αρχής , ώστε οι ποινικές διατάξεις να αποτελούν δείγμα των ηθικών αντιλήψεων και του περί δικαίου αισθήματος του λαού. Αυτό κατά βάση διασφαλίζεται λόγω της νομοπαρασκευαστικής εξουσίας των εκλεγμένων απ' τον λαό αντιπροσώπων του.

Μετά από τις παραπάνω διαπιστώσεις, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι οι παράγοντες εκείνοι που αποτελούν τα θεμέλια της ποινικής εξουσίας του κράτους, δεν συντρέχουν σ' ότι αφορά στην δικαιολόγηση της ποινικής εξουσίας της ΕΕ. Παρόλα αυτά η τελευταία αποτελεί πραγματικότητα. Οφείλουμε λοιπόν να διερευνήσουμε ποια είναι η φύση της ποινικής εξουσίας της ΕΕ και που εδράζεται.

Η ποινική εξουσία της ΕΕ από νομική σκοπιά ,γεννάται από το πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ ,δηλαδή την Συνθήκη της Λισαβώνας ⁴¹ ,το οποίο μετέπειτα σύμφωνα με το Σύνταγμα της χώρας μας, εισήχθη στο δικάιό μας και έγινε ισχύον δίκαιο. Επομένως, η πρόβλεψη της εξουσίας της ΕΕ να θέτει κανόνες ποινικού δικαίου είναι νομότυπη. Μ' όλα ταύτα, η συμφωνία του νομικού πλαισίου που θεσμοθετεί την ποινική εξουσία της ΕΕ, με τους νόμους και το Σύνταγμα μας ,ελέγχεται από την επιστήμη δικαιολογημένα, ως τύποις μόνο ορθή, καθώς οδηγεί σε μη δημοκρατικώς νομιμοποιούμενα αποτελέσματα ⁴². Όπως προείπαμε, η παραγωγή ποινικών διατάξεων, όταν αυτή πραγματοποιείται από την ΕΕ δεν προέρχεται αμέσως από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του λαού, παρά μεσολαβούν αλλοιώσεις της ισότητας των ψήφων και της έκφρασης των εκλεγμένων ευρωβουλευτών, αφού καθοριστικό ρόλο στην νομοπαρασκευαστική διαδικασία της ΕΕ διαδραματίζουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή (όταν το Συμβούλιο δρα μετά από πρότασή της) όργανα στα οποία «αναμετρώνται» οι πολιτικές δυνάμεις της Ένωσης. Σε τελική λοιπόν φάση, προκρίνεται τελικά η βούληση των πολιτικά ισχυρών κρατών της Ένωσης.

⁴¹ Βλ. άρθρα 75, 79, 83, 325 ΣΛΕΕ, άρθρο 28 & 1 του Συντάγματος και Χρίστος Χ. Μυλωνόπουλος, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας, *ΠΧρ* 2011, 81.

⁴² Βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Υπερκρατικός προσδιορισμός της ποινικής καταστολή: Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου, *ΠΧρ* 2018, 497, Χρίστος Χ.Μυλωνόπουλος, Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβώνας, *ΠΧρ* 2011, 83, Χ.Μυλωνόπουλος, Κοινοτικό Ποινικό Δίκαιο και Γενικές Αρχές του Κοινοτικού Δικαίου, *ΠοινΧρ* 2010, 166, Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών-μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ* 2007, 1320.

Σε ότι αφορά το υπερβατικό θεμέλιο της ποινικής εξουσίας της Ένωσης, αυτό δεν ταυτίζεται με εκείνο των κρατών-μελών, αφού όπως αναλύθηκε ανωτέρω, ελλείπουν από το διεθνές μόρφωμα της ΕΕ, τα εθνικά στοιχεία και όλα όσα έπονται της συγκρότησης του εθνικού κράτους. Εντούτοις τέτοιο υπάρχει, έστω και αν δεν έχει την ποιότητα και την έκταση που παρουσιάζει στην περίπτωση των εθνικών οντοτήτων. Το θεμέλιο αυτό θα λέγαμε ότι συγκροτείται από τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου των κρατών μελών, οι οποίες είναι πλέον αναγνωρισμένες και εισηγμένες στις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης⁴³ και από τις αντίστοιχες θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παρόλο που η ΕΕ δεν έχει προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ, το έχουν πράξει όλα τα κράτη-μέλη που την απαρτίζουν, ώστε να μπορούμε να μιλάμε για κοινότητα βασικών δικαιοϋκών αρχών. Επομένως, οι ποινικές διατάξεις που θεσπίζει η ΕΕ οφείλουν να προστατεύουν την ανθρώπινη αξία, την ιδιοκτησία, την αξία της παιδικής ηλικίας, την γενετήσια αξιοπρέπεια κ.ο.κ.

Συνοψίζοντας συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι τα ερείσματα της ΕΕ για την άσκηση ποινικής εξουσίας, είναι διαφορετικής φύσης και έκτασης από αυτά των εθνικών κρατών. Θα λέγαμε ότι τα ερείσματα της ΕΕ δεν είναι το ίδιο ουσιαστικά και σταθερά στην συλλογική συνείδηση. Εξάλλου δεν μπορούμε να συγκρίνουμε την οργάνωση του πλέγματος υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων των κράτη-μελών με αυτά της Ένωσης, αφού η τελευταία υλοποιεί τις δικές της εξουσίες και υπηρεσίες μέσω των υποδομών, εξουσιών, υλικών μέσων και ανθρώπινου δυναμικού των κρατών μελών. Σε κάθε περίπτωση όμως, η ποινική εξουσία της ΕΕ είναι μια σχετικά νέα νομική κατάσταση και ο χρόνος θα αναδείξει την ουσιαστική φύση της και τον αντίκτυπό της στην ζωή των πολιτών της Ένωσης.

⁴³ Βλ. τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012/C 326//02).

Γ. ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΕ ΠΟΥ ΑΝΑΓΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΝΝΟΜΑ ΑΓΑΘΑ

Η παρούσα εργασία ασχολείται με τον τρόπο που προστατεύονται τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Πριν εισαχθούμε βαθύτερα σε αυτή την θεματική, είναι χρήσιμο να δούμε ποια είναι αυτά τα συμφέροντα και ποια αγαθά αντιπροσωπεύουν.

Τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ είναι εν ολίγοις η περιουσία της. Πρόκειται για τον προϋπολογισμό της Ένωσης, τον οποίο διαθέτει για την υλοποίηση των στόχων της, όπως είναι λχ η ενίσχυση της αγροτικής ανάπτυξης, της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, της προστασίας του περιβάλλοντος. Μέσα από την κατανομή των οικονομικών αυτών πόρων η ΕΕ ασκεί την πολιτική της και κατ' άλλους επιχειρεί να πραγματοποιήσει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση⁴⁴. Σύμφωνα με την νεότερη Οδηγία για την Καταπολέμηση μέσω του Ποινικού Δικαίου, της Απάτης εις βάρος των Οικονομικών Συμφερόντων της Ένωσης⁴⁵, η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης δεν αφορά μόνο τη διαχείριση των πιστώσεων του προϋπολογισμού, αλλά επεκτείνεται και σε όλα τα μέτρα που επηρεάζουν αρνητικά ή που απειλούν να επηρεάσουν αρνητικά τα στοιχεία του ενεργητικού της Ένωσης, καθώς και εκείνα των κρατών μελών, εφόσον τα εν λόγω μέτρα σχετίζονται με τις πολιτικές της Ένωσης⁴⁶.

Επομένως, ενδιαφέροντα μεγέθη αποτελούν τόσο τα έσοδα όσο και οι δαπάνες του προϋπολογισμού, καθώς βλάβη μπορεί να αποτελεί είτε η ματαίωση των εσόδων που συντρέχει λχ όταν δεν καταβάλλονται οι νόμιμοι τελωνειακοί δασμοί είτε η βεβαίωση αχρεώστητων δαπανών σε περίπτωση λχ χορήγησης επιδότησης χωρίς την συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων.

⁴⁴ Βλ. Νικόλαος Μπιτζιλέκης, Η ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και ειδικότερα το αδίκημα της κοινοτικής απάτης, *ΠΧρ* 2010, 81.

⁴⁵ Βλ. Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2017, σημείο 1^ο του προοιμίου.

⁴⁶ Βλ. Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Υπερκρατικός Προσδιορισμός της ποινικής καταστολής: Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου, *ΠοινΧρ* 2018, 497, σχετικά με την υπέρμετρη επέκταση της ποινικής προστασίας των συμφερόντων της ΕΕ από την ίδια.

Για να κατανοήσουμε ποια είναι η έννοια του προϋπολογισμού της Ένωσης και επομένως η περιουσία της είναι αναγκαίο να διαπιστώσουμε ποιοι είναι οι πόροι της Ένωσης, δηλαδή από που προέρχονται τα χρήματα που τίθενται στην διάθεσή της . Το άρθρο 311 ΣΛΕΕ αναφέρει ότι η ΕΕ χρηματοδοτείται από ίδιους πόρους. Οι πόροι αυτοί προέρχονται ⁴⁷ κατά βάση, από τους δασμούς που επιβάλλονται στις εισαγωγές στο έδαφος της ΕΕ, από χώρες που δε ανήκουν στην ΕΕ , από ποσοστά του ΦΠΑ που εισπράττεται από κάθε κράτος -μέλος και από ποσοστά του ΑΕΠ κάθε κράτους -μέλους .

Περιπτώσεις προσβολών των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ ⁴⁸ είναι λχ η παράτυπη χρήση κονδυλίων για την εξωτερική βοήθεια, την γεωργία, το περιβάλλον ,η μη καταβολή τελωνειακών δασμών και φόρων κατά την εισαγωγή προϊόντων και αγαθών, το λαθρεμπόριο τσιγάρων από εγκληματικές οργανώσεις, η υπεξαίρεση κονδυλίων για έργα κατασκευών, η χρηματοδότηση ανύπαρκτων προϊόντων.

Το έννομο αγαθό των Οικονομικών Συμφερόντων της ΕΕ, περιγράφεται και μέσω των διατάξεων που το προστατεύουν ,προβλέποντας ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση προσβολής του. Για τον λόγο αυτό θα αναφερθούμε , αμέσως κατωτέρω στον Νόμο 2803/2003, με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση των Βρυξελλών του 1995 για την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτή Πρωτοκόλλων. Τον νόμο δηλαδή που προβλέπει την Ευρωπαϊκή. Αμέσως μετά θα αναφερθούμε στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 της 5^{ης} Ιουλίου του 2017 για την Καταπολέμηση ,μέσω του Ποινικού Δικαίου , της Απάτης εις βάρος των Οικονομικών Συμφερόντων της ΕΕ.

Στο άρθρο 4 του ν. 2803/2000 ορίζεται η απάτη σε βάρος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων . Αναφέρεται συγκεκριμένα ότι όποιος με τη χρήση πλαστών ,ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων ή με την απόκρυψη ή με την κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης παρασιώπηση πληροφοριών ή με τη μη κατά προορισμό τους χρήση των πόρων που

⁴⁷ Βλ. Γιώργος Νικολόπουλος, *Η αντεγκληματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων*, Πανεπιστημιακές Διαλέξεις 2019, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

⁴⁸ Βλ. Γιώργος Νικολόπουλος, *Η αντεγκληματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων*, Πανεπιστημιακές Διαλέξεις 2019, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

του χορηγήθηκαν ή των πλεονεκτημάτων που είχε νόμιμα αποκτήσει , αχρεωστήτως εισπράττει ή παρακρατεί ή παρανόμως ελαττώνει πόρους του γενικού προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των προϋπολογισμών , των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Κοινοότητες ή για λογαριασμό τους ,τιμωρείται με φυλάκιση. Αν η βλάβη υπερβαίνει τις 25.000.000 δρχ (73 .367 €) επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι 10 ετών κι αν η βλάβη υπερβαίνει το ποσό των 50.000.000 δρχ (146.730 €) επιβάλλεται κάθειρξη. Αν η βλάβη δεν υπερβαίνει τα 2.000.000 δρχ (5.869 €) ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή (άρθρο 5 ν. 2803/2000).

Εν συνεχεία το άρθρο 6 του ν. 2803/2000 αναφέρει ότι όποιος καταρτίζει ή χορηγεί πλαστές, ανακριβείς ή ελλιπείς δηλώσεις ή έγγραφα, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για την τέλεση πράξεων που προβλέπονται στα παραπάνω αναφερόμενα άρθρα του νόμου (άρθρα 4,5) , τιμωρείται με φυλάκιση ,αν τα ανωτέρω έγγραφα ή δηλώσεις έχουν σχέση με πράξεις του 4^{ου} άρθρου (πλημμεληματική και κακουργηματική ευρωαπάτη) και με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή , αν έχουν σχέση με την πράξη του 5^{ου} άρθρου (ελαφρά πλημμεληματική ευρωαπάτη) αν δεν τιμωρείται βαρύτερα ως αυτουργός ή συμμετοχος της πράξης αυτής.

Ακολούθως ,προβλέπεται (άρθρο 7 ν. 2803/2000) ότι αυτός που πρακτικά ασκεί διευθυντικά καθήκοντα ή του έχει ανατεθεί η εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση, προς όφελος της οποίας τελέστηκε μία από τις αξιόποινες πράξεις που αναφέραμε (άρθρα 4, 5, 6 του ν. 2803/2000) σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και δεν απέτρεψε την πράξη αυτή κατά παράβαση των καθηκόντων του , τιμωρείται με φυλάκιση αν δε τιμωρείται βαρύτερα με άλλη ποινική διάταξη.

Εν συνεχεία, το άρθρο 10 του ν. 2803/2000 εξομοιώνει τους κοινοτικούς υπαλλήλους και λειτουργούς με τους εθνικούς δημόσιους υπαλλήλους ώστε όταν οι πρώτοι τελούν πράξεις ευρωαπάτης να τιμωρούνται όπως οι δεύτεροι για την παράβαση των καθηκόντων τους.

Κατά τον ίδιο τρόπο , τα μέλη της επιτροπής της ΕΕ , του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου , του ΔΕΕ και του Ελεγκτικού Συνεδρίου της ΕΕ, εξομοιώνονται με τους υπουργούς της ελληνικής κυβέρνησης , τους βουλευτές και τους ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς αντίστοιχα,

όταν τελούν πράξεις ευρωπαϊκής ή όταν οι πράξεις αυτές τελούνται εναντίον τους.

Η οδηγία 2017/1371 για την Καταπολέμηση, μέσω του Ποινικού δικαίου , της Απάτης εις βάρος των Οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης μας βοηθά επίσης , στην σκιαγράφηση του εννόμου αγαθού των Οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

Αρχικά στην &2 του προοιμίου της, η οδηγία αναφέρει ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών καθιερώνει ελάχιστους κανόνες για τα ποινικά αδικήματα και τις ποινές για την ευρωπαϊκή και με το δεδομένο αυτό προβλέπεται ότι τα Κράτη-Μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερους κανόνες για τα ποινικά αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

Σε ότι αφορά τώρα την περιγραφή των στοιχείων της ευρωπαϊκής στην Οδηγία 2017/1371 , δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά που την στοιχειοθετούν, δεν διαφέρει ουσιωδώς από αυτή της Σύμβασης των Βρυξελλών. Γίνεται πάντως περισσότερο λεπτομερής αναφορά στην Οδηγία 2017/1371 της προέλευσης των πόρων της Ένωσης , οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο ευρωπαϊκής. Διακρίνεται δηλαδή αν οι πόροι αφορούν δαπάνες που δεν σχετίζονται με προμήθειες, δαπάνες που σχετίζονται με προμήθειες , έσοδα εκτός από αυτά που προκύπτουν από τους ίδιους φόρους ΦΠΑ και έσοδα που προκύπτουν από τους ίδιους φόρους ΦΠΑ.

Έτσι, περιγράφοντας σε αδρές γραμμές το άρθρο 3 της Οδηγίας 2017/1371, θα λέγαμε ότι στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης της ευρωπαϊκής είναι (όπως και στη Σύμβαση των Βρυξελλών) η χρήση ή υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων , η αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της.

Ακόμη η κατάχρηση αυτών των πόρων ή στοιχείων ενεργητικού της Ένωσης για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν ή ενός νομίμως αποκτηθέντος ευεργετήματος που παρέσχε η Ένωση, με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων ή

στοιχείων ενεργητικού που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της.

Στο ίδιο άρθρο (άρθρο 3 σε συνδυασμό με την &4 του προοιμίου της Οδηγίας) υπάγεται η απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ που πρέπει αποδίδεται στα Κράτη-μέλη (από τους φορολογούμενους τους στα πλαίσια των εγχώριων οικονομικών συνδιαλλαγών) στην έννοια της ευρωπαϊκής. Αυτό ισχύει υπό την προϋπόθεση ότι η συνολική ζημία ξεπερνά τα 10.000.000 ευρώ και ότι η πράξη συνδέεται με το έδαφος δύο ή περισσότερων κρατών ⁴⁹. Με την διάταξη αυτή, διευρύνεται η έννοια του εννόμου αγαθού των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και θεωρείται ότι τα έσοδα που δικαιούνται να εισπράξει το Κράτος-μέλος από τον εν λόγω φόρο , ανήκουν στον προϋπολογισμό της Ένωσης, χωρίς την προηγούμενη είσπραξή τους από το Κράτος -μέλος και απόδοσης στη Ένωση του προβλεπόμενου ποσοστού ⁵⁰.

Εν συνεχεία, στο άρθρο 4 της Οδηγίας προβλέπονται άλλα ποινικά αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ένωσης, ήτοι η νομιμοποίηση των εσόδων από ευρωπαϊκή, η παθητική και ενεργητική δωροδοκία που παραβιάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης , καθώς και η υπεξαίρεση που έχει το ίδιο αποτέλεσμα.

Οι διατάξεις αυτές ορθά εισήχθησαν στην Οδηγία καθώς δημιουργούν ένα σύνολο προβλέψεων που επιτρέπει την πολύπλευρη αντιμετώπιση του φαινομένου της ευρωπαϊκής, το οποίο ακριβώς λόγω της συνθετότητάς του θα πρέπει να προσεγγίζεται από τον νομοθέτη με τρόπο που να καθίσταται δυνατή η καταπολέμησή του. Οι πράξεις αυτές θα προηγούνται ή θα ακολουθούν μια ευρωπαϊκή και για λόγους ουσιαστικού ή δικονομικού ποινικού δικαίου είναι απαραίτητη η νομοθετική πλαισίωση της απ' τις ανάλογες ρυθμίσεις ⁵¹.

Με την συνοπτική αναφορά στην Σύμβαση των Βρυξελλών (ν. 2803/2000) και της Οδηγίας 2017/1371 διακρίναμε τα βασικά

⁴⁹ Βλ. Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, Υπερκρατικός προσδιορισμός της ποινικής καταστολής : Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου, *ΠΧρ* 2018, 500.

⁵⁰ Βλ. Μ. Καϊάφα- Γκμπάντι, Υπερκρατικός προσδιορισμός της ποινικής καταστολής :Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου, *ΠΧρ* 2018, 500, όπου εκφράζεται δικαιολογημένα η διαφωνία με αυτή την επιλογή του ενωσιακού νομοθέτη.

⁵¹ Βλ. όμως και Μ. Καϊάφα- Γκμπάντι, Υπερκρατικός προσδιορισμός της ποινικής καταστολής: Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου , *ΠΧρ* , 2018, 497 και τις αντιρρήσεις αναφορικά με το έννομο αγαθό που προσβάλλουν τα εγκλήματα του άρθρου 4 της οδηγίας.

χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής, η οποία είναι η πράξη εκείνη που με μέσο την υποβολή (ψευδών κλπ) εγγράφων ή δηλώσεων ή την παράνομη παρασιώπηση πληροφοριών που έχουν ως αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή εσφαλμένη παρακράτηση πόρων της Ένωσης ή με την αθέμητη χρησιμοποίηση χορηγούμενων πόρων της Ένωσης , ζημιώνει τα οικονομικά συμφέροντα της.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η ανάγκη προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ έγινε φανερή από τις πρώτες δεκαετίες της ίδρυσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οπότε και παρουσιάστηκαν φαινόμενα κατάχρησης των ευρωπαϊκών επιδοτήσεων, προβλήματα στην νομότυπη καταβολή δασμών κοκ. Για τον λόγο αυτό οι Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, ήδη πριν την ρητή αναγνώριση της ποινικής εξουσίας προς προστασία της περιουσίας τους , λάμβαναν τα αναγκαία μέτρα, με τους τρόπους που αναφέραμε (σύναψη διεθνών συνθηκών, έκδοση οδηγιών κλπ). Αμέσως κατωτέρω θα αναφερθούμε εν συντομία στις βασικότερες κινήσεις της ΕΕ με στόχο την πάταξη των εγκλημάτων εις βάρος των οικονομικών της συμφερόντων⁵².

Αρχικά έχουμε την Σύμβαση PIF του 1995 (και τα πρωτόκολλά της) για την ευρωπαϊκή που είναι σε ισχύ (με τροποποιήσεις) και σήμερα . Με την Σύμβαση αυτή (και τα συνοδευτικά πρωτόκολλα) τα κράτη μέλη κλήθηκαν , μεταξύ άλλων, να υιοθετήσουν ποινικές διατάξεις που να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά την ευρωπαϊκή, τα στοιχεία της οποίας όρισε η Σύμβαση. Παράλληλα αντιμετωπίστηκαν ζητήματα όπως η ποινική ευθύνη των διευθυντών νομικών προσώπων, η δικαιοδοσία και άλλα δικονομικά ζητήματα, περιεγράφηκαν τα εγκλήματα της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας όταν είναι συναφή με την ευρωπαϊκή, ζητήματα που αφορούν τα νομικά πρόσωπα σε περίπτωση

⁵² Βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ* 2007, 1317, όπου περιγράφεται η πορεία από την διακρατική δραστηριότητα των κρατών-μελών προς προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης έως την αναγνώριση στην τελευταία ποινικής εξουσίας.

που οι πράξεις ευρωπαϊκής , δωροδοκίας, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τελούνται προς όφελος τους.

Το επόμενο χρονικό διάστημα και ενώ σημειώνονταν καθυστερήσεις από τα κράτη-μέλη στην κύρωση της σύμβασης PIF, συντάχθηκε μετά από πρωτοβουλία της Επιτροπής το λεγόμενο Corpus Juris (2000) με στόχο την προστασία της περιουσίας της ΕΕ. Το εν λόγω σχέδιο χαρακτηριζόταν από αυστηρές επιλογές στο πεδίο του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου. Το σχέδιο δεν τέθηκε σε ισχύ και μέρος των διατάξεών του, που αφορούσαν την ιδέα για την σύσταση μιας Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής, υιοθετήθηκε, μετά από πρόταση της Επιτροπής, από την Πράσινη Βίβλο (2001) για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Οι ανωτέρω ενέργειες για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, κρίνονταν από τις κυρίαρχες πολιτικές συνιστώσες της Ένωσης, ανεπαρκείς. Έτσι ,καταβλήθηκαν προσπάθειες από την Επιτροπή και από το ΔΕΚ , να αποδοθεί ποινική εξουσία στην ΕΕ, ώστε να μπορεί αμεσότερα να προστατεύει την περιουσία της. Πιο συγκεκριμένα η Επιτροπή κατέθεσε πρόταση οδηγίας (2001) που ενσωμάτωνε τις διατάξεις της σύμβασης PIF, μολονότι η ίδια δεν διέθετε εξουσία θέσπισης ποινικών διατάξεων. Σε ανάλογο πνεύμα και το ΔΕΚ έκρινε, στα πλαίσια αντιδικίας της Επιτροπής με το Συμβούλιο (απόφαση 13ης Σεπτεμβρίου 2005) ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια υπό ορισμένες προϋποθέσεις) να επιβάλλει στα κράτη-μέλη να ποινικοποιούν ορισμένες συμπεριφορές και να προσδιορίζει μέσω οδηγιών τα στοιχεία του αξιοποίνου.

Οι ενέργειες αυτές της Επιτροπής και του ΔΕΚ, οργάνων δηλαδή που εκφράζουν την βούληση για εμβάθυνση της πολιτικής ένωσης και περιορισμού του διακρατικού στοιχείου και της κυριαρχίας των κρατών-μελών, είχαν ως στόχο να εφοδιάσουν την ΕΕ με μία εξουσία που δεν διέθετε, ώστε να μπορεί να προστατεύει αυτόνομα τα οικονομικά της συμφέροντα. Μετά την συνθήκη της Λισαβόνας και την αναγνώριση στην Ένωση ποινικής εξουσίας, δημιουργήθηκε μια νέα νομική πραγματικότητα. Η ΕΕ διαθέτει ποινική εξουσία η οποία μάλιστα, όπως αναφέραμε, είναι κατά περίπτωση, περεταίρω διευρυμένη.

Δ. Ο ΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥ ΕΝΝΟΜΟΥ ΑΓΑΘΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Στο σημείο αυτό και αφού έχει καταστεί ευδιάκριτη η ταυτότητα και η φύση του εννόμου αγαθού που μας απασχολεί, δηλαδή των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, είναι σκόπημο να αποσαφηνίσουμε και τον φορέα του.

Όπως είναι αντιληπτό, δύο πόλοι συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις για να διεκδικήσουν το εν λόγω έννομο αγαθό. Από την μία πλευρά έχουμε το κράτος-μέλος και από την άλλη την ΕΕ.

Ο προϋπολογισμός της Ένωσης, όπως αναφέραμε ανωτέρω, αποτελείται από τους οικονομικούς εκείνους πόρους που αποδίδουν σ' αυτήν τα κράτη-μέλη. Μιλάμε δηλαδή για τους δασμούς στις εισαγωγές από τρίτες χώρες (τους οποίους απεμπολούν τα κράτη μέλη μετά την εισδοχή τους στην Ένωση), ποσοστά από τον ΦΠΑ που εισπράττουν τα κράτη-μέλη από τους φορολογούμενους τους, ποσοστά από τα ΑΕΠ των κρατών-μελών (μικρής αξίας πόρους αποτελούν και οι φόροι στις αποδοχές των υπαλλήλων της ΕΕ καθώς και τα πρόστιμα , οι τόκοι και οι συνεισφορές από τρίτες χώρες για ορισμένα προγράμματα)⁵³. Έτσι ο όρος «ίδιοι πόροι» που αναφέρονται στο άρθρο 311 ΣΛΕΕ θα μπορούσε να δημιουργήσει την λανθασμένη εντύπωση ότι η ΕΕ διαθέτει τους μηχανισμούς εκείνους που της αποδίδουν έσοδα , όπως λχ την εξουσία να φορολογεί τους πολίτες των Κρατών-μελών. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει.

Παρά το γεγονός ότι τα έσοδα της Ένωσης προέρχονται από πόρους και εξουσίες που της παραχώρησαν τα κράτη-μέλη, δεν είναι ορθό να υποστηριχθεί ότι τα τελευταία εξακολουθούν να είναι και φορείς του εννόμου αγαθού των οικονομικών αυτών αγαθών. Τα κράτη μέλη δεν έχουν εξουσία στους πόρους αυτούς . Αντιθέτως την κυριότητα και εξουσία διάθεσής τους έχει το νομικό πρόσωπο της ΕΕ⁵⁴ και η νομική βάση της έννομης αυτής σχέσης θεμελιώνεται στις διατάξεις που

⁵³ Βλ. Γιώργος Νικολόπουλος, *Η ανταγκληματική πολιτική της ΕΕ για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων*, Πανεπιστημιακές Διαλέξεις 2019, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

⁵⁴ Βλ. άρθρο 47 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ρυθμίζουν τα στοιχεία του προϋπολογισμού της Ένωσης⁵⁵ και του ελληνικού Συντάγματος (α. 28 &1) που ρυθμίζει την κύρωση των διεθνών συνθηκών, όπως είναι και η ΣΛΕΕ και την συνακόλουθη εφαρμογή τους ως εσωτερικό δίκαιο.

Έτσι ενώ δεν τίθεται ζήτημα του φορέα της περιουσίας της ΕΕ, αφού δεν αμφισβητείται πως φορέας είναι η ίδια η Ένωση, προέκυψε τις προηγούμενες δεκαετίες διχογνωμία ως προς το ποιος είναι εκείνος που έχει την εξουσία να προστατεύσει την περιουσία της ΕΕ, νομοθετώντας και ασκώντας την ποινική εξουσία σχετικά με τα οικονομικά της συμφέροντα⁵⁶. Μετά την συνθήκη της Λισαβώνας, τέτοιο ζήτημα δεν υφίσταται , καθώς ,όπως προαναφέρθηκε , αποδίδεται ρητά ποινική εξουσία στην Ένωση , προς προστασία των οικονομικών της συμφερόντων.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΒΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΑΥΤΟ.

Α. ΕΛΛΑΔΑ : Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΕ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

⁵⁵ Βλ. άρθρο 311 & ΣΛΕΕ που ορίζει ότι το Συμβούλιο , αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία (ομοφώνως και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) εκδίδει απόφαση που καθορίζει τις κατηγορίες ιδίων πόρων της Ένωσης. Επίσης ,το συμβούλιο, με κανονισμούς (σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία) καθορίζει και τα μέτρα για την εφαρμογή του συστήματος των ιδίων πόρων (εφόσον έχει ήδη προβλεφθεί αυτή η εξουσία). Το συμβούλιο αποφασίζει μετά από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

⁵⁶ Βλ. Ν. Μπιτζιλέκη, Η ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και ειδικότερα το αδίκημα της κοινοτικής απάτης, *ΠοινΧρ* 2010, 82, Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών : Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ* 2007, 1316.

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε σε συγκεκριμένες υποθέσεις που αντιμετώπισε η ελληνική νομολογία. Πρόκειται για περιπτώσεις προσβολών των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και με την ανάλυση των γεγονότων που τις απαρτίζουν θα επιχειρήσουμε να εξάγουμε ορισμένες διαπιστώσεις⁵⁷. Διαπιστώσεις αναφορικά με την ποιότητα των εγκληματικών συμπεριφορών, των τυχόν ευκαιριών που τις ευνοούν⁵⁸, των κινήτρων και των ποιοτικών χαρακτηριστικών τους και των υποκειμένων που τις τελούν. Ακόμη, σχετικά με τον τρόπο που γίνεται η διαχείριση των οικονομικών πόρων της Ένωσης, σε εθνικό επίπεδο⁵⁹, ποιοι είναι κάθε φορά οι αρμόδιοι φορείς για την εκταμίευση του Ενωσιακού χρήματος, ποιοι για την εποπτεία του νομότυπου αυτής και η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας τους. Αξία τέλος έχει, να δούμε την ύπαρξη ή μη διαφθοράς στις τάξεις των κρατικών λειτουργών/υπαλλήλων και τον ρόλο της στην θεματική που μας απασχολεί⁶⁰.

Εκκινώντας από την 1293/2018 του Αρείου Πάγου σταχυολογούμε τα κατωτέρω. Ο κατηγορούμενος Δ.Π. και η σύζυγός του Α.Κ. διατηρούσαν από τις 27/9/1998 Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης. Πρόεδρος ήταν ο Δ.Π. και αντιπρόεδρος η σύζυγός του, που όμως αποδείχτηκε πως μόνο τυπικά εμφανιζόταν να συμμετέχει στην διοίκηση της εταιρίας, καθώς στην πραγματικότητα όλες τις εταιρικές υποθέσεις διαχειριζόταν ο Δ.Π. Σε προηγούμενο χρονικό σημείο (μόλις 2 μήνες προηγουμένως), δηλαδή στις 2/7/1998 είχε εκδοθεί απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την πραγματοποίηση του προγράμματος «Σύστημα Διαχείρισης, Παρακολούθησης, Αξιολόγησης και Ελέγχου Ενεργειών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης Συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) που υλοποιούνται στα πλαίσια των περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων». Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του κατηγορουμένου, ανέλαβε την

⁵⁷ Βλ. Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2005, 81 επ. για τις μεθοδολογικές κατευθύνσεις της εγκληματολογίας.

⁵⁸ Βλ. Γρηγόρης Λάζος, *Κριτική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2007, 171, Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2005, 238.

⁵⁹ Θα διαπιστώσουμε πως το πεδίο αυτό (κρατικοί φορείς και υπηρεσίες που διαχειρίζονται το ευρωπαϊκό χρήμα) σε συνδυασμό με τον παράγοντα «πολίτης-επιχείρηση/χρηματοδοτούμενος, είναι βασικά μας μεγέθη στην προβληματική της ευρωπαϊκής.

⁶⁰ Βλ. Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, Νέστωρ Ε. Κουράκης, Μαρία Π. Κρανιδιώτη, *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Τόπος, 2018, 217.

υλοποίηση 13 προγραμμάτων στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος με 75% συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (και 25% από την Ελλάδα). Έτσι έλαβε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ποσό χρηματοδότησης (συνολικά και για τα 13 προγράμματα) 689.377,60 ευρώ, εκ των οποίων τα 391.669,28 ευρώ εισπράχθηκαν παρανόμως. Συγκεκριμένα οι παράνομες εισπράξεις αφορούσαν ποσό 82.843,11 ευρώ, το οποίο εκταμιεύθηκε μετά από ανακριβείς δηλώσεις του κατηγορουμένου σχετικά με δαπάνες και ποσό 308.826,17 ευρώ, τα οποία διοχετεύτηκαν σε διαφορετικές δραστηριότητες και υποχρεώσεις και όχι σε εκείνες που απέρρεαν από το Πρόγραμμα. Ενδεικτικά, οι ανακριβείς δηλώσεις συνίσταντο σε μετακινήσεις εκπαιδευτών οι οποίες όμως δεν αφορούσαν το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Για αμοιβή συγκεκριμένου εκπαιδευόμενου ,ο οποίος όμως δεν ήταν παρών σε όσες ώρες προβλεπόταν από το πρόγραμμα. Δαπάνες για αμοιβές διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού, παρότι δεν στοιχειοθετείται ότι οι εργαζόμενοι απασχολήθηκαν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Δώρα εορτών, επίδομα αδείας, εργοδοτικές εισφορές ,που ήταν δυσανάλογα μεγάλα σε σχέση με τις δηλούμενες αμοιβές. Δαπάνες μετακίνησης και διατροφής προσωπικού, οι οποίες δεν ήταν αναγκαίες για την υλοποίηση του προγράμματος. Χρήματα για αναλώσιμα είδη και πρώτες ύλες (λχ γραφική ύλη, μπότες εργασίας, φόρμες εργασίας, υλικά καθαριότητας, διδακτικά βιβλία) τα οποία είτε δεν καταβλήθηκαν είτε καταβλήθηκαν εν μέρει.

Οι παραπάνω παραβάσεις διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο που διενεργήθηκε στο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του κατηγορουμένου στο διάστημα 23-27/1/2006. Τον έλεγχο διενήργησε η Μονάδα Ελέγχου της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Από την ονομασία της υπηρεσίας αυτής, αντιλαμβανόμαστε ότι είχε συσταθεί προκειμένου να ελέγχει την ορθή υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος , στο οποίο είχε υπαχθεί κι ο κατηγορούμενος. Οι παραβάσεις διαπιστώθηκαν με διασταυρώσεις στοιχείων που τηρούσε η επιχείρηση. Έτσι λχ η δηλούμενη από την εταιρία (δηλαδή από τον κατηγορούμενο) αμοιβή της λογίστριας, του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού της εταιρίας ,ήταν μεγαλύτερη

από αυτήν που πράγματι ελάμβαναν τα πρόσωπα αυτά, κάτι που προέκυπτε από το ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ της εταιρίας και των εν λόγω υπαλλήλων και τις μισθοδοτικές καταστάσεις. Διαπιστώθηκαν περεταίρω δυσαναλογίες στους υπολογισμούς των επιδομάτων αδειών, ώστε παρουσιάζονται υπέρμετρες δαπάνες της εταιρίας για την καταβολή τους. Επίσης, παρότι υπήρχαν αποδείξεις δαπανών για μετακινήσεις και γεύματα προσωπικού, τα έξοδα αυτά είτε δεν δικαιολογούνταν από τις ανάγκες υλοποίησης του προγράμματος είτε δεν προέκυπταν λεπτομερώς κατ' είδος (λχ κατανάλωση αναψυκτικού, σούπας κοκ) είτε δεν αποδεικνύονταν ότι πρόκειται για δαπάνες που ανέκυψαν στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγράμματος. Ακόμη διαπιστώθηκαν αλληλοαναιρούμενα στοιχεία ,όπως πρόσωπο που δηλώθηκε ως απασχολούμενο τις ίδιες ημερομηνίες και ώρες σε διαφορετικά πόστα (αφενός ως λογίστρια και αφετέρου ως διοικητικό προσωπικό). Αλλά και έξοδα που δεν πραγματοποιήθηκαν καθόλου και έτσι τα χρήματα του προγράμματος δεν διοχετεύτηκαν στην κατά προορισμό χρήση (δηλαδή στην υλοποίηση του προγράμματος), όπως λχ η καταβολή χρηματικού ποσού σε άλλη επιχείρηση με σκοπό την πρακτική άσκηση των καταρτιζόμενων κοκ.

Σε ότι αφορά την συγκεκριμένη υπόθεση, ας εμείνουμε στα σημεία που αξίζει να τονίσουμε. Ο φορέας ελέγχου για την σύννομη υλοποίηση του προγράμματος ήταν εθνικός (και όχι ενωσιακός). Επρόκειτο για υπηρεσία Ελληνικού Υπουργείου. Ως προς την φαινομενολογία των παραβάσεων βλέπουμε ότι αφορούσαν σε αδρές γραμμές σε δήλωση «φουσκωμένων» εξόδων ή ανύπαρκτων ,με στόχο όχι την προαγωγή του σκοπού του προγράμματος αλλά την εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων εξ αφορμή του. Είναι βέβαια αυτονόητο, ότι ο στόχος , που ήταν η πρόβλεψη κινήτρων σε πρόσωπα του χώρου της ευρύτερης εκπαίδευσης (φροντιστήρια κλπ), ώστε να ασχοληθούν με την παροχή εκπαίδευσης σε επαγγελματίες και τελικά η ύπαρξη καταρτισμένων επαγγελματιών στον ευρωπαϊκό χώρο, δεν επετεύχθη στην συγκεκριμένη περίπτωση ⁶¹.

⁶¹ Βλ. ΣΕΕ α. 3 &3 και ΣΛΕΕ α. 6 &1 περίπτ. Ε, καθώς η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της Ένωσης αποτελεί θεμέλιο λίθο για την εσωτερική αγορά, η οποία επιτάσσει υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, ενώ παράλληλα η Ένωση αναλαμβάνει δράσεις με στόχο την προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Σημαντικότατο στοιχείο αποτελεί το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης. Τα χρήματα εκταμιεύθηκαν τα έτη 1999-2002, ενώ ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε το 2006 (23 έως 27 Ιανουαρίου). Η έκθεση ελέγχου συντάχθηκε τον Απρίλιο του ίδιου έτους (υπ. αριθμ. 9/26-4-2006 Έκθεση Ελέγχου). Βλέπουμε λοιπόν ότι υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στον έλεγχο της νομότυπης υλοποίησης του προγράμματος. Εν συνεχεία όμως, εξίσου χρονοβόρα υπήρξε και η εκδίκαση της υπόθεσης, με δεδομένο πως οι πράξεις του κατηγορουμένου έλαβαν χώρα μεταξύ των ετών 1999 και 2002 και η έκδοση της απόφασης που αναλύουμε πραγματοποιήθηκε το 2018 ⁶².

Στην υπ' αριθμ. 366/2017 απόφαση του Αρείου Πάγου, το δικαστήριο ασχολείται με υπόθεση απόπειρας απάτης εις βάρος των συμφερόντων της Ένωσης και κατάρτιση πλαστών εγγράφων που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαπάτηση των αρμόδιων να εγκρίνουν την επιχορήγηση. Επρόκειτο για το Επιχειρηματικό Πρόγραμμα ΕΣΠΑ «Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα». Οι κατηγορούμενοι κατέθεσαν επιχειρηματική πρόταση ώστε να υπαχθούν στο πρόγραμμα και να λάβουν την αντίστοιχη χρηματοδότηση. Παρόλα ταύτα, τα πτυχία που συνυπέβαλαν μαζί με τα άλλα δικαιολογητικά ήταν πλαστά καθώς τα είχαν καταρτίσει οι ίδιοι, αφού δεν διέθεταν πράγματι πτυχία από το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, όπως δήλωναν. Οι κατηγορούμενοι υπέβαλαν τα πλαστά πτυχία στους αρμόδιους υπαλλήλους της Ελληνικής Αναπτυξιακής Εταιρίας, που ήταν αρμόδια για την αξιολόγηση των προτάσεων υπαγωγής στο εν λόγω πρόγραμμα. Εφόσον δεν γινόταν αντιληπτή η πλαστότητα, θα είχαν λάβει 73.609,06 ευρώ ζημιώνοντας τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης αφού δεν πληρούσαν τους αναγκαίους όρους.

Στην υπόθεση αυτή, οι κατηγορούμενοι εξ αρχής δεν διέθεταν τα προσόντα υπαγωγής στο πρόγραμμα και σκοπούσαν προφανώς στη

⁶² Βλ. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%2200/-138473%22%7D> που αφορά πρόσφατη καταδίκη της χώρας μας από το ΕΔΔΑ, για την προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, λόγω της υπέρβασης του χρόνου εύλογης διάρκειας της ποινικής διαδικασίας, αλλά και <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-198473%22%7D> για την σχετική βελτίωση των επιδόσεων της χώρας μας στην χρηστή απονομή της δικαιοσύνης, σ' ό,τι αφορά την εύλογη διάρκεια απονομής της δικαιοσύνης.

ιδιοποίηση των χρημάτων, χωρίς βέβαια να είναι σε θέση να συμβάλλουν στην υλοποίηση του σκοπού του, δηλαδή στην ανάπτυξη των καινοτόμων ιδεών στο πεδίο του επιχειρείν. Η παρατυπία τους συνίστατο στην κατάρτιση πλαστών πτυχίων που δήθεν προέρχονταν από τα πανεπιστήμια της Πάτρας και της Καλιφόρνια. Και στην περίπτωση αυτή βλέπουμε ότι το ελέγχον όργανο, που είναι αρμόδιο για την τήρηση της νομιμότητας του συγκεκριμένου προγράμματος ΕΣΠΑ, είναι ελληνική αρχή. Επιπρόσθετα παρατηρούμε και πάλι την μεσολάβηση σχετικά μεγάλου χρονικού διαστήματος από την πράξη των δραστών (η επιχειρηματική τους πρόταση κατατέθηκε 8-11-2011) μέχρι την τελική εκδίκαση της πράξης (2017).

Η υπ' αριθμ. 1261/2015 του Αρείου Πάγου είναι ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσα. Το ιστορικό της υπόθεσης έχει ως εξής. Οι κατηγορούμενοι (αρχικά 23 στον αριθμό!) τα έτη 2007 - 2008 με την χρήση ανακριβών δηλώσεων τέλεσαν πλήθος παραβάσεων και με τον τρόπο αυτό άλλοι αποπειράθηκαν και άλλοι κατάφεραν να εισπράξουν παράνομα, πόρους του προϋπολογισμού της Ένωσης. Συγκεκριμένα υπέβαλαν Αιτήσεις Ενιαίας Ενίσχυσης προς τον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε (Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων)⁶³ μέσω της ΕΑΣ (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών) με ψευδείς όμως δηλώσεις.

Παρόλα αυτά, κατά την διερεύνηση της υπόθεσης αποκαλύφθηκε ότι άλλο πρόσωπο και όχι οι κατηγορούμενοι, αποτελούσε τον κύριο παράγοντα στην εξέλιξη των γεγονότων της υπόθεσης. Επρόκειτο για τον Κ.Δ. που ήταν Κοινοτάρχης, πρόεδρος και μετέπειτα Γραμματέας του Συνεταιρισμού. Ο Κ.Δ. έκανε εξυπηρετήσεις στους κατοίκους της Βοιωτίας σχετικά με τις συνδιαλλαγές τους στις Τράπεζες και με οποιαδήποτε νομική ενέργεια έπρεπε να λάβει χώρα (για τις υποθέσεις τους) στην περιοχή που ο ίδιος βρισκόταν συχνά λόγω της ιδιότητάς του ως κοινοτάρχη, αλλά και προέδρου του συνεταιρισμού και αργότερα Γραμματέα αυτού. Στα πλαίσια της εμπιστοσύνης που υπήρχε μεταξύ του Κ.Δ. και των κατοίκων στην περιοχή της Βοιωτίας, οι τελευταίοι

⁶³ Βλ. για τον ΟΠΕΚΕΠΕ <https://www.opekepe.gr/el/>

είχαν ανοίξει κοινούς λογαριασμούς με αυτόν , προκειμένου οι εξυπηρετήσεις αυτές να γίνονται πιο εύκολα . Όμως ο Κ.Δ. χρησιμοποιώντας τα ονόματα των ανθρώπων που εξυπηρετούσε υπέβαλλε αιτήσεις για επιδοτήσεις για βαμβακοκαλλιέργεια στα κτήματά τους. Το γεγονός αυτό το γνώριζαν κάποιοι από τους κατηγορούμενους, οι οποίοι πιθανόν πίστευαν ότι δεν θα βρισκόντουσαν οι ίδιοι ποτέ στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Ο Κ.Δ. είχε ενημερώσει τους ως άνω ,οι οποίοι και λόγω των εξυπηρετήσεων που τους είχε κάνει , δεν έφερναν αντίρρηση , καθότι και τα κτήματά τους έμεναν ανεκμετάλλεα. Τα παραπάνω προέκυψαν από το σύνολο της αποδεικτικής διαδικασίας. Ας σημειωθεί ,ότι κανείς από τους κατηγορούμενους δεν υπέβαλλε μήνυση κατά του Κ.Δ (αυτό δεν αναιρείται-κατά τη γνώμη του δικαστηρίου- από τον ισχυρισμό τους ότι δεν θα έβγαине τίποτα αν τον μήνυαν , ούτε απ' τον ισχυρισμό τους ,ότι δεδομένου ότι τους έχει εξυπηρετήσει δεν ήθελαν να τον μειώσουν, ούτε από τις διαβεβαιώσεις που τους έδωσε ότι δεν κινδυνεύουν από καταδίκη).

Επιπρόσθετα ο Κ.Δ. έδωσε Ένορκη Βεβαίωση σε Συμβολαιογράφο της Θήβας, με την οποία αναλαμβάνει την ευθύνη των δηλώσεων που έλαβαν χώρα από τους κατηγορουμένους (αιτήσεις για επιδοτήσεις κλπ) , αλλά και της είσπραξης των επιδοτήσεων ,στις περιπτώσεις που επετεύχθη και είσπραξη. Επίσης διαχωρίζει την ευθύνη των δηλώσεων και της είσπραξης των χρημάτων για κάποιους κατηγορούμενους από τον γιο του , ο οποίος έκανε τις δηλώσεις και εισέπραξε τα χρήματα (δηλαδή ο γιος του Κ.Δ. εισέπραξε τις επιδοτήσεις και όχι οι κατηγορούμενοι). Παράλληλα προέκυψε ότι οι αιτήσεις για τις επιδοτήσεις γίνονταν στον Συνεταιρισμό ,κυρίως από εποχιακούς υπαλλήλους ,οι οποίοι αρκούνται στις δηλώσεις κι από συγγενικό πρόσωπο ή ακόμα κι από φιλικό και ουδέποτε χρειάστηκε να παρουσιαστεί ο ίδιος ο δηλών στα γραφεία του Συνεταιρισμού ή να ζητηθεί εξουσιοδότηση για την υπογραφή και την κατάθεση των σχετικών δηλώσεων . Σημειώτέον ότι οι υπογραφές έμπαιναν ενίοτε και από τους ίδιους τους εποχιακούς υπαλλήλους , ώστε να καθίσταται άνευ αντικειμένου η αντιπαραβολή κι ο έλεγχος των υπογραφών αυτών. Με αυτά τα δεδομένα , το δικαστήριο δεν δέχτηκε ,ως αλυσιτελή, τα αιτήματα των κατηγορουμένων για γραμματολογική πραγματογνωμοσύνη , προκειμένου να διαπιστωθεί το κατά πόσον οι

υπογραφές είναι δικές τους , όσο και για την αναζήτηση των δηλώσεων για τον ίδιο σκοπό. Πιο συγκεκριμένα προέκυψε, ότι οι δηλώσεις για πέντε εκ των κατηγορουμένων (ένας από αυτούς πεθερός , άλλη πεθερά και άλλη σύζυγος του γιου του Κ.Δ) γίνανε από τον γιο του Κ.Δ. και για τους υπόλοιπους κατηγορούμενους από τον Κ.Δ. Έτσι , το δικαστήριο έκρινε άνευ αντικειμένου την αντιπαραβολή των υπογραφών των κατηγορουμένων με αυτή, που έχουν θέσει σε ανύποπτο χρόνο ή στις ταυτότητές τους , με αυτές των δηλώσεων .

Ακολούθως, κρίθηκε ανούσια η συζήτηση για το αν το βαμβάκι είχε φυτρώσει ή όχι ή εάν είχε φτάσει στο στάδιο της κάψας , εφόσον ο κυρίαρχος ισχυρισμός των κατηγορουμένων , ο οποίος έγινε δεκτός αφού αποδείχτηκε στο ακροατήριο, είναι ότι δεν έσπειραν οι ίδιοι ,εφόσον ουδεμία σχέση έχουν με τα αγροτικά , αντίθετα η σπορά έγινε από τον Κ.Δ. και τον γιο του. Το ίδιο άσκοπη κρίθηκε και η συζήτηση για το αν υπήρχαν ίχνη βαμβακιού στα χωριά ή εάν παραμένουν αυτά για δύο χρόνια ακαλλιέργητα ή εάν οι κατηγορούμενοι προσήλθαν στις προσκλήσεις του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. να δείξουν τα όρια των χωραφιών τους , εφόσον στις δηλώσεις προς τον τελευταίο ανεγράφετο κατά κόρον το τηλέφωνο του Κ.Δ. ,ο οποίος άλλωστε και ειδοποιήθηκε τόσο για τον έλεγχο όσο και για την είσπραξη των χρημάτων (σε όποιες περιπτώσεις υπήρξε είσπραξη) ως κάτοχος του τηλεφώνου αυτού.

Παράλληλα, οι κατηγορούμενοι, παρότι επικαλούνταν διευκολύνσεις που τους έκανε στο παρελθόν ο Κ.Δ. και γι' αυτό ανοίχτηκαν οι κοινοί λογαριασμοί , δεν ανέλαβαν στη συνέχεια τα βιβλιάριά τους παρά τα άφησαν σ' αυτόν ,δίχως κάποιος από τους κατηγορούμενους να το αναζητήσει ,αφήνοντάς του κατά τον τρόπο αυτό, περιθώριο ενεργειών στο όνομά τους. Βεβαίως ,οι διαβεβαιώσεις που τους δόθηκαν , ότι δεν θα έχουν νομικές εμπλοκές και δίωξη από την δικαιοσύνη και ότι σαφώς ο ίδιος ο Κ.Δ. αναλαμβάνει την ευθύνη ,όπερ εγένετο και την οποία παραδέχτηκε ο Κ.Δ. ενώπιον του δικαστηρίου , δόθηκε από πριν και γι' αυτό κανείς από τους κατηγορουμένους μετά το πέρας των ενεργειών-διευκολύνσεων από τον Κ.Δ. στο όνομά τους δεν αναζήτησε το βιβλιάριό του. Γνώση προκύπτει ακόμη και από το γεγονός , ότι σε μία οικογένεια υπήρχαν τρεις κοινοί λογαριασμοί με τον Κ.Δ. όπως στην περίπτωση της έκτης, του έβδομου και του όγδοου εκ των κατηγορουμένων. Ο ισχυρισμός ότι ο κοινός λογαριασμός ανοιγόταν μόνο για διευκόλυνση των κατηγορουμένων θα γινόταν δεκτός εάν για

παράδειγμα σε μια οικογένεια ανοιγόταν ένας κοινός λογαριασμός. Το γεγονός ότι υπήρχαν τρεις, δηλώνει ακριβώς την βούληση και τον σκοπό του Κ.Δ. να αιτηθεί στα ονόματα και των τριών μελών της οικογένειας ,άρα να πολλαπλασιαστούν οι επιδοτήσεις του, καθώς και η συναίνεση των κατηγορουμένων. Περαιτέρω κι αν ακόμη ήθελε θεωρηθεί ότι οι κοινοί λογαριασμοί ανοίγονταν για εξυπηρέτηση των κατηγορουμένων δεν υπάρχει δικαιολογία για την διάθεση στον Κ.Δ. των φορολογικών δηλώσεων και των Α.Φ.Μ. των κατηγορουμένων. Η παράδοσή τους και μόνο, στον τελευταίο, δηλώνει ευθέως την παροχή της συνδρομής τους πριν από την τέλεση της πράξης του Κ.Δ.

Η παραπάνω υπόθεση, έτσι όπως σκιαγραφήθηκε εδώ με την παράθεση (αυτούσιων) αποσπασμάτων της απόφασης 1261/2015 του Αρείου Πάγου, παρουσιάζει στοιχεία διαφθοράς και οργανωμένης δράσης. Πιο συγκεκριμένα ο Κ.Δ. ήταν αξιωματούχος την περιοχής και υπό την ιδιότητά του αυτή και γνώστης των δυνατοτήτων και ευκαιριών που παρουσιάζονταν στο πεδίο της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης. Παράλληλα ήταν πρόεδρος και μετέπειτα Γραμματέας του Αγροτικού Συνεταιρισμού της περιοχής, ενός φορέα δηλαδή, που σχετιζόταν άμεσα με τις αγροτικές επιδοτήσεις. Επομένως, με τη σφαιρική του ενημέρωση και εμπειρία σε ότι αφορά τις διαδικασίες ,τις προϋποθέσεις και τις νομικές ενέργειες που απαιτούνται σχετικά, ήταν σε θέση να προβλέψει τις δυνατότητες κέρδους και τις πιθανότητες ποινικής εμπλοκής του ίδιου και των λοιπών συνεργών του, εφόσον πραγματοποιούσε ,όπως και έκανε, την προσπάθειά του να καταχραστεί τους οικονομικούς πόρους της Ένωσης. Το χαρακτηριστικά της διαφθοράς όμως, τα εντοπίζουμε και σε άλλα σημεία. Έτσι ,οι (εποχιακοί) υπάλληλοι του Συνεταιρισμού , οι οποίοι βρίσκονταν προφανώς και σε ιεραρχικά χαμηλότερη θέση από τον Κ.Δ. που ήταν πρόεδρος και μετέπειτα γραμματέας του Συνεταιρισμού, δεν εφάρμοζαν τις στοιχειώδεις έννομες προϋποθέσεις (αυτοπρόσωπη παρουσία του αιτούντα επιχορήγηση ή την βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής σε περίπτωση κατάθεσης της από τρίτο πρόσωπο) που διασφαλίζουν ότι ο αιτών πράγματι έχει την βούληση να αιτηθεί επιχορήγηση , ότι αυτή θα φτάσει πράγματι στα χέρια του κοκ. Αναπόσπαστο κομμάτι αυτού του συμπλέγματος προσώπων και καταστάσεων είναι και οι πολίτες που εμπλέκονται στην υπόθεση και αποτελούν κομμάτι της διαφθοράς που προαναφέραμε. Είδαμε ότι

δεκάδες πολίτες παρείχαν την βοήθειά τους στον Κ.Δ. και τον γιο του ,παρέχοντάς τους εν λευκώ την δυνατότητα χρήσης των προσωπικών τους στοιχείων (Α.Φ.Μ. ,τραπεζικών λογαριασμών κοκ) και δράσης επ' ονόματί τους. Αποτέλεσμα ήταν, να μπορούν οι Κ.Δ. και υιός να δηλώνουν τεράστιες εκτάσεις ως δήθεν καλλιεργούμενες από κατοίκους της περιοχής και συνεργούς τους (των Κ.Δ. και υιού) με στόχο να εισπράττουν τις Ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις, πράγμα που σε άλλες περιπτώσεις πέτυχαν και σε άλλες όχι.

Επομένως οι παρατυπίες του Κ.Δ. και του γιου του συνίσταντο σε ψευδείς και ανακριβείς δηλώσεις ,που με την συνδρομή ενός αριθμού κατοίκων της περιοχής είχαν σαν αποτέλεσμα την βλάβη των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ή την απόπειρα βλάβης τους. Εν ολίγοις ούτε οι κάτοικοι που συνήργησαν με τον Κ.Δ. και τον γιο του ,ούτε οι τελευταίοι δεν καλλιέργησαν βαμβάκι στις εκτάσεις με αφορμή τις οποίες δόθηκαν ή έγινε απόπειρα να δοθούν οι επιδοτήσεις. Σκοπός των Κ.Δ. και υιού ήταν να εισπράξουν τα χρήματα των επιδοτήσεων και να τα ιδιοποιηθούν χωρίς να εκτελέσουν τον σκοπό της επιδότησης που ήταν η αγροτική ανάπτυξη της Ελλάδας και οικονομική ενίσχυση των αγροτών.

Ελέγχον όργανο, για την νομότυπη είσπραξη των επιδοτήσεων ήταν ο Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. που είναι (μετά την ίδρυσή του το 2001) ελληνικός οργανισμός και εποπτεύεται από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων . Επομένως την σύννομη υλοποίηση των Ενωσιακών ενισχύσεων έχει αναλάβει ένα εθνικό όργανο. Περεταίρω ,ως προς το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε για την εκδίκαση των πράξεων των κατηγορουμένων (δηλαδή των κατοίκων της Βοιωτίας που συνέργησαν με τους Κ.Δ. και Δ.Δ.), διαπιστώνεται ότι ήταν μακρό, αφού η δράση τους πραγματοποιήθηκε το 2007 και η αεροπαγιτική απόφαση με την οποία ασχολούμαστε εκδόθηκε το 2015. Αποτέλεσμα του χρονοβόρου της διαδικασίας δικαστικής εκκαθάρισης της υπόθεσης ,άρα και πραγμάτωσης της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης , υπήρξε η παραγραφή των εγκλημάτων κάποιων εκ των κατηγορουμένων και η εξ' αυτού του λόγου οριστική παύση της ποινικής δίωξης εναντίον τους.

Η υπ' αριθμόν 4543/2014 του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων η υπόθεση έχει ως εξής. Στους κατηγορούμενους ασκήθηκε ποινική δίωξη ,με βάση το /15-7-2005 έγγραφο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF). Η πράξη που τους αποδόθηκε ήταν ότι στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2002, ενεργώντας από κοινού και ύστερα από συναπόφαση ,με την ιδιότητά τους , ο μεν πρώτος ως νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας «Κέντρο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)», οι δε δεύτερος και τρίτος (και) ως νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρίας «Α.Ε.» ,προκειμένου να αποκτήσουν οι ίδιοι προσωπικά ,καθώς και οι εταιρίες που εκπροσωπούσαν παράνομο περιουσιακό όφελος από την επιχορήγηση του χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγράμματος PRINCE (πρόγραμμα πληροφόρησης του Ευρωπαίου πολίτη), δικαιούχος του οποίου ήταν η εταιρία «Κ.Ε.Ε.» με βάση την σύμβαση. Έτσι, με τη χρήση ανακριβών εγγράφων (τιμολογίων και αποδείξεων είσπραξης) παρακρατούσαν πόρους του γενικού προϋπολογισμού της Ένωσης και πιο συγκεκριμένα το ποσό των 71.981 ευρώ που είχε καταβληθεί στις 15-10-1999 στην «Κ.Ε.Κ.» ως προκαταβολή της επιχορήγησης από τον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης στα πλαίσια του ως άνω προγράμματος, ενώ η παραπάνω εταιρία δεν είχε εκτελέσει το σύνολο του αναληφθέντος έργου. Σύμφωνα δε με τη κατηγορία, όπως αυτή επαναδιατυπώθηκε με το 1100/2011 βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών (μετά την άσκηση εφέσεων από τους κατηγορουμένους) η προκληθείσα από την συμπεριφορά των κατηγορουμένων περιουσιακή βλάβη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται στο ποσό της δοθείσης ως άνω προκαταβολής και επιπλέον στο ποσό των 11.565 ευρώ, στο οποίο υπολογίζονται οι τόκοι επί του ανωτέρω ποσού μέχρι τις 4-4-2002, ημερομηνία έκδοσης του εντάλματος είσπραξης -ανάκτησης του ποσού της επιχορήγησης .

Πιο συγκεκριμένα το κατηγορητήριο συνίστατο στα κάτωθι. Στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2002, οι κατηγορούμενοι ενήργησαν από κοινού και ύστερα από συναπόφαση, με την χρήση ανακριβών εγγράφων αχρεωστήτως παρακράτησαν πόρους του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ ή των προϋπολογισμών των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις κοινότητες ή για λογαριασμό τους. Ειδικότερα ο πρώτος , ως νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας «Κέντρο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής

Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)» , οι δεύτερος και τρίτος ως νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας «...Α.Ε.» προκειμένου να αποκομίσουν οι ίδιοι προσωπικά , καθώς κι οι εταιρείες που εκπροσωπούσαν , παράνομα επιχορήγηση από το πρόγραμμα PRINCE (πρόγραμμα πληροφόρησης του Ευρωπαίου Πολίτη)- ΣΧΕΔΙΟ EUROGENESIS ,δικαιούχος του οποίου ήταν η εταιρεία «Κ.Ε.Κ.» ,με βάση την σύμβαση επιχορήγησης , το οποίο πρόγραμμα χρηματοδοτούσε η ΕΕ. Έτσι ο δεύτερος και ο τρίτος κατηγορούμενος εξέδωσαν το υπ' αριθμ. /12-02-02 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών της εταιρείας «...Α.Ε.» , ποσού 74.340 ευρώ και την με αριθμό /14-2-2002 αντίστοιχη απόδειξη είσπραξης , αναγράφοντας ψευδώς ότι, κατά την αναφερόμενη στο ως άνω τιμολόγιο ημεροχρονολογία , η εταιρεία «...Α.Ε.» είχε εκτελέσει εργασίες κατασκευής ιστοσελίδας υπέρ της «Κ.Ε.Κ.» έναντι καταβληθείσας αμοιβής ποσού 74.340 ευρώ, ενώ στην πραγματικότητα ουδέποτε η «Κ.Ε.Κ.» προέβη στην ανάθεση κατασκευής ιστοσελίδας «...Α.Ε.» ούτε είχε καταβάλει στην τελευταία το πιο πάνω ποσό ως αμοιβή , καθόσον μάλιστα, όπως προέκυψε στην συνέχεια , η «Κ.Ε.Κ.» εξέδωσε προς την «...Α.Ε.» το με αριθμό /1-2-2002 αντίστροφο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών για το ίδιο ποσό των 74.340 ευρώ, το οποίο φέρεται ότι εξοφλήθηκε απ' την «...Α.Ε.» , την 14-02-2002 (αρ. απόδειξης πληρωμής /14-2-2002). Από την άλλη πλευρά ο πρώτος κατηγορούμενος , τον Απρίλιο του 2002 , υπέβαλε στην Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το προαναφερθέν /12-2-02 με ψευδές περιεχόμενο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών και την συνοδεύουσα αυτό υπ' αριθμ. /14-2-2002 απόδειξη είσπραξης και με αυτά παρέστησε ψευδώς στους υπαλλήλους της ανωτέρω υπηρεσίας ότι, κατά την αναφερόμενη στο ως άνω τιμολόγιο ημεροχρονολογία , η εταιρεία «...Α.Ε.» είχε εκτελέσει εργασίες κατασκευής ιστοσελίδας στα πλαίσια του προαναφερόμενου ευρωπαϊκού επιδοτούμενου προγράμματος έναντι καταβληθείσας δήθεν αμοιβής 74.340 ευρώ. Στην εν λόγω πράξη τους προέβησαν οι κατηγορούμενοι ,προκειμένου να παρακρατήσουν αχρεωστήτως το ποσό των 71.981 ευρώ που είχε καταβληθεί στην «Κ.Ε.Κ.» ως προκαταβολή της επιχορήγησης από τον γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ, στα πλαίσια του ως άνω προγράμματος, ενώ η «Κ.Ε.Κ.» δεν είχε εκτελέσει το σύνολο του έργου που είχε αναλάβει με την παραπάνω συμφωνία επιχορήγησης, προκαλώντας έτσι βλάβη στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, ανερχόμενη στο ποσό των 71.981 ευρώ.

Το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων έκρινε, ότι για τον υπολογισμό του ύψους της περιουσιακής ζημίας σε βάρος της ΕΕ στη συγκεκριμένη περίπτωση ,πρέπει να ληφθεί υπόψη το ποσό του κεφαλαίου των 71.981 ευρώ ,δηλαδή το ποσό της δοθείσης ισόποσης προκαταβολής της επιχορήγησης, που αποτελεί την περιουσιακή βλάβη της ΕΕ από τη συμπεριφορά των κατηγορουμένων κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης (Απρίλιος του 2002) και, με βάση όσα προαναφέρθηκαν, δεν πρέπει να υπολογιστούν και οι τόκοι του ποσού, ύψους 11.565 ευρώ, αφού δεν ήταν καν βεβαιωμένοι κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης της απάτης και δεν συνιστούν κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή μείωση της περιουσίας της ΕΕ με την οικονομική της έννοια. Επίσης κρίθηκε, ότι σύμφωνα με το εκδοθέν στις 4-4-2002 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρεωστικό σημείωμα , το ποσό των 71.981 ευρώ αποτελούσε ολόκληρο το ποσό του χρεωστικού αυτού σημειώματος (ανάκτησης) και με βάση του προσκομιζόμενου από τους κατηγορούμενους σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα από 19-5-2014/ έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής , το ποσό αυτό έχει εξοφληθεί πλήρως (από την «Κ.Ε.Κ.») και ο φάκελος έχει κλείσει. Κατόπιν τούτου αποφασίστηκε ότι, στην συγκεκριμένη περίπτωση η συνολική ζημία σε βάρος της Ένωσης κατά το χρόνο της τέλεσης της πράξης των κατηγορουμένων είναι αυτή των 71.981 ευρώ, άρα δεν υπερβαίνει το ποσό των 73.000 ώστε σύμφωνα με τον νόμο να τιμωρείται κακουργηματικά . Όμως, τα πλημμελήματα (όπως αυτό του α. 4&1 του ν. 2803/2000) έχουν βραχύτερο χρόνο παραγραφής . Από την ημέρα τέλεσης της πράξης (4-4-2002) μέχρι την εκδίκασή της (17-11-14) από το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων παρήλθε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από οχτώ έτη και έτσι το αξιόποιο εξαλείφθηκε με παραγραφή και η δίωξη εναντίον των κατηγορουμένων έπαψε οριστικά .

Και στην υπόθεση αυτή έχουμε την χρήση ανακριβών εγγράφων με σκοπό την είσπραξη επιχορήγησης της Ένωσης, χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις παροχής της και χωρίς να εκπληρώνεται βέβαια και ο σκοπός της (ψηφιακή αναβάθμιση επιχείρησης). Ελέγχον όργανο είναι η OLAF, επομένως ενωσιακό όργανο. Με βάση τον έλεγχο που διενήργησε η τελευταία κινήθηκε η ποινική δίωξη εναντίον των κατηγορουμένων. Και στη περίπτωση αυτή όμως βλέπουμε καθυστερήσεις με αποτέλεσμα η υπόθεση να διαρκέσει 15 χρόνια. Συγκεκριμένα ,στις 15-10-1999 καταβλήθηκε η προκαταβολή της

επιχορήγησης (71.981 ευρώ) ,ενώ τον Απρίλιο του 2002 υπέβαλε το τιμολόγιο με το ψευδές περιεχόμενο στην Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εν συνεχεία ,το έγγραφο ελέγχου της OLAF συντάχθηκε στις 15-07-2005 και η απόφαση που εξετάζουμε εκδόθηκε το 2015. Βλέπουμε μεγάλα χρονικά κενά. Από το 1999 που εισπράχθηκε η επιχορήγηση, μέχρι το 2002 που πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος της OLAF μεσολάβησαν τρία έτη. Από το 2002 που η υπόθεση εισήλθε στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης (η δίωξη ασκήθηκε με βάση το έγγραφο της OLAF) ,μέχρι την έκδοση της απόφασης που παύει οριστικά την ποινική δίωξη εναντίον του μεσολάβησαν δεκατρία ακόμη έτη. Οι αλληπάλληλες αυτές καθυστερήσεις είχαν σαν αποτέλεσμα να παραγραφεί η πράξη των κατηγορουμένων και να μείνουν αυτοί ατιμώρητοι.

Η υπ' αριθμόν 1563/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου. Αρχικά θα παραθέσουμε τα γεγονότα που απαρτίζουν την υπόθεση αμέσως κατωτέρω.

Η εταιρεία με την επωνυμία «ΤΑΝΙΣ ΝΤΑΤΑ ΕΝΤΟΥΚΕΙΣΙΟΝ ΣΥΣΤΗΜΣ ΤΗΛΕΠΟΙΚΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΕ» και το διακριτικό τίτλο «ΤΔ.Ε.Σ» είχε αναλάβει εργολαβικώς το έργο οργάνωσης και διεξαγωγής διαφόρων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων και ανέργων για λογαριασμό του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πειραιώς (ΕΒΕΠ) με εργολαβική αμοιβή ποσού 157.303.866 δραχμών, έργο που εκτελούνταν με επιχορήγηση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.) της Ευρωπαϊκής Ένωσης , νόμιμος δε εκπρόσωπος της εν λόγω εταιρείας , κατά την ανάληψη του έργου αυτού ,ήταν ο κατηγορούμενος. Για την εκτέλεση του έργου αυτού ,η εταιρεία αυτή είχε εισπράξει ένα μέρος της εργολαβικής αμοιβής , και απέμενε υπόλοιπο προς είσπραξη το ποσό των 50.061.866 δραχμών (που αντιστοιχεί ήδη σε 146.916,7 ευρώ), δεν υπέβαλε όμως καθόλου δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος ,ΦΠΑ και ΦΜΥ και δεν πλήρωνε τους αντίστοιχους φόρους , στη συνέχεια δε κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης με τη με αριθμό 3135/1995 απόφαση του

Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Κατά την 23.6.1997 είχαν βεβαιωθεί σε βάρος της πρόστιμα ΚΒΣ , τα οποία παρέμειναν ανεξόφλητα και δεν μπορούσε η εταιρεία να εφοδιαστεί νομίμως με πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας , το οποίο ήταν απαραίτητο κατά το νόμο προκειμένου να εισπραχθεί το προαναφερόμενο υπόλοιπο εργολαβικής αμοιβής. Σε μη διακριβωθέντα κατά την αποδεικτική διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου , χρόνο, για δικούς του λόγους ο κατηγορούμενος μετά την εκτέλεση του έργου, είχε διαφύγει από την Ελλάδα και διέμενε στην αλλοδαπή . Προκειμένου ο κατηγορούμενος να εισπράξει το ρηθέν υπόλοιπο της εργολαβικής αμοιβής, στις 26.9.2000, ενεργώντας ως δήθεν νόμιμος εκπρόσωπος της προαναφερόμενης εταιρείας , ενώ αυτή είχε κηρυχθεί σε πτώχευση και νόμιμος πλέον εκπρόσωπός της ήταν ο σύνδικος της πτώχευσης , από κοινού δε με τον πεθερό του Α.Κ. αλλά και τρίτο πρόσωπο τα στοιχεία, επίσης, του οποίου δεν διακριβώθηκαν κατά την αποδεικτική διαδικασία υπέβαλε διά του τρίτου αυτού προσώπου στο ανωτέρω ΕΒΕΠ φάκελο ο οποίος περιείχε: α) αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας για χρέη της εταιρείας προς το δημόσιο , και δη πιστοποιητικό που φερόταν να έχει ,δήθεν, εκδοθεί από την ΔΥΟ ΦΑΕΕ Αθηνών , σύμφωνα δε με το πιστοποιητικό αυτό η πιο πάνω εταιρεία φερόταν να μην έχει οφειλές προς το Δημόσιο β) Βεβαίωση μη οφειλής ασφαλιστικών εισφορών προς το ΙΚΑ ,που φερόταν ότι δήθεν τούτο είχε εκδοθεί από το Υποκατάστημα ΙΚΑ Αμαρουσίου, όπως τα ειδικότερα (στοιχεία) των πιστοποιητικών αυτών εκτίθενται στο διατακτικό της απόφασης. Όταν όμως η αρμόδια υπάλληλος του ΕΒΕΠ επικοινωνήσει εγγράφως με την ως άνω ΔΟΥ και Υποκατάστημα ΙΚΑ για διασταύρωση και διαπίστωση της αλήθειας των υποβληθέντων στοιχείων ,διαπιστώθηκε ότι αμφότερα τα ως άνω έγγραφα δεν είχαν εκδοθεί από τους αρμόδιους υπαλλήλους των ως άνω ΔΥΟ και ΙΚΑ , αντιστοίχως και ήταν πλαστά, όπως αποδεικνύεται μεταξύ άλλων και από τις ως άνω αντίστοιχες μαρτυρικές καταθέσεις των μαρτύρων υπαλλήλων της ΔΥΟ και ΙΚΑ , αντιστοίχως, ενώ και ο κατηγορούμενος στην απολογία του δεν αμφισβητεί την πλαστότητα των εγγράφων αυτών. Μάλιστα ο κατηγορούμενος απέστειλε από την αλλοδαπή στον πεθερό του Α.Κ. ένα ειδικό πληρεξούσιο φερόμενο ως συνταγέν την 15.9.2000, στη Γλασκόβη Σκωτίας με εντολή να εισπράξει οποιοδήποτε οφειλόμενο από διάφορα νομικά πρόσωπα - μεταξύ των οποίων και η ΕΕ- προς την

εν λόγω εταιρεία ποσό. Αποδείχθηκε περεταίρω , ότι τα ως άνω έγγραφα (πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας και ασφαλιστικής ενημερότητας αντιστοίχως)είχαν καταρτισθεί από τον κατηγορούμενο και τους συνεργούς του ,προκειμένου να εισπράξει αυτός , μέσω του πεθερού του Α.Κ. από τον λογαριασμό διαθεσίμων κεφαλαίων του ΕΒΕΠ που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος ,το ποσό των 50.061.866 δραχμών , ποσό που αποτελούσε πόρο της ΕΕ. Πρέπει να σημειωθεί ότι το ρηθέν πληρεξούσιο ήταν γνήσιο προερχόμενο απ' τον κατηγορούμενο δεν έφερε δε την ΑPOSTILLE σύμφωνα με την από 5.11.1964 σύμβαση της Χάγης που κυρώθηκε με τον νόμο 1497/1984. Η επιχειρηθείσα απ' τον κατηγορούμενο εισπραξη του αμέσως παραπάνω ποσού ήταν αχρεώστητη, αφού η προαναφερόμενη εταιρεία είχε πτωχεύσει και ο κατηγορούμενος δεν νομιμοποιείτο ο ίδιος να τα εισπράξει, αλλά ο σύνδικος της πτώχευσης και για της ανάγκες της πτώχευσης και στην τελευταία περίπτωση μόνο αν η εταιρεία ήταν φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερη ,προϋπόθεση, που εν προκειμένω, κατά τα προαναφερόμενα δεν συνέτρεχε, υπέρ δε της ομάδας των πτωχευτικών πιστωτών και έτσι θα προκαλείτο αντίστοιχη του ποσού αυτού που υπερβαίνει τις 50.000.000 δραχμών βλάβη στην ΕΕ. Ο κατηγορούμενος τελικά απέτυχε σ' ότι αφορά τους ως άνω απατηλούς σκοπούς του να εισπράξει το ποσό των 50.061.866 δραχμών ,όχι από δικούς του λόγους αλλά από λόγους ανεξάρτητους της θέλησής του, καθόσον κατόπιν υπηρεσιακής αλληλογραφίας των αρμοδίων υπαλλήλων του ΕΒΕΠ και ΔΥΟ και ΙΚΑ αντιστοίχως , διαπιστώθηκε η πλαστότητα των ως άνω πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας . Ο κατηγορούμενος στην απολογία του στο ακροατήριο και ενώπιον του δικαστηρίου ομολόγησε ότι γνώριζε ότι πτώχευσε η προαναφερόμενη εταιρεία το έτος 1995, αρνήθηκε ότι κατήρτισε αυτός τα ως άνω πιστοποιητικά , παρά ταύτα ομολογεί ότι πράγματι είχε αυτός αποστείλει το ρηθέν πληρεξούσιο λέγοντας: αρχικά «δεν θυμάμαι σε ποιον έστειλα το πληρεξούσιο , πάντως το έστειλα» ,θα ήταν δε εκτός λογικής να το στείλει σε άλλον αφού καθιστούσε μ 'αυτό πληρεξούσιο τον πεθερό του Α.Κ. ,μάλιστα δε αντιφάσκοντας στην ίδια απολογία αναφέρει ότι πράγματι έστειλε το πληρεξούσιο αυτό στον Α.Κ. λέγοντας «...Σαν νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας που ήμουν , έστειλα στον τέως πεθερό μου (δηλαδή στον Α.Κ.) ,ένα πληρεξούσιο να εισπράξει από όπου δη οφειλόμενα ποσά...». Ο ισχυρισμός του

κατηγορουμένου ότι αφού είχε εκτελεστεί και αποπερατωθεί το αναληφθέν από την ως άνω συμφερόντων του κατηγορουμένου εταιρεία έργο, η είσπραξη του παραπάνω υπολοίπου της εργολαβικής αμοιβής ποσού δεν θα ήταν παράνομη ούτε αχρεώστητη , είναι αβάσιμος, αφού δικαιούχος της είσπραξης αυτής δεν ήταν ο κατηγορούμενος αλλά ο νόμιμος σύνδικος της πτώχευσης , ενώ επίσης είναι αβάσιμος ο απολογητικός ισχυρισμός του ότι το ποσό αυτό ήδη είχε εκταμιευτεί από την ΕΕ προς το ΕΒΕΠ και δεν ανήκε στην πρώτη τούτων, καθ' όσον κατά τον νόμο μέχρι την είσπραξη του ποσού ακόμη κυρία αυτού ήταν η ΕΕ κατά νόμο ο δε ΕΒΕΠ το διαχειριζόταν για λογαριασμό της ,σε περίπτωση που ζητούσε το ίδιο ποσό ο σύνδικος της πτώχευσης ,ανεξαρτήτως των τυχόν ευθυνών του ΕΒΕΠ και του παρανόμως εισπράξαντος θα καλείτο αυτή να το καταβάλει εκ νέου στον σύνδικο της πτώχευσης με αντίστοιχη ζημία της και πρέπει, συνεπώς , να απορριφθούν οι ως άνω ισχυρισμοί του κατηγορουμένου. Εξάλλου ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου ότι η ως άνω απόπειρά του ήταν απρόσφορη διότι το πληρεξούσιο δεν έφερε την ΑPOSTILLE και επομένως δεν μπορούσε με βάση αυτό να εισπραχθεί ,για λογαριασμό του, το ως άνω υπόλοιπο ποσό της εργολαβικής αμοιβής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος , καθ' όσον και με βάση το ως άνω πληρεξούσιο ως είχε τούτο ,κατά τα ανωτέρω, και σε συνδυασμό με την προσκομιδή των ως άνω πλαστών πιστοποιητικών (ΔΥΟ, ΙΚΑ) θα μπορούσε να είχε εισπραχθεί για λογαριασμό της ως άνω εταιρείας το υπόλοιπο της ρηθείσας εργολαβικής αμοιβής .

Με βάση τα ανωτέρω το δικαστήριο (της ουσίας), έκρινε ότι ο κατηγορούμενος τέλεσε απόπειρα κακουργηματικής απάτης εις βάρος της ΕΕ και τον κήρυξε ένοχο. Ο ΑΠ έκρινε ότι η απόφαση αυτή ήταν σωστή και απέρριψε την ενώπιον του αναίρεση του κατηγορουμένου.

Στην υπόθεση που μόλις παραθέσαμε, η παράνομη συμπεριφορά συνίσταται σε χρήση πλαστών εγγράφων και ανακριβών δηλώσεων. Εδώ ο δράστης (για την ακρίβεια η εταιρεία την οποία αυτός εκπροσωπούσε) δεν δικαιούταν πια το υπόλοιπο ποσό της επιχορήγησης, παρόλα αυτά επιδίωξε με πλαστά πιστοποιητικά και παριστάνοντας πως ακόμη διαθέτει εξουσία εκπροσώπησης της εταιρείας να εισπράξει το ποσό. Ελέγχουσα αρχή ήταν το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιά, δηλαδή εθνικός φορέας, η αρμόδια υπάλληλος του οποίου ,μετά από επικοινωνία με λοιπούς φορείς (ΙΚΑ,

ΔΥΟ), αντιλήφθηκε την πλαστότητα των εγγράφων που προσκομίστηκαν. Ως προς το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης και με δεδομένο ότι η παράνομη συμπεριφορά του κατηγορουμένου έλαβε χώρα το έτος 2000 ,ενώ η αμετάκλητη καταδίκη το έτος 2013, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι και στην υπόθεση αυτή η διαδικασία υπήρξε χρονοβόρα.

Το υπ' αριθμόν 340/2012 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Λαρίσης .

Στην συγκεκριμένη υπόθεση οι κατηγορούμενοι Ε.Κ. του Μ. και Α.Κ. του Μ. κατηγορήθηκαν για τις αξιόποινες πράξεις :α) της απάτης σε βάρος του ελληνικού Δημοσίου (α.1&1 ν. 1608/1950 σε συνδυασμό με το α. 263 Α Π.Κ.) της οποίας το περιουσιακό όφελος ή η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 73.000 ευρώ και β) της κοινοτικής απάτης με βλάβη που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 ευρώ εξαιτίας αχρεώστητης είσπραξης πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με τη χρήση ελλιπών και ανακριβών δηλώσεων και εγγράφων και τη μη κατά προορισμό χρήση των πόρων που χορηγήθηκαν σ αυτούς (α.4 ν.2803/2000).

Ακολουθεί αμέσως απόσπασμα του βουλεύματος.

Από το αποδεικτικό υλικό που συγκέντρωσε αρχικά η προκαταρκτική εξέταση και στη συνέχεια η κύρια ανάκριση , που διενεργήθηκε και περατώθηκε νομότυπα και ειδικότερα από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων , τα έγγραφα ,σε συνδυασμό με τις απολογίες των κατηγορουμένων προέκυψαν τα εξής πραγματικά περιστατικά : Με την από 14.4.1999 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας ενεκρίθηκε το καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Α. Α.Ε.» που συγκροτήθηκε από δύο μετόχους και συγκεκριμένα από τους κατηγορουμένους 1)Α.Κ. του Μ. και 2)Ε.Κ. του Μ. Η προαναφερόμενη ανώνυμη εταιρεία ζήτησε ,από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας , με την από 15.9.2003 αίτησή της , την υπαγωγή επενδύσεώς της υπό τον αναπτυξιακό νόμο 2601/1998. Το αντικείμενο της ως επενδύσεως , αφορούσε στην ίδρυση και λειτουργία μονάδος παραγωγής προγεγραμμένων προγραμμάτων ήχου και εικόνας. Η επένδυση αυτή καλύπτετο από τον αναπτυξιακό νόμο όπως προκύπτει

από το άρθρο 15 του νόμου 2601/1998. Η επένδυση αφορούσε στην κατασκευή πολυώροφής οικοδομής της κυριότητας της ως άνω ανώνυμης εταιρείας , την αγορά του αναγκαίου μηχανολογικού εξοπλισμού και την ίδρυση και λειτουργία μονάδος παραγωγής προεγγεγραμμένων προγραμμάτων ήχου και εικόνας .Το συνολικό κόστος της επενδύσεως αυτής ανερχόταν στο ποσό των 1.200.000,00 ευρώ, η δε επένδυση θα εκαλύπτετο από ίδια συμμετοχή της παραπάνω εταιρείας ύψους 480.000,00 ευρώ (40% της επενδύσεως) , από τραπεζικό δανεισμό ύψους 360.000,00 ευρώ (30% της επενδύσεως) και επιχορήγηση του ελληνικού Δημοσίου ύψους 360.000,00 ευρώ (30% της επενδύσεως). Μαζί με την από 15.9.2003 αίτηση της παραπάνω εταιρείας , υποβλήθηκε πλήρης φάκελος ως προς την διενέργεια και υλοποίηση της παραπάνω επενδύσεως. Μετά από έλεγχο του σχετικού φακέλου , ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας , με τη με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/1083/Π05/Ν.2608/98/16.12.2003 απόφασή του ,έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση και υπήγαγε την επένδυση της ως άνω ανώνυμης εταιρείας υπό το καθεστώς του αναπτυξιακού νόμου 2601/1998.

Η επένδυση αυτή έπρεπε να αρχίσει να υλοποιείται από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως (15.9.2003) και να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τη 15^η.9.2005. Με την από 4.4.2005 αίτησή της (με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/284/4.4.2005) η πιο πάνω ανώνυμη εταιρεία ζήτησε τη διενέργεια του πρώτου ελέγχου της επενδύσεως. Η αίτηση της ως άνω ανώνυμης εταιρείας έγινε δεκτή στις 8.7.2005 το Περιφερειακό Όργανο Ελέγχου ιδιωτικών επενδύσεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας συνέταξε τη με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/595/8.7.2005 πρώτη έκθεση. Με την έκθεση αυτή διεπιστώθη ,ότι μέχρι της ημέρας διενέργειας της αυτοψίας του ως άνω οργάνου (27.6.2005) η παραπάνω εταιρεία είχε προέλθει σε οικοδομικές εργασίες, σύμφωνα με τη με αριθμό 168/26.4.2002 οικοδομική άδεια κατασκευάσασα την ,επί της συμβολής των οδών Γ.Κ. και Κ. ,πολυώροφη οικοδομή. Μέχρι της διενέργειας της αυτοψίας και του συνολικού ελέγχου , η ανώνυμη εταιρεία είχε δαπανήσει το ποσό των 741.516,75 ευρώ για τη διενέργεια οικοδομικών εργασιών και το ποσό 247.349,15 ευρώ ,για την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού , ενώ η συνολική δαπάνη για τις ειδικές εγκαταστάσεις που κατασκευάστηκαν από την έναρξη μέχρι την ημερομηνία ελέγχου ανήλθε στο ποσό των 116.776,46 ευρώ. Τέλος δαπανήθηκε για τη διαμόρφωση του

περιβάλλοντος χώρου το ποσό των 1.187,00 ευρώ και συνολικά μέχρι την ημερομηνία διενέργειας του ελέγχου είχε δαπανηθεί το ποσό των 1.106.829,366 ευρώ. Μέχρι τον έλεγχο (27.6.2005) και την εκπόνηση της σχετικής εκθέσεως (8.7.2005) η ως άνω εταιρεία δεν είχε εισπράξει κανένα ποσό από την επιχορήγηση του ελληνικού Δημοσίου, ενώ αντιθέτως είχε καταβάλει από τραπεζικό δανεισμό το ποσό των 330.000,006 ευρώ για την υλοποίηση της επενδύσεως και το ποσό των 587.000,006 ευρώ πλέον 189.829,366 από ίδια κεφάλαια.

Κατά τη διενέργεια του παραπάνω ελέγχου τα μέλη του Περιφερειακού Οργάνου Ελέγχου, είχαν διαπιστώσει την τήρηση όλων των όρων της επενδύσεως. Με βάση την παραπάνω έκθεση την οποία απεδέχθη και υιοθέτησε ο Διευθυντής της Διευθύνσεως Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας Γ.Ν., όπως προκύπτει από το με αριθμό πρωτοκόλλου 1Ε/595/8.7.2005 έγγραφό του, η ως άνω ανώνυμη εταιρεία εκταμίευσε στις 13.9.2005 τις δύο πρώτες δόσεις της επιχορηγήσεως του ελληνικού Δημοσίου συνολικού ύψους 215.136,006 ευρώ.

Η εκταμίευση αυτή έλαβε χώρα από το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Θεσσαλίας, επειδή η ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Υπηρεσιακού Προγράμματος Θεσσαλίας είχε κρίνει, ότι η επένδυση πληρούσε τα κριτήρια για να συγχρηματοδοτηθεί από την Γ' ΠΕΠ Θεσσαλίας για τα έτη 2000-2006.

Στις 11.9.2006 ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας έλαβε την με αριθμό πρωτοκόλλου 98/11.9.2006 επιστολή του πολίτη Γ.Α., η οποία εστρέφeto κατά του 1^{ου} κατηγορουμένου Α.Κ., που ήταν τότε υποψήφιος νομάρχης Μ. και ανέφερε μεταξύ άλλων ότι ούτος κατά παραβίαση των όρων της επιδοτήσεως «θα χρησιμοποιούσε όλη την επένδυση για το τηλεοπτικό κανάλι «Α» και ότι ο τηλεοπτικός σταθμός είχε ήδη μεταφερθεί παράνομα στις επιδοτούμενες εγκαταστάσεις της εταιρείας «Α». Με το ίδιο θέμα ησχολήθη και η εφημερίδα «Α της Κυριακής» της 8 Οκτωβρίου 2006 με αριθμό 17.247, όπου γράφτηκε άρθρο με τίτλο «Εταιρεία του υποψηφίου Νομάρχη Μαγνησίας Α.Κ. ,σπατάλησε κρατική επιδότηση 1.200.000,000 ευρώ για την κατασκευή καφετέριας και υπερπολυτελούς διαμερίσματος». Προς διερεύνηση της βασιμότητας της ανωτέρω από 11.9.2006 καταγγελίας ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας συνέστησε πενταμελή

Επιτροπή Ελέγχου, η οποία στις 2.10.2006 επισκέφτηκε την επίμαχη οικοδομή και διετύπωσε το από 2.10.2006 πρώτο πόρισμά της στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρει ότι επισκέφτηκε την επίμαχη κτηριακή εγκατάσταση (5 όροφοι με ισόγειο-υπόγειο και δώμα)και διαπίστωσε ότι στο ισόγειο υπήρχαν δύο καταστήματα , εκ των οποίων το ένα λειτουργούσε ως καφετέρια (υπήρχαν 30 θαμώνες περίπου)και λειτουργούσε ως κερδοσκοπική επιχείρηση αφού εξέδιδε αποδείξεις φέρουσες την ονομασία «Α. Α.Ε.» . Ότι μόνο στον 1^ο όροφο υπήρχαν εγκατεστημένα μηχανήματα για την παραγωγή των προγραμμάτων ήχου και εικόνας , ότι στον 3^ο, 4^ο και 5^ο όροφο οι χώροι ήταν διαμορφωμένοι για γραφεία ή διαμερίσματα. Το πόρισμα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι : α) δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/1083/Π05/1/355/Ν.2601/98/16.12.2003 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας περί υπαγωγής της εν λόγω στον νόμο 2601/98. β)Ως εκ τούτου πρέπει να γίνει εκ νέου προσδιορισμός των αναγκαίων χώρων για τη λειτουργία της μονάδας παραγωγής προγεγραμμένων προγραμμάτων ήχου και εικόνας και αναπροσαρμογή του αντιστοίχου κόστους των κτηριακών εγκαταστάσεων, καθότι η εγκατάσταση των αναγκαίων μηχανημάτων της επένδυσης περιορίζεται μόνο στον 1^ο και 2^ο όροφο, γ)Να διερευνηθεί αν στον χώρο του κτιρίου , λειτουργεί ο χώρος του τηλεοπτικού σταθμού «Α» και δ)Να ξαναελεγχθεί όλος ο μηχανολογικός που η εταιρεία είχε προμηθευτεί στα πλαίσια του επενδυτικού σχεδίου (βλ. το από 2.10.2006 πρώτο πόρισμα της πενταμελούς Επιτροπής Ελέγχου της επένδυσης της εταιρείας Α στο Δήμο Β).

Κατόπιν των ανωτέρω η ανώνυμη εταιρεία με τη επωνυμία «Α. Α.Ε.» την οποία εκπροσωπούσαν αμφότεροι οι κατηγορούμενοι , υπέβαλε στην Περιφέρεια Θεσσαλίας την από 14.11.2006 αίτησή της με την οποία ζητούσε μεταβολή των όρων της υπαγωγής της παραπάνω επενδύσεως στον αναπτυξιακό νόμο 2601/1998. Η μεταβολή αυτή προέβλεπε την εξαίρεση του τέταρτου και πέμπτου ορόφου της ως άνω οικοδομής από την επένδυση , παρότι κατά το στάδιο της αξιολογήσεώς της κρίθηκαν από τη αρμόδια Περιφερειακή Γνωμοδοτική Επιτροπή και τον ΓΠΘ ως απαραίτητοι για τη λειτουργία της επιχειρήσεως , τη μείωση του προϋπολογισμού του έργου στο ποσό των 926.00,00 ευρώ και την παράταση του χρόνου ολοκληρώσεως της επενδύσεως ,επειδή

προηγούμενο αίτημα της εταιρείας αυτής δεν είχε απαντηθεί εγγράφως , όπως επισημαινόταν κατά λέξη στο έγγραφο αυτό.

Στις 14.12.2006 η Διεύθυνση Διοικήσεως της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας υπέβαλλε το με αριθμό πρωτοκόλλου 9294 έγγραφό της ,με το οποίο ζητούσε τον εκ νέου έλεγχο της επενδύσεως και την συγκρότηση επιτροπής για το σκοπό αυτό. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας συνεκρότησε με το με αριθμό πρωτοκόλλου 1651/14.12.2006 έγγραφο, τριμελές Περιφερειακό Όργανο Ελέγχου , για τη διενέργεια του παραπάνω επανελέγχου στην επίδικη κτιριακή εγκατάσταση. Η επιτροπή αυτή επεσκέφθη την εν λόγω οικοδομή την 1.2.2007 και στο από 1.2.2007 (δεύτερο) Πόρισμά της μεταξύ άλλων αναφέρει «ξεναγηθήκαμε στις κτηριακές εγκαταστάσεις (πέντε ορόφους -ισόγειο -υπόγειο και δώμα), οι οποίες περιλαμβάνονται στην εν λόγω επένδυση. Στο ισόγειο υπάρχουν δύο καταστήματα , εκ των οποίων το ένα λειτουργούσε ως καφετέρια (υπήρχαν αρκετοί θαμώνες) και το άλλο πιθανώς να προορίζεται για ενοικίαση στο εγγύς μέλλον , γιατί ήταν σχεδόν διαμορφωμένο. Από την πρόσοψη της καφετέριας έχει αφαιρεθεί η πινακίδα «Α.Κ.» η ύπαρξη της οποίας είχε διαπιστωθεί στον προηγούμενο έλεγχο . Υπάρχει όμως το πλαίσιό της. Στον 1^ο όροφο υπήρχε στούντιο με τον απαραίτητο εξοπλισμό , μέσω του οποίου παράγονται τα προεγγεγραμμένα προγράμματα ήχου και εικόνας . Πιθανότατα όμως αποτελεί και χώρο εκπομπής ειδήσεων του τηλεοπτικού σταθμού «Α », από τον Βόλο, όπως προκύπτει από τα σκηνικά που καθημερινά εμφανίζονται στις εκπομπές του σταθμού και ταυτίζονται με αυτά που είδαμε στον εν λόγω χώρο. Στον 2^ο όροφο υπήρχαν εγκατεστημένα μηχανήματα για την παραγωγή των προγραμμάτων ήχου και εικόνας με τα οποία ασχολούνταν τρεις εργαζόμενοι . Σε ερώτησή μας , αν στην εν λόγω οικοδομή είναι εγκατεστημένος και ο τηλεοπτικός σταθμός «Α », ο κ.Κ., μας απάντησε ότι ο σταθμός αυτός ευρίσκεται στο απέναντι κτίριο , μη περιλαμβανόμενο στην εξεταζόμενη επένδυση και ότι οι εκπομπές γίνονται από εκεί ενώ ο κεντρικός σταθμός βρίσκεται στη Λάρισα. Ως εκ τούτου επισκεφθήκαμε το απέναντι κτίριο που μας υπέδειξε ο κ.Κ., και διαπιστώσαμε ότι είναι εγκαταλελειμμένο -υπήρχε μόνο ένα γραφείο και δύο υπάλληλοι. Στον 3^ο, 4^ο και 5^ο όροφο οι χώροι ήταν διαμορφωμένοι για γραφεία ,κατοικίες (διαμερίσματα) στον 5^ο όροφο υπήρχε χώρος περίπου 35 ως 40 τετραγωνικά με τζάκι. Ελέγχθηκε ο

υπάρχων μηχανολογικός εξοπλισμός στον οποίο επικολλήθηκαν ετικέτες με τη σφραγίδα της υπηρεσίας και διαπιστώθηκε ότι παραλήφθηκε όλος ο εγκεκριμένος εξοπλισμός πλην ενός μηχανήματος (για αναπαραγωγή σήματος ήχου 10KW) αξίας 51.300 ευρώ. Δεν διαπιστώθηκε αν τα μηχανήματα είναι καινούργια και αμεταχείριστα διότι ο φορέας δεν διέθετε βεβαίωση του κατασκευαστή που να πιστοποιεί, ούτε τους σειριακούς αριθμούς των μηχανημάτων. Το συνολικό προσωπικό που εργάζεται στην επιχείρηση είναι τέσσερα άτομα (τρεις ειδικοί για τον ήχο και μία κυρία στο ισόγειο που χρησιμοποιείται για γραμματειακή υποστήριξη) ».

Η επιτροπή διαπίστωσε ακόμη ότι η αρχική άδεια και η αναθεωρημένη άδεια του κτιρίου, αναφέρεται σε χρήση αποκλειστικά για κατοικία (γκαρσονιέρες και δωάρια). Το κτίριο δεν διαθέτει Ε.Π.Ο., γιατί αφενός μεν, έχει υποβληθεί αίτημα από τον φορέα μόνο για το ισόγειο ανοίκιστο κατάστημα (σύμφωνα με την Δ/ση Περιβάλλοντος της Ν/Α Μαγνησίας), αφετέρου, δε Ε.Π.Ο. εκδίδονται μόνο για κτίρια ειδικών χρήσεων πλην κατοικιών. Ο φορέας δεν διαθέτει υπεύθυνη δήλωση του κατασκευαστή του μηχανολογικού εξοπλισμού όπου να αναφέρονται οι σειριακοί αριθμοί των μηχανημάτων και να βεβαιώνεται ότι είναι καινούργια και αμεταχείριστα. Μετά τα παραπάνω η επιτροπή θεωρεί ότι:

Α) Δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/1083/ΓΤ05/1/355/Ν.2601/98/16.12.2003 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας περί υπαγωγής της εν λόγω επένδυσης στον ν.2601/98.

Β) Η εγκατάσταση των αναγκαίων μηχανημάτων της επένδυσης για τη λειτουργία της μονάδας παραγωγής προεγγεγραμμένων προγραμμάτων ήχου και εικόνας περιορίζεται μόνο στον 1^ο (238,41 τ.μ.) και 2^ο (197,75 τ.μ.) όροφο.

Γ) Ο επενδυτής θα πρέπει να προσκομίσει υπεύθυνη δήλωση του κατασκευαστή του μηχανολογικού εξοπλισμού όπου να αναφέρονται οι σειριακοί αριθμοί των μηχανημάτων και να βεβαιώνεται ότι είναι καινούργια και αμεταχείριστα

Δ) Λόγοι νομιμότητας όπως :1.έλλειψη οικοδομικής άδειας για επαγγελματική χρήση 2.έλλειψη Ε.Π.Ο. 3.έλλειψη άδειας λειτουργίας

4.έλλειψη υπεύθυνης δήλωσης του κατασκευαστή του μηχανολογικού εξοπλισμού όπου να αναφέρονται οι σειριακοί αριθμοί των μηχανημάτων και να βεβαιώνεται ότι είναι καινούργια και αμεταχειρίστη , οδηγούν την επιτροπή στην απόφαση να προτείνει την αποστολή εγγράφου με το οποίο να καλείται ο φορέας της επένδυσης εντός προθεσμίας 19 εργάσιμων ημερών να αποδείξει εγγράφως ότι αίρονται οι παραπάνω λόγοι νομιμότητας (βλ. το από 1.2.2007 πόρισμα επανελέγχου της Τριμελούς Επιτροπής Ελέγχου).

Κατόπιν των ανωτέρω η εταιρεία «Α. Α.Ε.» διά του 1^{ου} κατηγορουμένου Ε.Κ. , προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου αυτής απέστειλε προς την Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας , το από 16.2.2007 έγγραφό της, όπου μεταξύ άλλων αναφέρει ,πως πιστεύει ότι οι έλεγχοι με τον τρόπο που διενεργήθηκαν εξυπηρετούν πολιτικές σκοπιμότητες και είχαν σχέση με τις πολιτικές επιλογές που ακολούθησε ο τότε υποψήφιος Νομάρχης Μαγνησίας Α.Κ. ,δήλωσε ότι « δεν επιθυμεί πλέον την υπαγωγή της στην επίμαχη επένδυση υπό το καθεστώς του νόμου 2601/1998» και ζήτησε να της δοθεί κωδικός λογαριασμού προς επιστροφή του τιμήματος της επιδοτήσεως που έως τότε εξεταμίευσε αυτή (ήτοι τις ληφθείσες δύο πρώτες δόσεις της επιχορηγήσεως, συνολικού ύψους 215.136,006 ευρώ).

Η Επιτροπή Ελέγχου του επενδυτικού προγράμματος της «Α. Α.Ε.» στη συνέχεια συνέταξε την από 12.3.2007 Τελική Έκθεση-Πόρισμα , όπου μεταξύ άλλων αναφέρει ότι μετά από έλεγχο που διενήργησε στις 23.1.2006 στο κτίριο της «Α» επί των οδών θεωρεί ότι δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/1083/Π05/1/355/Ν.2601/98/16.12.2003 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας περί υπαγωγής της εν λόγω επένδυσης στον ν. 2601/98 για τους παρακάτω λόγους : 1) η επένδυση δεν ολοκληρώθηκε εντός της προκαθορισμένης από την απόφαση υπαγωγής προθεσμίας (15.9.2005) .Η επιτροπή διαπίστωσε ότι κατά τον χρόνο ολοκλήρωσής της επένδυσης υπήρχαν κολλήματα νομιμότητας α)έλλειψη οικοδομικής άδειας για επαγγελματική χρήση β)έλλειψη Ε.Π.Ο. γ)έλλειψη άδειας λειτουργίας. Η δε αίτηση του φορέα (1451/15.11.2006) με την οποία ζητούσε την παράταση του χρόνου ολοκλήρωσης ήταν εκπρόθεσμη. Ο φορέας της επένδυσης αν και του ζητήθηκε εγγράφως (136/1558/2.2.2007), αρνήθηκε να δηλώσει

υπευθύνως (που είναι) το στούντιο εκπομπής του τηλεοπτικού σταθμού «Α» από την πόλη του Βόλου. Το απέναντι κτίριο δε , το οποίο υποδείχτηκε από τον κ. Α.Κ., στην επιτροπή ως το κτίριο εκπομπής του τηλεοπτικού σταθμού «Α» ήταν εγκαταλελειμμένο- υπήρχε μόνο ένα γραφείο και δύο υπάλληλοι. Ο φορέας της επένδυσης ,δηλαδή η εταιρεία «Α. Α.Ε.» με το από 5.3.2007 (με αριθμό πρωτοκόλλου 340/3593/08.03.2007)έγγραφο , ζητεί την ανάκληση της απόφασης υπαγωγής της συγκεκριμένης επένδυσης στο νόμο 2601/1998. Κατόπιν τούτου η επιτροπή ελέγχου παύει την διερεύνηση της επένδυσης της «Α. Α.Ε.».

Μετά από τα προαναφερόμενα από 16.2.2007 και 5.3.2007 έγγραφα της «Α. Α.Ε.», που απέστειλε ο 1^{ος} κατηγορούμενος Ε.Κ. , με τα οποία ζητούσε να της γνωστοποιηθεί λογαριασμός για να επιστρέφει την εισπραχθείσα επιδότηση και δήλωνε ότι δεν επιθυμεί να παραμείνει στο εν λόγω επενδυτικό πρόγραμμα , ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Θεσσαλίας εξέδωσε την με αριθμό πρωτοκόλλου ΙΕ/554/5978/Π05 Ι/00355/Ε/30.03.07/Ν2601/1998 απόφασή του με την οποία ανακάλεσε την προηγούμενη απόφασή του για την υπαγωγή του επενδυτικού προγράμματος της παραπάνω ανώνυμης εταιρείας στις διατάξεις του ν. 2601/1998.

Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στην εταιρεία «Α.Α.Ε.» με το από 30.3.2007 έγγραφο της Διευθύνσεως Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας , ενώ στη συνέχεια με το από 20.4.2007 έγγραφο της η ίδια διεύθυνση κάλεσε την εταιρεία «Α. Α.Ε.» να επιστρέψει το ποσό της καταβληθείσης σ' αυτή επιχορηγήσεως με τους συναφείς τόκους και επιβαρύνσεις ,συνολικού ύψους 252.874,50 ευρώ.

Το ποσό αυτό , την επόμενη της παραλαβής του ως άνω εγγράφου η εταιρεία «Α. Α.Ε.» κατέβαλε ολοσχερώς στην ΔΥΟ Α' Βόλου όπως προκύπτει από το σχετικό παραστατικό αυτής, ήτοι το Α/Α 2837 από 4.5.2007 σειρά ... διπλότυπο είσπραξης τύπου Α της ΔΥΟ Α' Βόλου.

Κλείνοντας την αναφορά στο απόσπασμα του βουλεύματος 340/12 Βουλεύματος του Συμβ. Εφ. Λαρίσης, το οποίο αναλύουμε , θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η εν λόγω επένδυση ήταν ενταγμένη στα συγχρηματοδοτούμενα από Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστά 25% και 75% αντίστοιχα ,έργα -ενέργειες του Γ' Π.Ε.Π. Θεσσαλίας . Συνεπώς η ζημία που απειλήθηκε εις βάρος του ελληνικού Δημοσίου

(με βάση την χρηματοδότηση που έλαβαν οι κατηγορούμενοι, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω) ανερχόταν σε 53.784 ευρώ και εις βάρος της Ε.Ε. σε 161.352 ευρώ (σύνολο 215.136,006 ευρώ ,που εκταμιεύθηκαν στις 13.9.2005).

Με βάση λοιπόν όλα τα παραπάνω, το Συμβούλιο Εφετών Λαρίσης αποφάσισε τα ακόλουθα:

Ως προς την πράξη της απάτης εις βάρος του ελληνικού Δημοσίου η οποία φερόταν ότι τελέστηκε στις 27.6.2005, να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη εξαιτίας παραγραφής , διότι η πράξη αυτή υπέπεσε σε πενταετή παραγραφή⁶⁴. Τούτο διότι ,όπως κρίθηκε ,το ελληνικό Δημόσιο κατέβαλε στην αιτούσα εταιρεία από δικούς του πόρους, ποσό 53.784 ευρώ, το οποίο επιστράφηκε ολοσχερώς. Συνεπώς η ζημία που απειλήθηκε στο ελληνικό Δημόσιο και ειδικότερα στο Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας , δεν υπερέβαινε το ποσό των 150.000 ευρώ με συνέπεια να μην συντρέχει η επιβαρυντική περίπτωση του α.1&1 του ν. 1608/1950 και η ανωτέρω πράξη να μην φέρει χαρακτήρα κακουργήματος , αλλά πλημμελήματος που υπόκειται σε πενταετή παραγραφή, το οποίο φέρεται ότι τελέστηκε στις 27.6.2005 και έτσι (το 2010) υπέπεσε σε παραγραφή.

Ως προς την πράξη της κοινοτικής απάτης με βλάβη που υπερβαίνει το ποσό των 150.000 ευρώ, η οποία φερόταν ότι τελέστηκε με αχρεώστητη είσπραξη πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με τη χρήση ελλιπών και ανακριβών δηλώσεων και εγγράφων και με την μη κατά προορισμό χρήση των πόρων που χορηγήθηκαν κρίθηκε ότι προέκυπταν επαρκείς ενδείξεις ενοχής των κατηγορουμένων και ότι έπρεπε να παραπεμφθούν ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Λάρισας . Να σημειωθεί ότι το Συμβούλιο αποφάνθηκε πως η δήλωση της εταιρείας ότι δεν επιθυμεί πια την υπαγωγή της στην επένδυση, η επιστροφή του χρηματικού ποσού που είχε λάβει αυτή (με τους τόκους και τις λοιπές επιβαρύνσεις) και το αίτημά της για ποινική συνδιαλλαγή, δεν είχαν νομική επιρροή καθώς δεν αίρουν την θεμελίωση της ποινικής ευθύνης των κατηγορουμένων (εξάλλου ο νόμος υπάγει συγκεκριμένα εγκλήματα στις διατάξεις της ποινικής συνδιαλλαγής, και το α.4 του ν. 2803 δεν είναι ένα από αυτά).

⁶⁴ Βλ. ΠΚ α. 111&3 για τον χρόνο παραγραφής των πλημμελημάτων , ο οποίος δεν ανεστάλη αφού δεν συνέτρεξαν οι λόγοι του ΠΚ α. 113 &1 και 2.

Ως προς την παραπάνω υπόθεση, θα πρέπει να γίνουν κάποια σχόλια. Όπως αναφέρθηκε οι παραβάσεις συνίστανται στην χρήση ελλιπών και ανακριβών δηλώσεων και εγγράφων ,αχρεώστητη είσπραξη επιδότησης και μη κατά προορισμό χρήση. Ελέγχουσα αρχή ήταν η Διεύθυνση Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας Θεσσαλίας και τον έλεγχο πραγματοποιούσαν τα συγκροτούμενα Περιφερειακά Όργανα Ελέγχου ιδιωτικών επενδύσεων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, δηλαδή εθνικό όργανο. Σε ότι αφορά το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης , διαπιστώνουμε ότι δεν υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις από τα παραπάνω όργανα ελέγχου. Συγκεκριμένα, μετά την καταγγελία του πολίτη Γ.Α. εναντίον των κατηγορουμένων ,στις 11.9.2006, πραγματοποιήθηκαν οι διαδοχικοί έλεγχοι που αναφέρθηκαν ανωτέρω και η τελική απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας κοινοποιήθηκε στους κατηγορουμένους με το από 30.3.2007 έγγραφο. Αντιθέτως υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση μετά την εισαγωγή της υπόθεσης στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης,. Σε ότι αφορά την απάτη εις βάρος της ΕΕ, η προκαταρκτική εξέταση της υπόθεσης ξεκίνησε το έτος 2007 και το βούλευμα το οποίο αναλύουμε εδώ, και παραπέμπει σε δίκη τους κατηγορούμενου εκδόθηκε 5 έτη αργότερα, δηλαδή το 2012. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι το βασικό κομμάτι της διαδικασίας ,δηλαδή η κύρια ποινική διαδικασία του ακροατηρίου και της αμετάκλητης κρίσης για την ενοχή ή μη, αναγκαία δεν είχε εκκινήσει ακόμη ,κατά το έτος που αναφέρουμε. Παράλληλα, το πλημμέλημα (πλημμέλημα λόγω ποσού) της απάτης εις βάρος του ελληνικού δημοσίου είχε ήδη παραγραφεί κατά την έκδοση του εδώ βουλεύματος.

Παράλληλα, στην υπόθεση συναντάμε στοιχείο διαφθοράς, καθώς ο ένας εκ των κατηγορουμένων ήταν υποψήφιος νομάρχης και την ίδια ώρα διέθετε τηλεοπτικό σταθμό και έτσι ασκούσε επιρροή στους πολίτες της περιοχής, με αποκορύφωμα ότι ο τηλεοπτικός σταθμός λειτουργούσε στις εγκαταστάσεις που είχαν δημιουργηθεί (και) με δημόσιο χρήμα (ευρωπαϊκό και κρατικό). Επί της ουσίας και παρότι επρόκειτο για μεγάλη οικονομική επένδυση, ο έλεγχος διενεργήθηκε λόγω καταγγελίας ιδιώτη, ενώ μετέπειτα υπήρξε και δημοσίευμα στον τοπικό τύπο. Επομένως , η συγκεκριμένη υπόθεση, παρότι εξόφθαλμη περίπτωση διασπάθισης δημόσιου χρήματος δεν θα είχε αποκαλυφθεί εάν δεν αναλάμβανε ένας πολίτης να καταθέσει καταγγελία και μάλιστα επώνυμη.

Το υπ' αριθμόν 1048/2011 Βούλευμα του Αρείου Πάγου.

Το ιστορικό της υπόθεσης παρατίθεται στο βούλευμα και είναι το κάτωθι.

Το 1990 η Ευρωπαϊκή και Οικονομική Κοινότητα εξέδωσε Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 866/90 του Συμβουλίου, που τροποποιήθηκε στη συνέχεια από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 951/97 του Συμβουλίου της 27^{ης} Μαΐου 1997, για την βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων . Στο άρθρο 1 & 2 του ΚΑΝ 451/1997 ορίζεται ότι «1...(…), 2. Προκειμένου να ευνοηθεί η βελτίωση και ορθολογική οργάνωση της επεξεργασίας , της μεταποίησης ή της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, το Ταμείο μπορεί να συμμετέχει στην χρηματοδότηση επενδύσεων, οι οποίες ανταποκρίνονται σε ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα κριτήρια : (...)». Στο άρθρο 14 του ΚΑΝ 951/1997 ορίζεται ότι: «Μπορούν να επωφελούνται της συνδρομής του ταμείου τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα οι ενώσεις τους που φέρουν τη χρηματοδοτική επιβάρυνση των επενδύσεων » και στο άρθρο 16&4 «Η συμμετοχή των δικαιούχων πρέπει να ανέρχεται, σε σχέση με το επιλέξιμο κόστος των επενδύσεων , τουλάχιστον α)στο 25% στις περιφέρειες των στόχων αριθ. 1 και 67 β)στο 45% στις λοιπές περιφέρειες. Οι επενδύσεις δε πρέπει να προσφέρουν επαρκή εγγύηση ως προς την αποδοτικότητά τους. Σε υλοποίηση του Κανονισμού εκδόθηκε κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας Οικονομικών και Γεωργίας που καθόριζε την διαδικασία υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων στον Κανονισμό. Στην υπουργική απόφαση επαναλαμβάνεται ότι η συμμετοχή των δικαιούχων δεν μπορεί να υπολείπεται του 25% των επιλέξιμων δαπανών ,συμμετοχή η οποία αναλύεται σε ιδίους πόρους (ή ίδια κεφάλαια) και σε δάνεια και η οποία θα αναλίσκεται κατά προτεραιότητα για την αντιμετώπιση των πρώτων δαπανών του έργου . Η διάθεση της υποχρεωτικής συμμετοχής του δικαιούχου ,με ίδια κεφάλαια στο στάδιο της πραγματοποίησης της επένδυσης , αποτελούσε αναγκαία προϋπόθεση για την εκταμίευση της χρηματοδότησης. Επιπλέον οριζόταν ότι η δυνατότητα συμμετοχής του δικαιούχου με ίδια κεφάλαια, θα πρέπει να πιστοποιείται με

αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται με τη σχετική αίτηση χρηματοδότησης .Απαιτούνταν επίσης η υποβολή νόμιμων παραστατικών (πχ εξοφλημένα τιμολόγια) και αντίγραφο του συμβολαίου συνάψεως δανείου (που προβλεπόταν ως συμμετοχή του κεφαλαίου) με τους ακριβείς όρους δανεισμού.

Το 1999 ο συνεταιρισμός με την επωνυμία «Αγροτικός Συνεταιρισμός Ν. Φιγαλείας» ,με έδρα τη Ν. Φιγαλεία Ολυμπίας Ηλείας , αποτελούνταν από τους Γ.Ν. του Β., πρόεδρο, Π.Δ. του Α., αντιπρόεδρο, Γ.Π. του Χ. ταμία ,Σ.Ι. του Κ., μέλος και Κ.Κ.Α. του Η., μέλος. Την ίδια χρονιά ο Συνεταιρισμός υπέβαλλε στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας , στα πλαίσια του Κανονισμού (ΕΟΚ) 866/90, αίτηση - τεχνοοικονομική μελέτη ,για τον εκσυγχρονισμό του ελαιοτριβείου , με συνολικό επιλέξιμο προϋπολογισμό 498.899,00 ευρώ (170.000.000 δρχ). Η αρμόδια Γνωμοδοτική Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της στις 28.7.99 αποφάσισε καταρχάς την προέγκριση του παραπάνω επενδυτικού έργου με προϋπολογισμό 416.726,00 (142.000.000 δρχ) και το χρηματοδοτικό σχέδιο του έργου διαμορφώθηκε ως εξής: 1. Επιλέξιμος προϋπολογισμός 142.000.000 δρχ (416.726 ευρώ) 2.Ενίσχυση ΕΓΤΠΕ (Προσαν.) 49.700.000 δρχ (145.854 ευρώ) 3.Ενίσχυση ΠΔΕ (ΥΠ.ΓΕ.) 14.200.000 δρχ(41.672 ευρώ) 4.Συμμετοχή δικαιούχου 78.100.000 δρχ (229.200 ευρώ) 4.1 Ίδια κεφάλαια 35.500.000 δρχ 4.2 Δανειακά κεφάλαια 42.600.000 δρχ. Το επενδυτικό έργο δηλαδή, θα χρηματοδοτούταν με 49.700.000 δρχ (145.854 ευρώ) από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), με 14.200.000 δρχ (41.672 ευρώ) από το Εθνικό Ταμείο ήτοι Υπουργείο Γεωργίας και το υπόλοιπο ποσό των 78.100.000 (229.200 ευρώ) θα αποτελούσε ίδια συμμετοχή του συνεταιρισμού αναλυόμενη σε 35.000.000 δρχ (104.181,951 ευρώ)ως ίδια κεφάλαια και σε 42.600.000 δρχ (125.018,34 ευρώ) ως δανειακά κεφάλαια. Γιατί, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 951/97 του Συμβουλίου η ίδια συνεισφορά του δικαιούχου αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για πρόσβαση στην επιδότηση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ο δικαιούχος Συνεταιρισμός προκειμένου να εκπληρώσει τον όρο για την καταβολή της ίδιας συμμετοχής στο ως άνω πρόγραμμα , όπως πρόβλεπε ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 951/97του Συμβουλίου, ζήτησε δάνειο από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, αλλά η τελευταία αρνήθηκε να του χορηγήσει τα κονδύλια λόγω της κακής οικονομικής κατάστασης του

Αγροτικού Συνεταιρισμού. Τότε τα μέλη της διοίκησής του αναγκάστηκαν να προβούν σε αγορά αγαθών και δη μηχανημάτων επεξεργασίας ελαιολάδου, έναντι ποσού που ισοδυναμεί με την ίδια οικονομική συμμετοχή εκδίδοντας στη , σε διαταγή της προμηθεύτριας εταιρείας «λφα Λαβάλ ΑΕΒΕ» με έδρα τις υπ' αριθ. ... , ... και ... επιταγές, ποσού 36.000.000 δρχ, 5.000.000 δρχ 64.000.000 δρχ. Αναλυτικότερα στις 18.9.99 ο Συνεταιρισμός συμφώνησε με την εταιρεία «λφα Λαβάλ ΑΕΒΕ» την αγορά μηχανημάτων συνολικής αξίας 140.581.400 δρχ συν ΦΠΑ (412.564,64 ευρώ) Από αυτά ,στις 27.9.97 κατέβαλε 15.000.000 δρχ , στις 16.11.99 κατέβαλε 20.000.000 δρχ (αξία συμψηφιστικής αγοράς παλαιού εξοπλισμού) και στις 30.11.99 εξέδωσε στη Τρεις μεταχρονολογημένες επιταγές , την υπ' αριθ. .../20-12-99, .../20-3-2000 και ... της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος , ποσού 36.000.000, 5.000.000 και 64.000.000 δρχ αντίστοιχα, σε διαταγή «λφα Λαβάλ ΑΕΒΕ» ,συρόμενες από τον υπ' αριθ. ...-43 λογαριασμό του Συνεταιρισμού στην τράπεζα αυτή. Από τότε και ως τον Απρίλιο του 2001, οι επιταγές επιστρέφονταν στον συνεταιρισμό , ο οποίος τις αντικαθιστούσε με νέες μεταχρονολογημένες επιταγές, ώσπου τελικά στις 30.4.2001, ο Συνεταιρισμός εξέδωσε την υπ' αριθ. ...μεταχρονολογημένη επιταγή , ύψους 49.800.000 δρχ (περίπου 146.148 ευρώ) .Η προμηθεύτρια εταιρία όμως εξέδωσε το τέσσερα τιμολόγια πώλησης συνολικού ποσού 140.581.400 δρχ ή 412.564,64 ευρώ, με τα οποία εμφάνιζε ότι η οφειλή είχε πλήρως εξοφληθεί και όχι ότι το τίμημα είχε εν μέρει πιστωθεί .Στο μεταξύ ο Συνεταιρισμός ,σε συνέχεια της υπ' αριθ. 383214/5163/20-8-1999 απόφασης για την προέγκριση του παραπάνω επενδυτικού σχεδίου , υπέβαλε όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά (εγγυητική επιστολή, αναθεώρηση προϋπολογισμού, πίνακες) για την έκδοση της οριστικής απόφασης και μετά την παραλαβή τους από το Υπουργείο Γεωργίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 408728/8272/2-12-99 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για την οριστική ένταξη του επενδυτικού σχεδίου. Την άνοιξη του 2000 , μετά την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της επένδυσης και τον έλεγχο των απαιτούμενων δικαιολογητικών τόσο από την Διεύθυνση Γεωργίας Ηλείας όσο κι από την Διεύθυνση Προγραμματισμού και Γεωργικών Διαρθρώσεων του Υπουργείου Γεωργίας ,καταβλήθηκε με την υπ' αριθ. 347553/2060/28-3-2000 απόφαση Υπουργού Γεωργίας στο φορέα κοινοτική ενίσχυση ποσού

49.700.000 δρχ (145.854 ευρώ) και εθνική ενίσχυση ποσού 14.200.000 δρχ (41.672 ευρώ) και το έργο ολοκληρώθηκε. Ακολούθως το ποσό της υπ' αριθ. ... μεταχρονολογημένης επιταγής (περίπου 146.148 ευρώ) δεν εξοφλήθηκε. Η επιταγή εμφανίστηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα την 3.5.2001 ,στο κατάστημα της αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, από την προμηθεύτρια εταιρεία, νόμιμη κομίστρια ,πλην όμως δεν πληρώθηκε για τον λόγο ότι ο εκδότης δεν είχε διαθέσιμο επαρκές υπόλοιπο χρημάτων , όπως βεβαιώθηκε από την Τράπεζα στο σώμα της επιταγής .Μετά από αίτηση της προμηθεύτριας εταιρείας ,εκδόθηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο Κυπαρισσίας Διαταγή Πληρωμής για το ποσό της επιταγής και στις 20.6.2001 έγινε αναγκαστική κατάσχεση των μηχανημάτων .Ο Συνεταιρισμός επεξεργάστηκε ελαιόκαρπο για τις ελαιοκομικές περιόδους 2000-2001, 2003-2004, 2004-2005, ενώ δεν λειτούργησε κατά τις ελαιοκομικές περιόδους 2001-2002, 2002-2003. Τα μέλη της διοίκησης του ως άνω Συνεταιρισμού γνώριζαν εξ' αρχής ότι δεν ήταν σε θέση να εκπληρώσουν τον όρο της ίδιας συμμετοχής όταν υπέβαλαν την αίτηση χρηματοδότησης. Ομοίως όταν προέβησαν στην παραγγελία των μηχανημάτων επεξεργασίας ελαιολάδου, εξέδωσαν επιταγές ,οι οποίες εσύρετο σε λογαριασμό ,ο οποίος δεν είχε τα απαραίτητα κεφάλαια κάλυψης . Σύμφωνα με την τελική έκθεση ελεγχθείσας υπόθεσης εξωτερικής έρευνας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) ενόψει της εντολής αναγκαστικής εκτέλεσης του Πρωτοδικείου Κυπαρισσίας (απόφαση Διαταγής Πληρωμής) λόγω της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής , η πληρωμή των συγχρηματοδοτούμενων μηχανημάτων δεν θεωρείται ολοκληρωμένη οικονομική συναλλαγή που συνεπάγεται πραγματική δαπάνη (η επιταγή δεν ήταν δυνατόν να εξαργυρωθεί λόγω έλλειψης κεφαλαίων)και συνεπώς δεν συνιστά επιλέξιμη δαπάνη.

Επομένως, τα μέλη της διοίκησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού , για την εκταμίευση της χρηματοδότησης, παρέστησαν ψευδώς στα αρμόδια εθνικά όργανα ,ότι τήρησαν τον απαραίτητο όρο της καταβολής της ίδιας συμμετοχής ,υποβάλλοντας τα σχετικά τιμολόγια εξοφλημένα και πέτυχαν με τον τρόπο αυτό να λάβουν την αντίστοιχη κοινοτική (145.854 ευρώ) αλλά και εθνική (41.672 ευρώ) χρηματοδότηση, που συνολικά ανέρχεται στο ποσό των 63.900.000 δρχ (περίπου 187.526 ευρώ) με αντίστοιχη ζημία στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και το Εθνικό Ταμείο . Άμεση συνδρομή στην

ενέργειά τους αυτή είχα από την προμηθεύτρια εταιρία «λφα Λαβάλ ΑΕΒΕ» με νόμιμο ο εκπρόσωπο τον Π.Α. του Μ.Κ., η οποία εξέδωσε και παρέδωσε τα σχετικά τιμολόγια , ώστε να φαίνεται ότι ο Συνεταιρισμός κατάβαλε την ίδια συμμετοχή του (78.100.000 δρχ ή 229.200 ευρώ), ενώ στην πραγματικότητα το τίμημα των μηχανημάτων ,εκτός του ποσού των 35.000.000 δρχ πιστώθηκε με την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών ,ως δόση αντί καταβολής.

Με βάση τα παραπάνω, το Συμβούλιο (Πλημμελειοδικών Κυπαρισσίας) έκρινε ότι οι κατηγορούμενοι 1)Γ.Ν του Β., 2)Π.Δ. του Α., 3)Γ.Π. του Χ., 4)Σ.Ι. του Κ., έπρεπε να παραπεμφθούν στο ακροατήριο (του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Καλαμάτας) και να δικαστούν για την πράξη της απάτης (σε βαθμό κακουργήματος) εναντίον των οικονομικών συμφερόντων των (τότε) Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά συναυτουργία. Ο Π.Α. παραπέμφθηκε στο ακροατήριο ως (άμεσος) συνεργός στην παραπάνω πράξη.

Το βούλευμα που αναλύουμε (1048/2011 ΑΠ σε συμβούλιο) εκδόθηκε μετά από αίτηση αναίρεσης του Π.Α. ο οποίος επιδίωξε να ανατρέψει την παραπομπή του σε ποινική δίκη. Παρόλα αυτά η αίτησή του απορρίφθηκε.

Η υπόθεση αυτή , με βάση τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρθηκαν ανωτέρω, αφορά σε ψευδείς παραστάσεις των κατηγορουμένων με την προσκόμιση ψευδών τιμολογίων κοκ για την τήρηση των όρων (καταβολή ίδιας συμμετοχής) της χρηματοδότησης. Το σύννομο της χρηματοδότησης είχε ελεγχθεί και επιβεβαιωθεί από τα εθνικά όργανα (Διεύθυνση Γεωργίας Ηλείας, Διεύθυνση Προγραμματισμού και Γεωργικών Διαρθρώσεων του Υπουργείου Γεωργίας). Όμως, σε μεταγενέστερο χρόνο, το όργανο που εκκίνησε την διαδικασία για την αποκάλυψη της απάτης, ήταν η OLAF ,δηλαδή ένα ενωσιακό όργανο. Αυτό συνέβη μετά την εντολή αναγκαστικής εκτέλεσης εις βάρος της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης, η οποία δεν κάλυψε ποτέ την οφειλή της προς την προμηθεύτρια εταιρία.

Σε ότι αφορά το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης, βλέπουμε ότι οι έλεγχοι των αρμόδιων για την χρηματοδότηση φορέων , είναι ικανοποιητικοί. Η έκδοση των επίμαχων τιμολογίων , η παράδοσή τους ως δήθεν εξοφλημένων από τον συνεργό και η έκδοση των μεταχρονολογημένων επιταγών πραγματοποιήθηκε μεταξύ των ετών

1999-2000 και η OLAF επιλήφθηκε (πιθανώς) ήδη το 2001 . Βέβαια, ο χρόνος έκδοσης της τελικής έκθεσης ελέγχου της OLAF δεν προκύπτει με βεβαιότητα από το βούλευμα που αναλύουμε. Εφόσον λοιπόν θεωρηθεί ότι η υπόθεση μετά την έκθεση της OLAF (δηλαδή το έτος 2001) παραπέμφθηκε στην ποινική δικαιοσύνη και με δεδομένο ότι το βούλευμα που παρέπεμψε σε δίκη τους κατηγορουμένους (το πρώτο βούλευμα, δηλαδή αυτό του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Κυπριασίας) εκδόθηκε το 2010, δηλαδή 10 χρόνια αργότερα, αντιλαμβανόμαστε σαφώς τη μεγάλη καθυστέρηση στην εκκαθάριση της υπόθεσης στα πλαίσια του ποινικού συστήματος δικαιοσύνης.

Η υπ' αριθμόν 1734/2011 απόφαση του Αρείου Πάγου.

Σχετικά με την εδώ υπόθεση, διαπιστώθηκαν τα κάτωθι πραγματικά περιστατικά.

Κατά το χρονικό διάστημα από 18.3.92 έως 24.12.92 η κατηγορουμένη Κ. σύζυγος Κ.Ν. ήταν μοναδική διαχειρίστρια αλλά και ομόρρυθμο μέλος της ομόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία « OSCAR Π. Ν. και ΣΙΑ Ο.Ε. », που εδρεύει στο ... και έχει ως σκοπό την τυποποίηση και εμπορία ελαιολάδου. Με την παραπάνω ιδιότητά της (διαχειρίστριας) και με σκοπό να προσπορίσει παράνομο περιουσιακό όφελος στην ως άνω ομόρρυθμη εταιρεία που εκπροσωπούσε, με περισσότερες πράξεις που συνιστούν εξακολούθηση ενός και του αυτού εγκλήματος , έβλαψε ξένη περιουσία ,πείθοντας άλλους με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών σε πράξεις συνεπαγόμενες διάθεση περιουσίας και δη της περιουσίας του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεως (F.E.O.GA), η δε από κάθε μερικότερη πράξη του κατ' εξακολούθηση εγκλήματος προκληθείσα στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεως ζημία, με αντίστοιχη ωφέλεια της εκπροσωπούμενης από την κατηγορούμενη εταιρείας, υπερβαίνει το ποσό των 25.000.000 δραχμών ⁶⁵. Ειδικότερα:

1) Την 18.3.92 η κατηγορουμένη με την ιδιότητα της διαχειρίστριας της ως άνω εταιρείας με δύο αιτήσεις οικονομικής ενίσχυσης , που υπέβαλε

⁶⁵ Βλ. ΠΚ α. 98 για το κατ' εξακολούθηση έγκλημα.

συγχρόνως (μέσω του ΕΣΒΓΓΕ) , με τις επισυναπτόμενες σ' αυτές με αριθμούς 8438/21.2.92 και 9379/27.2.92 διασαφήσεις εξαγωγής του Γ' Τελωνείου Πειραιώς και Α' Τελωνείου Πειραιώς αντίστοιχα, οι οποίες ήταν ψευδής κατά το περιεχόμενό τους , παρέστησε εν γνώση της ψευδώς στους αρμόδιους υπαλλήλους της Διεύθυνσης ΔΗ.ΛΙ.ΖΩ-ΔΙΔΑΓΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας ,ότι δήθεν η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία εξήγαγε με την πρώτη από τις ως άνω διασαφήσεις ποσότητες 109.920 κιλών ελαιολάδου (τυποποιημένες σε συσκευασίες των 5 λίτρων) προς Ιορδανία και με τη δεύτερη από τις ως άνω διασαφήσεις ποσότητες 109.920 κιλών ελαιολάδου (τυποποιημένες σε συσκευασίες των 5 λίτρων) προς Λίβανο. Με τον τρόπο δε αυτό , παραπλάνησε τους παραπάνω υπαλλήλους, ότι η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία δικαιούτο να εισπράξει από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (F.E.O.G.A.) τις οικονομικές ενισχύσεις, οι οποίες δίδονταν σύμφωνα με τους υπ' αριθμ. 2677/1985 και 3665/1987 Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ο.Κ.) στις μονάδες τυποποίησης και εξαγωγής ελαιολάδου και έτσι πέτυχε να εκδοθεί η με αριθμό 11.911/15.4.1992 εντολή πληρωμής, σε εκτέλεση της οποίας καταβλήθηκε στην εκπροσωπούμενη απ' αυτή εταιρεία το ποσό των 26.604.598 δραχμών (13.302.299 δρχ × 2) και ήδη 78.076,589 ευρώ, με συνέπεια το ως άνω ταμείο να υποστεί την προαναφερόμενη ζημία, υπερβαίνουσα το ποσό των 25.000.000 δραχμών, με αντίστοιχη ωφέλεια της εκπροσωπούμενης από την κατηγορούμενη εταιρείας.

2)Την 6.5.92 η κατηγορουμένη με την παραπάνω ιδιότητα της διαχειρίστριας της ως άνω εταιρείας με δύο αιτήσεις οικονομικής ενίσχυσης που υπέβαλε συγχρόνως (μέσω του ΕΣΒΙΤΕ), με τις επισυναπτόμενες σ' αυτές με αριθμούς 12.859/23.3.1992 και 14.164/30.3.1992 διασαφήσεις εξαγωγής του Γ' Τελωνείου Πειραιώς, οι οποίες ήταν ψευδείς κατά το περιεχόμενό τους , παρέστησε και πάλι εν γνώσει της ψευδώς στους αρμοδίους υπαλλήλους της Διεύθυνσης ΔΗ.ΛΙ.ΖΩ-ΔΙΔΑΓΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας ότι δήθεν η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία εξήγαγε με κάθε μία από τις ως άνω διασαφήσεις ποσότητες 219.840 κιλών και 109.920 κιλών ελαιολάδου αντίστοιχα (τυποποιούμενες σε συσκευασίες των 5 λίτρων), προς Λίβανο. Με τον τρόπο δε αυτό παραπλάνησε τους παραπάνω υπαλλήλους ότι η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία δικαιούτο να εισπράξει από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και

Εγγυήσεων (F.E.O.G.A.) τις οικονομικές ενισχύσεις, οι οποίες δίδονταν σύμφωνα με τους υπ' αριθμ. 2677/1985 και 3665/1987 Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ο.Κ.) στις μονάδες τυποποίησης και εξαγωγής ελαιολάδου και έτσι πέτυχε να εκδοθεί η με αριθμό 14.556/28.5.1992 εντολή πληρωμής ,σε εκτέλεση της οποίας καταβλήθηκε στην ως άνω εταιρεία το ποσό των 39.906.896 δραχμών (26.604.597 + 13.302.299 δρχ) και ήδη 117.114,88 ευρώ, με συνέπεια το ως άνω Ταμείο να υποστεί την προαναφερόμενη ζημία , υπερβαίνουσα το ποσό των 25.000.000 δρχ, με αντίστοιχη ωφέλεια της εκπροσωπούμενης από την κατηγορούμενη εταιρείας.

3)Σε συγκεκριμένη ημερομηνία του από 21.5.92 έως 19.8.92 χρονικού διαστήματος η κατηγορουμένη με την παραπάνω ιδιότητα της διαχειρίστριας της ως άνω εταιρείας με δύο αιτήσεις οικονομικής ενίσχυσης που υπέβαλε συγχρόνως (μέσω του ΕΣΒΙΤΕ) , με τις επισυναπτόμενες σε αυτές με αριθμούς 20.827/6.5.1992 και 22.887/21.5.1992 διασαφήσεις εξαγωγής του Γ' Τελωνείου Πειραιώς (η με αριθμό 22.887/1992 διασάφηση από παραδρομή αναγράφει ότι έχει ημερομηνία 15.5.1992 αντί του ορθού 21.5.1992), οι οποίες ήταν ψευδείς κατά το περιεχόμενό τους , παρέστησε εν γνώσει της ψευδώς στους αρμόδιους υπαλλήλους της διεύθυνσης ΔΗ.ΛΙ.ΖΩ-ΔΙΔΑΓΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας ότι δήθεν η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία εξήγαγε με κάθε μία από τις ως άνω διασαφήσεις ποσότητες 175.872 κιλών και 43.968 κιλών ελαιολάδου αντίστοιχα (τυποποιημένες σε συσκευασίες των 5 λίτρων) προς Λίβανο. Με τον τρόπο δε αυτό παραπλάνησε τους παραπάνω υπαλλήλους ότι η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία δικαιούτο να εισπράξει από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (F.E.O.G.A.) τις οικονομικές ενισχύσεις ,οι οποίες δίδονταν σύμφωνα με τους υπ' αριθμ. 2677/1985 και 3665/1987 Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ο.Κ.) στις μονάδες τυποποίησης και εξαγωγής ελαιολάδου και έτσι πέτυχε να εκδοθεί η με αριθμό 20.189/19.8.1992 εντολή πληρωμής , σε εκτέλεση της οποίας καταβλήθηκε στην ως άνω εταιρεία το ποσό των 26.604.597 δραχμών (21.283.678 +5.320.919 δρχ) και ήδη 78.076,59 ευρώ, με συνέπεια το ως άνω Ταμείο να υποστεί την προαναφερόμενη ζημία , υπερβαίνουσα το ποσό των 25.000.000 δραχμών , με αντίστοιχη ωφέλεια της εκπροσωπούμενης από την κατηγορούμενη εταιρείας.

4)Σε συγκεκριμένη ημερομηνία του από 6.9.1992 έως 24.12.92 χρονικού διαστήματος , η κατηγορούμενη ,με την προαναφερόμενη ιδιότητα της διαχειρίστριας της εκπροσωπούμενης από αυτή εταιρείας , με πέντε αιτήσεις οικονομικής ενίσχυσης που υπέβαλλε συγχρόνως (μέσω του ΕΣΒΙΤΕ) , με τις επισυναπτόμενες σ' αυτές με αριθμούς 17.730/2.8.1992, 17.731/2.8.1992, 17.732/2.8.1992, 19.111/20.8.1992 και 20.258/6.9.1992 διασαφήσεις εξαγωγής του Α' Τελωνείου Πατρών ,οι οποίες ήταν ψευδείς κατά το περιεχόμενό τους ,παρέστησαν εν γνώσει της ψευδώς στους αρμοδίους υπαλλήλους της Διεύθυνσης ΔΗ.ΛΙ.ΖΩ,-ΔΙΔΑΓΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας ότι δήθεν η εκπροσωπούμενη από αυτήν εταιρεία εξήγαγε με κάθε μία από τις ως άνω διασαφήσεις ποσότητες 91.600 κιλών, 91.600 κιλών, 91.600 κιλών, 175.872 κιλών και 175.872 κιλών ελαιολάδου αντίστοιχα (τυποποιημένες σε συσκευασίες των 5 λίτρων) προς Αίγυπτο. Με τον τρόπο δε αυτό παραπλάνησε τους παραπάνω υπαλλήλους ότι η εκπροσωπούμενη από αυτή εταιρεία δικαιούτο να εισπράξει από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων τις οικονομικές ενισχύσεις, οι οποίες δίδονταν με τους υπ' αριθμ. 2677/1985 και 3665/1987 Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΟΚ) στις μονάδες τυποποίησης και εξαγωγής ελαιολάδου και έτσι και έτσι πέτυχε να εκδοθεί η με αριθμό 4.800/24.12.1992, εντολή πληρωμής , σε εκτέλεση της οποίας καταβλήθηκε στην ως άνω εταιρεία το ποσό των 73.471.054 δραχμών (10.741.382 + 10.741.382+10.741.382 + 20.623.454 + 20.623.454 δρχ)και ήδη 215.615,71 ευρώ ,με συνέπεια το ως άνω Ταμείο να υποστεί την προαναφερόμενη ζημία , υπερβαίνουσα το ποσό των 25.000.000 δραχμών ,με αντίστοιχη ωφέλεια της εκπροσωπούμενης από την κατηγορούμενη εταιρείας .

Στην πραγματικότητα ,σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, εξήχθη στην αλλοδαπή, όχι ελαιόλαδο αλλά σογιέλαιο, για το οποίο η εκπροσωπούμενη απ' την κατηγορούμενη εταιρεία « OSCAR Π.Ν. και ΣΙΑ Ο.Ε.» δεν εδικαιούτο να λάβει ενίσχυση-επιδότηση από το παραπάνω Ταμείο. Το ότι στις παραπάνω περιπτώσεις δεν εξήχθη ελαιόλαδο αλλά σογιέλαιο προέκυψε μετά από διενεργηθέντα έλεγχο της ως άνω εταιρείας, από τον οποίο διαπιστώθηκε ,μεταξύ άλλων, ότι στις αποθήκες της υπήρχε έλλειψη 100 τόνων ελαιολάδου (εμφάνιση δηλαδή μεγαλύτερων αγορών ελαιολάδου από τις πραγματικές προκειμένου να δικαιολογείται η εξαγωγή δήθεν ελαιολάδου), ότι οι

εμφανιζόμενες εξαγωγές ελαιολάδου προς τρίτες χώρες ,όπως σε Ιορδανία, Λίβανο και Αίγυπτο ουδέποτε έγιναν ,διότι δεν εισήχθη ελαιόλαδο στις χώρες αυτές ,οι δε φερόμενοι ως αγοραστές ελαιολάδου από την ως άνω εταιρεία αρνήθηκαν τις επικαλούμενες από την εταιρεία πωλήσεις ελαιολάδου, καθώς και ότι δεν υπήρχε δυνατότητα αποθήκευσης στις αποθήκες της εταιρείας των δηλουμένων ποσοτήτων ελαιολάδου. Ο ισχυρισμός της κατηγορουμένης ότι η συμμετοχή της στην εταιρεία ήταν μόνο τυπική δεν αποδεικνύεται βάσιμος. Ο ,μάρτυρας κατηγορίας Ν.Τ. κατέθεσε σχετικά «Όταν πήγαμε εκεί βρήκαμε τη Ν. (εννοώντας την κατηγορουμένη), τον αδελφό της, τον σύζυγό της και τον λογιστή». Το ότι οι άλλοι μάρτυρες κατηγορίας κατέθεσαν ότι όταν μετέβαιναν στην εταιρεία συναντούσαν τον λογιστή και τον σύζυγο της κατηγορουμένης δεν σημαίνει άνευ άλλου και ότι η συμμετοχή της κατηγορουμένης στην εταιρεία ήταν τυπική . Εξ' άλλου, το ισχυριζόμενο απ' αυτή , ότι στην ουσία ο σύζυγός της ήταν εκείνος που ασχολείτο με τη διαχείριση της εταιρείας αλλά επειδή είχε άλλες ασυμβίβαστες με την συμμετοχή στην εταιρεία δραστηριότητες και ως εκ τούτου δεν μπορούσε να είναι ομόρρυθμο μέλος και διαχειριστής της εταιρείας δεν αποδείχτηκε βάσιμο. Και αυτό διότι, όπως προκύπτει κυρίως από την κατάθεση του μάρτυρα υπεράσπισης Π.Ν., ο σύζυγος της κατηγορουμένης εργαζόταν στον Κεντρικό Συνεταιρισμό του Νομού Μεσσηνίας , απ' όπου έφυγε το 1990,οπότε ουδένα πρόβλημα υπήρχε από την πλευρά του να γίνει ομόρρυθμο μέλος και να αναλάβει την εκπροσώπηση της εταιρείας κατά το κρίσιμο έτος 1992. Αντίθετα δε αυτός κατά τα έτη 1991-1993 ίδρυσε στον ίδιο χώρο άλλη εταιρεία ,η οποία συνεργαζόταν με αυτή που εκπροσωπούσε η κατηγορουμένη, όπως αυτό προκύπτει από την κατάθεση του μάρτυρα υπεράσπισης Α.Π.. Το ότι αυτός ο σύζυγος της κατηγορουμένης υπέγραψε τα έγγραφα της εταιρείας «OSCAR Π.Ν. και ΣΙΑ Ο.Ε.» ,όπως έγγραφα που απαιτούνταν για την παροχή της επιχορήγησης , δεν σημαίνει ότι το έκανε εν αγνοία και χωρίς την συναίνεση της συζύγου του . Εξ' άλλου αυτό δικαιολογείται, δεδομένου ότι η κατηγορουμένη και ο σύζυγός της συνεργάζονταν , είχαν κοινά συμφέροντα και οι σχέσεις τους ως ζευγάρι δεν αποδείχθηκε ότι είχαν διαταραχθεί.

Με βάση τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά και τις αντίστοιχες νομικές παραδοχές του δικαστηρίου, η κατηγορουμένη κρίθηκε ένοχη για κατ' εξακολούθηση κακουργηματική απάτη κατά των οικονομικών

συμφερόντων της ΕΕ και ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτησή της για αναίρεση της απόφασης αυτής.

Τα χαρακτηριστικά της εδώ υπόθεσης είναι η κατ' εξακολούθηση τέλεση⁶⁶ και η επιδίωξη με τον τρόπο αυτό υπέρογκου (παράνομου) κέρδους. Έγινε χρήση ψευδών κατά περιεχόμενο εγγράφων και μέσω αυτής επετεύχθη η παραπλάνηση των αρμόδιων υπαλλήλων. Στην απόφαση δεν αναφέρεται ρητά η αρχή που διενήργησε τον έλεγχο ,όμως προφανώς θα επρόκειτο για την Διεύθυνση ΔΗ.ΛΙ.ΖΩ.-ΔΙΔΑΓΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας ,δηλαδή για έναν εθνικό φορέα. Ο χρόνος διεκπεραίωσης της υπόθεσης ήταν ιδιαίτερα μακρός, χωρίς να προκύπτει από την απόφαση ,πόσο διήρκεσε ο διοικητικός έλεγχος και πόσο ο δικαστικός. Με δεδομένο ότι η κατηγορούμενη προέβη στις εγκληματικές της ενέργειες το 1992 και η απόφαση που εξετάζουμε εκδόθηκε το 2011, πρόκειται για ένα διάστημα 19 ετών. Βέβαια, η απόφαση που εξετάζουμε εκδόθηκε αφού ήδη είχαν εκδοθεί προηγούμενες αποφάσεις, έναντι των οποίων η Κ άσκησε διαδοχικά ένδικα μέσα. Συγκεκριμένα, μετά την πρωτόδικη απόφαση η οποία προσβλήθηκε, εκδόθηκε η απόφαση 68,69/2007 του Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Ναυπλίου ,που δίκασε την υπόθεση σε δεύτερο βαθμό. Η απόφαση αυτή προσβλήθηκε από την Κ με Αίτηση Αναιρέσεως και εκδόθηκε η απόφαση 964/2008 του Αρείου Πάγου που έκανε δεκτή την Αίτηση της Κ με αποτέλεσμα η υπόθεση να δικαστεί εκ νέου από το Πενταμελές Εφετείο Κακουργημάτων Ναυπλίου και να εκδοθεί η 219,220/2010 απόφαση του τελευταίου, η οποία προσβλήθηκε με Αίτηση Αναιρέσεως από την Κ. Επί της Αιτήσεως αυτής εκδόθηκε η εδώ εξεταζόμενη απόφαση (1734/2011) η οποία απέρριψε τις αιτιάσεις της Κ.

⁶⁶ Βλ. ενδεικτικά ΠΧρ, 2019,34.

Η υπ' αριθμόν 903/2009 απόφαση του Αρείου Πάγου.

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης ,όπως παρατίθενται σ' αυτή ,είναι τα κάτωθι.

Κατά το έτος 1997, ο Φ1 ,οικονομολόγος, οργανωτής επιχειρήσεων, εκτιμητής ακινήτων ,σύμβουλος επιχειρήσεων και επενδύσεων και δικηγόρος που ασχολείτο , όμως, και με γεωργικές εργασίες ,γεωργός, ο Φ2 σύμβουλος επιχειρήσεων και ο ήδη εκκαλών κατηγορούμενος Χ1, δικαστικός λειτουργός (εφέτης διοικητικών δικαστηρίων) αποφάσισαν να εκμεταλλευτούν μια εδαφική έκταση 555 στρεμμάτων , που βρισκόταν στη θέση «...» της κτηματικής περιφέρειας της Κοινότητας «...» υπό τη μορφή μίας -υπό ίδρυση τότε- ανώνυμης εταιρείας, στην οποία αυτοί θα συμμετείχαν, ως εταίροι. Επειδή όμως, ο κατηγορούμενος Χ1 τότε είχε την ιδιότητα του Δικαστή και δη του Εφέτη Διοικητικών Δικαστηρίων (ήδη με το Π.Δ. της 10^{ης} Ιανουαρίου 2002 είχε τεθεί σε προσωρινή αργία) ,αποφάσισαν να μη συμμετέχει, τυπικώς, αυτός (Χ1) στην ως άνω ανώνυμη εταιρεία ,αλλά ο αδελφός του Χ2, συνταξιούχος υπαξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού και κτηματίας. Προς τούτο, μέσω της εταιρείας D. CARAVANAS ALL SHIPS SUPPLY S.A ήλθαν σε διαπραγματεύσεις αγοράς της ως άνω εδαφικής έκτασης από τους κυρίους ,νομείς και κατόχους αυτής , ..., ..., ..., ... και ... (στη δικογραφία της υπόθεσης υπάρχει η από 30.4.1997 έγγραφη δήλωση του Φ1 , ως πληρεξουσίου δικηγόρου των ανωτέρω φερόμενων κυρίων της εκτάσεως αυτής προς το Δασαρχείο ...) στη συνέχεια δε, δυνάμει του με αριθμό ... προσυμφώνου συμβολαίου του Συμβολαιογράφου Αθηνών Νικολάου Παπαθέου , οι αυτοί ανωτέρω αναφερόμενοι Φ1μ Φ2 και Χ1, τυπικώς φερόμενος ο τελευταίος ως πληρεξούσιος του αδελφού του Χ2, αλλά στην ουσία παριστάμενος ο ίδιος ως εταίρος της υπό ίδρυση Α.Ε. , προσυμφώνησαν την αγορά της εδαφικής αυτής έκτασης από τους κυρίους τους ..., ..., ..., ... και ..., επ' ονόματι και για λογαριασμό της αγοράστριας , ήτοι της εταιρείας AGRONEF ΓΕΩΡΓΟΔΕΝ- ΔΡΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ – ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΟΓΕΩΡΓΙΚΕΣ – ΕΙΣΑΓΟΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, της οποίας μέτοχοι θα ήσαν ο Φ1, ο Φ2 και ο Χ2 (ο τελευταίος τυπικώς ,ενώ στην πραγματικότητα στη θέση του τελευταίου ουσιαστικός μέτοχος, θα ήταν ο Χ1). Με το ίδιο

προσύμφωνο συμβόλαιο, οι εν λόγω πωλητές της ως άνω εδαφικής έκτασης έδιδαν στους προσυμφωνούντες μετόχους και εκπροσώπους της -υπό ίδρυση, τότε, όπως προαναφέρθηκε – αγοράστριας την εντολή και πληρεξουσιότητα να μεταβιβάσουν με οριστικό συμβόλαιο στην ως άνω εταιρεία την έκταση αυτή. Μετά ταύτα, σύμφωνα με τα όσα είχαν ως άνω προφορικώς συμφωνήσει οι Χ1 (υποκρυπτόμενος από τον αδελφό του Χ2 και με τη συναίνεση του τελευταίου), Φ2 και Φ1, με το με αριθμό ... συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Νικολάου Ιωάννη Παπαθέου , το οποίο υποβλήθηκε στη Νομαρχία Αθηνών – Διεύθυνση Α.Ε. – με τη με αριθμό ... αίτηση μαζί με όλα τα απαραίτητα κατά το νόμο δικαιολογητικά έγγραφα για έγκριση και δημοσίευση στο ΦΕΚ σε συνδυασμό και με τη με αριθμό ... πράξη διορθώσεως του καταστατικού της αυτής εταιρείας του αυτού ως άνω συμβολαιογράφου Παπαθέου, ίδρυσαν την εταιρεία με την επωνυμία «ΑGRONEF ΓΕΩΡΓΟΔΕΝΔΡΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ – ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΟ - ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ -ΕΙΣΑΓΟΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και έδρα στην Αθήνα , μετοχικό κεφάλαιο 35.000.000 δραχμές διαιρούμενο σε 1755 μετοχές αξίας 20.000 εκάστης, με μετόχους τον Φ2, και 585 μετοχές, που αντιπροσώπευαν κεφάλαια δραχμών , των Χ2 που κατείχε 585 μετοχές, που αντιπροσώπευαν κεφάλαιο 11.700.000 δραχμές και τον εγκαλούνται Φ1 , που κατείχε τις υπόλοιπες 585 μετοχές . Στη συνέχεια ,μετά την καταβολή του συμφωνηθέντος (εκ δραχμών 35.000.0000) τιμήματος αγοράς της ανωτέρω έκτασης, δυνάμει του με αριθμό ... οριστικού συμβολαίου του αυτού αμέσως ανωτέρω Συμβολαιογράφου Αθηνών ,οι Χ2, Φ1 και Χ1 (δηλαδή ο ήδη εκκαλών) ενεργούντες ως πληρεξούσιοι των ..., ..., ..., ... και ..., ως πωλητών της ως άνω εδαφικής έκτασης ,σε εκτέλεση του ανωτέρω ... προσυμφώνου πώλησεως του αυτού συμβολαιογράφου Αθηνών πώλησαν και μεταβίβασαν στην ανωτέρω ανώνυμη εταιρεία ΑGRONEF ΓΕΩΡΓΟΔΕΝ - ΔΡΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ -ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΟΓΕΩΡΓΙΚΕΣ - ΕΙΣΑΓΟΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (κατωτέρω ονομαζόμενης ,χάριν συντομίας, πλέον, ως ΑGRONEF) εκπροσωπηθείσα από τον Χ2, Φ2, Φ1 την ως άνω εδαφική έκταση των 555 στρεμμάτων. Μετά τη σύναψη του ως άνω οριστικού συμβολαίου αγοράς , δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 996/11.2.2000 και στο ΦΕΚ 2867 τ. Ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης , της 24.4.2000, ανακοίνωση καταχώρησης στο Μητρώο Ανωνύμων εταιρειών των

στοιχείων της αυτής, ως άνω Ανώνυμης εταιρείας AGRONEF. Πριν από την ως άνω καταχώρηση των στοιχείων της τελευταίας στο ΦΕΚ και με το με αριθμό 1/2000 πρακτικό της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της ορίσθηκαν ως μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου της αυτής εταιρείας οι Χ2, Φ2 και Φ1, ενώ με το με αριθμό 1/3.3.2000 πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου της ορίστηκαν ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της για το χρονικό διάστημα έως 30.6.2002, οι Φ1, ως Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της, ο Φ2, ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της και ο Χ2 ως Διευθύνων Σύμβουλος περεταίρω δε ορίσθηκε ως εκπρόσωπός της εν λόγω εταιρείας ενώπιον των δημοσίων αρχών, τραπεζών, πιστωτικών ιδρυμάτων, ΝΠΔΔ και τρίτων ο Διευθύνων Σύμβουλος του Διοικητικού Συμβουλίου της, Χ2, ο οποίος ,περαιτέρω, με εξουσιοδότησή του θεωρημένη από αστυνομική ή δημοτική αρχή ή με συμβολαιογραφικό έγγραφο πληρεξουσιότητας θα παρέχει το δικαίωμα εκπροσώπησης της αυτής εταιρείας ενώπιον των ανωτέρω αρχών είτε στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου Φ1 είτε στον Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου Φ2 είτε σε οποιονδήποτε άλλον τρίτο αναλόγως των εκάστοτε παρουσιαζόμενων αναγκών και θεμάτων της εταιρείας , ενώ επίσης η εξουσιοδότηση και πληρεξουσιότητα της εταιρείας θα μπορεί να δίδεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο Χ2 προς τα ανωτέρω μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας και οποιονδήποτε τρίτον και με πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας καταχωρημένο στο βιβλίο πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας , υπογεγραμμένο από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο Χ2 και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Φ1 και Φ2 και θεωρούμενου του γνησίου των υπογραφών τους από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο Χ2 διά της υπογραφής του και της σφραγίδας της εταιρείας κάτωθεν αυτής. Μετά την αγορά της ανωτέρω εδαφικής έκτασης ,οι Χ1, Φ1 και Φ2 αποφάσισαν να σπείρουν τα 400 στρέμματα της εκ 555 στρεμμάτων ανωτέρω εδαφικής έκτασης, με σιτάρι ορισμένου τύπου , επειδή δε η εταιρεία αυτή εστερείτο ρευστού χρήματος, οι εκ των εταίρων Φ2 και Φ1 , αφού συμφώνησαν προφορικώς με τον ήδη κατηγορούμενο Χ1 και με τη συναίνεση του Χ2 ο μεν Φ1 έστειλε στον (τυπικώς μόνο) φερόμενο ως μέτοχο και διευθύνοντα της ΑΕ, Χ2 το ποσό των 1.550.000 δραχμών , με έμβασμα στον τηρούμενο στο Υποκατάστημα της ... Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος με αριθμό ... ονομαστικό λογαριασμό του (δηλαδή του Χ2)

προκειμένου αυτός (X2) να αγοράσει σπόρο σιταριού , για να φυτέψουν με σιτάρι 400 στρέμματα από την ως άνω εδαφική έκταση καθώς και για να αντιμετωπίσει αυτός για την εταιρεία τα έξοδα εκχέρωσης της ως άνω εδαφικής έκτασης , μάλιστα δε την ίδια ημέρα ο ήδη εκκαλών κατηγορούμενος X1 με την από 28.2.2000 δύο σελίδων χειρόγραφη επιστολή του , που απέστειλε προς τον αδελφό του X2, την οποία συνυπέγραψαν, όμως, αυτός καθώς και ο Φ1, κατατόπιζε τον X2 για το είδος , ποσότητα ,ποιότητα, αξία και πηγή προμήθειας του σπόρου ,ταυτοχρόνως δε , με την ίδια αυτή επιστολή του , υπολόγιζε και το αναμενόμενο κέρδος ,χωρίς υπολογισμό της αξίας του σίτου που θα παρήγετο από τη φύτευση του σπόρου αυτού. Την ιδιοχειρή εκ μέρους του σύνταξη της ως άνω επιστολής δεν αμφισβήτησε ο ίδιος ο κατηγορούμενος X1. Μεταξύ των άλλων , στην ως άνω επιστολή που συνυπογράφουν ο κατηγορούμενος και ο εγκαλών Φ1, αναφέρονται επί λέξει τα εξής: «Δημήτρη προχώρα στην αγορά σιταριού, δήλωση σποράς για επιδότηση 400 στρεμμάτων και στην σπορά 400 στρεμμάτων . Σου εμβάζομαι (ορθογραφία του συντάκτη της επιστολής) σήμερα στο λογαριασμό ΕΤΕ 1.550.000 δραχμές για αγορά σιταριού κατά τα ανωτέρω και για αντιμετώπιση εξόδων εκχέρωσης . Τα υπόλοιπα φρόντισε να τα φέρεις βόλτα να σπαρθούν και δηλωθούν 400 στρέμματα». Σε λίγες ημέρες ,ήτοι την 17.3.2000 και ο έτερος εταίρος ,Φ2 κατέβαλε ,επίσης στον X2, μετρητοίς ,το ποσό του 1.000.000 δραχμών για την ίδια αιτία, ήτοι για την αγορά σπόρου και φύτευση στην ως άνω έκταση , μάλιστα δε, ομοίως , ο X1 συνέταξε ιδιοχειρώς χειρόγραφο σημείωμα προς τον αδελφό του X2 σε σχέση με την καταβολή του αμέσως ανωτέρω ποσού. Μετά τη λήψη των ως άνω ποσών ,ο X2 αγόρασε σπόρο σιταριού αξίας 600.000 δραχμών (υπάρχει στη δικογραφία το σχετικό τιμολόγιο αγοράς της επιχείρησης) – επ'ονόματί του μάλιστα και όχι επ'ονόματι της ΑΓΚΡΟΝΕΦ, ενώ εξάλλου αυτός κατέβαλε και το υπόλοιπο ποσό για την πληρωμή αμοιβής διαφόρων χειριστών μηχανημάτων αρρώσεως της ως άνω έκτασης , το δικαίωμα χρήσης των οποίων η αυτή ανωτέρω εταιρεία έλαβε δωρεάν από τους διαχειριζόμενους την σε κατάσταση παύσης των πληρωμών επιχείρηση Ε1. Περί του ότι πράγματι απαιτήθηκαν ποσά 1.900.000 περίπου δραχμών (2.500.000-600.000 δραχμές για σπόρο= 1.900.000 δραχμές) για την αμοιβή των οδηγών -χειριστών των ως άνω μηχανημάτων και ότι ο κατηγορούμενος X2 πράγματι κατέβαλε την

αμοιβή τους αυτή από τα χρήματα των 2.500.000 δραχμών, που του είχαν συνολικά καταβάλει επ' ονόματι της AGRONEF ,οι Φ2 και Φ1, ρητώς και σαφώς κατέθεσαν ενόρκως εξετασμένες ενώπιον και στο ακροατήριο του δικαστηρίου τούτου οι μάρτυρες ... και ..., η αξιοπιστία των καταθέσεων των οποίων δεν κλονίζεται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία. Και ναι μεν το δικαίωμα χρήσης των μηχανημάτων άρρωσης είχε παραχωρηθεί δωρεάν από την επιχείρηση Ε1, όμως είναι βέβαιο , ότι οι οδηγοί χειριστές των μηχανημάτων διαμόρφωσης άρρωσης της ως άνω έκτασης δεν είχαν παραχωρήσει την εργασία τους δωρεάν (όπως ήταν άλλωστε φυσικό για εργαζομένους), αλλά ότι πληρώθηκαν την αμοιβή τους από τον Χ2 με το ποσό των 1.900.000 δραχμών συνολικώς. Σύμφωνα με τα παραπάνω αποδεικνυόμενα ,ο Χ2 δεν ιδιοποιήθηκε το ποσό των 2.500.000 δραχμών που του είχαν καταβάλλει κατά τα ανωτέρω οι Φ2 και Φ1 επ' ονόματι της εταιρείας ΑΓΚΡΟΝΕΦ ,αφού αυτός το κατέβαλε σύμφωνα με τις ανωτέρω εντολές τους για αγορά σπόρου και έξοδα εκχέρσωσης της ως άνω εδαφικής έκτασης και συνεπώς ο κατηγορούμενος Χ2 (ήδη αποβιώσας, ως προς τον οποίο ,λόγω του θανάτου του έπαυσε οριστικώς η ποινική δίωξη) δεν εκτέλεσε το έγκλημα της υπεξαίρεσης του ως άνω ποσού και επομένως κρίθηκε (από το Πενταμελές Εφετείο Λαμίας που δίκασε σε δεύτερο βαθμό) κατά λογική αναγκαιότητα ότι και ο Χ1 ήταν αθώος για το έγκλημα της κατ' εξακολούθηση ηθικής αυτουργίας στο ως άνω έγκλημα. Περαιτέρω αποδείχτηκε , ότι ο ήδη αποβιώσας Χ2, αντί να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προς επιδότηση, από την ΕΟΚ και από πόρους αυτής , επ' ονόματι και για λογαριασμό της ως άνω εταιρείας AGRONEF , αυτός, με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ,αλλά και χάριν του αδελφού του Χ1 , παράνομο περιουσιακό όφελος , επιχείρησε να εισπράξει από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φθιώτιδας – Διεύθυνση Υπηρεσίας Αγροτικής Ανάπτυξης (Γραφείο ΟΣΔΕ), που διαχειριζόταν τα αντίστοιχα , σύμφωνα με τον με αριθμό 3508/1992 Κανονισμό του Συμβουλίου της ΕΟΚ , το ποσό της αντίστοιχης επιδότησης της ΕΟΚ των 15.0000 δραχμών ανά στρέμμα ,ήτοι των 6.000.000 δραχμών , όχι στο όνομα της εταιρείας και ως (έστω ,ως ανωτέρω τυπικώς)εκπρόσωπός της, αλλά στο δικό του όνομα και για δικό του (και στην ουσία και του κατηγορουμένου Χ1) λογαριασμό. Για το σκοπό αυτό ο Χ2 υπέβαλε προς την ανωτέρω Υπηρεσία της Διευθύνσεως Αγροτικής Αναπτύξεως της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως

Φθιώτιδος την από 27.4.2000 αίτησή του , με την οποία αυτός εμφάνιζε στους αρμόδιους για την παραλαβή της κατατεθείσας απ' αυτόν αίτησης και έλεγχο των αντίστοιχων συνημμένων σ' αυτή δικαιολογητικών , τον εαυτό του , ατομικώς ως κύριο, κάτοχο και εκμεταλλευτή -γεωργό της ως άνω εδαφικής έκτασης , συνολικού εμβαδού 400 στρεμμάτων , η οποία όμως έκταση ,ανήκε κατά κυριότητα ,νομή, κατοχή και γεωργική εκμετάλλευση στη αμέσως ανωτέρω εταιρεία , αποκρύπτοντας έτσι από τους αρμόδιους υπαλλήλους της ως άνω Υπηρεσίας ,ότι την ως άνω έκταση στην πραγματικότητα εκμεταλλευόταν γεωργικώς η ως άνω κυρία αυτού εταιρεία , η οποία μόνη κατά τον νόμο και τον ως άνω Κανονισμό της ΕΟΚ, εδικαιούτο να επιδοτηθεί. Την αμέσως προαναφερόμενη ενέργεια του Χ2 , μόλις, όταν κατά τον μήνα Νοέμβριο του 2000 πληροφορήθηκε ο εκ των εταίρων της AGRONEF Φ1, έσπευσε με το από μηνός Νοεμβρίου 2000 έγγραφό του , να πληροφορηθεί τα διατρέξαντα σε σχέση με τη εν λόγω επιδότηση και να καταγγείλει και διαμαρτυρηθεί προς την αρμόδια ανωτέρω Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης , η οποία στην συνέχεια ενήργησε τους προσήκοντες επιτόπιους ελέγχους (έγγραφο 6.8.2004 έγγραφο του Γραφείου ΟΣΔΕ) και με τα ταύτα διέταξε την παρακράτηση της προς τον Χ2 επιδότησης , με τη με αριθμό ... απαντητική επιστολή της και έτσι από αίτια εξωτερικά και όχι την θέληση του ίδιου του Χ2, δεν ολοκληρώθηκε η αξιόποινη πράξη της απάτης και δη δεν κατόρθωσε ο Χ2 να αποσπάσει την εκ δραχμών 6.000.000 επιδότηση, γι' αυτόν (και στην ουσία και για τον αδελφό του Χ1). Λαμβανομένου υπόψη ,ότι αληθινός μέτοχος της ως άνω εταιρείας δεν ήταν ο Χ2,αλλά ο αδελφός του ,ήδη εκκαλών, κατηγορούμενος Χ1, η εμπλοκή του οποίου εκδηλωνόταν σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της ως άνω εταιρείας AGRONEF ήδη από την αγορά της ως άνω εδαφικής έκτασης ,στην οποία παρουσιαζόταν ως απλός πληρεξούσιος , ενώ στην πραγματικότητα προέβαινε στην ως άνω σύμβαση ως εταίρος της AGRONEF ,αλλά και από την αρχή της λειτουργίας της AGRONEF , - όπως έπραξε ο εκκαλών , δίδοντας την εντολή στον αδελφό του, να αγοράσει το σιτάρι για τη σπορά της ανωτέρω εδαφικής έκτασης της ΑΓΚΡΟΝΕΦ – κατά την πλειοψηφούσα γνώμη του Πενταμελούς Εφετείου Λαμίας που δίκασε σε δεύτερο βαθμό συνήχθη , ότι ο Χ1 ,έχοντας πρόδηλο έκνομο (αφού δεν εδικαιούτο , ως Δικαστής σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον νόμο να μετέχει στην ως άνω

εταιρεία) – και όχι έννομο – συμφέρον , ήταν αυτός που με επίμονες παραινήσεις του και συμβουλές του , προκάλεσε την απόφαση και δη έπεισε τον αδελφό του Χ2 , να προβεί στην απόπειρα της ανωτέρω απάτης , ήτοι να εμφανίσει τον εαυτό του ως γεωργό 400 στρεμμάτων και να λάβει τη αντίστοιχη επιδότηση των 6.000.000 δραχμών , ώστε να την καρπωθεί , άνευ δικαιώματος και σε βέρος της εταιρείας ΑΓΚΡΟΝΕΦ αλλά και της ΕΟΚ , με αντίστοιχη του ανωτέρω ποσού ζημία της ΑΓΚΡΟΝΕΦ και της ΕΟΚ, ζημία που είναι αντικειμενικά μεγάλη, μαζί με τον αδελφό του Χ1. Σύμφωνα με τα παραπάνω , κρίθηκε απ’ το Πενταμελές Εφετείο Λαμίας που δίκασε σε δεύτερο βαθμό, ότι ο Χ1 ήταν ένοχος ηθικής αυτοουργίας σε απόπειρα απάτης ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και σε απόπειρα απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της των (τότε) Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων . Ο Χ1 έκανε αίτηση για να αναιρεθεί η καταδίκη αυτή , αλλά αυτή απορρίφθηκε από το ν Άρειο Πάγο, με την απόφαση που εξετάζουμε (903/2009ΑΠ).

Στην περίπτωση της υπόθεσης αυτής, η απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, αποκαλύφθηκε με αφορμή την απόπειρα εξαπάτησης μεταξύ των εταίρων της εταιρείας ΑΓΡΟΝΕΦ και την καταγγελία των εταίρων Φ1 και Φ2 ενώπιον της αρμόδιας Υπηρεσίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης , για την παρανομία. Ο Χ2 με ψευδείς δηλώσεις εμφάνισε τον εαυτό του ως κύριο της εκτάσεως για την οποία ζητήθηκε επιχορήγηση , ενώ αυτό ήταν ψευδές. Ελέγχον όργανο για την συγκεκριμένη ευρωπαϊκή επιδότηση ήταν η Διεύθυνση Υπηρεσίας Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΣΔΕ) της Νομαρχίας Φθιώτιδας, επομένως εθνικό όργανο. Δεν προκύπτει μεγάλος χρόνος εκκαθάρισης της υπόθεσης , καθώς από την καταγγελία των Φ1 και Φ2 στην Αρμόδια Διεύθυνση της Νομαρχίας, τον Νοέμβριο του 2000 μέχρι την έκδοση της αμετάκλητης απόφασης του Αρείου Πάγου που αναλύουμε , το 2009, δεν μεσολάβησε ιδιαίτερα μεγάλο διάστημα. Το αξιοσημείωτο βέβαια σημείο , είναι το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στην καταγγελία των Φ1 και Φ2 στην αρμόδια Διεύθυνση (Νοέμβρης 2000) και στο έγγραφο της Υπηρεσίας αυτής αναφορικά με τους επιτόπιους ελέγχους που πραγματοποίησε η τελευταία , το οποίο φέρει ημεροχρονολογία 6.8.2004. Μ’ όλα ταύτα, με δεδομένο ότι στην απόφαση δεν αναφέρονται περισσότερες πληροφορίες σχετικά, δεν μπορούμε να εξάγουμε περισσότερα συμπεράσματα.

Η υπ' αριθμόν 407/2008 απόφαση του Αρείου Πάγου.

Τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν αναφορικά με την υπόθεση και όπως εκτίθενται σ' αυτή είναι τα εξής:

Ο 1^{ος} κατηγορούμενος Χ1 ασχολείται με την εμπορία αγροτικών προϊόντων από το έτος 1978 στην περιοχή της ...Κατά το έτος 1987 ίδρυσε την εταιρεία «...ΕΠΕ» και μέσω αυτής πραγματοποιούσε εξαγωγές κυρίως εσπεριδοειδών και εισέπραττε εξαγωγικές επιδοτήσεις. Λόγω της μακρόχρονης εμπειρίας του γνώριζε πολύ καλά την διαδικασία που ακολουθείται για την είσπραξη των εξαγωγικών επιδοτήσεων , τα αρμόδια πρόσωπα, καθώς και τις αδυναμίες της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας, δηλαδή της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Αγορών Γεωργικών Προϊόντων ((ΓΕ ΔΙΔΑΓΕΠ). Έτσι από το Δεκέμβριο του 1994 έθεσε σε εφαρμογή σχέδιο εξαπάτησης ,αυτής της υπηρεσίας ώστε να εισπράξει παράνομη εξαγωγική επιδότηση. Για την επίτευξη του στόχου έκανε χρήση πλαστών εγγράφων. Αφετηρία του σχεδίου αυτού αποτέλεσε η απόκτηση εμπορικής ιδιότητας από τον Γ1. Προς τούτο περί τα τέλη Νοεμβρίου 1994 μετέβη με τον ανωτέρω στο ... , του μίσθωσε ένα γραφείο ιδιοκτησίας της Δ1, επί της οδού ... , προκειμένου να δηλωθεί ως έδρα της επιχειρήσεώς του με τον διακριτικό τίτλο «...». Ακολούθησαν η ασφάλιση του εν λόγω Γ1 στο ΤΑΕ Πειραιά , η εγγραφή του στο Μητρώο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πειραιώς και αίτηση του ίδιου στην ΔΙΔΑΓΕΠ για την εγγραφή του στο Μηχανογραφικό Μητρώο Εξαγωγέων . Ο Γ1,που γεννήθηκε στη Ρωσία και ήταν τότε μόλις 19 ετών ,χρησιμοποιήθηκε απ' αυτόν ως άβουλο όργανο, προφανώς έναντι μικρού ανταλλάγματος ,βρισκόμενος σε άγνοια των σχεδίων του. Ο 1^{ος} κατηγορούμενος γνώριζε την ηλικία του Γ1 διότι είχε πολύ νεανικό παρουσιαστικό . Η φερόμενη ως ιδρυθείσα απ' αυτόν ως άνω ατομική επιχείρηση ουδέποτε λειτούργησε και ιδρύθηκε αποκλειστικά και μόνο για να εισπράξει ο 1^{ος} κατηγορούμενος την παρακάτω αναφερόμενη παράνομη εξαγωγική επιδότηση . Ο Γ1 που ήταν νεαρής ηλικίας και αλλοδαπής (ρωσικής) καταγωγής , δεν γνώριζε τις σχετικές διατάξεις και τη διαδικασία, που ακολουθείται , για την είσπραξη των εξαγωγικών επιδοτήσεων. Στις ... ο 1^{ος} κατηγορούμενος υπέβαλε στη ΔΙΔΑΓΕΠ αίτηση αυτού (Γ1), με την οποία ζητούσε να καταβληθεί σ' αυτόν εξαγωγική επιδότηση , για δήθεν εξαγωγή από την αρχή του έτους αυτού στη Ρωσία 7.225 τόνων , καλής ποιότητας

λεμονιών. Η αίτηση συνοδευόταν από κατάσταση πληρωμής δικαιούχου υπό ημερομηνία ... Η υπογραφή του Γ1 τόσο στην αίτηση , όσο και κατάσταση πληρωμής υπό την ένδειξη «ο δικαιούχος» είναι πλαστή. Ο φάκελος που σχηματίστηκε ,έλαβε τον αριθμό ... Στις 24.8.95 η ΔΙΔΑΓΕΠ έλαβε το υπ' αριθμ. πρωτ. ... διαβιβαστικό έγγραφο του τελωνείου Πατρών , μαζί με τις υπ' αριθμ. ..., ..., ..., ... και ... διασαφήσεις του ίδιου τελωνείου και τα αντίστοιχα πιστοποιητικά ποιοτικού ελέγχου της Διεύθυνσης Γεωργίας της Νομαρχίας Πατρών, διά των οποίων ο Γ1 φερόταν να έχει εξαγάγει στη Ρωσία τμηματικά 7.225 τόνους λεμόνια καλής ποιότητας. Τα έγγραφα αυτά είναι πλαστά , αφού δεν υπάρχει καμία επίσημη απόδειξη ότι έγινε διασάφηση και εξαγωγή της αναφερόμενης ποσότητας λεμονιών , ούτε εκτελωνισμός ,ούτε ποιοτικός έλεγχος (εξαγομένων λεμονιών), ούτε τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες τελωνειακές διατυπώσεις , που να πιστοποιούν ότι έλαβε χώρα τέτοια εξαγωγή με έγκυρα τελωνειακά έγγραφα, ούτε άλλωστε ο 1^{ος} κατηγορούμενος ισχυρίζεται ότι έγινε εξαγωγή λεμονιών. Τα πλαστά έγγραφα αυτά χρησιμοποιήθηκαν απ' τον 1^ο κατηγορούμενο , σε γνώση της πλαστότητας, ο οποίος θα εισέπραττε τη υπέρογκη επιδότηση, λόγω δε εξαφάνισως του φακέλου δεν υπάρχουν στην δικογραφία. Η χρήση των πλαστών εγγράφων αποδεικνύεται κι από το γεγονός ότι έχουν πρωτοκολληθεί από το αρμόδιο τμήμα της ΔΙΔΑΓΕΠ με αριθμ. Πρωτ. ... Ο φάκελος με αυτά , ακολούθως, περιήλθε στο αρμόδιο τμήμα νωπών οπωροκηπευτικών προϊόντων της ΔΙΔΑΓΕΠ. Η προϊσταμένη του τμήματος αυτού Ζ1 ανέθεσε τον πρώτο και δεύτερο έλεγχο του εν λόγω ολοκληρωμένου φακέλου ,σε δύο υπαλλήλους και συγκεκριμένα στη Ζ2 και τον Ζ3. Ο τελευταίος μάλιστα προέβη και στον υπολογισμό της εξαγωγικής επιδότησης ,η οποία ανερχόταν στο ποσό των 347.516.525 δραχμών. Στην συνέχεια ,μετά την υπογραφή της κατάστασης πληρωμής δικαιούχου και από τη Ζ1, στις 13.9.1995 ο εν λόγω φάκελος διαβιβάστηκε στο Τμήμα Λογιστηρίου του οποίου διευθύντρια ήταν η Ζ4 και προϊστάμενος ο Ζ5. Στις 22.9.1995 το τμήμα λογιστηρίου της ΔΙΔΑΓΕΠ εξέδωσε την υπ' αριθμ. ... εντολή πληρωμής προς την ΑΤΑ η οποία υπογράφηκε από τον Ζ5. Στο μεταξύ ο 1^{ος} κατηγορούμενος Χ1 έπεισε τον Δ2 ,καταγόμενο, όπως και αυτός ,από την ..., έμπορο λαϊκών αγορών, με γνώσεις Γ' Δημοτικού σχολείου , να ιδρύσει εταιρεία για να μπορέσουν να συνεργαστούν, με την αιτιολογία ότι η δική του εταιρεία «...ΕΠΕ» λόγω των χρεών της προς τους

συνεταιρισμούς , δεν μπορούσε να εισπράττει τις εξαγωγικές επιδοτήσεις. Ως αντάλλαγμα του υποσχέθηκε μισθό 500.000 δραχμών και μιάμιση δραχμή ανά κιλό εξαγόμενου προϊόντος. Έτσι ο Δ2 στις 3.6.1995 , προέβη σε δήλωση έναρξης εμπορικής δραστηριότητας και στις ... , με συμβολαιογραφική πράξη της συμβολαιογράφου Κιάτου Σ.Τ.-Φ., την οποία του υπέδειξε ο 1^{ος} κατηγορούμενος , μετέτρεψε την ατομική του επιχείρηση σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης , με την επωνυμία «... ΕΠΕ» και το διακριτικό τίτλο «...ΕΠΕ» .Στις 12.9.1995, μόλις ο 1^{ος} κατηγορούμενος πληροφορήθηκε από ανθρώπους του στη ΔΙΔΑΓΕΠ την αίσια έκβαση του ελέγχου του φακέλου ,προχώρησε στην περαιτέρω υλοποίηση του σχεδίου απάτης. Με σύμβαση εκχωρήσεως, με ημερομηνία, ο Γ1 φέρεται να εκχωρεί στην εταιρεία του Δ2 την εκ του υπ' αριθμ. ... φακέλου απαίτησή του για λήψη της εξαγωγικής επιδότησης ,δηλαδή ολόκληρο το ποσό των 347.516.125 δραχμών. Οι υπογραφές στη σύμβαση αυτή , των Γ1 και Δ2 , με την ιδιότητα του εκχωρητή και του εντολέα ,είναι πλαστές. Η πλαστή αυτή σύμβαση επιδόθηκε στον υπάλληλο του λογιστηρίου της ΔΙΔΑΓΕΠ ... στις Μαζί με τη σύμβαση αυτή την ίδια μέρα, με διαφορά πέντε λεπτών, επιδόθηκε στην ίδια υπάλληλο από τον ίδιο δικαστικό επιμελητή ... και η από ... σύμβαση ανακλήσεως μέρους εκ του εκχωρηθέντος ποσού , ύψους 190.000.000 δραχμών , η οποία περιέργως εξαφανίστηκε . Και η τελευταία αυτή σύμβαση είναι πλαστή. Οι υπογραφές στις προαναφερόμενες συμβάσεις των Γ1 και Δ2 διαφέρουν ουσιωδώς από τις γνήσιες . Περεταίρω ο 1^{ος} κατηγορούμενος Χ1 την ημέρα επιδόσεως των δύο εγγράφων συμβάσεων (...) ,άνοιξε στο κεντρικό κατάστημα της ΑΤΕ στην Αθήνα , τον υπ. αριθμ. ... λογαριασμό ταμειευτηρίου στο όνομα του Δ2 , με το ελάχιστο προβλεπόμενο ποσό , δηλαδή 50.000 δραχμές , στον οποίο , όπως εξήγησε στον Δ2 , θα γίνονταν καταθέσεις των χρημάτων των εισαγωγικών επιδοτήσεων , που δικαιούταν η δική τους εταιρία «...ΕΠΕ», η οποία δεν μπορούσε να τα εισπράξει διότι ,από την εμπορική δραστηριότητά της δημιούργησε μεγάλα χρέη σε διάφορες τράπεζες και συνεταιρισμούς. Την επόμενη ημέρα 15.9.1995 ο Δ2 με τα υπ. αριθμ. ... και ... πληρεξούσια της πιο πάνω συμβολαιογράφου, με την ιδιότητα του εκπροσώπου της εταιρείας «...ΕΠΕ» διόρισε πληρεξουσίου τους κατηγορουμένους αδελφούς Χ1 και Χ2 ,οι οποίοι βάση αυτών ,θα εισέπρατταν τα χρήματα της παράνομης επιδότησης . Στις 25.9.1995 , διαβιβάστηκε η εντολή πληρωμής στην

ΑΤΕ ,η οποία πίστωσε το λογαριασμό του Δ2 με το ποσό των 347.515.125 δραχμών. Στις 7.9.1995 οι κατηγορούμενοι αδελφοί ,μαζί με τον Δ2, μετέβησαν σε θυρίδα της ΑΤΕ Γλυφάδας και ζήτησαν άμεση ανάληψη ποσού 20.000.000 δραχμών και μεταφορά του υπολοίπου στον υπ' αριθμ. ...λογαριασμό της ΑΤΕ , ο οποίος ανήκε στον Χ2. Η υπάλληλος της θυρίδας της ΑΤΕ στη Γλυφάδα διέθετε μόνο 5.000.000 δραχμές. Έτσι απευθύνθηκε για λήψη οδηγιών στην προϊσταμένη του Κεντρικού Καταστήματος Ζ6. Η τελευταία έδωσε εντολή στην πρώτη (υπάλληλο της θυρίδας της Γλυφάδας) για τη δέσμευση του πιο πάνω ποσού, γιατί τα παραπάνω πρόσωπα (όπως τα περιέγραψε η υπάλληλος της θυρίδας της γλυφάδας)δεν ενέπνεαν εμπιστοσύνη. Ακολούθως το Κεντρικό Κατάστημα της ΑΤΕ , μετά από ανεπιτυχή προσπάθεια να του σταλεί η σύμβαση εκχωρήσεως από τη ΔΙΔΑΓΕΠ , με έγγραφό του (υπ' αριθμ.) , ενημέρωσε την υπηρεσία αυτή για ποιον λόγο δεν απέδωσε στον δικαιούχο το ποσό της εντολής και ταυτόχρονα ζήτησε τον επανέλεγχο του φακέλου . Η διευθύντρια του λογιστηρίου Ζ4 , με το υπ' αριθμ. ... έγγραφό της προς την ΑΤΕ , ζήτησε τ μεταφορά της ως άνω εντολής στο λογαριασμό Της ΔΙΔΑΓΕΠ μέχρι να ολοκληρωθούν οι έρευνες .Την ίδια μέρα η δικηγόρος Κορίνθου Βασιλική Οικονομοπούλου , συνοδευόμενη από τους αδελφούς Χ1, Χ2 και το Δ2, διαμαρτυρήθηκε προς την ΑΤΕ και την ΔΙΔΑΓΕΠ για τη μη καταβολή της ως άνω εξαγωγικής επιδοτήσεως. Μετά τη λήψη του εγγράφου, η Διευθύντρια Ζ4 ζήτησε το φάκελο του Γ1. Από τον έλεγχο διαπίστωσε ότι η υπογραφή αυτού στη σύμβαση εκχωρήσεως διέφερε ουσιαστικά από την υπογραφή του ίδιου , που είχε τεθεί στην από αίτηση αυτού για την εγγραφή του , στο Μηχανογραφικό Μητρώο Εξαγωγέων της ΔΙΔΑΓΕΠ. Κατόπιν αυτού, ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου Θ1 ,τον οποίο αυτή (Ζ4) ενημέρωνε συνεχώς, ζήτησε να διαβιβαστεί σ' αυτόν ο φάκελος, όπως και έγινε. Ο Θ1 ,στον οποίο ο φάκελος περιήλθε στις 29.2.1995 , παρουσία της υπαλλήλου ... , τηλεφώνησε στη Διευθύντρια Ζ4 την ίδια ημέρα και της συνέστησε να καλέσει τους Γ1 και Δ2 , οι οποίοι να επιβεβαιώσουν τη σύμβαση εκχωρήσεως και να υπογράψουν ενώπιόν της . Περίεργως όμως ,στις 2.10.1995 εμφανίστηκε στη Διευθύντρια Ζ4 η δικηγόρος Βασιλική Οικονομοπούλου και της παρέδωσε τα εξής έγγραφα : α)την ως άνω από ... σύμβαση εκχωρήσεως, β) την από ... επιστολή διαμαρτυρίας του Γ1 και γ) την από ... υπεύθυνη δήλωση αυτού. Και στα τρία αυτά

έγγραφα η υπογραφή του Γ1 είχε θεωρηθεί για το γνήσιο αυτής από την αστυφύλακα του Δ' Αστυνομικού Τμήματος Αθηνών, με ημερομηνία 1.10.1995. Παρά τη θεώρηση αυτή, η υπογραφή του Γ1 δεν είναι ίδια με την υπάρχουσα στο δελτίο αστυνομικού τμήματος αυτού και τα έγγραφα αυτά είναι επίσης πλαστά. Για την εξέλιξη αυτή η διευθύντρια Ζ4 ενημέρωσε τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου Θ1, ο οποίος εξέφρασε την γνώμη ότι έπρεπε να αποδεσμευτούν τα χρήματα. Η διευθύντρια Ζ4, μετά την γνώμη του παρέδρου και την κατηγορηματική διαβεβαίωση της υπαλλήλου Ζ1, ότι ο φάκελος ήταν άψογος, έδωσε εντολή στον Ζ5 να αποδεσμευτούν τα χρήματα. Ο τελευταίος όμως αντιτάχθηκε και ζήτησε την επιστροφή του φακέλου στο τμήμα οπωροκηπευτικών για την επαλήθευση των στοιχείων. Η προϊσταμένη του τμήματος αυτού αρνήθηκε να παραλάβει το φάκελο και έστειλε τον υφιστάμενό της ... για να πάρει ό,τι στοιχεία χρειαζόταν. Στις 4.10.1995 ο τελευταίος συνέταξε το υπ' αριθμ. ... έγγραφο του Τμήματος οπωροκηπευτικών προς το Τελωνείο Πετρών, με το οποίο ζητούσε την επαλήθευση των εις αυτά αναφερομένων στοιχείων. Το έγγραφο αυτό, παρά το επείγον του θέματος, τελικώς απεστάλη διά της συνήθους αλληλογραφίας στις 9.10.95. Το Τελωνείο Πατρών με το υπ' αριθμ. έγγραφό του, απάντησε ότι οι προαναφερόμενες πέντε διασαφήσεις (που αφορούσαν την δήθεν εξαγωγή από τον Γ1 7.225 τόνων λεμονιών) είναι πλαστές. Επίσης, η Διεύθυνση Γεωργίας της νομαρχίας Πατρών με το υπ' αριθμ. ... έγγραφό της, απάντησε ότι, μέσα στο 1995 δεν είχαν δοθεί πιστοποιητικά ποιοτικού ελέγχου (εξαγομένων λεμονιών) στο όνομα Γ1, πράγμα που σημαίνει ότι και αυτά είναι πλαστά. Εν τω μεταξύ ο Ζ5, στις 5.10.1995 αποχωρώντας αργά από το γραφείο του, τοποθέτησε το φάκελο σε μη ασφαλιζόμενο φωριαμό. Την επόμενη ημέρα διαπίστωσε ότι ο φάκελος είχε αφαιρεθεί. Παρά δε τις σχετικές αναζητήσεις των υπαλλήλων του λογιστηρίου, ο φάκελος δεν αναβρέθηκε. Επακολούθησε η διενέργεια της από 23.1.1996 Ε.Δ.Ε, η οποία δεν εντόπισε τους δράστες της υπεξαγωγής. Αλλά και η Τ.Ε.Δ.Ε.Ο.Ε. που διενήργησε εμπεριστατωμένη προκαταρκτική εξέταση, συντάξασα το από ... πόρισμα, δεν αποκάλυψε τους δράστες. Ο 1^{ος} κατηγορούμενος, προς επίτευξη του σκοπού του, είχε φροντίσει να εφοδιαστεί με το υπ' αριθμ. Πληρεξούσιο έγγραφο της συμβολαιογράφου Κιάτου Σ.Φ., με το οποίο ο Δ2, ως κάτοχος του ως άνω τραπεζικού λογαριασμού και δικαιούχος του ως άνω ποσού της

επιδοτήσεως των 347.516.125 δραχμών , εμφανίζεται να δίνει σ' αυτόν την εντολή και πληρεξουσιότητα να το εισπράξει για λογαριασμό του από την ΑΤΕ ,που, κατά τη συμφωνία τους, θα το κατακρατούσε, και το οποίο αποτελεί το δικό του παράνομο περιουσιακό όφελος ,από την απάτη, και απλώς δεν πέτυχε το σκοπό του ,λόγω αρνήσεως των υπαλλήλων του Καταστήματος Γλυφάδας της ΑΤΕ να καταβάλουν σ' αυτόν το ποσό αυτό, όταν μετέβη εκεί και απαίτησε την πληρωμή του ,συνοδευόμενος απ' τον δεύτερο κατηγορούμενο αδελφό του και το Δ2. Ο 1^{ος} κατηγορούμενος δεν αρνείται την εμφάνισή του στο κατάστημα της Γλυφάδας όπου ζήτησε να εισπράξει το ποσό της επιδότησης, αλλά ισχυρίζεται δήθεν ,ότι είχε συμφωνήσει με το Δ2 να εισπράξει το ποσό της επιδοτήσεως των 347.516.125 δραχμών , το οποίο (μετ' αφαίρεση 20.000.000 δραχμών που θα κρατούσε ο Δ2 ως προμήθειά του)αποτελεί την αμοιβή του, ως συσκευαστή , για δήθεν μεγάλη παραγγελία ενάμιση δισεκατομμυρίων δραχμών , που θα ανέθετε σ' αυτόν ο Δ2 , ενώ όλα αυτά είναι ψευδή. Η πληρωμή του χαρτοσήμου της εκχωρήσεως 9.500.000 δραχμές από αυτόν ,ενώ, εκχωρητής και εκδοχέας δεν είναι αυτός , αλλά άλλα πρόσωπα (Γ1 και Δ2), αποτελεί μέρος του σχεδίου του , προς επίτευξη της απάτης με τη χρήση πλαστών εγγράφων εξαγωγής λεμονιών και είσπραξης του ποσού της επιδότησης από τον ίδιο ,με τον μηχανισμό της εκχώρησης της απαίτησης από τον δήθεν εξαγωγέα εκχωρητή Γ1 στον εκδοχέα Δ2 και ,ακολουθώντας την είσπραξη του ποσού αυτού , από τον ίδιο, για λογαριασμό του, κατά τη συμφωνία τους, διά μέσου του πληρεξουσίου του εκδοχέα Δ2 σε αυτόν. Πρόκειται για απόπειρα κοινοτικής απάτης σε βαθμό κακουργήματος, αλλά και με παράνομο περιουσιακό όφελος που υπερβαίνει το ποσό των 50.000.000 δραχμών , διότι ο 1^{ος} κατηγορούμενος έκανε χρήση πλαστών εγγράφων σε γνώση του για να εισπράξει αχρεωστήτως το ποσό αυτό , με ισόποση βλάβη του αμέσως ζημιωμένου προσώπου ,που είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση και συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (FEOGA), αφού αυτό καταβάλει τις επιδοτήσεις για τα γεωργικά προϊόντα.

Τα παραπάνω κρίθηκαν από το δικαστήριο που εξέτασε την ουσία της υπόθεσης και καταδίκασε τον 1^ο κατηγορούμενο Χ1 σε πέντε χρόνια κάθειρξη, ενώ ο Άρειος Πάγος , με την εδώ απόφασή του, απέρριψε την αναίρεση του Χ1 κρίνοντας πως ορθά αποφάνθηκε το δικαστήριο της ουσίας.

Στην υπόθεση αυτή το σημείο στο οποίο θα σταθούμε είναι η διαφθορά που αποκαλύφθηκε (χωρίς όμως να εξακριβωθούν οι ένοχοι) στο αρμόδιο όργανο αξιολόγησης και παροχής της επιδότησης ,δηλαδή στην ΔΙΔΑΓΕΠ. Πρόκειται για εθνικό όργανο. Από την παράθεση των γεγονότων της υπόθεσης, αντιλαμβανόμαστε, ότι παρότι επρόκειτο για μία επιχορήγηση ιδιαίτερα μεγάλου ποσού, ο παράγοντας που έγινε η αιτία να αποκαλυφθεί τελικώς η απάτη, δεν ήταν το αρμόδιο όργανο (ΔΙΔΑΓΕΠ) παρά οι τραπεζικοί υπάλληλοι οι οποίοι προφανώς εμπειρικά αντιλήφθηκαν ότι συνέβαινε κάτι έκνομο. Παρόλες τις υποψίες των υπαλλήλων της τράπεζας και αφού η υπόθεση απασχόλησε εκ νέου την ΔΙΔΑΓΕΠ , παραλίγο τελικά να μην αποκαλυπτόταν τίποτα, εάν συγκεκριμένος υπάλληλος, ο προϊστάμενος λογιστηρίου Ζ5, δεν αντιτασσόταν στην εντολή της διευθύντριας του ίδιου τμήματος Ζ4 για αποδέσμευση των χρημάτων. Εν συνεχεία , πράξεις και παραλείψεις των αρμοδίων της υπηρεσίας αυτής, όπως η άρνηση της προϊσταμένης του τμήματος οπωροκηπευτικών να παραλάβει εκ νέου τον φάκελο της υπόθεσης και η αποστολή του έγγραφου αιτήματος προς το τελωνείο Πατρών για επαλήθευση στοιχείων ,διά της συνήθους (και χρονοβόρας) αλληλογραφίας, προκαλούν εύλογα ερωτήματα για την ορθή λειτουργία της υπηρεσίας και τον αποτελεσματικό πειθαρχικό έλεγχο των υπαλλήλων που τη απαρτίζουν. Αποκορύφωμα την μη ικανοποιητικής λειτουργίας της ΔΙΔΑΓΕΠ, αποτέλεσε βέβαια η υπεξαγωγή των εγγράφων του φακέλου της υπόθεσης , μέσα από το γραφείο του προϊσταμένου του λογιστηρίου. Προφανώς λοιπόν επρόκειτο για διεφθαρμένο υπάλληλο/υπάλληλους που σε συνεργασία με τον Χ1 επιχείρησαν να διαφυλάξουν τον τελευταίο ,από τη αποκάλυψη της εγκληματικής του πράξης. Παράλληλα, την διαφθορά αυτή , πιθανόν να συμπλήρωσαν ,βοηθητικά του κατηγορουμένου πρόσωπα, όπως η δικηγόρος, η συμβολαιογράφος , αλλά και η αστυνομικός που βεβαίωσε το δήθεν γνήσιο της υπογραφής του νεαρού Γ1. Παρόλα αυτά, λόγω ελλιπών αναφορών στα πρόσωπα αυτά, δεν μπορούμε να εξάγουμε βέβαια συμπεράσματα.

Σε ότι αφορά την φαινομενολογία της παράβασης, η χρήση πλαστών εγγράφων, προκειμένου να εισπραχθεί αχρεώστητη επιδότηση, δεν προκαλεί τόση εντύπωση , όσο το βάθος της οργάνωσης της πράξης του κατηγορουμένου. Εδώ πρόκειται για δομή εγκληματικής δράσης , η οποία περιλαμβάνει διεφθαρμένους λειτουργούς (όπως φαίνεται να

προκύπτει και όπως αναφέραμε ανωτέρω), παρένθετα πρόσωπα πρόθυμα να εμπλακούν στην παρανομία (Δ2, Χ1, Χ2) ή τελούνται σε μερική ή πλήρη άγνοια (Γ1), νομικές πράξεις που απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις (εκχώρηση απαίτησης, σύσταση εταιρίας, παροχή πληρεξουσίου κοκ) και ενεργή εμμονή στην επιδίωξη του εγκληματικού αποτελέσματος, με την εξαφάνιση στοιχείων (υπεξαγωγή εγγράφων του σχετικού φακέλου της ΔΕΔΙΓΕΠ), την επίμονη προσπάθεια είσπραξης των χρημάτων παρά την άρνηση της τράπεζας κλπ.

Τέλος, σε ότι αφορά το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης, δεν παρατηρούμε ιδιαίτερη καθυστέρηση, παρά την εμπλοκή διαφορετικών παραγόντων (διαφορετικά τμήματα της ΔΕΔΙΓΕΠ, τελωνείο Πετρών, Διεύθυνση Γεωργίας Νομαρχίας Πατρών, ΕΤΕ).

ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

Αρχικά πρέπει να επισημάνουμε ,ότι δεν αναφερθήκαμε καθόλου στα δικονομικά ζητήματα που ανέκυψαν στις ανωτέρω υποθέσεις, διότι θεωρούμε ότι δεν σχετίζονται με τη εδώ θεματική και περιοριζόμαστε μόνο να αναφέρουμε, πως στις υποθέσεις που αναλύσαμε , εφαρμόστηκε ο ισχύων νόμος 2803/2000 ακόμη κι αν δεν ίσχυε ήδη κατά την τέλεση της πράξης καθώς τα δικαστήρια κρίνανε , ότι είναι ηπιότερος νόμος -σε σχέση με το προϊσχύσαν νομικό πλαίσιο – επομένως μπορεί να εφαρμόζεται αναδρομικά ⁶⁷ . Παρατέθηκαν αυτούσια αποσπάσματα των Αεροπαγιτικών Αποφάσεων , ώστε να έρθουμε σε άμεση επαφή με τα πραγματικά γεγονότα (τα οποία ανέφερε ο Άρειος Πάγος ως γεγονότα που γίνανε ανελέγκτως δεκτά ,από τα δικαστήρια της ουσίας) που αποδείχτηκαν σε κάθε υπόθεση που μας απασχόλησε. Όπου οι αναφερόμενες πληροφορίες δεν είναι πλήρεις (λχ αναφορά ονομάτων των κατηγορουμένων) οφείλεται στην μη αναφορά τους στις ίδιες τις δικαστικές αποφάσεις, για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων.

⁶⁷ Βλ. ΠΚ α 2.

Σε ότι αφορά την ουσία των υποθέσεων που αναλύσαμε, είμαστε σε θέση να εξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα. Σχετικά με τη φαινομενολογία των παραβάσεων, θα λέγαμε ότι κατά βάση πρόκειται για χρήση ψευδών ή πλαστών πιστοποιητικών, για μη κατά προορισμό χρήση των πόρων και αχρεώστητη είσπραξη επιδοτήσεων και την χρησιμοποίηση των χρημάτων για ιδιωτικούς και άσχετους με τους λόγους της επιχορήγησης, σκοπούς. Σε κάποιες υποθέσεις συναντήσαμε στοιχεία διαφθοράς⁶⁸, κάποτε σοβαρής έκτασης⁶⁹, παρόλα αυτά δεν θα λέγαμε ότι πρόκειται για οργανωμένη και συστηματική διαφθορά, παρά για περιστασιακές περιπτώσεις εκμετάλλευσης εκ μέρους του δράστη, της επαγγελματικής του θέσης και της κατάρτισης που αυτή συνεπάγεται και των γνωριμιών του, όταν πρόκειται για κλειστές επαρχιακές κοινωνίες. Ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλούν, οι μεγάλες καθυστερήσεις στην διεκπεραίωση των υποθέσεων⁷⁰, που έχουν ως συνέπεια, συχνά να ματαιώνεται η τιμώρηση του δράστη, λόγω παραγραφής του εγκλήματος του. Ακολουθώντας, καθυστερεί βέβαια και η διαδικασία ανάκτησης των σχετικών ποσών, που ανήκουν στην Ένωση. Οι καθυστερήσεις αυτές, άλλοτε οφείλονται στον διοικητικό μηχανισμό ελέγχου, του σύννομου των επιδοτήσεων (λχ υπηρεσίες του αρμόδιου Υπουργείου) και συχνότατα στην μεγάλη καθυστέρηση του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης (ανάκριση, διαδικασία στο ακροατήριο, έκδοση απόφασης κοκ) σε ότι αφορά την διεκπεραίωση των υποθέσεων που εισάγονται σ' αυτό⁷¹.

Ως τελικό συμπέρασμα μπορούμε να αναφέρουμε, ότι η απονομή της δικαιοσύνης στην χώρα μας, σε ότι αφορά τις προσβολές των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, είναι ισότιμη με εκείνη που επιφυλάσσεται στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου, δίχως να

⁶⁸ Βλ. Γρηγόρης Λάζος, *Διαφθορά και Αντιδιαφθορά*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005, 17, Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, Νέστωρ Ε. Κουράκης, Μαρία Π. Κρανιδιώτη, *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Τόπος, 2018, 217, Μαρία Καϊάφα- Γκμπάντι, *Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα*, Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, 2014, 18.

⁶⁹ Βλ. Véronique Magnier et Yann Paclot, *Un nouveau champ de protection pour les lanceurs d'alerte*, *Revue des Affaires Européennes/ Law & European Affairs*, 2019/4, 699, για την ιδιαίτερη σημασία του ρόλου των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, στην θεματική που μας απασχολεί.

⁷⁰ Βλ. Nathan Genikot et David Restrepo Amariles, *Assurer l'État de droit dans l'Union européenne : vers une approche quantitative?* *Revue des Affaires Européennes / Law & European Affairs*, 2019/1, 75, για τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ΕΕ στην διασφάλιση του Κράτους Δικαίου, στοιχείο του οποίου είναι η εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης.

⁷¹ Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/265999>, αλλά και <https://www.lawspot.gr/node/259456>

διακρίνουμε καμία προσπάθεια υποβάθμισης των συμφερόντων της Ένωσης.

Β. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.

Στο παρόν κεφάλαιο αντιλαμβανόμαστε τις πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, ευρύτερα απ' ό τι στο αμέσως προηγούμενο, όπου αναλύθηκαν υποθέσεις που αντιμετώπισε η ελληνική νομολογία, εφαρμόζοντας τον νόμο 2803/2000 για την ευρωπαϊκή. Εδώ δεν θα δούμε αποκλειστικά περιπτώσεις ανάλογου πραγματικού με αυτό του παραπάνω νόμου, αλλά θα αναλύσουμε και περιπτώσεις θεμιτής διαφωνίας μεταξύ των μερών (κράτος-μέλος, Επιτροπή, φορείς χρηματοδότησης που ανήκουν στην Ένωση) αναφορικά με την ερμηνεία του ευρωπαϊκού δικαίου και την νομιμότητα η μη των εκάστοτε επιδοτήσεων, περιπτώσεις αντίθεσης των εθνικών πρακτικών με την υποχρέωση εφαρμογής κοινής αγοράς και περιπτώσεις σχετικές με την υποχρέωση είσπραξης δασμών, τελών και λοιπών φόρων. Επομένως ,οι αποφάσεις που θα αναφερθούν ενδεικτικά , δεν αφορούν μόνο άμεση βλάβη στα οικονομικά στοιχεία που ανήκουν στην Ένωση, αλλά και στα οικονομικά συμφέροντα των κρατών μελών, από τα οποία η ένωση αναμένει να λάβει ένα μέρος του προϋπολογισμού της. Έτσι, θα αναφερθούμε σε υπαίτια απώλεια πόρων κράτους-μέλους , λόγω παράνομων κρατικών ενισχύσεων , στην παράλειψη είσπραξη φόρων κοκ.

Η υπόθεση του Γιουγκοσλαβικού Καλαμποκιού ⁷²

Αρχικά θα αναφερθούμε, στην περιβόητη υπόθεση του «Γιουγκοσλαβικού Καλαμποκιού», όπως αναφέρεται. Η απόφαση αυτή αποτέλεσε ορόσημο για το αντικείμενο που αναλύουμε και στάθηκε η αφορμή ⁷³για την υιοθέτηση της αρχής της εξομοίωσης των εθνικών και ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 325 & 2 της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁷⁴. Επρόκειτο για μια υπόθεση με πολιτικές προεκτάσεις που αποτέλεσε για την χώρα μας μείζον πολιτικό ζήτημα, κατά την περίοδο που εκτυλίχθηκε.

Σύντομο ιστορικό: Τον Μάιο του 1986 εισέπλευσε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης το πλοίο «Αλφονσίνα», το οποίο είχε φορτίο 9.000 τόνους καλαμπόκι που δηλώθηκε ότι είναι ελληνικής προέλευσης και είχε φορτωθεί στην Καβάλα με προορισμό την Θεσσαλονίκη. Το φορτίο έφτασε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης για λογαριασμό της εμπορικής εταιρείας ITCO, η οποία ήταν ελληνική κρατική εταιρεία. Μετά από λίγες μέρες η ITCO πούλησε το εν λόγω φορτίο στην ελβετική εταιρεία GRANOMAR (συμφερόντων Έλληνα επιχειρηματία), ενώ ακολούθησε περαιτέρω μεταπώληση του καλαμποκιού από την GRANOMAR σε βελγική εταιρεία. Η εταιρεία ITCO είχε ιδρυθεί από την τότε κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ και επικεφαλής της ήταν στέλεχος του κόμματος αυτού. Επίσης καθώς μιλάμε για την δεκαετία '80, η κρατική αυτή εταιρεία, όπως και άλλες κρατικές εταιρίες, αποτελούσαν μοχλό πίεσης του -παρεμβατικού τότε- κράτους, έναντι της οικονομίας των ιδιωτών, η οποία ασκούσε πιέσεις στις κρατικές πολιτικές. Όπως αποκαλύφθηκε εκ των υστέρων,

⁷² Βλ. Απόφαση της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1989 στην υπόθεση 68/88 σε https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/el/, και το ψηφιακό αρχείο της υπόθεσης σε https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4f255660-f631-479c-91b7-7abaf62826d1.007.06/DOC_2&format=PDF, βλ. για την δημοσιογραφική κάλυψη των γεγονότων <https://www.sansimera.gr/articles/809>, <https://www.in.gr/2020/01/17/plus/features/pos-skandalo-tou-giukoslavikou-lalampokiou-odigise-sti-fylaki-ton-niko-athanasopoulos/>

⁷³ Βλ. Γιώργος Νικολόπουλος, *Η αντεγκληματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων*, Πανεπιστημιακές Διαλέξεις 2019, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

⁷⁴ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος, *Κοινοτικό Ποινικό Δίκαιο και Γενικές Αρχές του Κοινοτικού Δικαίου*, Ποιν.Χρ. 2010, 161.

το φορτίο του καλαμποκιού προερχόταν από την Γιουγκοσλαβία και για τον λόγο αυτό, αφού επρόκειτο για εισαγόμενο προϊόν θα έπρεπε η εισαγωγή του να φορολογηθεί ανάλογα , ενώ παράλληλα, δεν θα επιτυγχανόταν η ίδια (υψηλότερη) τιμή μεταπώλησης εάν δεν είχε πωληθεί ως ελληνικής προελεύσεως. Επομένως, αφενός η Ελλάδα δεν δικαιούταν να λάβει ευρωπαϊκές επιδοτήσεις (αφού το καλαμπόκι δεν ήταν ελληνικής παραγωγής) αφετέρου η εταιρεία που το εισήγαγε (στην περίπτωση της οποίας όμως μιλάμε κατ' ουσία για το ελληνικό κράτος) όφειλε να καταβάλει την αντισταθμιστική εισφορά ύψους 182 εκατομμυρίων δραχμών , πράγμα που απέφυγε χάρη στην ψευδή δήλωση του καλαμποκιού ως ελληνικού. Εκ των υστέρων αποδείχτηκε ,ότι το πλοίο είχε εφοδιαστεί με πλαστά έγγραφα, ώστε να φαίνεται ότι το καλαμπόκι φορτώθηκε στην Καβάλα κι ότι είναι ελληνικής προέλευσης.

Τα παραπάνω γίνανε γνωστά στην ΕΟΚ ,μετά από πρωτοβουλία στελεχών της ελληνικής αντιπολίτευσης (Νέα Δημοκρατία) και στην χώρα μας έφθασε στις 17 Αυγούστου ,κλιμάκιο της ΕΟΚ. Οι ελληνικές αρχές διαβεβαίωσαν τους ελεγκτές ότι το καλαμπόκι ήταν ελληνικό και επέδειξαν προς απόδειξη αυτού μια σειρά πλαστών εγγράφων. Τα παραπάνω ήταν σε γνώση του τότε αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών της κυβέρνησης. Κατόπιν, τον Οκτώβρη του ίδιου έτους, το ζήτημα εισήχθη και στην ελληνική βουλή, μετά από επερώτηση βουλευτή της Ν.Δ. ,ενώ ο Υφυπουργός Εμπορίου διαβεβαίωσε ότι δεν διαπιστώθηκε καμία παρανομία σχετικά με την υπόθεση. Τον Νοέμβρη, μετά από καταγγελία αλλοδαπής εταιρείας, η υπόθεση προσήχθη στην ελληνική δικαιοσύνη. Παράλληλα η Επιτροπή ασκούσε πιέσεις για παροχή πειστικών απαντήσεων και ενώ η Ελληνική Κυβέρνηση αρνούνταν ,η Επιτροπή προσέφυγε εναντίον της χώρας μας ,στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Η Ελλάδα δεν παρέστη και καταδικάστηκε ,τον Μάη του 1989 να καταβάλλει 600 εκατομμύρια δραχμές. Όταν ,το ίδιο έτος, σχηματίστηκε Κυβέρνηση Συνασπισμού, από τα κόμματα της Νέας Δημοκρατία και του Συνασπισμού, κινήθηκαν οι διαδικασίες για σύσταση προανακριτικής επιτροπής για την υπόθεση του Γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού. Ο υφυπουργός οικονομικών του ΠΑΣΟΚ κατηγορήθηκε για ηθική αυτουργία σε έκδοση ψευδών βεβαιώσεων , πλαστογραφία και συνέργεια σε πλαστογραφία, πράξεις που είχαν σαν αποτέλεσμα να ζημιωθεί το ελληνικό Δημόσιο. Η υπόθεση

παραπέμφθηκε από την Βουλή, στο Ειδικό Δικαστήριο και ο υφυπουργός (όπως και λοιπά πολιτικά και μη πρόσωπα που συμμετείχαν στην πράξη) καταδικάστηκε, το ίδιο και ο Πρόεδρος της ΙΤΣΟ, και φυλακίστηκε. Κατά τις παραπάνω διαδικασίες, ο κατηγορούμενος (πρώην) αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών του ΠΑΣΟΚ, δήλωσε ,ότι αποφάσισε την συγκάλυψη του σκανδάλου μαζί και με άλλα πρόσωπα των οποίων την ταυτότητα δεν έκανε γνωστή, για λόγους εθνικού συμφέροντος. Κατά δήλωση μάλιστα βουλευτή του ΠΑΣΟΚ (Άκη Τσοχατζόπουλου) η υπόθεση ήρθε στην επιφάνεια λόγω του ανταγωνισμού των πολυεθνικών εταιρειών του χώρου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πολιτική καριέρα του καταδικασμένου αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (εξέτισε ποινή φυλάκισης), Νίκου Αθανασόπουλου, δεν έληξε ,παρά τη φυλάκισή του, καθώς έχαιρε της εκτιμήσεως των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ . Εξελέγη εκ νέου βουλευτής και του απονεμήθηκε χάρη.

Η υπόθεση του Γιουγκοσλαβικού Καλαμποκιού, είναι ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσα, διότι απ' ότι αποδείχτηκε ,δεν επρόκειτο για υπόθεση διαφθοράς κρατικών λειτουργιών, με την ειδικότερη μορφή της απάτης εναντίον των οικονομικών συμφερόντων της ΕΟΚ με στόχο τον προσωπικό πλουτισμό αυτών που χρησιμοποίησαν τα πλαστά έγγραφα, παρά τον πλουτισμό του κράτους, διά μέσου απάτης. Με λίγα λόγια, η απάτη «τελέστηκε» από το Ελληνικό Κράτος. Την εποχή εκείνη τα κράτη-μέλη της ΕΕ ήταν -ή θεωρούσαν εαυτούς- ως απολύτως κυρίαρχα, σε αντίθεση με σήμερα που έχουν χάσει μεγάλο μέρος των εξουσιών τους, έναντι της ΕΕ. Η υπόθεση που αναλύουμε, είναι περιγραφική της αντίληψης του κυρίαρχου κράτους-μέλους ,για κάθε δυνατή εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων της ΕΕ, προς όφελός του και την υλοποίηση της μέσω των διαθέσιμων κρατικών μηχανισμών (όπως λχ οι κρατικές εταιρείες). Οι ανταγωνιστικές σχέσεις των κρατών-μελών με την ΕΕ, σαφώς υφίστανται και σήμερα, όμως αφενός τα κράτη-μέλη είναι πολύ περισσότερο εισηγμένα στο κλίμα συνεργασίας με την Ένωση και αφετέρου διαθέτουν σαφέστατα μικρότερη πολιτική και οικονομική ισχύ, αφού η ΕΕ και ο ελεύθερος ανταγωνισμός κυριαρχούν εδώ και δεκαετίες. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να αναφερθούμε στον πολιτικό αντίκτυπο της υπόθεσης, άρα στην αντίληψη περί δικαίου των πολιτών, καθώς μέρος της κοινής γνώμης αντιμετώπισε θετικά την παρανομία της Ελληνικής Κυβέρνησης ,με το

σκεπτικό ότι το κέρδος απ' αυτή απέβη προς όφελος της χώρας. Είναι ενδεικτικό ίσως, της συνείδησής των πολιτών ,κατά το χρονικό εκείνο σημείο, αναφορικά με την αξία προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Η υπόθεση των Μόνιμων Βοσκοτόπων ⁷⁵

Το αμφισβητούμενο ζήτημα που τέθηκε, ήταν εάν οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από την Ελλάδα ήταν αποκλειόμενες από την χρηματοδότηση της ΕΕ, επομένως τα συγκεκριμένα ποσά που δόθηκαν από την χώρα μας ως επιδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων σε ελληνικά βοσκοτόπια έπρεπε να επιστραφούν στην ΕΕ, εφόσον ήθελε κριθεί ότι οι επιδοτούμενες εκτάσεις δεν υπάγονται στην έννοια των «μόνιμων βοσκοτόπων» και η Ελλάδα παρανόμως χορήγησε τις επιδοτήσεις.

Σύντομο ιστορικό της υπόθεσης : Με την απόφαση της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2020 ,το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) δικαίωσε την Χώρα μας σχετικά με αναίρεση που είχε υποβάλλει η τελευταία, εναντίον απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της ΕΕ, που δικαίωνε την Επιτροπή σχετικά με προηγούμενη Απόφαση της τελευταίας , εις βάρος της Ελλάδας. Η Επιτροπή είχε αποφασίσει να αφαιρεθούν από την Ελλάδα μεγάλα ποσά (279.523.922,85 ευρώ) ,που δόθηκαν από την Χώρα μας για επιδοτήσεις βοσκοτόπων , καθώς η επιτροπή έκρινε ότι δόθηκαν κατά παράβαση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Έτσι, ύστερα από έλεγχο της Επιτροπής , στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της ,αναφορικά με τον τρόπο διάθεσης των κοινοτικών πόρων από τα κράτη-μέλη, που διενεργήθηκε για την τριετία 2009-2012, ελέγχθηκαν οι επιδοτήσεις που έδωσε η Ελλάδα ,με κοινοτικούς πόρους, σε βοσκοτόπια. Η Επιτροπή έκρινε, με απόφασή της του 2015,

⁷⁵Βλ. Απόφαση της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2020 του ΔΕΕ (ένατο Τμήμα) στην υπόθεση C-252/18P Ελλάδα κατά Επιτροπής σε https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/el/ και <https://www.kathimerini.gr/1065176/article/epikairothta/ellada/epistrofh-280-ekat-eyrw-sthn-ellada-me-apofash-toy-eyrwpaikoy-dikasthriou>

ότι οι επιδοτήσεις δεν ήταν νόμιμες και αφαίρεσε από τις επιδοτήσεις για την Ελλάδα 313 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που επομένως, μετά την απόφαση της Επιτροπής, επιβάρυνε τον κρατικό προϋπολογισμό. Η Ελλάδα προσέφυγε στο Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) και ζήτησε την απόδοση των χρημάτων και επιχειρηματολόγησε για το σύννομο των επιδοτήσεων . Το δικαστήριο, με απόφασή του του 2018, απέρριψε τις αιτιάσεις της Χώρας μας και δικαίωσε την Επιτροπή. Η Ελλάδα άσκησε αναίρεση εναντίον της απόφασης . Παρέμβαση υπέρ της χώρας μας άσκησε και η Ισπανία , καθότι η μορφολογία του εδάφους της μοιάζει με αυτό της Ελλάδας και είχε έννομο συμφέρον στην δικαίωση των θέσεων της χώρας μας. Κρίσιμο επιχείρημα της Ελλάδας αποτέλεσε, ότι στις μεσογειακές χώρες οι βοσκότοποι καθορίζονται με διαφορετικά κριτήρια και δεν ταυτίζονται με τους βοσκοτόπους των χωρών της κεντρικής Ευρώπης.

Αποτέλεσμα ήταν η έκδοση απόφασης υπέρ της Ελλάδας και η απόδοση στην χώρα μας 280 εκατομμυρίων ευρώ.

Στην εν λόγω υπόθεση, το ζήτημα ήταν η ορθή ή μη ,ερμηνεία της - ασαφούς- ευρωπαϊκής νομοθεσίας ,εκ μέρους της χώρας μας. Αν θα θέλαμε δηλαδή να κάνουμε αντιστοίχιση με τον νόμο 2803/2000 για την ευρωπαϊκή, σε σχέση με τον λόγο που ώθησε την Επιτροπή να εκδώσει την (άκυρη πλέον) απόφασή της, θα λέγαμε ότι πρόκειται για την περίπτωση της μη κατά προορισμό χρήσης και αχρεώστητης είσπραξης ευρωπαϊκών πόρων (άρθρο 4 του νόμου 2803/2000). Η απόφαση αυτή κρίνεται σημαντικότερη ώστε να δρομολογηθεί η διεκδίκηση σημαντικών ποσών που έχασε η χώρα μας ,σε ανάλογης ποιότητας υποθέσεις.

Η υπόθεση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εναντίον του Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού (ΕΑΚΕΑ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η υπόθεση έχει ως εξής ⁷⁶ . Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έλαβε επιχορηγήσεις από το ΕΑΚΕΑ ,με στόχο την αναβάθμιση της εκπαίδευσης στον τομέα της αρχιτεκτονικής. Πιο συγκεκριμένα, το 2011, πανεπιστήμια και σχετικοί φορείς, υπήχθησαν στις δράσεις «European Network of Heads of Schools of Architecture Inhabiting the European Higher Architectural Education Area» και «Archimundus: Building up Quality in Architectural Education». Το ΑΠΘ οργάνωνε την συνεργασία και τις δράσεις των πανεπιστημίων και των (δεκάδων) φορέων που είχαν υπαχθεί στις ανωτέρω δράσεις και οι δαπάνες που έγιναν αφορούσαν έξοδα μετακίνησης ,διαμονής και δαπάνες ταξιδιών όπως γεύματα, τοπικές συγκοινωνίες κλπ. Όμως, το ΕΑΚΕΑ θεωρώντας ότι δεν έχουν αληθώς πραγματοποιηθεί οι δαπάνες σχετικά με συνέδρια που οργανώθηκαν στα πλαίσια των ανωτέρω δράσεων , πραγματοποίησε επιτόπιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις του ΑΠΘ και τελικώς ζήτησε την επιστροφή επιχορηγήσεων ποσού 84.955,12 ευρώ αναφορικά με την πρώτη από της ανωτέρω δράσεις και 28.976,83 ευρώ για την δεύτερη. Το ΑΠΘ άσκησε αγωγή στο Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ αναγνωρίζοντας ως βάσιμη ,μόνο για το ποσό των 7.785,34 ευρώ την πρώτη αξίωση του ΕΑΚΕΑ (και ως αβάσιμη κατά το μεγαλύτερο μέρος της) και ως όλως αβάσιμη την δεύτερη και ζήτησε από το δικαστήριο να αναγνωριστεί ότι οι αμφισβητούμενες δαπάνες είναι πραγματικές, δηλαδή ότι όντως χρησιμοποιήθηκαν οι επιχορηγήσεις για κάλυψη μετακινήσεων ,ταξιδιών κοκ και όχι πλασματικές, επομένως αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες και πρέπει να επιστραφούν στο ΑΠΘ.

Η υπόθεση συζητήθηκε την στις 13 Μαρτίου 2020 και αναμένεται η έκδοση αποφάσεως.

⁷⁶ Βλ. <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/gen-dikastirio-ee-syzitithike-i-ypothesi-toy-aristoteleioy-panepistimioy-thessalonikis>

Η υπόθεση των Αφορολόγητων Πετρελαιοειδών σε Μεθοριακούς σταθμούς ⁷⁷

Η απόφαση του ΔΕΕ (έκτο τμήμα) της 8^{ης} Φεβρουαρίου 2018 στην υπόθεση C-590/16.

Στην υπόθεση αυτή, η Επιτροπή στράφηκε κατά της Ελλάδας και ζήτησε από το ΔΕΕ να αναγνωρίσει ότι η Ελλάδα, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ, νομοθεσία που επιτρέπει την πώληση αφορολόγητων πετρελαιοειδών προϊόντων από τα πρατήριά της «Καταστήματα Αφορολόγητων Ειδών Α.Ε.» (στο εξής ΚΑΕ), τα οποία βρίσκονται στους μεθοριακούς σταθμούς Κήπων Έβρου, Κακαβιάς και Ευζώνων, ήτοι σε ελληνικές περιοχές που συνορεύουν με τρίτες χώρες- συγκεκριμένα, με την Τουρκία, την Αλβανία και την (τότε) Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, αντιστοίχως- παρέβη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει από το άρθρο 7&1 της Οδηγίας 2008/118/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το γενικό καθεστώς των ειδικών φόρων κατανάλωσης και για την κατάργηση της Οδηγίας 92/12/ΕΟΚ (ΕΕ 2009, L 9, σ.12).

Η διαδικασία πριν από την άσκηση της Προσφυγής ήταν η ακόλουθη.

Κατόπιν καταγγελίας, η Επιτροπή συγκέντρωσε πληροφορίες σχετικά με την πώληση αφορολόγητων πετρελαιοειδών προϊόντων από τα πρατήρια της ΚΑΕ, τα οποία βρίσκονται στους μεθοριακούς σταθμούς Κήπων Έβρου, Κακαβιάς και Ευζώνων. Θεωρώντας ότι η ισχύουσα εθνική νομοθεσία ενδέχεται να αντιβαίνει στην Οδηγία 2008/118, η Επιτροπή κάλεσε την Ελλάδα να παράσχει διευκρινίσεις. Με επιστολή της 19^{ης} Δεκεμβρίου του 2011, η Ελλάδα απάντησε, ότι τα συγκεκριμένα πρατήρια, όπου εφοδιάζονται με καύσιμα οχήματα από τρίτες χώρες, τα οποία κατευθύνονται προς τις χώρες αυτές, λειτουργούν ως φορολογική αποθήκη και πραγματοποιούν, κατ' εφαρμογή απλουστευμένης διαδικασίας, εξαγωγή πετρελαιοειδών προϊόντων, με συνέπεια ο ειδικός φόρος κατανάλωσης, να μην καθίσταται απαιτητός. Στις 29 Νοεμβρίου 2013, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ελλάδα

⁷⁷Βλ. την ιστοσελίδα CURIA για την σχετική απόφαση και <https://www.lawspot.gr/node/256644>

προειδοποιητική επιστολή , υποστηρίζοντας ότι η πώληση αφορολόγητων πετρελαιοειδών προϊόντων, είναι αντίθετη προς τις επιταγές της Οδηγίας 2008/118. Επιβεβαίωσε δε την άποψή της αυτή με την αιτιολογημένη γνώμη της 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2014. Με επιστολή της 29^{ης} Δεκεμβρίου 2014, η Ελλάδα επανέλαβε την αρχική της θέση ,ότι η πώληση υποκειμένων σε ειδικό φόρο κατανάλωσης προϊόντων ,η οποία γίνεται χωρίς την επιβολή του φόρου αυτού , από την ΚΑΕ εντός των μεθοριακών σταθμών στους Κήπους Έβρου, την Κακαβιά και τους Ευζώνους συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης , αφού χάρη στην απλουστευμένη διαδικασία εξαγωγής που εφαρμόζεται , το κράτος-μέλος εξασφαλίζει ότι τα καύσιμα δεν καταναλώνονται επί ελληνικού εδάφους, αλλά εξάγονται προς τρίτες χώρες. Η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή δεδομένου ότι δεν ικανοποιήθηκε από τις απαντήσεις της Ελλάδας.

Μετά από την άσκηση προσφυγής της Επιτροπής, το δικαστήριο αποφάσισε ότι η Ελληνική Δημοκρατία ,θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ ,νομοθεσία που επιτρέπει την πώληση αφορολόγητων πετρελαιοειδών προϊόντων από τα πρατήρια της «Καταστήματα Αφορολόγητων Ειδών Α.Ε.» τα οποία βρίσκονται στους μεθοριακούς σταθμούς Κήπων Έβρου, Κακαβιάς και Ευζώνων, ήτοι περιοχές της Ελλάδας που συνορεύουν με τρίτε χώρες (Τουρκία ,Αλβανία, ΠΓΔΜ), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το α.7&1 της Οδηγίας 2008/118/ΕΚ του Συμβουλίου ,της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το γενικό καθεστώς των ειδικών φόρων κατανάλωσης και τη κατάργηση της Οδηγίας 92/12/ΕΟΚ.

Δεν κρίνουμε σκόπημο να παραθέσουμε λεπτομέρειες, αναφορικά με τα νομικά επιχειρήματα των δύο πλευρών ,καθότι πρόκειται για νομοτεχνικούς όρους, αλλά κρατάμε ως ουσιαστικό συμπέρασμα , ότι η πρακτική της Ελλάδας, είχε ως αποτέλεσμα να αποκτήσει την ευχέρεια να πουλάει καύσιμα σε προνομιακή τιμή, λόγω μη υπολογισμού επί αυτών και του ειδικού φόρου κατανάλωσης. Έτσι, ναι μεν η Ελλάδα αποκόμιζε κέρδος από τις πωλήσεις αυτές, αλλά παράλληλα δεν αποδίδονταν οι οφειλόμενοι φόροι επομένως δεν εισέρρεαν στα κρατικά ταμεία.

Η απόφαση για την Ελληνικός Χρυσός⁷⁸.

Η απόφαση του ΔΕΕ (δέκατο τμήμα) της 9^{ης} Μαρτίου 2017 στην υπόθεση C-100/16 P εκδόθηκε επί της αίτησης αναιρέσεως που άσκησε η εταιρεία Ελληνικός Χρυσός Α.Ε. Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού (στο εξής : Ελληνικός Χρυσός), με την οποία ζητούσε την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9^{ης} Δεκεμβρίου 2015, Ελλάδα και Ελληνικός Χρυσός κατά Επιτροπής (στο εξής : αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση) καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της , με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2011/452/ΕΕ της Επιτροπής της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2011, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 48/08 (πρώην NN 61/08) που εφάρμοσε η Ελλάδα υπέρ της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ (στο εξής : επίδικη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς αναφέρεται αμέσως κατωτέρω.

Έως το 2003 τα μεταλλεία χρυσού της Κασσάνδρας τα εκμεταλλευόταν η TVX Hellas ΑΕ. Δυνάμει του εξωδικαστικού συμβιβασμού της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2003, η Ελληνική Δημοκρατία απέκτησε την κυριότητα των στοιχείων του ενεργητικού της TVX Hellas αντί ποσού 11 εκατομμυρίων ευρώ και απάλλαξε τόσο την τελευταία όσο και την μητρική της εταιρεία TVX Gold Inc. από κάθε διοικητική ή ποινική ευθύνη τους ή υποχρέωση τους για τυχόν παραβάσεις της εν γένει νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο εν λόγω συμβιβασμός και η σύμβαση δυνάμει της οποίας η Ελλάδα μεταβίβασε τα στοιχεία του ενεργητικού της TVX Hellas στην Ελληνικός Χρυσός αντί ποσού 11 εκατομμυρίων ευρώ, κυρώθηκε με νόμο (Ν. 3220/2004 α.51, 52). Τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού συνίσταντο σε μεταλλεία χρυσού, γήπεδα και αποθέματα χρυσού. Επιπροσθέτως η αγοράστρια ανέλαβε την δέσμευση , πρώτον να ενεργεί εργασίες και να διενεργεί διαδικασίες

78

Βλ.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=188751&pageindex=0&doclang=EL&mode=lst&dir&occ=first&part=1&cid=407595> , <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/ellinikos-hrysos-epikyrothike-i-apofasi-gia-epistrofi-1534-ekat-eyro-sto-elliniko-dimosio>, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/katadiki-tis-elladas-gia-tin-ypothesi-tis-ellinikos-hrysos-apo-eyropaiko-dikastirio>,

για την προστασία του περιβάλλοντος και την συντήρηση μέχρι την παρέλευση της προβλεπόμενης για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών και εγκρίσεων προθεσμίας και, δεύτερον να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να εκκινήσει η εκμετάλλευση των μεταλλείων της Κασσάνδρας εντός προθεσμίας τριών μηνών. Τρίτον, η αγοράστρια ανέλαβε την υποχρέωση να εκπονήσει πλήρες επενδυτικό σχέδιο για την ανάπτυξη των μεταλλείων αυτών, καθώς και για την κατασκευή και λειτουργία εργοστασίου μεταλλουργίας χρυσού, εντός προθεσμίας 24 μηνών. Επιπροσθέτως, η ως άνω σύμβαση προέβλεπε ότι η μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού στην Ελληνικός Χρυσός απαλλασσόταν από οποιονδήποτε φόρο μεταβίβασης. Μετά από καταγγελία σχετικά με την εν λόγω πράξη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις ελληνικές αρχές. Με απόφαση της 10^{ης} Δεκεμβρίου 2008, το θεσμικό αυτό όργανο, κίνησε την επίσημη διαδικασία έρευνας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 108 & 2 ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνικός Χρυσός υπέβαλε παρατηρήσεις. Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε κατ' ουσία, ότι η μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού της TVX Hellas στην Ελληνικός Χρυσός από την Ελληνική Δημοκρατία, συνιστούσε ενίσχυση ασύμβατη προς την εσωτερική αγορά και ότι το κράτος-μέλος αυτό όφειλε να προβεί στην ανάκτησή της. Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε, αφενός, ότι τα μεταλλεία της Κασσάνδρας πωλήθηκαν στην Ελληνικός Χρυσός σε τιμή κατώτερη της αγοραίας τους αξίας, και, αφετέρου, ότι η απαλλαγή από υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης ή άλλων φόρων σχετικών με την μεταβίβαση των επίμαχων γηπέδων συνιστούσε συμπληρωματικό στοιχείο της ενισχύσεως. Το συνολικό ύψος της ενισχύσεως καθορίστηκε στα 15,34 εκατομμύρια ευρώ. Η Ελλάδα και η Ελληνικός Χρυσός προσέφυγαν το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ εναντίον της απόφασης της Επιτροπής, αλλά το ΓΔΕΕ απέρριψε τα αιτήματά της. Στις 18 Φεβρουαρίου 2016 η Ελληνικός Χρυσός άσκησε αναίρεση με αίτημα την ακύρωση της ανωτέρω απόφασης του ΓΔΕΕ.

Το ΔΕΕ απέρριψε ⁷⁹ την αίτηση της Ελληνικός Χρυσός επικυρώνοντας την απόφαση της Επιτροπής για την υποχρέωση της Ελλάδας να

⁷⁹ Το ΔΕΕ όμως, κήρυξε άκυρη την απόφαση του ΓΔΕΕ, ως προς την παράλειψη του να απαντήσει στις αιτιάσεις της Ελληνικός Χρυσός, για ενίσχυση για την οποία διενεργήθηκε πραγματογνωμοσύνη αναφορικά με την αξία των μεταλλείων Κασσάνδρας.

ανακτήσει κρατική ενίσχυση συνολικού ύψους 15,34 εκατομμυρίων ευρώ.

Η υπόθεση αυτή , αφορά στα πλαίσια της θεματική μας, απώλεια πόρων του Ελληνικού κράτους.

Η απόφαση για την υπόθεση Καρέλια Α.Ε. (καπνοβιομηχανία) κατά Υπουργού Οικονομικών ⁸⁰

Πρόκειται για την απόφαση του ΔΕΕ (έκτο τμήμα) της 2ας Ιουνίου 2016, στην υπόθεση C-81/15.

Το ιστορικό της υπόθεσης είναι το εξής. Η ελληνική εταιρία «Καρέλια» που δραστηριοποιούνταν στην παρασκευή προϊόντων καπνού και είχε την ιδιότητα εγκεκριμένου αποθηκευτή , εξέταζε την περίοδο που διενήφθησαν τα γεγονότα της υπόθεσης, το ενδεχόμενο εξαγωγής προϊόντων καπνού , τα οποία βρίσκονταν υπό καθεστώς αναστολής, προς την Βουλγαρία , που δεν ήταν ,τότε, μέλος της ΕΕ . Στις 9/6/1994, η «Καρέλια» ,αφού έλαβε από τη «Bulgakommerz Ltd» παραγγελία 760 χαρτοκιβωτίων τσιγάρων , κατέθεσε διασάφηση εξαγωγής στο αρμόδιο τελωνείο. Ωστόσο το φορτίο αυτό ,ουδέποτε έφτασε στον προορισμό του και από την έρευνα που διενήργησε η τελωνειακή αρχή ,προέκυψε ότι το φορτηγό αυτοκίνητο εντός του οποίου επρόκειτο να μεταφερθεί (και οδηγούσε ο οδηγός της «Καρέλια») ,είχε αναχωρήσει προς την Βουλγαρία, κενό φορτίου, το δε αληθινό φορτίο είχε μεταφορτωθεί σε άλλο φορτηγό αυτοκίνητο σε αδιευκρίνιστο χρονικό σημείο. Στην διάρκεια της εν λόγω έρευνας , ο διευθυντής εξαγωγών της «Καρέλια» κατέθεσε ότι, μετά την παραγγελία, είχε λάβει ποσό το οποίο αντιστοιχούσε στην αξία του συγκεκριμένου εμπορεύματος και το οποίο ο ίδιος κατέθεσε σε τραπεζικό λογαριασμό της «Καρέλια» στην Ελλάδα. Ο γενικός διευθυντής της «Καρέλια» υποστήριξε ,ότι δεν γνώριζε αν η «Bulgakommerz» ήταν υπαρκτή κι ότι κάθε προσπάθεια ανευρέσεως της εταιρίας αυτής στη Βουλγαρία θα απέβαινε άκαρπη. Δεδομένου ότι δεν αποδείχτηκε η έξοδος του επίδικου φορτίου ,κατέπεσε η τραπεζική εγγύηση ,ύψους 336.688,92 ευρώ (114.726.750

⁸⁰ Βλ. ιστοσελίδα CURIA για την σχετική απόφαση, <https://www.lawspot.gr/node/52340>

δραχμών) που είχε συστήσει η «Καρέλια» για την κάλυψη του ποσού του ειδικού φόρου κατανάλωσης. Στη συνέχεια ,οι τελωνειακές αρχές εξέδωσαν καταλογιστική πράξη σχετικά με την λαθρεμπορία των συγκεκριμένων 760 χαρτοκιβωτίων τσιγάρων . Με την πράξη αυτή έκριναν ως συνυπαίτιους για την τέλεση της λαθρεμπορίας ,μεταξύ άλλων, τα πρόσωπα τα οποία, στο όνομα της «Bulgakommerz» ,είχαν παραγγείλει τα εν λόγω τσιγάρα στον διευθυντή εξαγωγών της «Καρέλια» .Στους υπαίτιους της λαθρεμπορίας επιβλήθηκαν, κατ' επιμερισμό, πολλαπλά τέλη συνολικού ποσού 1.683.444,60 ευρώ (573.633.750 δραχμών) και πρόσθετο τέλος φορολογίας καπνού ύψους 28.994,86 ευρώ (9.880.000 δραχμών) .Με την ίδια καταλογιστική πράξη , η «Καρέλια» κηρύχθηκε αστικώς συνυπεύθυνη για την καταβολή των ως άνω ποσών. Η εν λόγω εταιρεία άσκησε κατά της καταλογιστικής πράξης προσφυγή, την οποία το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιά, δέχτηκε, με το αιτιολογικό ότι δεν αποδείχτηκε σχέση εντολής ή αντιπροσωπεύσεως ή άλλη νομική σχέση υπό την οποία να καλύπτεται εντολή μεταξύ της «Καρέλια» και των χαρακτηριζόμενων ως υπαιτίων της επίμαχης λαθρεμπορικής παραβάσεως. Ο Υπουργός Οικονομικών ,άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, την οποία το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά δέχτηκε, μειώνοντας πάντως το ύψος του πολλαπλού τέλους σε 336.688,91 ευρώ . Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου ότι τα συγκεκριμένα τσιγάρα βρίσκονταν υπό καθεστώς αναστολής του ειδικού φόρου κατανάλωσης ⁸¹, οι υπαίτιοι της λαθρεμπορίας είχαν ενεργήσει υπό την ιδιότητα των εντολοδόχων της «Καρέλια» ,η οποία ως εγκεκριμένος αποθηκευτής ,ήταν κυρία των εμπορευμάτων και μόνη υπεύθυνη για την διακίνησή τους μέχρι την εξαγωγή τους , ανεξαρτήτως της ιδιότητας με την οποία εμφανίστηκαν ότι ενήργησαν οι ως άνω υπαίτιοι λαθρεμπορίας , ήτοι ως οδηγοί (της «Καρέλια»!) , μεσάζοντες, παραλήπτες αγοραστές κλπ. Η «Καρέλια» άσκησε αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά της αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο της ΕΕ το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Η Οδηγία 92/12 , ερμηνευόμενη ενόψει των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε των αρχών της αποτελεσματικότητας

⁸¹Βλ. για τον ειδικό φόρο κατανάλωσης https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/index_el.htm

αυτού, της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας, έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εφαρμογή ,σε υπόθεση όπως η παρούσα, νομοθετικής διάταξης κράτους μέλους , όπως είναι εκείνη του άρθρου 108 του ελληνικού Τελωνειακού Κώδικα, σύμφωνα με την οποία μπορεί να κηρυχθεί αλληλεγγύως υπεύθυνος για την πληρωμή διοικητικών προστίμων , λόγω λαθρεμπορίας , ο εγκεκριμένος αποθηκευτής προϊόντων τα οποία διακινήθηκαν από τη φορολογική αποθήκη του υπό καθεστώς αναστολής επιβολής των αναλογούντων φόρων και τα οποία εξήλθαν αντικανονικά από το εν λόγω καθεστώς, συνεπεία λαθρεμπορικής παράβασης, ανεξαρτήτως του αν αυτός είχε κατά το χρόνο διάπραξης της παράβασης, την κυριότητα των εμπορευμάτων ,βάση των κανόνων του ιδιωτικού δικαίου ,και, περαιτέρω, ανεξαρτήτως του εάν οι δράστες της παράβασης, που ενεπλάκησαν στην διακίνηση αυτή, είχαν συνάψει ορισμένη συμβατική σχέση με τον εγκεκριμένο αποθηκευτή ,από την οποία να προκύπτει ότι δρούσαν ως εντολοδόχοι του;»

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επί του παραπάνω προδικαστικού ερωτήματος ,τα κάτωθι:

Η Οδηγία 92/12/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1992, σχετικά με το γενικό καθεστώς, την κατοχή, την κυκλοφορία και τους ελέγχους των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 92/108/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14^{ης} Δεκεμβρίου 1992, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της αναλογικότητας, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση – όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη- που επιτρέπει να κηρύσσεται αλληλεγγύως υπεύθυνος για την πληρωμή των ποσών των χρηματικών κυρώσεων που επιβλήθηκαν λόγω παραβάσεως κατά την διακίνηση εμπορευμάτων υπό καθεστώς αναστολής επιβολής των ειδικών φόρων κατανάλωσης ο κύριος των προϊόντων αυτών, όταν έχει συμβατική σχέση με τους δράστες της παραβάσεως η οποία τους καθιστά εντολοδόχους του -δυνάμει της οποίας ο εγκεκριμένος αποθηκευτής κηρύσσεται αλληλεγγύως υπεύθυνος για την πληρωμή των εν λόγω ποσών , χωρίς να μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη αυτή αποδεικνύοντας ότι δεν έχει καμία σχέση με τις ενέργειες των δραστών της παράβασης ,ακόμα και αν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ο αποθηκευτής αυτός, κατά το χρόνο

διαπράξεως της παραβάσεως ,δεν είχε ούτε την κυριότητα των εμπορευμάτων ,ούτε συμβατική σχέση με τους δράστες της παραβάσεως αυτής η οποία να τους καθιστά εντολοδόχους.

Από τα γεγονότα της υπόθεσης, όπως αναπτύχθηκαν ανωτέρω, αντιλαμβανόμαστε , ότι κάποια πρόσωπα παρουσιάστηκαν στην «Καρέλια» ως αντιπρόσωποι βουλγαρικής εταιρίας και παρήγγειλαν ορισμένη ποσότητα τσιγάρων. Τεχνηέντως (πιθανώς με την βοήθεια του υπαλλήλου/οδηγού της «Καρέλια») ,κατάφεραν να μεταφέρουν το φορτίο χωρίς να γίνει αντιληπτό και έτσι δεν κατέβαλαν ως όφειλαν τον ειδικό φόρο κατανάλωσης⁸² ο οποίος κατέπεσε στην «Καρέλια» μέσω της τραπεζικής εγγύησης που είχε συστήσει για τις ανάγκες της πώλησης. Ακολουθώντας, μετά την αποκάλυψη της λαθρεμπορίας, επιβλήθηκαν στους υπαιτίους της πράξης (μεταξύ αυτών τα πρόσωπα που παρουσιάστηκαν ως αντιπρόσωποι της βουλγαρικής εταιρείας) ,πολλαπλά τέλη και πρόσθετο τέλος φορολογίας. Όμως, για τις οφειλές αυτές, σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο, ευθυνόταν αλληλεγγύως και η «Καρέλια» παρότι η εταιρεία ισχυρίστηκε ότι (οι εκπρόσωποί της) δεν είχε εμπλοκή με την πράξη της λαθρεμπορίας. Αυτό κρίθηκε απ' το ΔΕΕ , αντίθετο στις αρχές της αναλογικότητας και της ασφάλειας δικαίου.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

Από την αναφορά μας στις ανωτέρω υποθέσεις εξάγουμε κάποια συμπεράσματα, αναφορικά με την φαινομενολογία των προσβολών των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, σε επίπεδο Κρατών-Μελών. Από τις υποθέσεις που αναφέραμε, μόνο η πρώτη (υπόθεση Γιουγκοσλαβικού Καλαμποκιού) αποτελεί υπόθεση απάτης, με την αυστηρότερη έννοια του όρου, δηλαδή με την έννοια της ενεργητικής συμπεριφοράς εξαπάτησης με πλαστά στοιχεία. Στην υπόθεση αυτή συναντάμε μια ιδιόρρυθμη περίπτωση διαφθοράς και εμπλοκής

82

https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/playing-excise-duties/index_el.htm

κρατικών λειτουργιών στην πράξη της απάτης, καθώς προέβησαν στην πράξη, όχι για να αποκομίσουν προσωπικό οικονομικό όφελος αλλά για να επωφεληθεί οικονομικά το νομικό πρόσωπο του κράτους. Η υπόθεση αυτή είναι αντιπροσωπευτική της τότε πολιτικής ατμόσφαιρας στην Ευρώπη και θα λέγαμε ότι δεν αντιπροσωπεύει τον χαρακτήρα δράσης των Κρατών-Μελών σήμερα.

Στις λοιπές υποθέσεις (υπόθεση βοσκοτόπων, ΑΠΕΘΕ, αφορολόγητα καύσιμα, Καρέλιας) το διακύβευμα είναι διαφορετικό. Πρόκειται, για ερμηνεία του δικαίου τέτοια , που να ευνοεί τα συμφέροντα του Κράτους-Μέλους. Έτσι , οι κανόνες χρηματοδότησης ερμηνεύονται κάποτε διασταλτικά, ώστε να μπορεί η τελευταία να διοχετευτεί σε περισσότερες περιπτώσεις και να εισέλθουν έτσι στο Κράτος-Μέλος περισσότεροι πόροι. Αν θα θέλαμε - για λόγους ενότητας του πνεύματος της παρούσας εργασίας - να βρούμε μία σχέση αντιστοιχίας των περιπτώσεων αυτών ,με τις διατάξεις του νόμου 2803/2000 ,θα λέγαμε ότι πρόκειται για την περίπτωση ελάττωσης των πόρων του του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ, με την μη κατά προορισμό χρήση των πόρων που χορηγήθηκαν ,του άρθρου 4 &1 του παραπάνω νόμου.

Μεγάλος αριθμός υποθέσεων που άγονται στο ΔΕΕ, αφορούν παράνομες κρατικές ενισχύσεις⁸³. Πρόκειται για την επιθυμία των Κρατών-Μελών ,να ενισχύσουν την τοπική οικονομία και τους πολίτες τους. Οι παράνομες αυτές ενισχύσεις , πέρα από την νόθευση του ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά της Ένωσης ,που δεν αφορά την εδώ θεματική, έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια πόρων του Κράτους-Μέλους και την έμμεση βλάβη των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, με την έννοια της στοιχειοθέτησης του προϋπολογισμού της τελευταίας , επί των οικονομικών στοιχείων του προϋπολογισμού των Κρατών-Μελών. Τέλος, η παράληψη είσπραξης φόρων, έχει ανάλογες συνέπειες (στην κοινή αγορά και) στην περιουσία της Ένωσης και για τον λόγο αυτό αναφέρθηκαν ανάλογες υποθέσεις.

⁸³ Βλ. και <https://www.lawspot.gr/node/267309> , <https://www.lawspot.gr/node/266141> , <https://www.lawspot.gr/node/266023> , <https://www.lawspot.gr/node/260368> αλλά και <https://www.lawspot.gr/node/262261> , <https://www.lawspot.gr/node/260335> .

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥΣ.

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ.

Η υλοποίηση του σχεδίου δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου Δικαιοσύνης Ελευθερίας και Ασφάλειας⁸⁴ (που σήμερα προβλέπεται ρητά στο α. 3&2 ΣΕΕ) πραγματοποιείται μέσα από τη υιοθέτηση θεσμών και τη σύσταση υπηρεσιών που καθιστούν δυνατή την ουσιαστική συνεργασία των κρατών-μελών με στόχο τελικά ,όσο είναι εφικτό, την συνολική εποπτεία των διασυννοριακών υποθέσεων. Τέτοιοι θεσμοί είναι η Γιούρωτζαστ (Eurojust), η Ευρωπόλ (Europol), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και άλλες υπηρεσίες και δράσεις που αλληλοϋποστηρίζονται σε επίπεδο πληροφοριών , επιχειρησιακών ενεργειών κοκ. Στο παρόν κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με τον νεοπαγή θεσμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αλλά και την σχέση του με τις ανωτέρω υπηρεσίες της Ένωσης. Προηγουμένως όμως, κρίνεται σκόπημο να αναφερθούμε στα βασικά χαρακτηριστικά της Eurojust, της Europol και κυρίως της OLAF ,καθώς σε μεγάλο μέρος του πεδίου της τελευταίας εισέρχεται πια η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

⁸⁴ Βλ. Αριστομένη Β. Τζαννετή, Η Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας, *ΠΧρ* 2018, 81, Σταμάτη Δασκαλόπουλου, Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (Ε.Ε.Ε.): Ο νέος θεσμός Δικαστικής Συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *ΠΧρ* 2018, 173 και Όλγας Τσόλκα, Αμοιβαία αναγνώριση ποινικών αποφάσεων και προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός του «χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *ΠΧρ* 2018, 425 ,για την ανάλυση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Εντολής Έρευνας, ένα εργαλείο υιοθετούμενο από το ενωσιακό δίκαιο, με σκοπό την πληρέστερη οργάνωσή των μελών της Ένωσης στο πεδίου του χώρου Δικαιοσύνης Ελευθερίας και Ασφάλειας.

Η Europol ⁸⁵ ιδρύθηκε το 1998. Είναι ο ευρωπαϊκός οργανισμός επιβολής του νόμου της ΕΕ. Σκοπός του είναι η ενίσχυση της ασφάλειας των πολιτών. Συνδράμει τα κράτη-μέλη στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος («σοβαρή διεθνής» εγκληματικότητα) και της τρομοκρατίας. Συνεργάζεται τόσο με τα κράτη-μέλη όσο και με τρίτα κράτη αλλά και διεθνείς οργανισμούς. Το προσωπικό της προέρχεται από τα κράτη-μέλη και είναι διαφόρων ειδικοτήτων, καθώς οι ανάγκες τις είναι ποικίλες (νομικές υπηρεσίες, επιχειρησιακές δράσεις, ψηφιοποίηση υπηρεσιών κοκ). Συνδράμει τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές των κρατών-μελών, μεταξύ άλλων, στην καταπολέμηση της οικονομικής εγκληματικότητας που θίγει τα συμφέροντα της Ένωσης όπως απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ (όπως θα δούμε κατωτέρω, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, η απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ υπάγεται στην έννοια της βλάβης των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης) και το λαθρεμπόριο προϊόντων. Συνεργάζεται στενά με την Frontex ⁸⁶ μέσω και των εκπροσώπων που διατηρεί η τελευταία στην Europol , μεταξύ άλλων αναφορικά με την ανάλυση κινδύνων στο διασυνοριακό έγκλημα και τον έλεγχο των ροών εντός και εκτός της ΕΕ⁸⁷.

Η Eurojust ⁸⁸ ιδρύθηκε το 2002. Είναι ο οργανισμός της Ένωσης που προάγει την δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης. Συντονίζει την δράση των εθνικών αρχών, φέρνοντας σε επαφή τους αρμόδιους υπαλλήλους και αξιωματούχους (ανακριτικοί υπάλληλοι, εισαγγελείς κλπ) ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η τρομοκρατία και η σοβαρή διασυνοριακή εγκληματικότητα (που αφορά δύο ή περισσότερες χώρες). Συνεργάζεται επίσης με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Πιο συγκεκριμένα: συντονίζει τις έρευνες και διώξεις που αφορούν τουλάχιστον δύο χώρες, συμβάλλει στην επίλυση διαφωνιών σε ζητήματα δικαιοδοσίας, συνδράμει στην εκπόνηση νομικών πράξεων της ΕΕ όπως το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης.

⁸⁵ Βλ. <https://europol.europa.eu>

⁸⁶Βλ. <https://frontex.europa.eu>

⁸⁷Βλ. Katja Franko Aas and Helene O. I. Gundhus, Policing Humanitarian Borderlands : Frontex, Human Rights and the Precariousness of Life, *Brit.J.Criminol.* 2015, 1 για μια ενδιαφέρουσα θεώρηση της δράσης της Φρόντεξ σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

⁸⁸Βλ. <https://europol.europa.eu>

Η OLAF⁸⁹ ιδρύθηκε το 1999. Διερευνά περιπτώσεις απάτης εις βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης, διαφθοράς και σοβαρών παραπτωμάτων στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα⁹⁰. Σχηματοποιεί τις κατευθύνσεις των αρχών της Επιτροπής στην καταπολέμηση της απάτης. Παρέχει τις γνώσεις και την εμπειρία της στις αρχές (ενωσιακά ή εθνικά όργανα) που είναι αρμόδιες για την διαχείριση των κονδυλίων (εντός και εκτός της ΕΕ), ώστε να κατανοήσουν τις μορφές της απάτης, τις τάσεις, τις απειλές και τους κινδύνους. Μέχρι και το χρονικό σημείο της σύστασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, έχει διερευνήσει χιλιάδες υποθέσεις υπεξαίρεσης, παρατυπιών στις δημόσιες συμβάσεις, τελωνειακές απάτες κοκ. Αντιστοίχως, έχει προβεί σε συστάσεις για λήψη δικαστικών, δημοσιονομικών, πειθαρχικών και διοικητικών μέτρων, από της δημόσιες αρχές των κρατών-μελών και της ΕΕ.

Με την σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ο ρόλος της OLAF μεταβάλλεται, καθώς η πρώτη συστάθηκε επίσης για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων εις βάρος του προϋπολογισμού της Ένωσης. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εφοδιάζεται με εξουσίες που δεν διαθέτει η OLAF όπως ποινικές έρευνες και ποινικές διώξεις. Αντιθέτως οι έρευνες της OLAF διενεργούνται σε διοικητικά πλαίσια.

Ο ρόλος της OLAF σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διαμορφώνεται ως εξής. Συνάπτουν και διατηρούν στενές σχέσεις συνεργασίας, με στόχο την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων μέσων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Εφόσον η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διενεργεί ποινική έρευνα για έγκλημα σχετικό με τον προϋπολογισμό της Ένωσης, η OLAF δεν κινεί παράλληλη διοικητική έρευνα για τα ίδια γεγονότα. Μπορεί όμως να της ζητηθεί υποστηρικτική ή συμπληρωματική δράση όπως λχ παροχή πληροφοριών, εγκληματολογικές αναλύσεις, επιχειρησιακή υποστήριξη, διευκόλυνση συντονισμού σε ενέργειες μεταξύ εθνικών διοικητικών αρχών και οργάνων της Ένωσης, διεξαγωγή ερευνών (βλ. όμως αναλυτικά α. 101, 110 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου

⁸⁹ Βλ. <https://olaf.europa.eu>

⁹⁰ Βλ. <https://olaf.europa.eu> όπου ευσύνοπτα αναφέρονται τα αποτελέσματα της δράσης της OLAF από το 2010 μέχρι το 2018 :διεκπεραίωση 1900 ερευνών, επιστροφή τουλάχιστον 6.9 δισεκατομμυρίων ευρώ ,τα οποία αποτελούσαν αντικείμενο οικονομικών εγκλημάτων, στον προϋπολογισμό της ΕΕ, έκδοση περισσότερων από 2500 συστάσεων για λήψη νόμιμων μέτρων (δικαστικών, δημοσιονομικών ,πειθαρχικών, διοικητικών) από τις εθνικές αρχές.

για τις έρευνες που μπορεί να διενεργεί η OLAF αλλά και σκέψεις 51, 100, 103-105 του ίδιου Κανονισμού και α. 15 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που είναι ενδεικτικές του πνεύματος συνεργασίας που θεσμοθετείται μεταξύ Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και OLAF).

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ

ΠΡΟΒΛΕΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ναι μεν είναι νεοπαγής ευρωπαϊκός θεσμός, όμως η προσπάθεια για την υιοθέτησή του διήρκεσε δεκαετίες. Ήδη προβλεπόταν η δημιουργία Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στο *Corpus Juris* αλλά και στην Πράσινη Βίβλο και στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα⁹¹. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν υιοθετήθηκαν από τα κράτη-μέλη και τελικά ,μετά την τροποποίηση των συνθηκών προβλέφθηκε ο εν λόγω θεσμός στην Συνθήκη για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (α. 86).

Παρόλα αυτά η λεπτομερής θεσμοθέτηση της νέας αρχής πραγματοποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12^{ης} Οκτωβρίου 2017. Ο Κανονισμός ρυθμίζει διεξοδικά τον θεσμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Στα 120 άρθρα του κανονισμού προβλέπεται ο τρόπος σύστασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, η δομή της, ο τρόπος επιλογής των εισαγγελικών λειτουργών που θα απασχοληθούν σ' αυτή, οι λόγοι που οδήγησαν στην σύστασή της, τα εγκλήματα για τα οποία είναι αρμόδια, ο τρόπος λειτουργείας της που θα εξουδετερώσει τον κατακερματισμό της άσκησης της ποινικής εξουσίας στον χώρο της ΕΕ (σε ότι αφορά τις βλάβες στα οικονομικά

⁹¹ Βλ. Μαρία Καϊάφα-Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα Ε.Ε. και κρατών μελών: Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας; *ΠοινΔικ*, 2007, 1317.

της συμφέροντα) και θα εξασφαλίσει την κοινή πολιτική στην έρευνα και δίωξη των εγκλημάτων κατά των συμφερόντων της Ένωσης. Ακόμη πραγματοποιούνται οι αναγκαίες προβλέψεις που διασφαλίζουν την ισορροπία ανάμεσα στα εθνικά δίκαια και τον κανονισμό, τις ομαλές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στον θεσμό, με αυτά που δεν συμμετέχουν αλλά και με τα τρίτα κράτη καθώς και τους διεθνείς οργανισμούς. Υιοθετούνται διατάξεις ποινικού δικονομικού δικαίου που ρυθμίζουν πράξεις δικονομικού καταναγκασμού όπως οι έρευνες, η συλλογή των αποδείξεων και η δικονομική τους αξία, εφόσον αποκτήθηκαν σε διαφορετικά κράτη-μέλη και νομικά πλαίσια, τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και τις θεμελιώδεις αρχές που τα διέπουν. Γίνεται ακόμη μνεία για τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με άλλα θεσμικά όργανα της Ένωσης όπως η Eurapol, η Eurojust και η OLAF αλλά και διεθνή όπως η Interpol κα. Τέλος, είναι αξιοσημείωτο, ότι από τα 120 άρθρα του Κανονισμού, τουλάχιστον τα 42 (9^ο κεφάλαιο), αλλά και άλλα διάσπαρτα σημεία του Κανονισμού, είναι αφιερωμένα στην προστασία των δεδομένων που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Είναι προφανές ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτελεί μια απ' τις προτεραιότητες του ευρωπαϊκού νομοθέτη σ' ότι αφορά τον τρόπο λειτουργίας και δράσης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ⁹².

Η πρώτη εντύπωση, πριν εξετάσουμε λεπτομερέστερα την διάρθρωση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, θα λέγαμε πως είναι θετική. Σε πρώτη φάση, ο λόγος της δημιουργίας της, είναι μάλλον θεμιτός. Θα λέγαμε δηλαδή ότι και αν κάποιος είναι υπέρμαχος της αποκλειστικής εθνικής αρμοδιότητας στην ποινική εξουσία, θα μπορούσε ίσως να φέρει λιγότερο σθεναρές αντιρρήσεις στο πεδίο αυτό, καθώς η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, είναι ένας τομέας στον οποίο εύλογα επιδιώκει η τελευταία να αποκτήσει (όπως και έγινε) εξουσία δίωξης. Σε κάθε περίπτωση αυτή είναι η άποψη των Ευρωπαίων, η οποία με τον θεσμό αυτό υλοποιήθηκε, σε ότι αφορά ικανό αριθμό κρατών-μελών. Αλλά και τα κριτήρια επιλογής των λειτουργών με τα οποία στελεχώνεται η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, είναι

⁹² Βλ. ΔΕΕ C-136/17, ΔΕΕ C-507/17, ΔΕΕ C-673/17 *ΕυΔικ* 1/2020, 67 (όπου παραπομπή σε *ΕυΔικ* 4/2019) και <https://op.europa.eu/en/home>, που είναι ενδεικτικές για την σημασία που αποδίδει η ΕΕ, στην προστασία των προσωπικών δεδομένων στον χώρο του διαδικτύου.

ικανοποιητικά, με μοναδική ένσταση αυτή της αποστέρησης των εθνικών ποινικών συστημάτων από έμπειρους εισαγγελείς και δικαστές.

Περεταίρω η οργάνωση της , είναι τέτοια που διασφαλίζει την κεντρική διαχείριση των υποθέσεων, την διαρκή ενημέρωση και εποπτεία της πορείας τους, την ψηφιοποίηση του υλικού των δικογραφιών και των σχετικών στοιχείων, την συνεργασία των μελών της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μεταξύ τους, με τις αρχές των κρατών-μελών και με διεθνείς οργανισμούς εκτός Ένωσης. Όλα τα παραπάνω προβλέπεται να καλύψουν τον κατακερματισμό και την αλλεπάλληλη διάχυση της αρμοδιότητας διαχείρισης των ενωσιακών οικονομικών αγαθών, της λήψης απόφασης για παροχές ,επιδοτήσεις κλπ ,της παρακολούθησης της αληθούς εκπλήρωσης του σκοπού της παροχής και της εξουσίας της δίωξης αυτών που το αποκτούν παράνομα.

Παράλληλα, υιοθετούνται επιλογές και λύσεις που δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις, ώστε να μην καταστρατηγούνται θεμελιώδεις αρχές των εθνικών δικαίων . Ο Κανονισμός λοιπόν, διαθέτει εκείνες τις ρυθμίσεις που λύνουν τα πρακτικά ζητήματα, που με βεβαιότητα θα προκύψουν, ώστε να μην συγκρούονται οι εθνικές υπηρεσίες με αυτές της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Πρόκειται για διατάξεις που σέβονται τα εσωτερικά συστήματα ποινικής δικαιοσύνης, τις αρχές που τα διατρέχουν, τις πειθαρχικές και άλλες εξουσίες που ασκούνται στα πλαίσιά τους και το γεγονός πως εν τέλει, μόνο στους κόλπους τους μπορεί να υλοποιηθεί η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο Κανονισμός (βλ. α. 5 και σκέψεις 30, 63-66) προσανατολίζεται στην ενιαία δικονομική αντιμετώπιση των υποθέσεων ,με στόχο να ναι δυνατή η αξιοποίηση των αποδείξεων και η εγκυρότητα των δικονομικών πράξεων (σύλληψη, έρευνες, πραγματογνωμοσύνες κλπ). Εφοδιάζεται ο κατηγορούμενος (βλ. α. 41 και σκέψεις 83,84,85,88 του Κανονισμού) κατ' ελάχιστον με τα δικονομικά δικαιώματα και τις ευχέρειες που του αναγνωρίζονται στο εθνικό δίκαιο , με επιπρόσθετη κατοχύρωση δικαιωμάτων από των κανονισμό (ευθέως ή με παραπομπή στις Συνθήκες) και ιδιαίτερη έμφαση, όπως αναφέρθηκε ήδη, στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, που επ' αφορμής της διαδικασίας, έρχονται σε γνώση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Μετά από αυτή την σύντομη αναφορά στα χαρακτηριστικά του Κανονισμού, θα αναλυθούν τα σημαντικότερα σημεία του, ώστε να σχηματίσουμε μια πλήρη εικόνα για το νέο αυτό όργανο της ΕΕ.

ΔΟΜΗ

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αποτέλεσμα της ανάγκης καθιέρωσης ενισχυμένης συνεργασίας (όπως προβλέπεται στα α. 20 της ΣΕΕ και 329 της ΣΛΕΕ) στον τομέα της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Εφόσον δεν μετέχουν σ' αυτή όλα τα κράτη-μέλη της Ένωσης, οι πράξεις θέσπισής της δεσμεύουν μόνο εκείνα που μετέχουν (σκέψη 8 του Κανονισμού). Έχει νομική προσωπικότητα (α. 3&2 του Κανονισμού). Είναι ενιαία υπηρεσία με αποκεντρωμένη δομή (α. 8&1 του Κανονισμού). Δηλαδή πρόκειται για αδιαίρετο φορέα ο οποίος πέρα από την κεντρική υπηρεσία του, διατηρεί αποσπασμένες υπηρεσίες και στα κράτη μέλη που μετέχουν σ' αυτή.

Η δομή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας έχει ως εξής (α. 8 επ. του κανονισμού) :

Α) Σε κεντρικό επίπεδο η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αποτελείται από την Κεντρική Εισαγγελία, δηλαδή :

1) το συλλογικό όργανο (αποτελείται από τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα που είναι και ο προϊστάμενος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και τους Ευρωπαίους Εισαγγελείς που αντιστοιχούν σε έναν για κάθε κράτος-μέλος)

2) τα μόνιμα τμήματα (με πρόεδρο τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα ή έναν από τους αναπληρωτές Ευρωπαίους Γενικούς Εισαγγελείς ή Ευρωπαίο Εισαγγελέα, δύο μέλη και επιπλέον με την παρουσία του Ευρωπαίου Εισαγγελέα που εποπτεύει την εκάστοτε έρευνα/δίωξη)

3) τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα και τους αναπληρωτές Ευρωπαίους Γενικούς Εισαγγελείς

4) τους Ευρωπαίους Εισαγγελείς

5) τον διοικητικό διευθυντή.

Β) Το αποκεντρωμένο επίπεδο αποτελείται από τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς οι οποίοι εδρεύουν ο καθένας στο κράτος-μέλος καταγωγής του.

Ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας είναι ο προϊστάμενος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Οργανώνει τις εργασίες της, διευθύνει τις δραστηριότητές της, λαμβάνει αποφάσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό, εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Επίσης ορίζονται δύο αναπληρωτές Ευρωπαίοι Γενικοί Εισαγγελείς για να τον επικουρούν και να τον αντικαθιστούν εφόσον χρειαστεί (βλ. αναλυτικότερα α. 11 του κανονισμού).

Το συλλογικό όργανο είναι αρμόδιο για τη γενική επίβλεψη της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, έχει αποφασιστική αρμοδιότητα για στρατηγικά ζητήματα, αλλά δεν έχει επιχειρησιακές αρμοδιότητες σε συγκεκριμένες υποθέσεις (βλ. αναλυτικότερα α. 9 του Κανονισμού).

Τα μόνιμα τμήματα παρακολουθούν και διευθύνουν τις έρευνες και τις διώξεις που διενεργούν οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς, συντονίζουν τις δράσεις στις διασυνοριακές υποθέσεις και φροντίζουν για την υλοποίηση των αποφάσεων του συλλογικού οργάνου. Λαμβάνουν αποφάσεις για την παραπομπή μιας υπόθεσης ενώπιον της δικαιοσύνης, την αρχειοθέτηση της υπόθεσης, την εφαρμογή απλουστευμένης διαδικασίας, την παραπομπή της υπόθεσης στις εθνικές αρχές, την επανεκκίνηση έρευνας (βλ. αναλυτικότερα α. 10 του κανονισμού).

Οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς ενεργούν για λογαριασμό του μόνιμου τμήματος και σύμφωνα με τις εντολές του, εποπτεύουν τις έρευνες και τις διώξεις για τις οποίες είναι υπεύθυνοι οι ευρωπαίοι εντεταλμένοι εισαγγελείς στα κράτη-μέλη καταγωγής τους. Υποβάλουν συνοπτική παρουσίαση των υποθέσεων που εποπτεύουν και κατά περίπτωση προτάσεις για αποφάσεις που πρέπει να λάβει το τμήμα, με βάση σχέδιο απόφασης που κατέθεσε ο Εντεταλμένος Ευρωπαίος Εισαγγελέας που χειρίζεται την υπόθεση (βλ. αναλυτικότερα α. 12 του Κανονισμού).

Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς προτείνονται από τα κράτη-μέλη και διορίζονται από το συλλογικό όργανο ,μετά από πρόταση του Ευρωπαϊκού Γενικού Εισαγγελέα (ανανεώσιμη πενταετής θητεία). Είναι ενεργά μέλη της εισαγγελίας ή του δικαστικού σώματος των κρατών-μελών που τους πρότείνει. Ενεργούν για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ο καθένας στο κράτος του, έχουν τις ίδιες εξουσίες με τους εθνικούς εισαγγελείς σε ότι αφορά την έρευνα, την δίωξη και την παραπομπή υποθέσεων στην δικαιοσύνη (υποστήριξη κατηγορητηρίου κατά την δίκη , συμμετοχή στην συλλογή αποδείξεων, άσκηση των επιτρεπόμενων από το εθνικό δίκαιο ,ένδικων μέσων κλπ). Είναι υπεύθυνοι για τις έρευνες και τις διώξεις που έχουν κινήσει . Ακολουθούν τις οδηγίες του μόνιμου τμήματος που έχει αναλάβει την υπόθεση και του Εποπτεύοντος Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα. Σε κάθε κράτος-μέλος υπάρχουν δύο ή περισσότεροι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς. Μπορούν να ασκούν καθήκοντα εθνικού εισαγγελέα εφόσον δύνανται να ανταπεξέλθουν και στα καθήκοντά τους ως Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς (βλ. αναλυτικότερα α. 13 και 17 του Κανονισμού).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Βασικό χαρακτηριστικό του Κανονισμού και ο λόγος σύστασης της ίδιας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ,είναι η κεντρική διαχείριση των υποθέσεων. Αυτή είναι που αποτρέπει τον κατακερματισμό της αρμοδιότητας παρακολούθησης, έρευνας και δίωξης των υποθέσεων εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Ήδη στις αρχικές σκέψεις του Κανονισμού, υπενθυμίζεται ότι η Ένωση και τα κράτη-μέλη βαρύνονται με την υποχρέωση να προστατεύουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης από αξιόποινες πράξεις που προκαλούν σημαντικές οικονομικές ζημιές κάθε έτος (σκέψη 3 του Κανονισμού). Επιπρόσθετα αναφέρεται η διαπιστούμενη έλλειψη επαρκούς διερεύνησης και δίωξης από τις εθνικές αρχές. Εκτιμάται ότι

σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας (α. 5 ΣΕΕ) , τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης μπορούν να προστατευτούν αποτελεσματικότερα στο επίπεδο Ένωσης λόγω της κλίμακας των επιπτώσεων των εγκληματικών συμπεριφορών αναφορικά μ' αυτά (σκέψη 12 του Κανονισμού) .Αν οι δράσεις για την δίωξη των εγκλημάτων αυτών πραγματοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, σε κάθε κράτος -μέλος ξεχωριστά, τα όποια αποτελέσματά τους κατακερματίζονται και διαχέονται, αποτελώντας πια ένα αποδυναμωμένο σύνολο ετερόκλητων ενεργειών. Επομένως σκοπεύεται η διασφάλιση της συνοχής των δράσεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και η ισοδύναμη προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με αυτήν υπέρ των κρατών-μελών. Αυτές συντελούνται με τέτοια δομή και εσωτερική διαδικασία λήψης αποφάσεων, από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, που να καθιστά δυνατή την κεντρική παρακολούθηση, καθοδήγηση και εποπτεία όλων των ερευνών και διώξεων που αναλαμβάνουν οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς (σκέψη 22 του Κανονισμού). Τα Μόνιμα Τμήματα θα πρέπει να ασκούν την εξουσία τους για λήψη αποφάσεων σε συγκεκριμένα στάδια της διαδικασίας ,με σκοπό την εξασφάλιση κοινής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας , σε θέματα έρευνας και δίωξης (σκέψη 36 του Κανονισμού). Για να εξασφαλιστεί η συνεκτική εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών , κάθε μόνιμο τμήμα υποβάλλει σε ετήσια βάση έκθεση προς το συλλογικό όργανο σχετικά με την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών (α. 34&3εδ3 του Κανονισμού). Εάν περισσότεροι του ενός Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς έχουν κινήσει έρευνες για την ίδια πράξη , το μόνιμο τμήμα τις συγχωνεύει , εφόσον βέβαια αυτή είναι η κατάλληλη ενέργεια για τις περιπτώσεις αυτές (σκέψη 68). Αλλά και ο Κανονισμός Διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (α. 21 του Κανονισμού) μπορεί να περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με την οργάνωση και τον χειρισμό των δικογραφιών ,στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο για την εξασφάλιση της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ως ενιαίας υπηρεσίας (α. 45&2 του Κανονισμού).

Ειδικότερα ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας ,ως προϊστάμενος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας οργανώνει τις εργασίες της και διευθύνει τις δραστηριότητές της (α. 11&1 του Κανονισμού). Το Συλλογικό Όργανο ,με τη σειρά του, για την γενική επίβλεψη των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας , λαμβάνει αποφάσεις για στρατηγικά θέματα

και για ειδικά θέματα που ανακύπτουν από μεμονωμένες υποθέσεις, με στόχο την εξασφάλιση της συνέπειας, της αποτελεσματικότητας και της συνοχής της διωκτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στα κράτη-μέλη (α. 9&2 του Κανονισμού). Σε χαμηλότερη κλίμακα, τα μόνιμα τμήματα παρακολουθούν, διευθύνουν τις έρευνες και τις διώξεις που διενεργούν οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς και συντονίζουν τις έρευνες και τις διώξεις σε διασυνοριακές υποθέσεις και διασφαλίζουν την υλοποίηση των αποφάσεων του Συλλογικού Οργάνου. Μπορούν επίσης, ενεργώντας μέσω του Ευρωπαίου εισαγγελέα που εποπτεύει την έρευνα ή τη δίωξη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, να δίνουν εντολές στον επιληφθέντα Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα, προς συμμόρφωση με το εθνικό δίκαιο, αν κρίνεται απαραίτητο για την αποτελεσματικότητα της έρευνας ή της δίωξης, με στόχο την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την διασφάλιση της συνεκτικής λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (α. 10&5 του Κανονισμού). Το Μόνιμο Τμήμα μπορεί, με στόχο πάντα την εύρυθμη λειτουργία της Εισαγγελίας, να καλεί στις συνεδριάσεις του και Ευρωπαίους Εισαγγελείς ή Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς που παρότι δεν χειρίζονται την συγκεκριμένη υπόθεση, σχετίζονται όμως μ' αυτή (α. 10&9 του Κανονισμού). Αναλόγως οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς, ενεργώντας με βάση τις εντολές του Μόνιμου Τμήματος, εποπτεύουν τις έρευνες και τις διώξεις για τις οποίες είναι υπεύθυνοι οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς που έχουν αναλάβει την υπόθεση στο κράτος-μέλος καταγωγής τους. Ακόμη υποβάλλουν συνοπτική παρουσίαση της υπόθεσης και αν χρειάζεται πρόταση απόφασης που πρέπει να ληφθεί από το Μόνιμο Τμήμα, με βάση το σχέδιο απόφασης που έχει καταρτίσει ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας που χειρίζεται την υπόθεση (α. 12&1 του Κανονισμού). Κατά τον ίδιο τρόπο που το κάνει το Μόνιμο Τμήμα, έτσι και οι Εποπτεύοντες Ευρωπαίοι Εισαγγελείς, μετά από εντολή του μόνιμου Τμήματος, δίνουν οδηγίες στον επιληφθέντα Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα και σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, προκειμένου οι έρευνες και οι διώξεις να είναι αποτελεσματικές, η απονομή της δικαιοσύνης αποτελεσματική και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας συνεκτική (α. 12&4 του Κανονισμού). Σε περίπτωση που το εθνικό δίκαιο κράτους-μέλους προβλέπει εσωτερική επανεξέταση ορισμένων πράξεων του Ευρωπαίου Εντεταλμένου Εισαγγελέα, στο πλαίσιο της δομής της εθνικής

εισαγγελίας , αυτή γίνεται στα πλαίσια της εποπτικής εξουσίας του Εποπτεύοντος Ευρωπαϊού Εισαγγελέα, με τη επιφύλαξη των εξουσιών του εποπτείας και παρακολούθησης του Μόνιμου Τμήματος (α. 12&4 του Κανονισμού). Σε αδρές γραμμές ,οι Ευρωπαίοι Εισαγγελίας έχουν ρόλο συνδέσμου επικοινωνίας και διαύλου πληροφοριών μεταξύ των μόνιμων τμημάτων και των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων στα αντίστοιχα κράτη-μέλη καταγωγής. Παρακολουθούν την εκτέλεση των καθηκόντων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στα αντίστοιχα κράτη-μέλη τους, σε στενή διαβούλευση με τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς και φροντίζουν να παρέχονται από την Κεντρική Εισαγγελία στους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς και αντιστρόφως, όλες οι σχετικές πληροφορίες (α. 12&5 του Κανονισμού). Τέλος και ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας ακολουθεί την καθοδήγηση και τις εντολές του Μόνιμου Τμήματος που έχει αναλάβει την υπόθεση καθώς και τις εντολές του Εποπτεύοντος Ευρωπαϊού Εισαγγελέα (α. 13&2 του Κανονισμού).

Η παραπάνω αλληλουχία εποπτείας και εντολών ,που παίρνοντας πυραμοειδές σχήμα αντανakλά την κλίμακα εξουσίας από τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα (που προΐσταται του Κεντρικού Επιπέδου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας) μέχρι τον Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα (που λειτουργεί στο Αποκεντρωμένο Επίπεδο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, δηλαδή στο κράτος-μέλος), που διαμορφώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε ο πρώτος και τα αρμόδια όργανα να είναι ενήμεροι για την πορεία των υποθέσεων που επιλαμβάνεται η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΥΛΙΚΟΥ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Καταλυτικό ρόλο στην κεντρική διαχείριση όπως περιεγράφηκε αμέσως ανωτέρω ,διαδραματίζει η ψηφιοποίηση των εργασιών της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Έτσι ο Κανονισμός προβλέπει ότι οι εργασίες θα πρέπει καταρχήν να εκτελούνται σε ηλεκτρονική μορφή και ότι πρέπει να δημιουργηθεί σύστημα διαχείρισης υποθέσεων που θα ανήκει στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και θα τελεί υπό την διαχείρισή της. Οι πληροφορίες στο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες που λαμβάνονται για ενδεχόμενη διάπραξη αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, καθώς και πληροφορίες από τις δικογραφίες , ακόμα κι όταν αυτές έχουν κλείσει. Κατά τη δημιουργία του συστήματος διαχείρισης υποθέσεων η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε το σύστημα να της επιτρέπει να λειτουργεί ως ενιαία υπηρεσία , στην οποία οι δικογραφίες που διαχειρίζονται οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς είναι διαθέσιμες στην Κεντρική Εισαγγελία για την άσκηση των καθηκόντων της που αφορούν την λήψη αποφάσεων ,την παρακολούθηση , την καθοδήγηση και την εποπτεία (σκέψη 47 του Κανονισμού). Ορίζεται ακόμη ,ότι οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς δύνανται να λαμβάνουν κάθε σχετική πληροφορία η οποία βρίσκεται αποθηκευμένη σε εθνικές βάσεις δεδομένων που περιέχουν στοιχεία για ποινικές έρευνες και για την επιβολή του νόμου, καθώς επίσης και σε άλλα συναφή μητρώα δημόσιων αρχών υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν βάσει του εθνικού δικαίου σε αντίστοιχες υποθέσεις . Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δύναται επίσης να λαμβάνει κάθε σχετική πληροφορία εντός του πεδίου της αρμοδιότητάς της η οποία βρίσκεται αποθηκευμένη σε βάσεις δεδομένων και μητρώα των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης (α. 43 του Κανονισμού). Επομένως ,η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δημιουργεί σύστημα διαχείρισης

υποθέσεων, του οποίου η τήρηση και η διαχείριση γίνονται σύμφωνα με τους κανόνες του κανονισμού και του Κανονισμού Διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Το σύστημα διαχείρισης υποθέσεων περιλαμβάνει την διαχείριση των ερευνών και διώξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (διαχείριση πληροφοριών ,στήριξη ερευνών διασυνοριακών υποθέσεων),την πρόσβαση της Κεντρικής Υπηρεσίας και των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων στις πληροφορίες που αφορούν τις έρευνες και τις διώξεις, την δυνατότητα διασταύρωσης των πληροφοριών και την άντληση δεδομένων για επιχειρησιακή ανάλυση και στατιστικούς σκοπούς , την διευκόλυνση της παρακολούθησης για να διασφαλίζεται η σύννομη επεξεργασία των επιχειρησιακών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επίσης το σύστημα διαχείρισης υποθέσεων μπορεί να συνδεθεί με το σύστημα Ασφαλούς Τηλεπικοινωνιακής Σύνδεσης που προβλέπεται από την απόφαση 2008/976/ΔΕΥ (α. 9) του Συμβουλίου. Το Σύστημα Διαχείρισης περιλαμβάνει , μητρώο πληροφοριών που λαμβάνει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (και κάθε απόφασης που αφορά τις πληροφορίες αυτές, κατάλογο των δικογράφων, όλες τις πληροφορίες από τις δικογραφίες που έχουν αποθηκευτεί ηλεκτρονικά στο Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων πχ αποδεικτικά στοιχεία (α. 44 του Κανονισμού). Επομένως το σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία της δικογραφίας, που μπορούν να αποθηκευτούν ηλεκτρονικά, προκειμένου να μπορέσει η Κεντρική Υπηρεσία ,να ασκήσει τα καθήκοντά της σύμφωνα με τον Κανονισμό. Ο επιληφθείς Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας διασφαλίζει ότι το περιεχόμενο των πληροφοριών ,στο Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων ,αντανακλά ανά πάσα στιγμή το περιεχόμενο της δικογραφίας, ιδίως ότι επιχειρησιακά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων , διαγράφονται ή διορθώνονται, κάθε φορά που τα εν λόγω δεδομένα διαγράφονται ή διορθώνονται στην αντίστοιχη δικογραφία (α. 45&3 του Κανονισμού).

Είναι προφανές ότι αυτού του επιπέδου η ψηφιοποίηση επιτρέπει στους φορείς της ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ,να έχουν συνεχή πρόσβαση στα στοιχεία που χειρίζονται και να σχηματίζουν πλήρη άποψη για την πορεία των υποθέσεων. Αποτέλεσμα είναι η δυνατότητα ταχείας και ορθής διαχείρισή τους.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ , ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΕ, ΜΕ ΤΑ Κ.Μ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ , ΜΕ ΤΡΙΤΑ ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Προκειμένου να λειτουργεί αποτελεσματικά η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, προϋποτίθεται η συνεργασία με τα κράτη-μέλη (που συμμετέχουν στο συγκεκριμένο θεσμό ενισχυμένης συνεργασίας). Η θέληση δηλαδή, των κρατών μελών, να εισφέρουν όλες τις πληροφορίες και όλα τα στοιχεία αναφορικά με την τέλεση εγκλήματος που παραβιάζει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, πρέπει να είναι δεδομένη. Ο λόγος είναι απλός και συνίσταται στο ότι το κράτος-μέλος (ή και περισσότερα κράτη-μέλη παράλληλα, ανάλογα με το είδος της υπόθεσης και την ύπαρξη ή μη διακρατικών στοιχείων) είναι το πεδίο στο οποίο εκδηλώνεται η παραβατική συμπεριφορά (κάποιες φορές βέβαια θα πρόκειται και για διαφθορά στο επίπεδο των ενωσιακών οργάνων) . Είναι ο διαχειριστής των χρημάτων της Ένωσης. Των χρημάτων που είτε διοχετεύονται ως επιδοτήσεις στον ίδιο τον κρατικό μηχανισμό ή στους ιδιώτες, είτε ως έσοδα που δικαιούται η Ένωση δεν φτάνουν ποτέ σ' αυτή γιατί παραμένουν στο κράτος-μέλος κοκ. Εάν λοιπόν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν επιτύχει την αμείωτη συνεργασία με τον φορέα εξουσίας (το κράτος-μέλος) στο πεδίο και υπ' ευθύνη του οποίου σημειώνεται η εν λόγω εγκληματική συμπεριφορά, είναι εκ προοιμίου βέβαιο, πως δεν θα επιτελέσει και την λειτουργία για την οποία συστήθηκε, δηλαδή την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Για τον λόγο αυτό ο Κανονισμός υιοθετεί και τις ανάλογες προβλέψεις. Σημαντική είναι επίσης, σε πρακτικό επίπεδο και η σχέση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με τα όργανα και οργανισμούς της Ένωσης αλλά και διεθνείς οργανισμούς με τους οποίους η Ένωση διατηρεί σχέση συνδρομής. Αυτός είναι και ο λόγος που ο κανονισμός ρυθμίζει την βάση συνεργασίας μαζί τους.

Οι εθνικές αρχές των κρατών-μελών , όλα τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της Ένωσης , έχουν καθήκον να συμμορφώνονται

πλήρως προς την υποχρέωσή τους να ενημερώνουν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία σε περίπτωση υποψίας τέλεσης αξιόποινης πράξης που εμπίπτει στην αρμοδιότητά της. Προς τούτο εφαρμόζουν τις ισχύουσες διαδικασίες υποβολής εκθέσεων και πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς προκαταρκτικής αξιολόγησης των καταγγελιών που τους υποβάλλονται. Τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της Ένωσης μπορούν για το σκοπό αυτό να χρησιμοποιούν την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) (σκέψεις 51,52,53 του Κανονισμού).

Εξάλλου σύμφωνα με το α. 86 ΣΛΕΕ η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συστήνεται εκ της Eurojust και για τον λόγο αυτό ο Κανονισμός δημιουργεί στενή σχέση και αμοιβαία συνεργασία μεταξύ τους (σκέψη 10 του Κανονισμού). Πρέπει να συνεργάζονται σε επιχειρησιακά ζητήματα, έρευνες, ανταλλαγή πληροφοριών κοκ (σκέψη 102 του Κανονισμού). Βασικοί άξονες είναι η αμοιβαία συνεργασία, η ανάπτυξη επιχειρησιακών, διοικητικών και διαχειριστικών σχέσεων μεταξύ τους. Ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας και ο Πρόεδρος της Eurojust συνεδριάζουν σε τακτική βάση. Σε διασυνοριακές υποθέσεις η συνεργασία αυτή μπορεί να συνίσταται σε ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διαβίβαση και εκτέλεση αποφάσεων (από την Eurojust ή το εθνικό μέλος της), συνδρομή στην διαβίβαση και εκτέλεση αποφάσεων ή αιτήσεων για αμοιβαία δικαστική συνεργασία κλ. Σημαντικότερη ρύθμιση είναι αυτή που επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να έχει έμμεση πρόσβαση στις πληροφορίες του συστήματος διαχείρισης υποθέσεων της Eurojust - σύστημα σύμπτωσης και απουσίας σύμπτωσης - ώστε αν εντοπιστεί αντιστοιχία δεδομένων να υπάρξει και η αντίστοιχη ειδοποίηση (βλ. αναλυτικότερα α. 100 του Κανονισμού).

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συνεργάζεται στενά και με τα άλλα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης προκειμένου να διευκολύνεται η άσκηση των καθηκόντων της που απορρέουν απ' τον Κανονισμό και να συνάπτει όπου απαιτείται επίσημες συμφωνίες για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων που θα διέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης και οργανισμούς της, αλλά και με τις αρχές τρίτων χωρών και με διεθνείς οργανισμούς. Πρόκειται ιδίως για διευκολύνσεις τεχνικής και

επιχειρησιακής φύσης, ανταλλαγή πληροφοριών κοκ (α. 99 του Κανονισμού). Συνάπτει σχέση συνεργασίας με την Επιτροπή με στόχο τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Παρέχει πληροφορίες σε ενδιαφερόμενο θεσμικό ή μη , όργανο ή οργανισμό της Ένωσης και στα άλλα (εκτός της ίδιας της Ένωσης) θύματα της πράξης , προκειμένου να μπορούν να λαμβάνουν μέτρα διοικητικά και προληπτικά , να παρίστανται στην δίκη ως πολιτικώς ενάγοντες, να εισπράττουν τα ποσά που οφείλονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης κλπ (α. 103 του Κανονισμού).

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην συνεργασία με την Ευρώπη και την OLAF, για να αποφεύγεται η αλληλοεπικάλυψη δραστηριοτήτων και να μπορεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να λαμβάνει τις συναφείς πληροφορίες που βρίσκονται στην κατοχή των εν λόγω οργανισμών και επιπλέον να αξιοποιεί τα αναλυτικά συμπεράσματα τους για συγκεκριμένες έρευνες (σκέψη 100 του Κανονισμού). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία πρέπει να μπορεί να λαμβάνει κάθε σχετική πληροφορία σχετικά με υπόθεση της αρμοδιότητάς της , που βρίσκεται σέ βάσεις δεδομένων και μητρώα των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης (σκέψη 101 του Κανονισμού). Συνάπτει στενή σχέση με την Ευρώπη. Μπορεί να αιτείται την λήψη πληροφοριών που διαθέτει, για τον σκοπό των ερευνών της για αδίκημα της αρμοδιότητάς της και παροχή αναλυτικής υποστήριξης σε συγκεκριμένη έρευνα (α. 102 του Κανονισμού).

Ειδική περίπτωση αποτελεί η OLAF καθώς (όπως αναφέρθηκε ανωτέρω) πεδίο που της ανήκε στο παρελθόν, μεταβιβάζεται πλέον στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Τα δύο όργανα πρέπει να διατηρούν στενή σχέση συνεργασίας ,ώστε να μην υπάρχει ενδεχόμενο αλληλοεπικάλυψης της δράσης τους . Η OLAF δεν μπορεί να κινεί διοικητικές έρευνες για υποθέσεις με τις οποίες ασχολείται η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, ενώ μπορεί να λάβει πρωτοβουλία έναρξης δικής της διοικητικής έρευνας μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (σκέψη 103 του Κανονισμού). Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και OLAF διατηρούν στενή σχέση, αμοιβαία συνεργασία , πραγματοποιούν ανταλλαγή πληροφοριών και κάνουν χρήση κάθε διαθέσιμου μέσου για τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Μπορεί να ζητηθεί απ' την OLAF η υποστήριξη υπό μορφή εγκληματολογικών αναλύσεων , εμπειρογνωσίας, επιχειρησιακής υποστήριξης διεξαγωγή διοικητικών ερευνών κα. Η Ευρωπαϊκή

Εισαγγελία έχει έμμεση πρόσβαση στις πληροφορίες του συστήματος διαχείρισης υποθέσεων της OLAF (σύστημα σύμπτωσης/απουσίας σύμπτωσης) και λαμβάνει μέτρα ώστε και η OLAF να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες του συστήματος διαχείρισης υποθέσεων βάση του συστήματος σύμπτωσης /απουσίας σύμπτωσης (βλ. αναλυτικότερα α. 101 του Κανονισμού).

Σε ότι αφορά τρίτες χώρες (εκτός ΕΕ) και διεθνείς οργανισμούς, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, εάν κρίνεται αναγκαίο για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, πρέπει να μπορεί να συνάπτει μαζί τους σχέσεις συνεργασίας (σκέψη 108 του Κανονισμού). Επίσης, σ' ότι αφορά πολυμερείς συμφωνίες με τρίτα κράτη (και έως ότου συναφθούν νέες) τα κράτη μέλη οφείλουν, με βάση την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας (α. 4&3 ΣΕΕ) και εφόσον το τρίτο κράτος το αποδέχεται, να αναγνωρίζουν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ως αρμόδια αρχή (βλ. λεπτομερέστερα σκέψη 109 του Κανονισμού). Οι συμφωνίες με αρχές τρίτων χωρών και διεθνείς οργανισμούς αφορούν ιδίως ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών και την απόσπαση υπαλλήλων-συνδέσμων στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Χρήσιμος είναι και ο ορισμός σημείων επαφής σε τρίτες χώρες, ώστε να διευκολύνονται οι επιχειρησιακές αποστολές της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Οι διεθνείς συμβάσεις της Ένωσης με τρίτες χώρες δεσμεύουν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Εάν δεν υπάρχουν τέτοιες και εφόσον το επιτρέπουν οι τρίτες χώρες, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αναγνωρίζεται από αυτές ως αρμόδια αρχή για ζητήματα αρμοδιότητάς της, αναφορικά με τις πολυμερείς συμβάσεις που έχουν συναφθεί με τα κράτη-μέλη. Ελλείψει διεθνών συμφωνιών, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας με βάση και την εξουσία που έχει στο κράτος καταγωγής του (μέλος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας), μπορεί να ζητά από τρίτες χώρες, δικαστική συνδρομή για ποινικές υποθέσεις, με βάση τις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει μ' αυτές το κράτος καταγωγής του. Τα τρίτα κράτη ενημερώνονται ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που του αποστέλλονται θα χρησιμοποιηθούν από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Εάν δεν υπάρχει συμφωνία της τρίτης χώρας με την ΕΕ ή πολυμερής συμφωνία με τα κράτη-μέλη, η διμερής συμφωνία με το κράτος-μέλος που αφορά η υπόθεση, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να ζητήσει εξ' ιδίου δικαίου δικαστική συνδρομή από τρίτες χώρες (βλ. αναλυτικότερα α. 104 του Κανονισμού).

Αναφορικά με τα κράτη-μέλη που δεν συμμετέχουν στη Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, ας αναφέρουμε ότι δεν δεσμεύονται από τον Κανονισμό. Όμως, η Επιτροπή εφόσον χρειαστεί, υποβάλλει προτάσεις προκειμένου να εξασφαλίζεται αποτελεσματική δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων, μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των κρατών μελών της ΕΕ τα οποία δεν συμμετέχουν στη ενισχυμένη συνεργασία. Αναφερόμαστε βασικά σε κανόνες που σχετίζονται με την δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων και την παράδοση (εφόσον μάλιστα υπάρχει κερτημένο στην Ένωση) και στο καθήκον καλόπιστης συνεργασίας σύμφωνα με το α. 4&3 ΣΕΕ (σκέψη 110 του Κανονισμού). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί αν συνάπτει συμφωνίες συνεργασίας με τα κράτη-μέλη που δεν συμμετέχουν σ' αυτή ιδίως για ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών και την απόσπαση υπαλλήλων/συνδέσμων στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Μπορεί επίσης να ορίζει σε συνεννόηση με τις αρχές αυτών των κρατών-μελών σημεία επαφής σ' αυτά με στόχο την διευκόλυνση της μεταξύ τους συνεργασίας (βλ. αναλυτικότερα α, 105 του κανονισμού).

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

Ο Κανονισμός ορίζει και την καθ' ύλην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αναφέροντας τα εγκλήματα τα οποία έχει εξουσία να διώκει. Πρόκειται για τις αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Οι εξουσίες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι η έρευνα, η δίωξη και η παραπομπή στην δικαιοσύνη, των δραστών και των συνεργών τους. Για τους λόγους αυτούς ασκεί εισαγγελικά καθήκοντα στα αρμόδια δικαστήρια των κρατών-μελών (σκέψη 11 και α. 4 του Κανονισμού). Για την περιγραφή των εγκλημάτων ο Κανονισμός παραπέμπει στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2017. Η Οδηγία αφορά την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Επίσης ο κανονισμός ορίζει , ότι εκτός από τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στην οδηγία , η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει αρμοδιότητα και για τις αξιόποινες πράξεις που συνδέονται άρρηκτα με τις πράξεις της Οδηγίας (α. 22&3 του Κανονισμού). Επιπρόσθετα έχει αρμοδιότητα και για αξιόποινες πράξεις που αφορούν τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση , εφόσον το επίκεντρο της δραστηριότητας της οργάνωσης είναι η τέλεση των παραπάνω πράξεων, για τις οποίες είναι αρμόδια η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (α. 22&2 του Κανονισμού). Επέκταση της αρμοδιότητας της, σε σοβαρά αδικήματα με διασυνοριακή διάσταση ,είναι δυνατή ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (βλ. Κανονισμό σκέψεις 11, 55, 56 ως προς την έννοια των συνδεδεμένων πράξεων και 58, 59 ως προς την προτεραιότητα της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας έναντι των κρατών-μελών).

Ο Κανονισμός θεσπίζει συντρέχουσα αρμοδιότητα (υπέρ) της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των κρατών-μελών ,ως προς τα εγκλήματα αρμοδιότητας της πρώτης, ώστε αυτή έχει το δικαίωμα ανάληψης (σκέψη 13 του Κανονισμού).

ΕΥΡΩΠΑΤΗ

Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 περιγράφει τις πράξεις που συνιστούν βλάβη των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ:

Η Απάτη εις βάρος των Οικονομικών Συμφερόντων της ΕΕ (α. 3 της Οδηγίας).

Η από πρόθεση απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Αυτή έχει τέσσερις μορφές.

Πρώτη περίπτωση.

Όταν αφορά τις δαπάνες (που δεν συνίστανται σε προμήθειες) , απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης είναι (η με πράξη ή παράλειψη),

Α) η χρήση ή υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων , με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της ή

Β) η αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης με τα αυτά αποτελέσματα ή

Γ) η κατάχρηση αυτών των πόρων ή στοιχείων ενεργητικού για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς.

Δεύτερη περίπτωση.

Όσον αφορά τις δαπάνες που σχετίζονται με προμήθειες ,κάθε ενέργεια ή παράλειψη , όταν διαπράττεται με σκοπό την αποκόμιση παράνομου περιουσιακού οφέλους για τον δράστη ή άλλον , ζημιώνοντας τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης σχετικά με τα υπό στοιχεία Α,Β και Γ της πρώτης περίπτωσης απάτης.

Τρίτη περίπτωση.

Όσον αφορά τα έσοδα, εκτός από τα έσοδα που προκύπτουν από τους ίδιους φόρους ΦΠΑ κάθε ενέργεια ή παράλειψη σχετικά με:

Α) την χρήση ή την υποβολή ψευδών , ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων , με αποτέλεσμα την παράνομη μείωση των πόρων του προϋπολογισμού της Ένωσης ή των προϋπολογισμών των οποίων η διαχείριση ασκείται απ' την Ένωση ή για λογαριασμό της και κατά τα λοιπά ισχύουν τα υπό στοιχεία Β και Γ αναφερόμενα της πρώτης και δεύτερης περίπτωσης της απάτης.

Τέταρτη περίπτωση.

Όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τους ίδιους φόρους ΦΠΑ , κάθε ενέργεια ή παράλειψη με αντικείμενο άνω των 10.000.000 ευρώ (α.22 του Κανονισμού), διαπραχθείσα σε διασυνοριακές πρακτικές εξαπάτησης σχετικά με:

Α) τη χρήση ή την υποβολή ψευδών , ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων που σχετίζονται με τον ΦΠΑ, με αποτέλεσμα την μείωση των πόρων του προϋπολογισμού της Ένωσης, ή

Β)την αποσιώπηση πληροφοριών που συνδέονται με τον ΦΠΑ κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης , με τα αυτά αποτελέσματα ή

Για την ορθή παρουσίαση των δηλώσεων ΦΠΑ για τους σκοπούς της δόλιας συγκάλυψης ,της μη καταβολής ή της παράνομης σύστασης δικαιωμάτων στις επιστροφές ΦΠΑ.

ΑΛΛΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (α. 4 της Οδηγίας)

1.Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ,με αντικείμενο περιουσιακά στοιχεία παρερχόμενα από τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται απ' την Οδηγία.

2. Η εκ προθέσεως παθητική δωροδοκία . Δηλαδή, η πράξη δημόσιου λειτουργού που ζητά ή λαμβάνει άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτον ,πάσης φύσεως ωφελήματα ή δέχεται υπόσχεση τέτοιου ωφελήματος, προκειμένου να ενεργήσει , ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ,κατά τρόπο που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

3. Η εκ προθέσεως ενεργητική δωροδοκία. Πρόκειται για την πράξη προσώπου που υπόσχεται, προσφέρει ή δίνει ,άμεσα ή με την μεσολάβηση τρίτου, πάσης φύσεως ωφελήματα σε δημόσιο λειτουργό , για τον εαυτό του ή για τρίτον, προκειμένου να ενεργήσει ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του ,κατά τρόπο που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

4. Η εκ προθέσεως υπεξαίρεση. Αυτή είναι η πράξη δημόσιου λειτουργού στον οποίο έχει ανατεθεί, άμεσα ή έμμεσα η διαχείριση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού, κατά την οποία δεσμεύει ή εκταμιεύει πόρους ή ιδιοποιείται ή χρησιμοποιεί στοιχεία ενεργητικού αντιθέτως προς τον σκοπό για τον οποίο αυτά προορίζονταν κατά τρόπο που ζημιώνει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

5. Υποκίνηση, Υποβοήθηση, Συνέργεια, Απόπειρα (α. 6 της Οδηγίας).

Η υποκίνηση, δηλαδή η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση και συνέργεια, δηλαδή τόσο η απλή όσο και η άμεση συνέργεια, αλλά και η απόπειρα των παραπάνω πράξεων είναι επίσης αξιόποινες.

Ευθύνη των Νομικών Προσώπων (α. 6 της Οδηγίας).

Τα νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη για τα παραπάνω ποινικά αδικήματα, όταν διαπράττονται προς όφελός τους, από οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, έχει δηλαδή εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου ή λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του ή εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

Επίσης τα νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από τα πρόσωπα που αναφέρονται αμέσως ανωτέρω κατέστησε δυνατή τη διάπραξη, από πρόσωπο που τελεί υπό τη εξουσία του, οποιουδήποτε από τα ανωτέρω αναφερόμενα αδικήματα.

Στην περίπτωση των νομικών προσώπων, η Οδηγία αφήνει στα κράτη-μέλη την ευχέρεια επιλογής του είδους των κυρώσεων (ποινικής φύσης ή μη), διότι η ικανότητα ποινικής ευθύνης των νομικών προσώπων δεν αντιμετωπίζεται ενιαία από τα ποινικά συστήματα των κρατών-μελών. Επομένως, καθώς στην χώρα μας αναγνωρίζεται ποινική ευθύνη μόνο σε φυσικά πρόσωπα και όχι σε νομικά, οι κυρώσεις δεν είναι ποινικής, παρά διοικητικής φύσης (πρόστιμα, αποκλεισμός από δημόσιες παροχές κλπ).

ΣΧΕΣΕΙΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΪΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εισέρχεται βαθιά σε παραδοσιακά «εθνικά ύδατα» και ασκεί εξουσίες που μέχρι την θέσπισή της αποτελούσαν τον σκληρό πυρήνα της εθνικής (ποινικής) εξουσίας. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την υιοθέτηση διατάξεων (και πνεύματος) συνεργασίας με τις εθνικές έννομες τάξεις ,περικειμένου να επιτυγχάνεται το βέλτιστο αποτέλεσμα κατά τον χειρισμό των υποθέσεων και να αποφεύγονται έριδες μεταξύ ευρωπαϊκών και εθνικών αρχών, αφού αυτές οδηγούν προοδευτικά σε πολιτικές αντιθέσεις ,ανάμεσα στην ΕΕ και στα κράτη-μέλη.

Πλήθος αναφορών του κανονισμού, δίνουν το στίγμα του νομοθετήματος αυτού, το οποίο είναι ο σεβασμός του εθνικού δικαίου και της εθνικής εξουσίας, αλλά με σταθερό προσανατολισμό στην ορθή κι αποτελεσματική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ,με βάση τις εξουσίες που της έχουν πια αναγνωριστεί. Έτσι ,αναφέρεται με σαφήνεια ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν θίγει τα εθνικά συστήματα των κρατών-μελών σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης των ποινικών ερευνών (σκέψη 15 του Κανονισμού). Η δομή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι τέτοια που εκπροσωπούνται σ' αυτή όλα τα εθνικά νομικά συστήματα και οι παραδόσεις των κρατών μελών . Ο χειρισμός των ερευνών και των διώξεων στα αντίστοιχα κράτη μέλη τους γίνεται από εισαγγελείς με γνώση των συστημάτων αυτών (σκέψη 20 του Κανονισμού). Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς λειτουργούν εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στο έδαφος των κρατών-μελών και είναι λειτουργικά και νομικά ανεξάρτητοι σε σχέση με το νομικό καθεστώς που ρυθμίζει την κατάσταση των εθνικών λειτουργιών . Μ' όλα ταύτα , οι παραπάνω εισαγγελείς είναι και μέλη της εισαγγελικής αρχής του κράτους-μέλους τους ,επομένως το κράτος-μέλος οφείλει να τους απονέμει εξουσίες τουλάχιστον ίδιες με εκείνες των εθνικών εισαγγελέων (σκέψη 32 του Κανονισμού). Αναγνωρίζεται ο καθοριστικός ρόλος του Συμβουλίου («εθνικό» όργανο της ΕΕ⁹³) στην

⁹³ Βλ. Γ.-Ε. Φ. Καλαβρός -Θ.Γ. Γεωργόπουλος, *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης- Θεσμικό Δίκαιο Τόμος 1*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 119, για τα όργανα της ΕΕ.

επιλογή Ευρωπαϊού Γενικού Εισαγγελέα, εφόσον αναγνωρίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα μείνει στενά συναρθρωμένη με τις εθνικές νομικές δομές, θα ασκεί καθήκοντα σε διαδικασίες όπου οι περισσότεροι φορείς θα είναι εθνικοί (αστυνομία, δικαστήρια κοκ) και ότι έχει εξουσία λήψεως αποφάσεων που έχουν άμεσες συνέπειες για τις δικαστικές δομές των κρατών-μελών (σκέψη 41 του Κανονισμού). Το ίδιο ισχύει και για την θέση του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα, που συνδέεται (λειτουργικά) με το κράτος-μέλος καταγωγής του, την ίδια ώρα που είναι μέλος του Συλλογικού Οργάνου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (σκέψη 42 του Κανονισμού). Επίσης, μολονότι οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς υπάγονται στον πειθαρχικό έλεγχο του Συλλογικού Οργάνου, ο Κανονισμός αναγνωρίζει ότι αφού διατηρούν παράλληλα την ιδιότητα του λειτουργού στην χώρα τους, οι εθνικές πειθαρχικές διατάξεις εφαρμόζονται επίσης, αρκεί να μην συνδέονται με τις αρμοδιότητες που τους απονέμει ο Κανονισμός (σκέψη 46 του Κανονισμού).

Επιπρόσθετα, λαμβάνεται πρόνοια σε ότι αφορά την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας από τις εθνικές αρχές. Οι τελευταίες πρέπει να ενημερώνουν αμελλητί την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία για κάθε συμπεριφορά η οποία ενδέχεται να συνιστά αξιόποινη πράξη αρμοδιότητάς της. Από την πλευρά της η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει κι αυτή να ενημερώνει τις εθνικές αρχές, όταν η πράξη δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά της αλλά έχει στοιχεία ότι είναι αξιόποινη και ανήκει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή (σκέψη 48 του Κανονισμού). Αλλά και πληροφορίες για αξιόποινες πράξεις αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, διαβιβάζονται από τις εθνικές αρχές στην πρώτη. Οι ιδιώτες μπορούν να αποτελούν πηγή πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (σκέψη 49 του Κανονισμού). Αναφορικά με τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος⁹⁴, τον φόβο μαρτυρίας και γενικότερα την διευκόλυνση της καταγγελίας των εγκλημάτων αρμοδιότητας Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να προβλέπουν στο εθνικό τους δίκαιο, αποτελεσματικές διαδικασίες καταγγελίας. Στόχος η προστασία της σωματικής ακεραιότητας των μαρτύρων και η αποφυγή δυσμενών

⁹⁴ Βλ. Κριτική επιλογή και παρουσίαση νομοθετημάτων Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 Προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης, ΕυΔικ. 1/2020, 95 αλλά και Άγγελου Ι. Κωνσταντινίδη, Προστατευόμενοι μάρτυρες και Μάρτυρες Δημοσίου Συμφέροντος, ΠΧρ, 2019, 241.

συνεπειών στην επαγγελματική τους κατάσταση (σκέψη 50 του κανονισμού).

Κατά την διάρκεια της προόδου της υπόθεσης (διεξαγωγή ερευνών, άσκηση ποινικής δίωξης) προκύπτουν περεταίρω πρακτικά θέματα προς ρύθμιση. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εφοδιάζεται με την δυνατότητα παραπομπής σε εθνικές αρχές, μιας υπόθεσης που κατά την κρίση της δεν υπάγεται στην δική της αρμοδιότητα. Μετά από αυτό οι εθνικές αρχές μπορούν να ασκήσουν όλες τις εξουσίες σχετικά με το αδίκημα. Όταν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία επαλειφθεί μιας υπόθεσης, αυτή εκδικάζεται στα εθνικά δικαστήρια. Έτσι πράξεις δικονομικού καταναγκασμού, όπως οι έρευνες, πραγματοποιούνται στα πλαίσια του κράτους-μέλους, λχ από ανακριτικούς υπαλλήλους του κράτους-μέλους, υπό τις εντολές το Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα. Ακόμη πιθανότατα απαιτείται και άδεια εθνικού δικαιοδοτικού οργάνου για την διενέργειά τους. Για τους λόγους αυτούς ο κανονισμός διατυπώνει τη παραδοχή πως σε τέτοιες περιπτώσεις, αν και πρόκειται για διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, θα υπόκεινται παρόλα αυτά στις προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου (σκέψη 87 επ του Κανονισμού).

Χωρίς λοιπόν να αναφέρουμε εξαντλητικά τις ρυθμίσεις του Κανονισμού που αναφέρονται στις σχέσεις τις Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με τα κράτη-μέλη, αυτές θα λέγαμε ότι διαμορφώνονται έτσι, ώστε να είναι σαφής η έκταση της εξουσίας και αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και να δυνατή η αλληλοσυμπλήρωση της δράσης της και των κανόνων που τη διέπουν, με την δράση και τους κανόνες των κρατών-μελών.

ΝΟΜΟΣ 4596/2019 ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΟ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

Μετά την Οδηγία και τον Κανονισμό που θεσπίζουν το νομικό πλαίσιο του νεοπαγούς θεσμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας , ψηφίστηκε ο νόμος 4596/19 ,που στα άρθρα 16 ως 21 προβλέπει κάποιες βασικές ρυθμίσεις για τον Ευρωπαίο Εισαγγελέα.

Στον νόμο επαναλαμβάνονται κάποια σημεία του Κανονισμού, υιοθετούνται συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής των Ελλήνων εισαγγελέων που θα υπηρετήσουν στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις των ελληνικών αρχών απέναντί της.

Στο α. 17 αναφέρεται, ότι οι Έλληνες Ευρωπαίοι Εισαγγελείς εδρεύουν στο μόνιμο τμήμα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στην Ελλάδα και ενεργούν για λογαριασμό του. Εποπτεύουν τις έρευνες και τις διώξεις για τις οποίες είναι αρμόδιοι οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς της χώρας . Καταρτίζουν συνοπτική αναφορά και προτείνουν τις βέλτιστες αποφάσεις για τις συγκεκριμένες υποθέσεις ,με βάση σχέδια αποφάσεων των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων. Είναι ο σύνδεσμος μεταξύ των μόνιμων τμημάτων , των Εντεταλμένων Εισαγγελέων και του ελληνικού κράτους. Προάγουν την επικοινωνία και συνεννόηση μεταξύ των αρχών αυτών , γνωστοποιούν τις όποιες πληροφορίες , φροντίζουν να παρέχεται από την εθνική εισαγγελία στους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς (και το αντίστροφο) η αναγκαία ενημέρωση και εποπτεύουν την δράση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στην Ελλάδα σε συνεργασία με τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς (αρ. 17 ν. 4596/19).

Περαιτέρω προβλέπονται κάποια ελάχιστα προσόντα, προκειμένου να διοριστεί ένας εισαγγελέας στην θέση του Έλληνα Ευρωπαίου Εισαγγελέα (α. 18 ν. 4596/19). Αυτά διασφαλίζουν την ικανότητα αποτελεσματικής άσκησης των καθηκόντων του και αφορούν την ηλικιακή ωριμότητα, την εμπειρία στο αντικείμενο της οικονομικής εγκληματικότητας και την ηθική του υποψηφίου. Επομένως , υποψήφιοι μπορούν να είναι εισαγγελείς από τον βαθμό του

εισαγγελέα πρωτοδικών (με τουλάχιστον πενταετή υπηρεσία στον βαθμό αυτό και όχι λχ οι αντεισαγγελείς πρωτοδικών) και μέχρι τον βαθμό του εισαγγελέα εφετών (θα πρέπει όμως να υπολείπονται δέκα ή περισσότερα έτη έως την αποχώρησή του).

Θα πρέπει ίσως να σημειώσουμε, ότι τα ηλικιακά όρια, είναι αρκούντως δικαιολογημένα στην περίπτωση που το όριο τίθεται σ' ότι αφορά στην ελάχιστη απαιτούμενη εμπειρία του εισαγγελικού λειτουργού. Είναι θεμιτό να επιδιώκεται η επιλογή προσώπων με κάποια ελάχιστη εμπειρία, αφού η οικονομική εγκληματικότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να συνίσταται σε πολύπλοκες οικονομικές υποθέσεις. Παρόλα αυτά, δεν ισχύει το ίδιο όταν συζητάμε για τα ανώτατα ηλικιακά όρια. Αυτά θα μπορούσαμε να πούμε ότι θίγουν τα συνταγματικά δικαιώματα στην ισότητα, στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και στην εργασία (βλ. α.4&1, 5&1, 22&1 του Συντάγματος και α.15, 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Είναι ορθό να μπορεί να επιδιώξει την θέση του Έλληνα Ευρωπαίου Εισαγγελέα, όποιος εισαγγελικός λειτουργός έχει την ικανότητα να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στις ανάγκες της, χωρίς η ηλικία του να αποτελεί από μόνη της (αμάχητο) τεκμήριο περί του αντιθέτου. Σε κάθε περίπτωση, δεν θα πρέπει να δίνεται η εντύπωση εισαγγελικών λειτουργών πρώτης και δεύτερης διαλογής, με τους πρώτους να απορροφώνται προνομιακά από τις υπηρεσίες της Ένωσης.

Παράλληλα απαιτείται να μην συντρέχουν στο πρόσωπο του υποψηφίου, χαρακτηριστικά που θέτουν υπό αμφισβήτηση το ήθος του.

Έτσι θα πρέπει να παρέχει εχέγγυα ανεξαρτησίας. Ο ορισμός αυτός του νόμου είναι σχετικά αόριστος και θα κρίναμε ορθό να γίνει αντιληπτός με βάση το ποινικό δικονομικό μας δίκαιο και τις διατάξεις του για τον αποκλεισμό, την εξαίρεση και την αποχή δικαστικών προσώπων⁹⁵ όπως ισχύουν λχ όταν υφίστανται προσωπικές σχέσεις μεταξύ δικάζοντος και διαδίκων ή προσωπικών συμφερόντων στην υπόθεση. Ακολούθως προβλέπεται ότι δεν θα πρέπει να του έχει επιβληθεί πειθαρχική ποινή βαρύτερη της επίπληξης τα τελευταία πέντε χρόνια και να μην εκκρεμεί

⁹⁵ Βλ. ΚΠΔ α. 14 επ Αποκλεισμός, εξαίρεση και αποχή δικαστικών προσώπων και Άγγελου Ι. Κωνσταντινίδη, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο Βασικές Έννοιες*, Σάκκουλας Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2017, 77.

πειθαρχική δίωξη κατά την υποβολή της αίτησης υποψηφιότητας για την θέση. Απαιτείται ακόμη, να μην έχει καταδικαστεί για έγκλημα και να μην του έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για παραβάσεις του κώδικα οργανισμού δικαστηρίων. Επιδιώκεται , κατ' αυτόν τον τρόπο, να διασφαλιστεί, ότι οι υποψήφιοι διαθέτουν επαρκές ηθικό υπόβαθρο.

Εν συνεχεία ο νόμος απαιτεί την εμπειρία του υποψηφίου στο σχετικό αντικείμενο. Θα πρέπει δηλαδή κατά την προηγούμενη θητεία του στο εθνικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, να έχει ασχοληθεί με χρηματοοικονομικό αντικείμενο και με τη διεθνή δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις . Διευκρινίζεται ότι τέτοια εμπειρία είναι η προηγούμενη απασχόληση στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε όργανα , οργανισμούς, μονάδες και επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) , της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (EUROJUST) ,του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και οποιουδήποτε άλλου διεθνούς οργανισμού.

Ως προς την εμπειρία αυτή, θα πρέπει να γίνουν ορισμένες επισημάνσεις. Είναι θεμιτό να προτιμώνται εισαγγελείς με εμπειρία στο σχετικό αντικείμενο. Αυτό λειτουργεί τόσο προς όφελος του υπόπτου, λόγω της ταχύτερης εκκαθάρισης της υπόθεσης και της σαφήνειας στην διατύπωση της κατηγορίας, όσο και της ΕΕ, λόγω της έγκαιρης, αποτελεσματικής και ουσιαστικής διερεύνησης της υπόθεσης. Παρόλα αυτά ,κρίνεται αρνητικά το γεγονός ότι θα μιλάμε για έναν στενό κύκλο δικαστών που εν τέλει θα καταλάβουν τη συγκεκριμένη θέση, ώστε και πάλι δημιουργείται η εντύπωση ενός «επίλεκτου» σώματος με εσωστρεφή χαρακτήρα.

Περεταίρω απαιτούμενο προσόν είναι και η ανώτατου επιπέδου ειδίκευση του υποψηφίου ,ο οποίος θα πρέπει να είναι κάτοχος διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών , στις ποινικές επιστήμες ή στην εγκληματολογία ή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο ή στις οικονομικές επιστήμες ή σε άλλον συναφή τομέα. Οι εν λόγω ειδικές γνώσεις διασφαλίζουν την ταχεία ανάλυση και διευθέτηση των υποθέσεων, τον ορθό νομοτεχνικό χειρισμό τους και την εν γένει υψηλού επιπέδου διεκπεραίωση των υποθέσεων της Ένωσης. Όμως , αναφορικά και με τα εδώ ζητούμενα προσόντα, θα πρέπει να επαναλάβουμε τις επιφυλάξεις περί ενός «επίλεκτου σώματος» υψηλού

επιπέδου εισαγγελικών λειτουργιών, που θα ασχολείται με τα ζητήματα της Ένωσης και όχι με το εθνικό ποινικό σύστημα ,αλλά και την στέρηση από τον κατηγορούμενο, του φυσικού δικαστή του ⁹⁶, διαμέσου των υπερβολικών απαιτήσεων που τίθενται από τον νομοθέτη.

Επίσης περιγράφονται (α. 19 ν. 4596) οι εξουσίες του Ευρωπαίου εντεταλμένου Εισαγγελέα. Οι Ευρωπαίοι εντεταλμένοι Εισαγγελείς ενεργούν για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στο κράτος στο οποίο είναι διορισμένοι. Οι εξουσίες τους είναι ταυτόσημες με αυτές των εθνικών εισαγγελέων και ανάγονται στην έρευνα των υποθέσεων, την δίωξη των δραστών και στην παραπομπή της υπόθεσης ενώπιον στα αρμόδια όργανα (ανακριτής ,δικαστήριο κοκ). Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται πάντα και στα πλαίσια των ειδικότερων αρμοδιοτήτων, του εννόμου πλέγματος και των όρων που προβλέπεται στον Κανονισμό . Είναι υπεύθυνοι για τις έρευνες και τις διώξεις που οι ίδιοι κίνησαν και είτε τους ανατέθηκαν είτε επιλήφθηκαν οι με βάση τις εξουσίες τους. Ακολουθούν τις εντολές του μόνιμου τμήματος που έχει αναλάβει τη υπόθεση, αλλά και του εποπτεύοντος Ευρωπαίου Εισαγγελέα. Είναι αρμόδιοι να μετέχουν στην συλλογή των αποδεικτικών μέσων, να παραπέμπουν τη υπόθεση ενώπιον της δικαιοσύνης, να υποστηρίζουν το κατηγορητήριο κατά την εκδίκαση της υπόθεσης και να ασκούν τα ένδικα μέσα που προβλέπει το εθνικό δίκαιο.

Παράλληλα, ο Ευρωπαίος εντεταλμένος Εισαγγελέας επιτρέπεται να ασκεί και καθήκοντα εθνικού εισαγγελέα , αν αυτό δεν εμποδίζει την εκπλήρωση των καθηκόντων του. Οφείλει να ενημερώσει τον εποπτεύοντα Ευρωπαίο Εισαγγελέα και εφόσον η παράλληλη άσκηση καθηκόντων παρακωλύει τα καθήκοντά του ως Ευρωπαίου Εισαγγελέα , ο πρώτος διαβουλεύεται με τις εθνικές αρχές , ώστε να αποφασιστεί ποια από τα παραπάνω καθήκοντα (της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ή της εθνικής εισαγγελικής αρχής) θα πρέπει να εκπληρωθούν , ενώ μπορεί (μετά από πρόταση του Ευρωπαίου Εισαγγελέα) να ανατεθούν τα καθήκοντα του Έλληνα Ευρωπαίου Εισαγγελέα σε νέο πρόσωπο (του ίδιου κράτους-μέλους). Κατά τα λοιπά, ο αριθμός, η κατά τόπο και καθ' ύλη αρμοδιότητα των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων

⁹⁶ Βλ. Άγγελος Ι. Κωνσταντινίδης, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο Βασικές Έννοιες*, Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, 14.

διαρθρώνονται κατά τρόπο ανάλογο με της εθνικής εισαγγελικής αρχής, σε τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

Από τον τρόπο που καταστρώνονται οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού εντεταλμένου Εισαγγελέα, παρατηρούμε ότι στόχος είναι η ομαλή και πλήρης ένταξή του στο εθνικό δικαιοσύνη σύστημα. Πράγματι η επιλογή αυτή είναι ορθή αλλά και επιβεβλημένη λόγω διαφορετικών παραγόντων. Αρχικά, σε πρακτικό επίπεδο, είναι σαφές, ότι ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας που θα τοποθετηθεί στο τμήμα της Ευρωπαϊκής εισαγγελίας της Ελλάδας, πρέπει να εισαχθεί στο δικαιοσύνη σύστημα της χώρας, ως ένα ακόμη κομμάτι αυτού. Με λίγα λόγια επιβάλλεται να αποτελεί ένα κομμάτι του ποινικού συστήματος της χώρας στην οποία εντάσσεται, διότι σε διαφορετική περίπτωση δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά (ή και καθόλου). Έτσι, με τις ρυθμίσεις που αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω, αξιοποιείται στις ήδη υπάρχουσες εισαγγελίες και είναι πρόσωπο που ασκεί ήδη εισαγγελικά καθήκοντα στην χώρα του, στην οποία παραμένει και ασκεί πλέον τις νέες του αρμοδιότητες. Η λύση αυτή είναι και η μόνη που θα μπορούσε να επιλεγεί. Η εμβάθυνση της πολιτικής ένωσης της ΕΕ δεν είναι τέτοια ώστε να έχουμε μεταξύ των κρατών-μελών κοινή νομοθεσία, κοινές δογματικές αρχές στο πεδίο του ποινικού δικαίου, της ποινικής δικονομίας και των λοιπών σχετικών κανόνων. Η συνεργασία των κρατών-μελών αναπτύσσεται κυρίως στο πεδίο της δικαστικής συνδρομής και αναγνώρισης αποφάσεων. Έτσι, ακόμη και στην περίπτωση της ύπαρξης ενιαίας κοινής νομοθεσίας στα κράτη-μέλη, για τα εγκλήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, παραμένουν οι θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ των ποινικών συστημάτων τους. Οι διαφορές αυτές αφορούν θεμελιώδεις αρχές του ποινικού δικαίου, όπως λχ η δυνατότητα απόδοσης ή μη ποινικής ευθύνης στα νομικά πρόσωπα, αλλά και επιμέρους επιλογές στην ρύθμιση της ποινικής δίκης. Οι τελευταίες και όταν δεν ανάγονται σε ουσιώδεις επιλογές του νομοθέτη, διαμορφώνουν παρόλα αυτά μια νομική πραγματικότητα, στην οποία οφείλουν να προσαρμοστούν ο παθών και ο κατηγορούμενος. Σε διαφορετική περίπτωση καθίσταται αλυσιτελής η συμμετοχή τους στην όλη διαδικασία. Επομένως, οι ημερομηνίες που πρέπει να τηρούν οι διάδικοι και λειτουργοί της δικαιοσύνης, τα δικαιώματα του κατηγορουμένου, οι εξουσίες του εισαγγελέα, η δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων του δικαστηρίου, οι βαθμοί

δικαιοδοσίας και το αντικείμενο της δίκης, είναι μερικά μόνο από τα ουσιώδη στοιχεία της δίκης που ρυθμίζονται από το εθνικό δίκαιο και καθορίζουν την έκβαση της υπόθεσης. Καθίσταται έτσι σαφές, ότι και ο Ευρωπαίος Εισαγγελέας θα πρέπει να κινείται στα ίδια νομικά πλαίσια, προκειμένου να διερευνήσει και να διώξει τα εγκλήματα των οποίων επιλαμβάνεται.

Κατά το α. 21 ο Ευρωπαίος εντεταλμένος Εισαγγελέας επικουρείται στο έργο του και από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές. Υποχρέωση τέτοιας συνδρομής έχει, κάθε δημόσιος λειτουργός ή υπάλληλος, όλοι οι δημόσιοι οργανισμοί και Αρχές, καθώς και Ανεξάρτητες Αρχές. Παράλληλα, η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος, ο Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς και η αρμόδια Αρχή για το συντονισμό της καταπολέμησης της απάτης (AFCOS), παρέχουν στον Ευρωπαίο εντεταλμένο Εισαγγελέα κάθε στοιχείο που τους ζητείται, αλλά και κάθε άλλη συνδρομή.

Επιπροσθέτως, οι επιθεωρητές που υπηρετούν στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ή οι επιθεωρητές και ελεγκτές υπάλληλοι, οι οποίοι υπηρετούν στις υπηρεσίες ή στα σώματα ελέγχου, που συμμετέχουν στο συντονιστικό όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (ΣΟΕΕ), συνεπικουρούν, ως εμπειρογνώμονες, τον Έλληνα Ευρωπαίο εντεταλμένο Εισαγγελέα. Η συνδρομή αυτή παρέχεται στο πλαίσιο ερευνών και διώξεων που διενεργεί ο πρώτος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Οι εμπειρογνώμονες αυτοί ορίζονται από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και Πρόεδρο του ΣΟΕΕ. Ο ορισμός πραγματοποιείται μετά από παραγγελία του Έλληνα εντεταλμένου Ευρωπαίου Εισαγγελέα. Η παραγγελία είναι δεσμευτική. Τα τυπικά προσόντα των εμπειρογνώμωνων έχουν να κάνουν με την επαρκή εμπειρία τους, πιστοποίηση ελεγκτικής επάρκειας, εξειδίκευση σε θέματα απάτης κατά των συμφερόντων της ΕΕ και άριστης γνώσης (τουλάχιστον) της αγγλικής.

Η παραπάνω διάταξη είναι ιδιαίτερα «γενναιόδωρη» προς τον Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα. Στην πραγματικότητα η λεπτομερής αναφορά των φορέων που οφείλουν να τον συνδράμουν, τον απαλλάσσει από χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες, τις οποίες θα υποστεί ο «κοινός» εθνικός εισαγγελέας, προκειμένου να αποκτήσει

πρόσβαση σε στοιχεία ,που ούτως ή άλλως δικαιούται λόγω της εξουσίας του να διενεργεί ανάκριση.

Με την αναφορά στα νομοθετήματα που διέπουν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, επιχειρήθηκε η σκιαγράφηση του θεσμού και η δυναμική που του προσέδωσε το ευρωπαϊκό δίκαιο.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

Στόχος είναι , η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να επιτευχθεί περί τα τέλη του 2020⁹⁷.

⁹⁷ <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eppo/> , <https://www.lawspot.gr/node/266884> , <https://www.lawspot.gr/node/259490>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΩΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Όπως έχει ήδη φανεί, το εθνικό πεδίο, τα κράτη-μέλη και ο πολιτικός και διοικητικός μηχανισμός τους, είναι το στοιχείο που παίζει καθοριστικό ρόλο στον έλεγχο της πορείας του ευρωπαϊκού χρήματος. Αυτό συμβαίνει, διότι το ευρωπαϊκό χρήμα υπό την μορφή ενισχύσεων, προώθησης πολιτικών και αναπτυξιακών πολιτικών, κατευθύνεται σε δράσεις που υλοποιούνται από το κράτος⁹⁸ και μάλιστα στο έδαφός του⁹⁹, υπό την εποπτεία των αρμόδιων φορέων του, ενώ επίσης το τελευταίο είναι αυτό που περιφρουρεί και τον δικό του πλούτο, ώστε να αποδώσει μετέπειτα μέρος του στον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό. Επομένως , αποβαίνουν καθοριστικές ,εν τέλει , οι επιλογές των κρατών-μελών, ως προς τις πολιτικές που υιοθετούν, τις διοικητικές πρακτικές που εφαρμόζουν και τις νομολογιακές κατευθύνσεις που χαράσσουν οι αντίστοιχοι φορείς τους.

⁹⁸ Βλ. όμως Βασίλειου Σ. Καραγιάννη ,Η εφαρμογή των γενικών αρχών ως συμβολή στην καλή νομοθέτηση της Ένωσης, *ΕυΔικ* 1/2020, 17 και Μάρκου Παπακωνσταντή , Το νέο πλαίσιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/788, *ΕυΔικ* 1/2020, 38 για τις δυνατότητες εκδημοκρατισμού της ευρωπαϊκής νομοθεσίας ,που με την σειρά τους καλούνται να εφαρμόσουν τα κ.μ.

⁹⁹ Βλ. Maria Fartunova- Michael, La Charte des droits fondamentaux et effectivité de la protection des intérêts financiers de l' Union : la Cour joue la carte du principe de légalité pénale, *Revue des Affaires Européennes/ Law & European Affairs*, 2019/1, 185, όπου βλέπουμε χαρακτηριστικά την σημασία της δικαιοδοτικής λειτουργίας των εθνικών δικαστηρίων σε σχέση με την διασφάλιση των δικαιωμάτων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και τον τρόπο που τα έννομα αυτά δικαιώματα και αγαθά σταθμίζονται κατά περίπτωση, στα πλαίσια του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου, που σε τελική ανάλυση είναι αλληλένδετα.

Α. ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ, ΧΑΡΙΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ.

ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η Ελλάδα είναι από τις ευρωπαϊκές χώρες που υιοθετεί ,χωρίς να θέτει ιδιαίτερα εμπόδια ¹⁰⁰, τις πολιτικές εκείνες της ΕΕ, υπέρ της προστασίας των οικονομικών της συμφερόντων. Έτσι, σήμερα , είναι μία από τις 22 χώρες της Ένωσης, που συμμετέχει στον υπό σύσταση θεσμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, σώμα που θα είναι αρμόδιο για την δίωξη του οικονομικού εγκλήματος αναφορικά με τις προσβολές των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Παράλληλα, καθοριστική είναι η διασφάλιση της δημοσιότητας των προσκλήσεων για συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης και της διαφάνειας σε ότι αφορά την επιλογή ή απόρριψη των αιτήσεων, που επίσης εξασφαλίζεται με την δυνατότητα πρόσβασης του κοινού στους αντίστοιχους καταλόγους που καταρτίζονται ¹⁰¹, ενώ η δυνατότητα ενστάσεων λειτουργεί ως θεραπεία των όποιων νομικών σφαλμάτων ή αβλεψιών των οργάνων που διεκπεραιώνουν τις εν λόγω διαδικασίες. Ο εκσυγχρονισμός των κρατικών φορέων που είναι αρμόδιοι για την υλοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων , εκδημοκρατίζει τις διαδικασίες, καθώς η θέση των κανόνων που διέπουν τις δράσεις σε ανάλογους διαδικτυακούς τόπους και σε κοινωνικά δίκτυα (λχ facebook) διευρύνει τον κύκλο των προσώπων που έχουν πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες.

¹⁰⁰ Η Ελλάδα υστερεί κυρίως στην (ταχεία) υλοποίηση των δεσμεύσεών της (λχ αργοπορημένη εισαγωγή ευρωπαϊκών οδηγιών στην εθνική έννομη τάξη) και όχι στην (τυπική) ανάληψη τους.

¹⁰¹βλ. λχ <https://www.facebook.com/espaepanek/> , <https://www.antagonistikotita.gr/epanek/> όπου παρέχεται η δυνατότητα προσωποποιημένης πληροφόρησης μετά από αποστολή ηλεκτρονικού μηνύματος ,μέσω εγγραφής στο Ενημερωτικό Δελτίο (Newsletter), ως παραδείγματα απλούστευσης και εκλαΐκευσης του τρόπου ενημέρωσης του πολίτη.

Μία βασική παράμετρος, που εμποδίζει την υλοποίηση της προστασίας των οικονομικών αγαθών της ΕΕ, είναι ο χρόνος εκκαθάρισης των υποθέσεων που εισάγονται στα ελληνικά δικαστήρια¹⁰². Είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, ότι οι μεγάλες καθυστερήσεις στην απόδοση της δικαιοσύνης ,οδηγούν σε ατιμωρησία (μέσω της εξάλειψης του αξιοποίνου με παραγραφή) και αίσθηση του κοινού για χαλαρή προστασία των οικονομικών παροχών της ΕΕ (αλλά και στέρηση από τον κατηγορούμενο ,του δικαιώματος για δίκαιη δίκη σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ¹⁰³). Η χώρα μας, καταβάλλει προσπάθειες για επιτάχυνση των ποινικών διαδικασιών¹⁰⁴ μέσω της υιοθέτησης σχετικών νόμων (αμφίβολης όμως ποιότητας ως προς την δυνατότητα τήρησης των όρων τους¹⁰⁵) , παρόλα αυτά πρόκειται για ένα ιδιαίτερος σύνθετο ζήτημα, καθώς η απλοποίηση ή επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών δεν μπορεί να σημαίνει και απομείωση των δικονομικών δικαιωμάτων του κατηγορουμένου¹⁰⁶ και του δικαιώματος του σε δίκαιη δίκη¹⁰⁷, ενώ προϋποθέτει την στελέχωση των ελληνικών δικαστηρίων με εκατοντάδες ακόμη δικαστικούς λειτουργούς .

Επίσης, η πρόβλεψη του θεσμού του οικονομικού εισαγγελέα αποτελεί ακόμη μία πολιτική αποκέντρωσης σ' ότι αφορά συγκεκριμένου τύπου εγκλήματα, με σκοπό την αποτελεσματικότερη δυνατή δίωξή τους. Στο άρθρο 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περιγράφονται οι εξουσίες του εν λόγω Εισαγγελέα. Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος , έχει

¹⁰² Βλ. Lamprini Xenou, La contribution du droit de la Convention européenne des droits de l' homme à la construction de l' État de droit, *Revue des Affaires Européennes /Law & European Affairs*, 2019/1, 87, για τον τρόπο που πραγματεύεται το ΕΔΔΑ την αρχή του Κράτους Δικαίου, στοιχεία της οποίας είναι η ασφάλεια δικαίου και η δίκαιη δίκη, επομένως και η χρηστή (σε εύλογο χρόνο) απονομή της δικαιοσύνης.

¹⁰³ Βλ. Αδάμ Χ. Παπαδαμάκης ,*Ποινική Δικονομία*, Σάκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017,30.

¹⁰⁴ Βλ. τον πρόσφατο Ν. 4689/2020 που έχει ως στόχο την αφαίρεση μεγάλου όγκου υποθέσεων από τα ποινικά δικαστήρια, μέσω της παραγραφής εγκλημάτων και ποινών.

¹⁰⁵ Βλ. χαρακτηριστικά ΚΠΔ α 243 &2 που προβλέπει στενά χρονικά πλαίσια για την διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασης (μέχρι έξι μήνες ,με δυνατότητα παράτασης άλλων τριών μηνών και περεταίρω παράτασης ,με ειδική όμως αιτιολογία), τα οποία πολλές φορές θα λέγαμε ότι είναι αδύνατον να τηρηθούν, τόσο λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσης (αποδεικτική δυσχέρεια ,μεγάλος όγκος διερευνώμενου υλικού πχ πλήθος εγγράφων) όσο και λόγω των ενδογενών ελλείψεων του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης (μικρός αριθμός δικαστών-ανακριτών, εισαγγελέων κλπ).

¹⁰⁶ Βλ. λχ ΚΠΔ α 322 &1 που προβλέπει προθεσμία μόλις δέκα ημερών, για την προσβολή του κλητηρίου θεσπίσματος, με το οποίο παραπέμπεται ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο και Αδάμ Χ. Παπαδαμάκης, *Ποινική Δικονομία Η Δομή της Ποινικής Δίκης*, Σάκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, 350.

¹⁰⁷ Σύμφωνα και με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ.

ως αρμοδιότητα¹⁰⁸ την διενέργεια ερευνών ή προκαταρκτικής εξέτασης για την εξακρίβωση τέλεσης κάθε είδους φορολογικών και οικονομικών εγκλημάτων και οποιωνδήποτε άλλων συναφών, εφόσον αυτά διαπράττονται εις βάρος του Ελληνικού δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βλάπτουν σοβαρά την Εθνική Οικονομία . Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να ασκεί την αρμοδιότητά του σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια .Έχει την εποπτεία, καθοδήγηση και τον συντονισμό των ενεργειών των γενικών και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων ,ιδίως δε υπαλλήλων του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) , της Διεύθυνσης Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (ΔΕΟΕ) και της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας.

Παράλληλα, και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθετούνται και μελετώνται συνεχώς, οι πολιτικές εκείνες που θα επιτρέψουν των συντονισμό της δράσης των κρατών-μελών και της αξιοποίησης από τον διοικητικό μηχανισμό της Ένωσης, των πληροφοριών και δεδομένων που της παρέχονται από αυτά, με στόχο την προστασία των οικονομικών πόρων της Ένωσης και την ορθολογική αξιοποίησή τους. Πέρα από όσα αναφέρθηκαν ήδη στα προηγούμενα κεφάλαια, αξίζει να αναφερθούν μερικές νέες δράσεις.

Στις 8/3/2019 δημοσιεύτηκε η έκθεση της Ειδικής Επιτροπής για το Οικονομικό Έγκλημα τη Φοροδιαφυγή και την φοροαποφυγή (Report on financial crimes, tax evasion and tax avoidance (2018/2121 (INI)¹⁰⁹). Στην έκθεση αυτή η ανωτέρω επιτροπή είχε προτείνει , την δημιουργία οικονομικής αστυνομίας¹¹⁰ , εκ της Eurpol και την σύσταση εποπτικού μηχανισμού κατά της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Διαπιστώθηκε μάλιστα ότι υπάρχει έλλειψη συντονισμένης δράσης τόσο μεταξύ των κρατικών υπηρεσιών, όσο και μεταξύ των κρατών-μελών και απροθυμίας των κρατών-μελών να υιοθετήσουν πολιτικές πάταξης της φοροδιαφυγής ,φοροαποφυγής, ξεπλύματος μαύρου

¹⁰⁸ Βλ. <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4620-2019/arthro-33-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019> ,αλλά και <https://www.lawspot.gr/node/265697> για την «προνομιακή» νομοθετική αντιμετώπιση των οικονομικών εγκλημάτων.

¹⁰⁹ Βλ. <https://www.gsac.gov.gr/index.php/el/95-deltia-typou-2019/247-31-5-2019-deltio-typou-diefkriniseis-sxetika-me-dimosievma-tou-cnn-gr>

¹¹⁰ Βλ. <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/plithainoyn-oi-fones-gia-ti-dimioyrgia-eyropaikis-oikonomikis-astynomias-vid> , <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/ti-dimioyrgia-eyropaikis-oikonomikis-astynomias-zitaei-eyropaiko-koinovoylio>

χρήματος κοκ. Στην εν λόγω έκθεση παρουσιάζονται διαφωτιστικές μελέτες για την απάτη περί τον ΦΠΑ και τις επιπτώσεις του στην οικονομία, τις σχετικές προκλήσεις και τις αναγκαίες πολιτικές, τον αντίκτυπο του ψηφιοποίησης στα διεθνή φορολογικά ζητήματα , τις σχετικές προκλήσεις και διαρθρωτικά μέτρα κ.α.

Μένοντας στο πεδίο πάταξης της φοροδιαφυγής και στις σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές, αξίζει να αναφέρουμε το νέο σύστημα « Ανάλυσης του Δικτύου Συναλλαγών» (TNA)¹¹¹ το οποίο σχεδιάστηκε για να καταστήσει δυνατή την ανταλλαγή και από κοινού επεξεργασία των δεδομένων για τον ΦΠΑ που διαθέτουν τα κράτη-μέλη. Στόχος , ο εντοπισμός της απάτης σχετικά με τον ΦΠΑ και το οργανωμένο έγκλημα γύρω απ' αυτήν . Το νέο αυτό σύστημα χρησιμοποιείται ήδη εδώ και ένα έτος περίπου , ώστε αναπτύσσεται στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών, της Επιτροπής, του Δικτύου της ΕΕ για την Καταπολέμηση της Απάτης (Eurofisc), των εφοριακών υπαλλήλων των κρατών-μελών, της Ευρωπόλ και της OLAF.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στο παρόν κεφάλαιο, ασχολούμαστε με τις πολιτικές , τις διοικητικές πρακτικές της ελληνικής διοίκησης και την νομολογία των δικαστηρίων της χώρας μας, με στόχο να δούμε πως λειτουργούν στα πλαίσια της πραγμάτωσης των ευρωπαϊκών οικονομικών συμφερόντων. Ειδικότερα όμως, η διοικητικές πρακτικές, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο εθνικό πεδίο. Όταν αναφερόμαστε σε διοικητικές πρακτικές , εννοούμε ένα ευρύτατο φάσμα παραγόντων, προσώπων , ακόμα και λειτουργιών και οργάνωσης του κράτους. Ξεκινάμε από την κυβέρνηση, τους υπουργούς, τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, τα Υπουργεία, τις ειδικότερες υπηρεσίες τους και τους υπαλλήλους του εκάστοτε φορέα.

¹¹¹ Βλ. <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/neo-ergaleio-tis-ee-gia-tin-katapolemisi-tis-apatis-ston-tomea-toy-fpa>

Είδαμε ανωτέρω, ότι οι περισσότερες υποθέσεις του Αρείου Πάγου, που αναλύσαμε, ήχθησαν στην δικαιοσύνη από τις αρμόδιες υπηρεσίες του του Υπουργείου που διαχειριζόταν το σχετικό ευρωπαϊκό κονδύλι. Διαπιστώσαμε επίσης, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις, ακόμη και κρούσματα διαφθοράς^{112 113} Έτσι, είμαστε θετικοί στην διαχείριση σε εθνικό επίπεδο, μέσω των αρμόδιων Υπουργείων ή ανάλογων φορέων , του ευρωπαϊκού χρήματος, αλλά με εντατικοποίηση των πειθαρχικών ελέγχων και παράλληλη ενίσχυση των κρατικών υπαλλήλων με ευρωπαϊκές υπηρεσίες όπως η OLAF , όπως άλλωστε ήδη συμβαίνει.

Παράλληλα, η παρακολούθηση της εξέλιξης του φαινομένου της Ευρωπαϊκής στην χώρα μας, έχει ιδιαίτερη αξία, καθώς με την συλλογή πρωτογενών στοιχείων μπορούμε να αναλύσουμε την πραγματική κατάσταση και να συνδράμουμε τις ευρωπαϊκές αρχές στην επεξεργασία προτάσεων και λύσεων. Σε αυτό το κλίμα κινείται και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση της διαφθοράς της Γενικής Γραμματείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς¹¹⁴. Τον Ιούνιο του 2018 η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς οριστικοποίησε το επικαιροποιημένο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς 2018-2020. Μια από τις δράσεις του νέου Στρατηγικού Σχεδίου ,προβλέπει την δημιουργία ενός μηχανισμού παρακολούθησης της δικαστικής εξέλιξης , σημαντικών οικονομικών εγκλημάτων ,ιδίως υποθέσεων διαφθοράς και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ,έως το Σεπτέμβριο του 2018. Στόχος της δράσης, η καθιέρωση ενός αξιόπιστου τρόπου καταγραφής και παρακολούθησης , της διαδικασίας δίωξης και επιβολής κυρώσεων σε αυτά τα εγκλήματα. Η ανωτέρω δράση έχει ήδη υλοποιηθεί επιτυχώς και εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος (Σεπτέμβριος 2018), κατόπιν της με αριθμό πρωτοκόλλου 963/26-7-2018 πρότασης του Αναπληρωτή Υπουργού

¹¹² Βλ. Δημήτρης Ζιούβας, Δίκαιο και Πολιτική κατά της Διαφθοράς, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, για μία σφαιρική προσέγγιση του φαινομένου της διαφθοράς και ιδίως 21επ. όπου αναφέρονται ενδεικνυόμενες πρακτικές.

¹¹³ Βλ. Maartje van der Woude and Joanne van der Leun, Crimmigration checks in the internal border areas of the EU :Finding the discretion that matters, *European Journal of Criminology*, 1/2017, 27, όπου χαρακτηριστικά περιγράφεται ο εν τοις πράγμασι καθοριστικός ρόλος της διοίκησης σε ένα διαφορετικό πεδίο, εκείνο των εσωτερικών συνόρων της Ένωσης.

¹¹⁴ Βλ. την υπ' αρ. 2 Εγκύκλιο της Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, του 2018 (Στοιχεία Απόφασης: Δικαστήριο :Άρειος Πάγος, Τόπος :Αθήνα, Αριθ. Απόφασης 2, Έτος 2018), Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Ισολκράτης.

Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων , προς την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και των σχετικών εγκυκλίων που ακολούθως εξέδωσε η Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, οι οποίες εστάλησαν σε όλες τις Εισαγγελίες της Επικράτειας ,για την καθιέρωση της απαιτούμενης διαδικασίας συλλογής και αποστολής των στατιστικών αυτών δεδομένων. Στην συνέχεια, η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, ανήρτησε τα σχετικά στατιστικά και ανωνυμοποιημένα στοιχεία στην ιστοσελίδα της ¹¹⁵ σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας προσωπικών δεδομένων και της ποινικής δικονομίας και επιπλέον έχει δημοσιεύσει την επιτυχή και εμπρόθεσμη υλοποίηση της δράσης , για την καθιέρωση του μηχανισμού παρακολούθησης σημαντικών οικονομικών εγκλημάτων στην «Έκθεση υλοποίησης του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για το β' Εξάμηνο 2018 ¹¹⁶. Έκτοτε η συλλογή και δημοσίευση των στατιστικών στοιχείων πραγματοποιείται τακτικά στα χρονικά διαστήματα που έχουν οριστεί ¹¹⁷.

Στις βασικές διοικητικές πρακτικές, θα υπάγουμε και την ταχύτητα ενσωμάτωσης του ευρωπαϊκού δικαίου στο δικαϊκό μας σύστημα, καθώς ναι μεν υλοποιείται από τον νομοθέτη (βουλή), θα πρέπει όμως να δρομολογηθεί από την Κυβέρνηση. Παρότι η χώρα μας, όπως και άλλες ευρωπαϊκές χώρες ,έχει υποστεί κυρώσεις για την καθυστέρηση στην ενσωμάτωση Οδηγιών, σημειώνεται σταδιακή πρόοδος στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, σημαντική είναι η ορθή εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου, που αυτόματα ελαχιστοποιεί και τις διαδικασίες επί παραβάσει εις βάρος της χώρας μας. Στην ετήσια έκθεση της Επιτροπής για τον έλεγχο και την επιβολή του δικαίου της ΕΕ για το 2018 ¹¹⁸ εκτίθεται το αποτέλεσμα του σχετικού ελέγχου. Στην έκθεση δημοσιοποιούνται στοιχεία που αφορούν το ποσοστό των εκκρεμών υποθέσεων επί παραβάσει αλλά και τις εκκρεμείς υποθέσεις

¹¹⁵ Βλ. <https://www.gsac.gov.gr/index.php/el/ethniko-sxedio/ethniko-stratigiko-sxedio-kata-tis-diafthoras-2018-2021/ekthesi-ylopoiisis-tou-ethnikoy-stratigikoy-sxediou-drasis-kata-tis-diafthoras-v-eksamino-2018>

¹¹⁶ Βλ. https://www.gsac.gov.gr/attachments/article/230/01_05_2018_to_31_08_2018.pdf

¹¹⁷ Τα παραπάνω αναφέρονται στο 31/5/19 Δελτίο Τύπου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, το οποίο δημοσιεύτηκε με αφορμή δημοσίευμα ιστοσελίδας (cnn.gr) που αμφισβητούσε την υλοποίηση της σχετικής δράσης ,βλ. <https://www.gsac.gov.gr/index.php/el/95-deltia-typou-2019/274-31-5-2019-deltio-typou-diefkriniseis-sxetika-me-dimosievma-tou-cnn-gr>

¹¹⁸ Βλ. https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/transposition/index_en.htm#maincontentSec2 , <https://www.lawspot.gr/node/264319> , <https://www.lawspot.gr/node/251610>

καθυστερημένης μεταφοράς . Η Κύπρος, το Βέλγιο και η Ισπανία είχαν τον μεγαλύτερο αριθμό εκκρεμών υποθέσεων , ενώ η Εσθονία ,η Δανία και η Ιταλία ,το μικρότερο. Παράλληλα ειδική κατηγορία αποτελεί και η μη ορθή ή λανθασμένη μεταφορά του δικαίου της Ένωσης. Η Ισπανία, η Ιταλία και η Γερμανία βρίσκονταν στις πρώτες θέσεις μη ορθής μεταφοράς. Αρνητική πρωτιά έχει η χώρα μας σε σχέση με τις εκκρεμείς διαδικασίες επί παραβάσει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ένωσης. Αντιθέτως ,σε ότι αφορά την μεταφορά του δικαίου της Ένωσης στο εσωτερικό δίκαιο, η χώρα μας βρίσκεται στις οχτώ πρώτες θέσεις και στην Τρίτη θέση ,αναφορικά με την ορθή μεταφορά του ευρωπαϊκού δικαίου (ταχεία συμμόρφωση και καθόλου εκκρεμότητες για οδηγίες με μεγάλη καθυστέρηση ενσωμάτωσης .

NOMΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Τα ελληνικά δικαστήρια, σε γενικές γραμμές, εφαρμόζουν ικανοποιητικά το ευρωπαϊκό δίκαιο και ,όπως είδαμε στην ανάλυση των υποθέσεων που απασχόλησαν τον Άρειο Πάγο το ζήτημα που ανακύπτει, είναι αυτό του ιδιαιτέρως μεγάλου χρονικού διαστήματος που διαρκεί η δίκη (εκκινώντας από την προδικασία της διερεύνησης της υπόθεσης και φτάνοντας στην έκδοση αμετάκλητης απόφασης¹¹⁹). Το στοιχείο αυτό, ακυρώνει την πρόοδο της όποιας υπόθεσης, που ξεκινά από τους διοικητικούς ελέγχους της πλήρωσης ή μη των προϋποθέσεων για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και καταλήγει στην παραπομπή των υπόπτων σε ποινική δίκη και έκδοση σχετικής εκτελεστής απόφασης για την ανάκτηση των ποσών που έγιναν αντικείμενο κατάχρησης. Είδαμε ανωτέρω, ότι η διαδικασία αυτή διαρκεί, συχνότατα, αρκετά χρόνια, με αποτέλεσμα , όταν η πράξη είναι πλημμεληματικού χαρακτήρα, να παραγράφεται και ο υπαίτιος να μένει ατιμώρητος. Αυτή η εξέλιξη δεν μπορεί να είναι αποδεκτή, καθώς, σε αυτή την περίπτωση έχουν ήδη σπαταληθεί πόροι του

¹¹⁹ Βλ. ΚΠΔ α. 37 επ, 504.

κράτους και της Ένωσης (μισθοί υπαλληλικού προσωπικού οργανισμών ελέγχου, ανακριτικών υπαλλήλων, δικαστικών λειτουργιών) και έχει επιβαρυνθεί ο κρατικός και ευρωπαϊκός μηχανισμός με τον ανάλογο φόρτο εργασίας, χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Παράλληλα, δημιουργείται στους δράστες και γενικότερα στους πολίτες, η εντύπωση της ατιμωρησίας και της μη απόδοσης από το κράτος της δέουσας σημασίας στο ευρωπαϊκό αγαθό των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Άλλωστε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η μεγάλη διάρκεια της δίκης στην χώρα μας (αλλά και σε άλλες χώρες της ΕΕ, ακόμη και κατά την διαδικασία ενώπιο του ΔΕΕ ^{120 121}) απασχολεί την ΕΕ, η οποία με την υιοθέτηση θεσμών όπως η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, επιδιώκει την αποσυμφόρηση του συστήματος και την επισταμένη ενασχόληση ειδικευμένων λειτουργών , με την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων.

Από την άλλη πλευρά, ο σεβασμός και η επιδίωξη των Ελλήνων δικαστών, για ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου, συνάγεται σαφώς και από τα στοιχεία που δημοσιεύει το Δικαστήριο της ΕΕ και φανερώνουν το πλήθος των προδικαστικών παραπομπών που προέρχονται από τα ελληνικά δικαστήρια και απευθύνονται στο ΔΕΕ, με σκοπό την ορθή ερμηνεία των ευρωπαϊκών κανόνων . Από το 1986 μέχρι το 2016 έχουν υποβληθεί από την Ελλάδα 178 προδικαστικές παραπομπές, 11 από το Άρειο Πάγο, 57 από το Συμβούλιο της Επικρατείας και 110 από άλλα ελληνικά δικαστήρια ¹²².

¹²⁰ Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/261066>, <https://www.lawspot.gr/node/259456> υπόθεση στην οποία πάντως, τέθηκε η σχετική προβληματική.

¹²¹ Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/268306> .

¹²² Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/264319> .

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσω της ανάπτυξης που προηγήθηκε, προσπαθήσαμε να σχηματίσουμε σφαιρική αντίληψη για το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής. Στο σημείο αυτό, δεν θα σταθούμε πια στην ιστορική εξέλιξη του φαινομένου και στους θεσμούς που υιοθετούνται σήμερα για την αντιμετώπισή του. Σκοπός, είναι, μετά τις ανωτέρω αναπτύξεις, να διερωτηθούμε για την ουσία του φαινομένου και τους παράγοντες που το συνιστούν/δημιουργούν. Θα λέγαμε λοιπόν, ότι πρόκειται για μία «μάχη» μεταξύ της ΕΕ και του Εθνικού παράγοντα, είτε αυτός παρουσιάζεται πρακτικά μέσω των ενεργειών του ίδιου του Κράτους-Μέλους, είτε μέσω των ιδιωτών (φυσικών και νομικών προσώπων). Επί της ουσίας, το Κράτος-Μέλος επιδιώκει να λάβει την μέγιστη δυνατή χρηματοδότηση από την Ένωση και να αποδώσει το ελάχιστο δυνατό τίμημα από την συμμετοχή του στην Ένωση. Το ίδιο ισχύει και για τον ιδιωτικό παράγοντα, που προσπαθεί να αξιοποιήσει και να εκμεταλλευτεί την χρηματοδότηση της ΕΕ, ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν το δικαιούται¹²³.

Παρόλα αυτά, με βάση την ανάλυση της σχετικής ελληνικής νομολογίας που προηγήθηκε, σε ότι αφορά τους ιδιώτες, δεν διακρίνουμε κάποια σχέση της τάσης τους για παρατυπίες στην προσπάθεια εκμετάλλευσης των πόρων της Ένωσης, με το γεγονός ότι δεν πρόκειται για εθνικό αγαθό. Δεν θα λέγαμε δηλαδή ότι η συμπεριφορά αυτή οφείλεται στην μικρότερη ευαισθητοποίηση των πολιτών για τα ευρωπαϊκά οικονομικά αγαθά, καθώς άλλωστε οι επιδοτήσεις κατά ένα μέρος παρέχονται και από κρατικά κονδύλια. Το φαινόμενο φαίνεται ότι σχετίζεται με την τάση εκμετάλλευσης των ευκαιριών πλουτισμού και της οικονομικής δυσπραγίας των πολιτών. Δεν προκύπτουν στοιχεία, ώστε να αναχθεί

¹²³ Βλ. Vesna Nikolic-Ristanovic, Making people happy is the best crime prevention : Towards happy-making criminology, *European Journal of Criminology*, 7/2014, 401, καθώς δεν μπορούμε παρά να σημειώσουμε ότι το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της ΕΕ υποβαθμίζεται λόγω και των αλληπάλληλων οικονομικών (και όχι μόνο) κρίσεων της τελευταίας δεκαετίας (χρηματοπιστωτική κρίση, μεταναστευτικές εισροές, πρόσφατη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας στον πλανήτη λόγω της πανδημίας του νέου κορωνοϊού -covid 19).

στην απαξίωση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης στην συνείδηση των πολιτών, τουλάχιστον με την έννοια της εξάρτησης της εγκληματικής τους δράσης, από την προέλευση των πόρων αυτών.

Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ και η Επιτροπή ,έχουν την τάση της συσταλτικής ερμηνείας¹²⁴ των κανόνων του ευρωπαϊκού δικαίου για την χορήγηση των οικονομικών πόρων της Ένωσης και του αυστηρού ελέγχου της δράσης των Κρατών-Μελών σε εθνικό επίπεδο, όταν αυτή συνεπάγεται ακόμα και την έμμεση μείωση των οικονομικών της πόρων. Στο ίδιο πνεύμα ,βλέπουμε να κινείται και το ΔΕΕ, το οποίο, σπανίως κάνει δεκτές τις αιτήσεις αναιρέσεως των Κρατών-Μελών¹²⁵.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι το πεδίο των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, είναι αυτό που θα μας απασχολεί στο μέλλον όλο και περισσότερο¹²⁶, καθώς η τελευταία έχει διαρκώς την τάση να το διευρύνει¹²⁷, αλλά και να επιδιώκει με την υιοθέτηση κατάλληλης νομοθεσίας¹²⁸ και την δημιουργία αντίστοιχων θεσμών και οργάνων , την εύλογη προστασία του¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹, χάριν της πολύπλευρης (οικονομικής, τεχνολογικής, γεωργικής κοκ) ανάπτυξης του ευρωπαϊκού χώρου και της ευημερίας των πολιτών του.

¹²⁴ Τάση που παρατηρήσαμε στην ανάλυση των αποφάσεων της Επιτροπής και των Δικαστηρίων της ΕΕ, που προηγήθηκε.

¹²⁵ Η απόφαση σχετικά με τους Ελληνικούς Βοσκοτόπους, αποτέλεσε σημαντικότερη εξαίρεση στην συνήθη απροθυμία του ΔΕΕ να κάνει δεκτές τις αναιρέσεις των κ.μ, βλ. <https://www.kathimerini.gr/1065176/article/epikairothta/ellada/epistrophh-280-ekat-eyrw-sthn-ellada-me-apofash-toy-eyrwpaikoy-dikasthrioy>.

¹²⁶ Η οικονομική συγκυρία και οι πολιτικοί συσχετισμοί στον Ευρωπαϊκό χώρο, η διαρκής μεταναστευτικές ροές, η πρωτοφανής συγκέντρωση εξουσίας των πολυεθνικών εταιριών και η αυξανόμενη ανεργία, είναι παράγοντες που δημιουργούν τις συνθήκες εκείνες που μπορούν να ωθήσουν τον πολίτη στην αναζήτηση παράνομων τρόπων πλουτισμού, ενώ η πρόοδος της τεχνολογίας και η ευκολία στις μετακινήσεις εύκολα καθιστά το φαινόμενο διεθνικό. Βλ. Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, Νέστωρ Ε. Κουράκης, Μαρία Π. Κρανιδιώτη, *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Τόπος, 2018, 361.

¹²⁷ Βλ. Estella Baker, *Governing through crime – the case of the European Union*, *European journal of criminology*, 5/2010, 187.

¹²⁸ Βλ. όμως Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η οδηγία 2017/541 για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ως παράδειγμα μη ορθολογικής ποινικής νομοθέτησης, *ΠοινΔικ*, 2020/1, 1, αλλά και Νέστωρ Ε. Κουράκης, Η Κοινωνική Δικαιοσύνη ως νέος στόχος της Αντεγκληματικής Πολιτικής, *ΠΧρ*, 2018,577, Θεοχάρη Ι. Δαλακούρα, Οι ιδεολογικές συνιστώσες της ποινικής δίκης, *ΠΧρ*, 2018,737, για την κατεύθυνση που οφείλει να υιοθετεί (και) ο ευρωπαίος ποινικός νομοθέτης.

¹²⁹ Βλ. Γεώργιος Π. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, 28.

¹³⁰ Βλ. Stéphane Detraz, Les sanctions relatives à la violation des règles sur la protection des lanceurs d' alertes selon la directive, *Revue des Affaires Européennes / Law & European Affairs*, 2019/4 ,713.

¹³¹ Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/267951>.

Στα Κράτη-Μέλη επαφίεται η καλλιέργεια στον διοικητικό τους μηχανισμό και στους πολίτες τους, της αντίληψη ορθολογικής χρήσης των οικονομικών πόρων της Ένωσης¹³². Το ίδιο είναι επίσης που δικαιούται και οφείλει, να απευθύνεται στα όργανα της Ένωσης και να καθιστά σαφείς τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες που επικρατούν στον εθνικό χώρο, άστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ εθνικού και ενωσιακού στοιχείου, προς όφελος πάντα, του έμψυχου δυναμικού που ζει και δραστηριοποιείται στον Ευρωπαϊκό χώρο.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ : ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Η συγγραφή της παρούσας εργασίας ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2020, εν συνεχεία τον Μάιο του ίδιου έτους ψηφίστηκε ο Νόμος 4689/2020 που επέφερε αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο που προβλέπει την ευρωπαϊότητα. Έτσι, ο νόμος με το 28^ο άρθρο του, κατήργησε ρητά τον νόμο 2803/2000, δηλαδή τον νόμο με τον οποίο κυρώθηκε και εισήχθη στην χώρα μας η συνθήκη των Βρυξελλών (PIF) για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των (τότε) Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (και μετέπειτα ΕΕ) και εισήγαγε στο ελληνικό δίκαιο την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2017, για την καταπολέμηση μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Στην Οδηγία 2017/1371 έχουμε ήδη αναφερθεί στο τρίτο

¹³² Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/268902> καθώς δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η ΕΕ, οφείλει κατά των ίδιο τρόπο, να «εισάγει» τους ευρωπαίους πολίτες στους κόλπους της με ουσιαστικό τρόπο, παρέχοντας τους (πλέον) τα δικαιώματα που τους αναλογούν.

κεφάλαιο (Μέρος Β, Τίτλος «Ευρωπαϊκή») και στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε σε αδρές γραμμές στις διατάξεις του Έλληνα νομοθέτη, με τις οποίες εισάγεται στο δίκαιό μας.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4689/2020 (α. 24), η ευρωπαϊκή (α. 3 & 2 στοιχεία α, β, γ της Οδηγίας 2017/1371) τιμωρείται με φυλάκιση ,εκτός εάν στον Ποινικό μας Κώδικα (με βάση τα α. 386: απάτη, 386^A :απάτη με υπολογιστή, α. 386 Β :απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις) τιμωρείται βαρύτερα.

Επίσης ορίζεται στον ίδιο νόμο (α. 23), ότι η ευρωπαϊκή σχετικά με τον ΦΠΑ (α.3 & 2 στοιχείο δ της Οδηγίας 2017/1371 και α. 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12^{ης} Οκτωβρίου 2017 για την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας και την σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας) τιμωρείται με ποινή καθείρξεως τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή χιλίων ημερησίων μονάδων.

Οι ανωτέρω πράξεις διώκονται αυτεπαγγέλτως (α. 26 &1 ν. 4689/2020).

Σε σχέση με τα λοιπά ποινικά αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ ,που προβλέπονται στην Οδηγία 2017/1371 (α. 4) ο ν. 4689/2020 προβλέπει τα εξής:

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (α. 4 &1 της Οδηγίας 2017/1371) - όπως περιγράφεται στην Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 α.1 &3 - με αντικείμενο περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από τα ποινικά αδικήματα της Οδηγίας για τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ (Οδηγία 2017/1371), συνιστά ποινικό αδίκημα . Ως βασικά αδικήματα (δηλαδή πράξεις που έγιναν αιτία να πραγματοποιηθούν τα παράνομα έσοδα σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 α. 1 &3 και τον σχετικό νόμο 4557/2018 α. 4) , θεωρούνται κατά τον ν. 4689/2020 α. 25, η ευρωπαϊκή ,η υπεξαίρεση εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, η δωροληψία πολιτικών προσώπων (ΠΚ α. 159), η δωροδοκία πολιτικών προσώπων (ΠΚ α. 159 Α), η δωροληψία υπαλλήλου (ΠΚ α. 235), η δωροδοκία υπαλλήλου (ΠΚ α. 236), η δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών (ΠΚ α. 237, 237 Β), η υπεξαίρεση (ΠΚ α. 375), η απάτη (ΠΚ α. 386), η απάτη με υπολογιστή (ΠΚ α. 386 Α), η απάτη σχετικά με τις επιχορηγήσεις (ΠΚ α. 386 Β), η απιστία (ΠΚ α. 390) και η λαθρεμπορία (ν. 2960/2001 α. 155 επ), όταν οι πράξεις αυτές θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ.

Ακολουθώς ,ο ν. 4689/2020 α.22 αναφέρεται στην δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου (Οδηγία 2017/1371 α.4 &2 και 4 η οποία ορίζει και την έννοια του υπαλλήλου) όταν είναι σχετική με τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ . Η πράξεις αυτές τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού μας Κώδικα για την δωροληψία υπαλλήλου (α. 235& 1, 2) και την δωροδοκία υπαλλήλου (α. 236 &1 ,2) και ανάλογα με την βαρύτητά τους (λχ κατ' επάγγελμα τέλεση, αθέμητη παράβαση καθηκόντων) είναι πλημμελήματα ή κακουργήματα.

Στο α. 24 &4 ο ν. 4689 ορίζει ότι η υπεξαίρεση εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (α. 4 &3 της Οδηγίας 2017/1371) τιμωρείται με φυλάκιση εκτός εάν τιμωρείται βαρύτερα από τον Ποινικό μας Κώδικα (με βάση τα α. 375: υπεξαίρεση ή 390: απιστία). Η πράξη διώκεται αυτεπαγγέλτως (α. 26 &1 ν. 4689/2020).

Τέλος, ο νόμος 4689/2020 υιοθετεί ρυθμίσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (26 &2) και περιστάσεων που επιβαρύνουν την ποινή (α. 26 &3). Έτσι η διεθνής δικαιοδοσία της Ελλάδας διευρύνεται , με σκοπό την δυνατότητα αποτελεσματικής δίωξης των εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Παράλληλα, η επιβαρυντική περίσταση της τέλεσης της πράξης εναντίον του ελληνικού δημοσίου ,επεκτείνεται και στο νομικό πρόσωπο της ΕΕ και των οργάνων και οργανισμών της (που ιδρύθηκαν με βάση τις Συνθήκες της ΕΕ) ,όταν τα εγκλήματα της πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, διακεκριμένης κλοπής, υπεξαίρεσης ,απάτης, απάτης με υπολογιστή και απιστίας του Ποινικού μας Κώδικα στρέφονται άμεσα κατ' αυτών.

Συμπερασματικά θα λέγαμε, πως με βάση το νέο νομοθετικό πλαίσιο, η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ είναι ευρύτερη (με σημαντικότετη προσθήκη την επέκταση των διατάξεων του νόμου στο πεδίο του ΦΠΑ), δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση της διαφθοράς, τόσο σε επίπεδο υπαλλήλων της Ένωσης όσο και στο επίπεδο της πολιτικής και δικαστικής διαφθοράς, στα ανώτερα δηλαδή στρώματα των εξουσιών. Από νομοτεχνική άποψη θα λέγαμε ότι είναι ένα σχετικά σαφές νομοθέτημα που αναμένουμε να μην δημιουργήσει σύνθετα προβλήματα στην ερμηνεία και εφαρμογή του.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ

Στις 27/7/2020 διορίστηκαν ¹³³ οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς των 22 κρατών-μελών που συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (Δημήτριος Ζημιανίτης για την Ελλάδα), ενώ ήδη το 2019 διορίστηκε ,όπως αναφέραμε στο οικείο κεφάλαιο, η Ευρωπαϊά Γενική Εισαγγελέας (Laura Codruța). Σκοπός είναι η έναρξη λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μέχρι τα τέλη του 2020.

7 Αυγούστου 2020.

¹³³ Βλ. <https://www.lawspot.gr/node/268959> .

Βιβλιογραφία

Νικόλαος Κ. Ανδρουλάκης, *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος*, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 2006.

Νικόλαος Κ. Ανδρουλάκης, *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος 1 Θεωρία για το Έγκλημα*, Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, 2006.

Θεοχάρης Ι Δαλακούρας, Οι ιδεολογικοπολιτικές συνιστώσες της ποινικής δίκης, *Π.Χρ.*, 2018, 737.

Σταμάτης Δασκαλόπουλος, Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (Ε.Ε.Ε.), Ο νέος θεσμός Δικαστικής Συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Π.Χρ.*, 2018, 173.

Γιάννης Δρόσος, *Δοκίμιο Ελληνικής Συνταγματικής Θεωρίας*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1996.

Δημήτριος Ζιούβας, *Δίκαιο και Πολιτική κατά της Διαφθοράς*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.

Δημήτριος Ζημιανίτης, Νέες τάσεις της εντατικής δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στον ευρωπαϊκό χώρο Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, υπό το πρίσμα της Συνθήκης της Λισαβώνας, Αναζητώντας μια νέα συνισταμένη, *Π.Χρ.*, 2010μ 89.

Μαρία Καϊάφα – Γκμπάντι, *Οικονομικό Έγκλημα και Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα*, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 2014.

Μαρία Καϊάφα – Γκμπάντι, Οικονομικά συμφέροντα ΕΕ και κρατών μελών :Προβάδισμα ενωσιακού δικαίου ή εθνικής νομοθεσίας;, *Ποιν.Δικ.*, 2007, 1315.

Μ. Καϊάφα – Γκμπάντι, Υπερκρατικός προσδιορισμός της ποινικής καταστολής: Ιδεολογικοί άξονες ανάπτυξης του ενωσιακού ποινικού δικαίου, *Π.Χρ.*, 2018, 497.

Γ. -Ε. Καλαβρός, Ο. Γ. Γεωργόπουλος, *Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

Βασίλειος Σ. Καραγιάννης, Η εφαρμογή των γενικών αρχών ως συμβολή στην καλή νομοθέτηση της Ένωσης, *Ευ.Δικ.*, 1/2020, 17.

Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2018.

Νέστωρ Ε. Κουράκης, *Δίκαιο Παραβατικών Ανηλίκων Ποινική και Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα - Κομοτηνή, 2012.

Νέστορας Ε. Κουράκης, *Η Κοινωνική Δικαιοσύνη ως νέος στόχος της Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Π.Χρ. 2018, 577.

Άγγελος Ι. Κωνσταντινίδης, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο Βασικές Έννοιες*, Σάκκουλας Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017.

Άγγελος Κωνσταντινίδης, *Προστατευόμενοι μάρτυρες και Μάρτυρες Δημοσίου Συμφέροντος*, Π.Χρ., 2019, 241.

Γρηγόρης Λάζος, *Κριτική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2007.

Γρηγόρης Λάζος, *Διαφθορά και Αντιδιαφθορά*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2005.

Νικόλαος Μπιτζιλέκης, *Η ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και ειδικότερα το αδίκημα της κοινοτικής απάτης*, Π.Χρ., 2010, 81.

Χ. Μυλωνόπουλος, *Κοινοτικό Ποινικό Δίκαιο και Γενικές Αρχές του Κοινοτικού Δικαίου*, Π.Χρ., 2010, 161.

Χ. Μυλωνόπουλος, *Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά την Συνθήκη της Λισαβώνας*, Π.Χρ., 2011, 81.

Γιώργος Νικολόπουλος, *Η αντεγκληματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων*, Πανεπιστημιακές Διαλέξεις 2019, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως φορέας αντεγκληματικής πολιτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη 2008.

Γιώργος Π. Νικολόπουλος, *Κράτος Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση Μια Εγκληματολογική Προσέγγιση*, Κριτική, 2002.

Αδάμ Χ. Παπαδαμάκης, *Ποινική Δικονομία*, Σάκκουλας Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2017.

Μάρκος Παπακωνσταντής, Το νέο πλαίσιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/788, *Ευ.Δικ.* 1/2020, 38.

Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, *Εγκληματολογία*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2005.

Καλλιόπη Δ. Σπινέλλη, Νέστωρ Ε. Κουράκης, Μαρία Π. Κρανιδιώτη, *Λεξικό Εγκληματολογίας*, Τόπος, 2018.

Ε. Συμεωνίδου -Καστανίδου, Η Οδηγία 2017/541 για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, ως παράδειγμα μη ορθολογικής ποινικής νομοθέτησης, *Ποιν.Δικ.*, 2020/1, 1.

Αριστομένης Β. Τζαννετής, Η Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (ενσωμάτωση της οδηγίας 2014/41/ΕΕ με το Ν.4489/2017), *Π.Χρ.*, 2018, 81.

Όλγα Β. Τσόλκα, Αμοιβαία αναγνώριση ποινικών αποφάσεων και προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Π.Χρ.*, 2018, 425.

Βασίλειος Α. Χριστιανός, *Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Β. Χριστιανός – Μ. Περάκης, *Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μετά την Συνθήκη της Λισαβόνας Σχολιασμένη Έκδοση*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.

Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη, 1/2020, 67, 95.

Ευρωπαϊκή Δικαιοσύνη, 3/2019, 296.

Ποινικά Χρονικά, 2019, 34.

Estella Baker, Governing through crime – the case of the European Union, *European journal of criminology*, 5/2020, 187.

Diana S. Dolliver, Cultural and institutional adaptation and change in Europe : A test of Institutional Anomie Theory using time series modelling of homicide data, *Brit.J.Criminol*, 2015, 747.

Katja Franko Aas and Helene O, I. Gundhus, Policing Humanitarian Borderlands : Frontex, Human Rights and the Precariousness of Life , *Brit.J.Criminol*. 2015, 1.

Paul Mutsaers, An ethnographic study of the policing of internal borders in the Netherlands , *Brit.J.Criminol*, 2014, 831.

Vesna Nikolic-Ristanovic, Making people happy is the best crime prevention : Towards happy-making criminology, *European journal of criminology*, 7/2014, 401.

Maartje van der Woude and Joanne van der Leun, Crimmigration checks in the internal border areas of the EU: Finding the discretion that matters, *European journal of criminology*, 1/2017, 27.

Stéphane Detraz, Les sanctions relatives à la violation des règles sur la protection des lanceurs d' alertes selon la directive, *Revue des Affaires Européennes /Law & European Affairs*, 2019/4, 713.

Maria Fartunova – Michael , La Charte des droits fondamentaux et effectivité de la protection des intérêts financiers de l' Union: la Cour joue la carte du principe de légalité pénale, *Revue des Affaires Européennes / Law &European Affairs*, 2019/1, 185.

Nathan Genikot et David Restrepo Amariles, Assurer l' État de droit dans l' Union européenne : vers une approche quantitative ? *Revue des Affaires Européennes / Law & European Affairs* , 2019/1, 75.

Véronique Magnier et Yann Paclot, Un nouveau champ de protection pour les lanceurs d' alerte, *Revue des Affaires Européennes /Law &European Affairs*, 2019/4, 699.

Lamprini Xenou, La contribution du droit de la Convention européenne des droits de l'homme à la construction de l'État de droit, *Revue des Affaires Européennes/ Law & European Affairs*, 2019/1, 87.

<https://consilium.europa.eu>

<https://curia.europa.eu>

<https://europa.eu>

<https://ec.europa.eu/antifraud>

<https://europol.europa.eu>

<https://olaf.europa.eu>

<https://lawspot.gr>

<https://simap.ted.europa.eu><https://frontex.europa.eu>

<https://frontex.europa.eu><https://olaf.europa.eu>

<https://olaf.europa.eu><https://europol.europa.eu>

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eppo/>

<https://simap.ted.europa.eu>

https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool_transposition/index_en.htm#maincontentSec2<https://www.antagonistikotita.gr/epanek/>

<https://www.facebook.com/espaepanek/>

<https://op.europa.eu/en/home>

https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/playing-excise-duties/index_el.htm

<http://www.un.org/disabilities/default.asp?navid=12&pid=150>

<http://www.un.org/disabilities/>

https://europa.eu>eu-citizenship_el

Καταδίκη της Ελλάδας για τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, <https://www.lawspot.gr/node/265999>

Εξωσυμβατική ευθύνη της ΕΕ για υπέρβαση της εύλογης διάρκειας στην εκδίκαση υπόθεσης από το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ, <https://www.lawspot.gr/node/259456>

Ψηφιακό αρχείο της απόφασης Της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1989, υπόθεση 68/88 (υπόθεση γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού), https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:4f255660-f631-479c-91b7-7abaf62826d1.007.06/DOC_2&format=PDF

Το σκάνδαλο του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού, <https://www.sansimera.gr/articles/809>

Πώς το σκάνδαλο του Γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού οδήγησε στη φυλακή τον Νίκο Αθανασόπουλο, <https://www.in.gr/2020/01/17/plus/features/pos-skandalo-tou-gioukoslavikou-lalampokiou-odigise-sti-fylaki-ton-niko-athanasopoulo/>

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1989 , υπόθεση 68/88 (υπόθεση γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού), https://curia.europa.eu/jcms/jcms/i_6/el/

Γεν. Δικαστήριο ΕΕ : Συζητήθηκε η υπόθεση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κατά ΕΑΕΑ, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/gen-dikastirio-ee-syzitithike-i-ypothesi-toy-aristoteleioy-panepistimioy-thessalonikis>

Καταδίκη της Ελλάδας για πώληση αφορολόγητων πετρελαιοειδών προϊόντων σε σταθμούς συνόρων, <https://www.lawspot.gr/node/256644>

Απόφαση ΔΕΕ για την Ελληνικός Χρυσός, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=188751&pageindex=0&doclang=EL&mode=lst&dir&occ=first&part=1&cid=407595>

Ελληνικός Χρυσός: Επικυρώθηκε η απόφαση για επιστροφή 15,34 εκατ. Ευρώ στο Ελληνικό Δημόσιο, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/ellinikos-hrysos-epikyrothike-i-apofasi-gia-epistrofi-1534-ekat-eyro-sto-elliniko-dimosio>

Καταδίκη της Ελλάδας για την υπόθεση της <Ελληνικός Χρυσός> από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/katadiki-tis-elladas-gia-tin-ypothesi-tis-ellinikos-hrysos-apo-eyropaiko-dikastirio>

Υπόθεση Καρέλια: Οι προτάσεις του Γεν. Εισαγγελέα του Δικαστηρίου της ΕΕ στην υπόθεση λαθρεμπορίας τσιγάρων, <https://www.lawspot.gr/node/52340>

Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης, https://europa.eu/youreurope/business/taxation/excise-duties-eu/index_el.htm

Απορρίφθηκε η αναίρεση της Μυτιληναίος ΑΕ για το προτιμησιακό τιμολόγιο ηλεκτρικής ενέργειας της Αλουμίνιον, <https://www.lawspot.gr/node/266141>

Στο <εδώλιο> του Δικαστηρίου της ΕΕ η Ελλάδα για τη μη ανάκτηση της ενίσχυσης ύψους 135,8 εκατ. Ευρώ προς τη Λάρκο, <https://www.lawspot.gr/node/266023>

Ελληνικά Ναυπηγεία : Πρόστιμο 10 εκατ. ευρώ και χρηματική ποινή άνω των 7 εκατ. Ευρώ ανά 6μηνο καθυστέρησης πρέπει να καταβάλλει η Ελλάδα, <https://www.lawspot.gr/node/260368>

Κρατικές ενισχύσεις: Δικαίωση για Ρεάλ Μαδρίτης, Μπαρτσελόνα, Οσασούνα και Μπιλμπάο από Γεν. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <https://www.lawspot.gr/node/262261>

<<Πράσινο φως>> στην κρατική ενίσχυση για τον αγωγό φυσικού αερίου μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας, <https://www.lawspot.gr/node/260335>

Υποβολή υποψηφιοτήτων για τη θέση του Έλληνα Γενικού Εισαγγελέα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <https://www.lawspot.gr/node/266884>

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Χρήσιμες πληροφορίες για την νέα εισαγγελική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <https://www.lawspot.gr/node/259490>

Άρθρο 33 – Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Νόμος 4620/2019) –Εισαγγελέας οικονομικού Εγκλήματος. Τοπική αρμοδιότητα και καθήκοντα, <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4620-2019/arthro-33-kodikas-poinikis-dikonomias-nomos-4620-2019>

Οικονομικό Έγκλημα : Επανέρχεται η διάταξη για τη χρήση μη νομίμως αποκτηθέντων αποδεικτικών μέσων, <https://www.lawspot.gr/node/265697>

Πληθαίνουν οι φωνές για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Οικονομικής Αστυνομίας (vid), <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/plithainoyn-oi-fones-gia-ti-dimioyrgia-eyropaikis-oikonomikis-astynomias-vid>

Τη δημιουργία ευρωπαϊκής οικονομικής αστυνομίας ζητάει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/ti-dimioyrgia-eyropaikis-oikonomikis-astynomias-zitaei-eyropaiko-koinovoylio>

Νέο εργαλείο της ΕΕ για την καταπολέμηση της απάτης ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ φπα, <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/neo-ergaleio-tis-ee-gia-tin-katapolemisi-tis-apatis-ston-tomea-toy-fpa>

Έκθεση υλοποίησης Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου κατά της διαφθοράς, <https://www.gsac.gov.gr/index.php/el/ethniko-sxedio/ethniko-stratigiko-sxedio-kata-tis-diafthoras-2018-2021/ekthesi-ylopoiisis-tou-ethnikoy-stratigikoy-sxediou-drasis-kata-tis-diafthoras-v-eksamino-2018>

Έκθεση υλοποίησης Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου β' εξαμήνου 2018, της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς, https://www.gsac.gov.gr/attachments/article/230/01_05_2018_to_31_08_2018.pdf

Δελτίο Τύπου 2019/274 της 31-5-2019 σχετικά με δημοσίευμα, <https://www.gsac.gov.gr/index.php/el/95-deltia-typou-2019/274-31-5-2019-deltio-typou-diefkriniseis-sxetika-me-dimosievma-tou-cnn-gr>

Σταθερά στις πρώτες θέσεις η Ελλάδα σε σχέση με την εναρμόνιση με το δίκαιο της ΕΕ (Πίνακες), <https://www.lawspot.gr/node/264319>

70 Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενσωμάτωσε η Ελλάδα το 2016 (Πίνακες), <https://www.lawspot.gr/node/251610>

Αποζημιώσεις λόγω υπέρμετρης χρονικής διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της ΕΕ, <https://www.lawspot.gr/node/261066>

Εξωσυμβατική ευθύνη της ΕΕ για υπέρβαση της εύλογης διάρκειας στην εκδίκαση υπόθεσης από το Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ, <https://www.lawspot.gr/node/259456>

e-justice; Νέοι κανόνες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συμφωνία για την ψηφιοποίηση της Δικαιοσύνης, <https://www.lawspot.gr/node/268306>

Σταθερά στις πρώτες θέσεις η Ελλάδα σε σχέση με την εναρμόνιση με το δίκαιο της ΕΕ (Πίνακες) , <https://www.lawspot.gr/node/264319>

Επιστροφή 280 εκατ. Ευρώ στην Ελλάδα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, <https://www.kathimerini.gr/1065176/article/epikairothta/ellada/epistrofh-280-ekat-eyrw-sthn-ellada-me-apofash-toy-eyrwpaikoy-dikasthrioy>

Whistleblowers : Η Ελλάδα ενσωματώνει την οδηγία για την καλύτερη προστασία μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, <https://www.lawspot.gr/node/267951>

Ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στις νομοθετικές εργασίες του Συμβουλίου ΕΕ – Ικανοποίηση της Ευρ. Διαμεσολαβήτριας, <https://www.lawspot.gr/node/268902>

Διορίστηκαν οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς – Ο κ. Δημήτριος Ζημιανίτης εκ μέρους της Ελλάδας, <https://www.lawspot.gr/node/268959>

